

Úřední věstník

Evropské unie

C 229

České vydání

Informace a oznámení

Svazek 55

31. července 2012

Oznámení č.

Obsah

Strana

I Usnesení, doporučení a stanoviska

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor**481. plenární zasedání ve dnech 23. a 24. května 2012**

2012/C 229/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Digitální trh jako hnací síla růstu (průzkumné stanovisko)	1
2012/C 229/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Daňové a finanční ráje: hrozba pro vnitřní trh EU (stanovisko z vlastní iniciativy)	7
2012/C 229/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Horizont 2020: plány pro stárnutí (stanovisko z vlastní iniciativy)	13
2012/C 229/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Monitorovací zprávě o strategii EU pro udržitelný rozvoj z roku 2011 – hodnocení EHSV (stanovisko z vlastní iniciativy)	18

CS

Cena:
7 EUR

(Pokračování na následující straně)

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

481. plenární zasedání ve dnech 23. a 24. května 2012

2012/C 229/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu COM(2011) 782 <i>final</i>	24
2012/C 229/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014–2020 COM(2011) 398 <i>final</i> – 2011/0177 (APP) a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Rozpočet – Evropa 2020 COM(2011) 500 <i>final</i>	32
2012/C 229/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Partnerství v oblasti výzkumu a inovací COM(2011) 572 <i>final</i>	39
2012/C 229/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Iniciativa pro sociální podnikání – Vytvářet příznivé prostředí pro podporu sociálních podniků v rámci sociálního hospodářství a sociálních inovací COM(2011) 682 <i>final</i>	44
2012/C 229/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Malé podniky, velký svět – nové partnerství na pomoc malým a středním podnikům při využívání celosvětových příležitostí COM(2011) 702 <i>final</i>	49
2012/C 229/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech sociálního podnikání COM(2011) 862 <i>final</i> – 2011/0418 (COD)	55
2012/C 229/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Rady o přijetí doplňkového výzkumného programu pro projekt ITER (2014–2018) COM(2011) 931 <i>final</i> – 2011/0460 (NLE)	60
2012/C 229/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) a směrnice 2011/61/EU o správcích alternativních investičních fondů, pokud jde o nadměrné spoléhání na rating COM(2011) 746 <i>final</i> – 2011/0360 (COD)	64

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

481. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 23. A 24. KVĚTNA 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Digitální trh jako hnací síla růstu (průzkumné stanovisko)

(2012/C 229/01)

Zpravodajka: **paní BATUT**

Dne 11. ledna 2012 se dánské předsednictví Evropské unie, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodlo konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Digitální trh jako hnací síla růstu

(průzkumné stanovisko).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10 května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 141 hlasy pro, 7 hlasů bylo proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Digitální ekonomika zásadně mění všechny zvyklosti a dotýká se celé sociální a hospodářské struktury naší společnosti. Bezpečnost a interoperabilita zde mají prvořadé místo. Digitální agenda Unie je jednou ze stěžejních iniciativ strategie Evropa 2020. Výbor již přijal celou řadu stanovisek věnovaných důsledkům digitálních technologií⁽¹⁾ v naší společnosti.

1.2 Dánské předsednictví, které si uvědomuje význam této problematiky, požádalo EHSV, aby určil, co chybí tomu, aby se digitální technologie staly prostředkem růstu. Výbor je toho názoru, že nedílnou součástí všech úvah o digitální ekonomice by měl být sociální a občanský dialog spolu s dohodami a partnerstvím.

1.3 Trh pro trh⁽²⁾ není cíl sám o sobě. Digitální technologie musí být prostředkem sloužícím hospodářství, aniž by ohrožily hospodářské, sociální, lidské a kulturní přínosy. Výroba a obchodování po internetu a rozvíjení digitální ekonomiky mění trh práce. EHS **si přeje větší viditelnost, informovanost** pro podnikové subjekty a spotřebitele a **relevantní záruky** pro všechny.

1.4 EU zaostává za velkými novátory a poskytovateli (USA) a velkými výrobci (Asie). Měla by **bezodkladně** uskutečnit celou svou digitální strategii a změnit svůj přístup tak, aby mohla čelit krátkodobým (např. práva duševního vlastnictví) a dlouhodobým výzvám (stárnutí populace). Podle EHSV existují tyto priority:

⁽¹⁾ Hlavní stanoviska EHSV k tomuto tématu:

Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 20; Úř. věst. C 157, 25.5.1998, s. 1; Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 62; Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 69; Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 99; Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 105; Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 28; Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 144; Úř. věst. C 97, 28.4.2004, s. 21; Úř. věst. C 175, 27.7.2007, s. 91; Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 60; Úř. věst. C 175, 28.7.2009, s. 8; Úř. věst. C 218, 11.9.2009, s. 36; Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 85; Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 72; Úř. věst. C 54, 19.2.2011, s. 58; Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 44; Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 53; Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 58; Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 92; Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 40; Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 9; Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 120.

⁽²⁾ Úř. věst. C 175, 28.7.2009, s. 43.

mít ambici využívat hospodářského zpravodajství, mít ambici rozvíjet působení vedoucích představitelů EU, mít ambici umístit v Unii jejich centra rozhodování a výzkumu a vývoje a přispět k tomu, aby z toho měli prospěch všichni občané, budovat důvěru, zlepšit schopnosti všech, rozvíjet produktivitu a zahrnout digitální technologie do strategie udržitelného rozvoje.

Následující odstavce představují doporučení EHSV:

2. Podnítit růst prostřednictvím digitálních technologií

2.1 Je třeba rychle dokončit pokrytí celého evropského území včetně zámořských zemí a území užitečnými **infrastrukturami** ⁽³⁾. Provozovatelé musí zaručit **univerzální přístup** pro všechny oblasti, i ty odlehlé. EHSV je toho názoru, že sdělení COM(2011) 942 o posílení důvěry v jednotný digitální trh pravděpodobně nebude dostatečné.

2.2 Zásadními předpoklady jsou **přístup pro všechny části veřejnosti** ⁽⁴⁾ **k materiálům a programům a k odborné přípravě na jejich využívání**. Čtvrtina obyvatel jsou senioři. Tato ekonomická síla musí být využita. Výbor soudí, že přístupnost musí být prioritou agendy.

2.3 **IKT (informační a komunikační technologie)** by měly podléhat normám stanoveným spolu s průmyslem, malými a středními podniky a všemi ostatními zainteresovanými subjekty občanské společnosti ⁽⁵⁾ s cílem zaručit úplnou interoperabilitu a soulad s aplikacemi a službami souvisejícími s IKT a zavést politiku normalizace IKT podporující politiky Unie (usnesení Evropského parlamentu z 21. října 2010 ⁽⁶⁾, odstavce 69 a 72. EHSV považuje za užitečné finančně pomáhat malým a středním podnikům a subjektům společnosti, které se podílejí na normalizaci.

2.4 Musí být dokončeno **propojení evropských sítí**, aby se rozšířilo zavádění digitální ekonomiky a zvýšila se nabídka zboží a služeb (stanovisko CESE 490/2012 – TEN/469).

2.5 Výbor je toho názoru, že **interoperabilita** nabídky musí být organizována na úrovni EU. **Normalizace** umožní evropským zájmům přístup na nové trhy na mezinárodní úrovni.

2.6 Výbor se již **pozitivně** vyjádřil k **otevřenému a neutrálnímu internetu** ⁽⁷⁾.

2.7 Vnitřní trh musí poskytovat **všechny záruky** pro používání, aby se rozvinul potenciál poptávky prostřednictvím **volně dostupných a otevřených programů**.

2.8 EHSV podporuje rozvoj společných norem pro rozhraní.

2.9 EHSV považuje za nezbytnou úspěšnou **správní spolupráci** mezi členskými státy i zahájení přeshraničních elektronických služeb veřejné správy, které by mohlo usnadnit všeobecné používání systému IMI (systém pro výměnu informací o vnitřním trhu). Tento vývoj by měl proběhnout v rámci víceúrovňové evropské správy ⁽⁸⁾.

2.10 **Obchodování po internetu vede k harmonizaci vnitrostátních sazeb DPH**: EHSV soudí, že to bude pro podniky i občany skutečně výhodné, pokud to nebude zámkou k tomu, aby se sazby zvýšily.

2.11 Provozovatelé a občané by měli **snadno získat všechny informace** o svých právech, aby mohli v klidu usku- tečňovat přeshraniční transakce.

2.12 Podle názoru Výboru **by se zástupci občanské společnosti měli podílet** (viz strategie Evropa 2020: *Zúčastněné strany a občanská společnost*) na budování evropské digitální ekonomiky a měli by být pozváni k účasti na dohodách a partnerství. Digitální ekonomika se totiž vzhledem ke své komplexní struktuře dotýká celé společnosti. Všechny projekty by měly mít digitální a sociální součást.

2.13 Digitální technologie podporují ekonomiku založenou na službách, která může vést k **deindustrializaci** či dokonce ke zrušení evropských pracovních míst. Při hledání nových trhů je podle EHSV třeba spojit technologické inovace a výrobu (konstruktéři) v Evropě. Začínající podniky v odvětví IKT by měly být schopny realizovat svůj potenciál rychlého růstu. EHSV je toho názoru, že je naléhavě nutné klást si otázku, proč situace nepřeje vzniku velkých evropských poskytovatelů internetových služeb a velkých evropských stránek s internetovým obchodem, jež by byly známé v celém světě.

2.14 Celoživotní **vzdělávání a učení** pomáhají zaměstnancům udržet se v zaměstnání. Digitální technologie mohou tento proces usnadnit, zvláště pro obyvatele odlehlých oblastí či obyvatele v nelehké situaci. Odborná příprava v oblasti digitálních technologií umožňující získat kvalifikaci je nezbytná pro všechny.

2.15 Do roku 2015 bude pro 95 % **pracovních míst** zapotřebí **dovedností** souvisejících s internetem. Výbor si přeje, aby přijatá opatření neměla negativní dopady na pracovní místa, jako jsou:

— zaměstnanci pod tlakem urgentních situací a pod „téměř policejním“ dozorem;

— práce na dálku za nejnižší plat mimo kontrolu subjektů řešících sociální spory, jako jsou odbory, což je na újmou jak jednotlivců, tak kolektivních práv.

⁽³⁾ Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 178.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 9.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 69.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 70 E, 8.3.2012, s. 56–57.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 139.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 92.

Pro EHSV je třeba v digitální ekonomice i jinde uvažovat pouze o důstojných pracovních místech, jelikož umožňují zvýšení celkové poptávky.

3. Budovat růst prostřednictvím důvěry v digitální ekonomiku

3.1 Základní práva

3.1.1 Výbor si přeje zachovat práva a bezpečnost občanů, aniž by byla omezena jejich svoboda. V roce 2012 se bude v Evropě zkoumat celková strategie o **bezpečnosti internetu**. Značný význam bude mít Evropské centrum pro boj proti kyberkriminalitě, které bude zřízeno do roku 2013. **EHSV si přeje, aby EU konečně přispěla k vytvoření výkonného evropského vyhledávače typu Google.**

3.1.2 Výbor připravuje stanovisko o ochraně osobních údajů, což je klíčová oblast (COM(2012) 10 final). Již se vyslovil pro právo na zapomnění⁽⁹⁾ a pro práva uživatelů internetu, zvláště pro nejmladší a zranitelnou veřejnost. Přeje si, aby byl návrh Komise co nejrychleji přijat a aby zohlednil jeho připomínky navzdory nesouhlasu, který již projevují poskytovatelé připojení k internetu mimo EU.

3.1.3 EHSV očekává od Unie, že bude podporovat inovace a **chránit svá díla**. Evropský patent je bezodkladně nutný a představuje příležitost pro jednotný digitální trh.

3.2 Rozvoj elektronického obchodování

3.2.1 **Nabídka obchodního zboží** musí být zbavena bariér a je třeba otevřít hranice podnikatelům a spotřebitelům, aby měli přístup ke konkurenceschopným cenám (http://ec.europa.eu/consumers/consumer_research/editions/cms6_en.htm).

3.2.2 Výbor je toho názoru, že **interoperabilita** nabídky musí být organizována na úrovni EU. **Normalizace** umožní evropským zájmům přístup na nové trhy na mezinárodní úrovni.

3.2.3 **Podle EHSV je naléhavě nutné vyřešit problémy nakupování on-line tím, že bude odstraněna diskriminace** plynoucí ze státní příslušnosti či místa pobytu, a vytvořit podmínky rovného přístupu pro všechny.

3.2.4 Uživatelé by měli být snadno informováni o svých právech (COM(2011) 794 final) a možnostech, jak se hájit. Je třeba **zřídit jednotná kontaktní místa on-line**. Výbor⁽¹⁰⁾ vítá upřesnění Komise, že tento systém by neměl omezovat ani spotřebitele, ani obchodníky v jejich právech žádat odškodnění před soudem. Komise by měla do své směrnice 2000/31/ES

zařadit inteligentní rozhraní, jako je BATNA (Best Alternative to a Negotiated Agreement: nejlepší řešení jiné než sjednaná dohoda), aby neměla zpoždění v oblasti nařízení „první generace“. Pro zvýšení poptávky on-line je důležité, aby spotřebitelé měli možnost dosáhnout **správného řešení sporů**⁽¹¹⁾, které plynou z obchodních vztahů. Uživatelé by měli být **jasně a jednoduše informováni o svých právech**. Měly by být pokryty všechny druhy sporů on-line.

3.2.5 EHSV soudí, že evropské texty musí dát občanům stejný stupeň **důvěry** v digitální trh, jaký by mohli očekávat ve své vlastní zemi. Spotřebitelé potřebují informace o příležitostech na trhu, aby byli osvěceni praktiky. Za tímto účelem by bylo možné ve velké míře rozšířit **příručku pro spotřebitele věnovanou digitálním technologiím**.

V souvislosti s navrhovanou směrnicí 2011/942 EHSV vyzývá orgány Unie, aby přijaly iniciativy v těchto oblastech:

— informování poskytovatelů služeb on-line a ochrana uživatelů internetu;

— nevhodné systémy platby a dodání;

— boj proti příliš častému zneužívání.

3.2.6 Tyto prostředky:

— elektronický podpis;

— elektronické časové razítko u úkonů;

— interoperabilita systémů elektronických podpisů;

— vzájemné uznávání certifikačních subjektů (prostředky pro bezpečné vytváření podpisů –Secure Signature Creation Devices) spolu s akreditací poskytovatelů služeb elektronické certifikace;

— systém ochrany spotřebitelů a harmonizace opravných prostředků (směrnice 2011/83/EU a dokument COM(2012) 100 final);

— zpráva o uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 ze dne 27. října 2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele;

— nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele

by měly získat důvěru subjektů, jakmile budou rozšířené.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 120.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o online řešení spotřebitelských sporů (nařízení o online řešení spotřebitelských sporů), dosud nebylo zveřejněno v Úředním věstníku.

3.2.7 EHSV stále hájí možnost **hromadné žaloby za účelem zjednáni účinného odškodnění** v případě porušení kolektivních práv. To by doplnilo stávající ochranu prostřednictvím alternativních i soudních opravných prostředků⁽¹²⁾ (viz směrnice 98/27/ES ze dne 19. května 1998). Je třeba zajistit podmínky korektní hospodářské soutěže na vnitřním trhu (pododstavec 4 preambule SFEU). Zásada práva na účinný prostředek nápravy je základním právem stanoveným v Listině základních práv Evropské unie (článek 47).

3.2.8 Výbor vítá sdělení Komise o **právní úpravě prodeje**⁽¹³⁾. Spotřebitelé potřebují právní jistotu. EHSV je potěšen, že Komise přijala jeho návrh „druhého režimu“, ačkoliv by upřednostnil dva oddělené texty (jeden pro B2B a druhý pro B2C).

3.2.9 **Výbor se zájmem očekává evropský program pro spotřebitele** (COM(2011) 777 final/2), který Komise ohlásila a jenž zhodnotí dopad digitální revoluce na chování spotřebitelů. Je nezbytný celoevropský rámec pro elektronické ověření totožnosti a pravosti a pro elektronický podpis, aby se zdvojnásobil objem elektronického obchodování a stal se motorem růstu (COM(2011) 942 final).

3.3 Zabezpečit obchodování

3.3.1 Aby **se zabránilo pirátství a padělání**, je cílem projektu pro oblast cel FISCUS⁽¹⁴⁾ zavést kontroly on-line v celé EU. Podle EHSV se musí zvýšit počet zaměstnanců celních úřadů a ty musejí zvýšit počet kontrol. Evropské středisko pro sledování padělání a pirátství by mohlo být přesněji vyhraněno a mohlo by získat nástroje odpovídající hospodářským problémům a problémům veřejné bezpečnosti.

3.3.2 Právní předpisy musí pomáhat správním orgánům při vyšetřování podezřelých finančních toků na internetu. Celní úřady mohou mít za úkol chránit evropské kulturní a duchovní dědictví a může být posílena jejich úloha v podpoře malých a středních podniků na základě databáze, jako je databáze přístupu na trhy, asistenční služby pro vývozce „Export Helpdesk“ a jednotné místo internetového přístupu k informacím.

3.4 **Výbor si přeje**, aby pro občany existovala **listina o správě věcí veřejných a o transparentnosti**. Podle jeho názoru je naléhavě nutné regulovat elektronický obchod a elektronické a m-platby.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 1.

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Společná evropská právní úprava prodeje určená k usnadnění přeshraničních transakcí na jednotném trhu, Úř. věst. C 181, 21.06.2012, s. 75.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 48.

3.4.1 Podle EHSV musí být bezpečnost nových způsobů elektronických plateb zaručena veřejnými normami. Prozatím normy a jejich interoperabilitu vytvářejí a kontrolují pouze soukromé subjekty (provozovatelé). Situace, kdy by třetí země měla možnost kontrolovat veškeré evropské finanční toky, je podle názoru EHSV škodlivá.

4. Rozvoj produktivity a růstu podporujícího začlenění

4.1 Situace prospěšná pro růst

4.1.1 Digitální trh **potřebuje evropskou správu**, jež by byla zákonná a dodržovala by práva občanů. Po roce 2015 by mělo jednotné kontaktní místo pro zboží a služby poskytovat asistenci subjektům evropského hospodářství. Podniky působící v oblasti digitálních technologií musí podléhat zásadám sociální odpovědnosti podniků a sociálního dialogu.

4.1.2 Jednotný digitální trh zůstává roztržštěný na jednotlivé národní trhy. **Jednotná právní úprava** by umožnila hospodářským subjektům uskutečnit úspory z rozsahu. EHSV se domnívá, že Komise by měla uvést v soulad činnosti svých ředitelství, aby bylo možné dosáhnout výkonného vůdčího postavení, jež je nezbytné pro digitální rozvoj v celé Unii a pro dohnání veškerého zpoždění. Je naléhavě nezbytné, aby EU měla k dispozici svůj ekvivalent evropského „Silicon Valley“, kde by se soustředil inteligenční potenciál a veřejný a soukromý kapitál, díky čemuž by bylo možné pokusit se o vytvoření ziskových společných podniků.

4.1.3 Výbor připomíná své stanovisko o začlenění do informační společnosti, v němž uvádí, jak vyřešit nerovný přístup k informačním a komunikačním technologiím; přeje si, aby Unie uznala, že přístup k infrastruktuře a k nástroji je základním právem, a učinila z digitálních technologií nástroj sloužící k začleňování do společnosti.

4.2 Podniky v procesu digitalizace za účelem růstu

4.2.1 Cílem digitální ekonomiky musí být rychlý růst HDP, zejména prostřednictvím financování začínajících podniků. Některé americké začínající podniky jsou v současnosti kapitalizovány ve výši 75 miliard eur. **Podpora inovací** se odvíjí od hospodářských modelů založených na znalostech a zvyšuje nabídku on-line.

4.2.2 To, aby trh přijal nové služby, závisí na **schopnosti malých a středních podniků** zapojit se do digitálních technologií⁽¹⁵⁾ a být interoperabilní. Za tímto účelem by měla být poskytována podpora jejich konkrétním projektům. **EHSV žádá předsednictví, aby vyhodnotilo** tato opatření:

— zahájení partnerství mezi veřejnými orgány jednotlivých členských států a hlavními subjekty IKT;

— využití částky 300 milionů eur poskytnuté podnikům, které rozvíjejí infrastrukturu určené na úspory energie a na související inteligentní technologie.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 80, 3.4.2002, s. 67.

4.2.3 **Elektronické platby prostřednictvím karty a mobilního telefonu:** Evropa by si měla v těchto oblastech uchovat vedoucí postavení obdobné jako u čipových karet, které značně omezily podvody.

4.2.4 Projekt SEPA (jednotná oblast pro platby v eurech – *Single Euro Payments Area*, nařízení z února 2012 stanovující nahrazení úhrad a inkas na národní úrovni evropským ekvivalentem k 1. únoru 2014) obsahuje hlavní nástroje klientských plateb. Podle názoru EHSV by měly být harmonizovány poplatky mezi bankami a členskými státy. Hospodářská soutěž nesmí bránit inovacím ani způsobovat dodatečné náklady spotřebitelům.

4.2.5 EHSV soudí, že je nezbytný odpovídající rámec, jenž by pomohl malým a středním podnikům vstoupit na digitální trh stejně jako na ostatní trhy.

4.2.6 a) Na interní úrovni:

4.2.6.1 EHSV doporučuje na evropské úrovni stanovit **rámec digitální ekonomiky** a začlenit jej do standardů vykazování. Tento rámec by mohl zahrnovat digitální a digitalizovatelné zboží i zboží, které vyžaduje digitální technologie.

4.2.6.2 Výbor je toho názoru, že podniky by měly **začlenit svá digitální aktiva** do stanovení své hodnoty.

4.2.6.3 Zhodnocení skutečného dopadu odvětví IKT na podniky a národní bohatství by se mělo provádět na základě kritérií definovaných na evropské úrovni.

4.2.6.4 **Zřízení statutu evropské soukromé společnosti** (2008) ⁽¹⁶⁾ (legislativní návrh COM(2008) 396 final) by umožnilo malým a středním podnikům rozvíjet se díky tomu, že by byly usnadněny jejich přeshraniční obchodní transakce.

4.2.7 b) Na externí úrovni:

4.2.7.1 Podpurné průmyslové prostředí je užitečné pro znalostní ekonomiku. Usnadňuje investice, přeshraniční využívání IKT a digitální činnost. **Malé a střední podniky však především trpí právní a technickou roztržičností**, nedostatkem transparentnosti a způsoby dodávek, které jsou často nevhodné.

4.2.7.2 Úspěšné modely jako DiSCwise, (GŘ TREN, *Akční plán pro logistiku nákladní dopravy*) by mohly inspirovat další podniky za účelem vytváření pracovních míst a růstu (inteligentní doprava).

4.2.7.3 **Globalizace:** Aby výrobky EU s vysokou přidanou hodnotou zůstaly konkurenceschopné, musí EU zřídit konsorcia pro vývoz a **klastry** přispívající k výzkumu a vývoji uznané v členských státech za účelem podpory proniknutí malých a středních podniků na světový trh (http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=4968&tpa=0&tk=&lang=cs).

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 125, 27.5.2002, s. 100.

4.2.8 **Cloud Computing** může být prospěšný malým a středním podnikům ⁽¹⁷⁾, pokud je skutečně zaručena bezpečnost údajů, jež má zásadní význam mezi největšími poskytovateli služeb on-line a poskytovateli internetového připojení. Evropská komise by měla klást důraz na *Cloud* ve prospěch malých a středních podniků a pomoci jim, aby k němu měly přístup (školení, financování).

4.2.9 Unie by se měla více zaměřit na informování podniků o možnostech, jak mohou získat **financování**, a měla by rozšířit myšlenku **projektových dluhopisů** ⁽¹⁸⁾.

4.2.9.1.1 EHSV doporučuje **usnadnit investování do rizikového kapitálu** ve prospěch výzkumných pracovníků a inovačních podniků (COM(2011) 702 final – *Malé podniky, velký svět*).

4.2.10 Výbor doporučuje vypracování příručky pro přístup podniků k přeshraniční digitální ekonomice.

4.3 Příklad práv duševního vlastnictví

4.3.1 Podle EHSV je zásadní, aby Unie chránila tvůrčí činnost, jež je zárukou její budoucnosti na interní i externí úrovni. Je nutné chránit **kulturní výjimku**, jelikož vytváří evropskou rozmanitost. Zkoumaná ochranná opatření ji nesmí ohrozit ve prospěch amerických děl.

4.3.2 Na interní úrovni již článek 118 SFEU zajišťuje ochranu práv duševního vlastnictví v Unii, avšak 27 členských států kontroluje využívání internetu různým způsobem.

4.3.3 Na externí úrovni Unie přezkoumává politiku uplatňování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích zohledněním koncepce vzájemnosti a mnohostranných jednání jako v případě ACTA (Obchodní dohoda proti padělatelství nezávislá na WTO podepsaná Komisí a 22 členskými státy v lednu 2012).

4.3.4 **Výbor přijal stanovisko k právům duševního vlastnictví**, v němž doporučuje, aby se tato problematika neřešila pouze v rámci majetkového a finančního přístupu ⁽¹⁹⁾.

4.3.4.1 S ohledem na budoucí legislativní návrh Komise (v roce 2012) Výbor zdůrazňuje, že je nezbytné konzultovat organizace hájící příslušná práva a zájmy ⁽²⁰⁾. Klade důraz na transparentnost a kontrolu orgánů spravujících autorská a související práva. Výbor je toho názoru, že poplatek za kopii pro osobní potřebu není spravedlivý, neboť taková kopie je nedílnou součástí čestného používání (fair use). Je třeba činit rozdíl mezi občanem, který stahoval pro svou osobní potřebu, a osobou, která v rozsáhlém měřítku provozuje výdělečnou činnost založenou na padělání. Kulturní průmysl se nesmí stát strojem na výrobu peněz a web nesmí sloužit k privatizaci kultury a znalostí.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 40.

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 116, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 134.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 68, 6.3.2012, s. 28.

⁽²⁰⁾ Viz předchozí poznámka pod čarou.

4.3.4.2 Evropský parlament obdržel evropskou petici s více než 2 miliony podpisů (internetové stránky AVAAZ.org), jež vyzývá k tomu, aby internet zůstal svobodný a otevřený a ratifikace ACTA byla odmítnuta. Je důležité zaznamenat, že mezi zeměmi, které podepsaly ACTA, není Čína, Rusko, Brazílie ani Indie, odkud pochází mnoho padělaných výrobků.

Výbor má dojem, že jeho názor na mezinárodní dohodu ACTA nebyl vyslyšen⁽²¹⁾. Navrhuje, aby Komise dbala na ochranu svobody občanů a jejich tvořivých schopností v případě, že ACTA vstoupí v platnost.

4.3.5 EHSV soudí,⁽²²⁾ že **pro zamezení odklonu digitálního obchodu a dumpingu i pro ochranu autorských práv** by vytvoření evropského kodexu autorských práv mohlo odstranit pochybnosti o uplatnitelných daňových předpisech.

4.4 Veřejný sektor

4.4.1 **Veřejné zakázky**, které činí 20 % HDP, též musí být zabezpečeny.

4.4.2 EHSV považuje za nezbytné, aby **orgány veřejné správy** byly díky zabezpečení elektronického ověření a elektronického podpisu rychle dostupné on-line pro všechny – pro jednotlivce, správní orgány, podniky a veřejné zakázky.

4.4.3 Co se týče **veřejného sektoru**, členské státy při provádění směrnice o službách uskutečňují s Komisí vzájemné hodnocení. Výbor doporučuje zhodnotit **směrnici o službách** z hlediska příležitostí vytvořených pro jednotný digitální trh.

4.4.3.1 EHSV je přesvědčen, že digitální vnitřní trh může zvýšit veřejnou nabídku díky právní jistotě a technologii. Úspory vzniklé díky řešením pro inteligentní veřejné služby mohou vytvářet hladce fungující přeshraniční veřejné zakázky.

4.4.4 Přezkum směrnice⁽²³⁾ o **opakovaném použití informací veřejného sektoru**, jež provedla Komise, může usnadnit činnost podniků a jednotlivců (viz připravované stanovisko TEN/478).

5. Učinit z digitálních technologií hnací sílu udržitelného rozvoje

5.1 Pro vytvoření udržitelného a vysoce konkurenceschopného sociálně tržního hospodářství v Unii jsou nutné tvořivost a inovace. Digitální technologie jsou prostředkem, ale také hodnotou, která není pouze zbožím.

5.2 Výbor se domnívá, že chybí individuální strategie, jejímž cílem by bylo zaručit **udržitelnost** jednotného digitálního trhu.

5.3 Bylo by třeba provést průzkumy za účelem měření uhlíkové stopy podniků působících na digitálním trhu, na němž se rozvíjejí. Výbor soudí, že inteligentní technologie mohou optimalizovat globální spotřebu energie, a tak snížit emise CO₂.

5.4 U digitálního materiálu musí být snížen podíl CO₂; **ekologické zpracování odpadu** v Evropě pocházejícího ze systémů zpracování informací (zahrnující třídění vzácných kovů) představuje **potenciálně široký trh** a zabránilo by znečišťování třetích zemí.

5.5 Výbor žádá předsednictví, aby byl v roce 2012, který je rokem **aktivního stárnutí**, kladen důraz na produktivní aspekt digitálních technologií pro řízení lékařské a sociální péče zvláště v případě demografického stárnutí: zachování aktivního způsobu života díky snížení zátěže a obecně díky komunikaci, boji proti izolovanosti, telemedicině, robotice a zajištění bezpečnosti osob. Všechny tyto oblasti představují tržní příležitosti a vytváření nových druhů pracovních míst a růstu.

5.6 Unie musí **dokončit činnost v oblasti vesmíru**, aby mohla integrovat svůj digitální trh. Je třeba přidělit nezbytné prostředky. EHSV lituje, že program Galileo a globální družicový navigační systém nejsou dosud funkční, zatímco americký model GPS se používá všude v Evropě a ve světě⁽²⁴⁾.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Staffan NILSSON

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 139.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 69.

⁽²³⁾ Stanovisko EHSV k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru, Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 129.

⁽²⁴⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení evropských systémů družicové navigace a jejich provozu, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 179

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Daňové a finanční ráje:
hrozba pro vnitřní trh EU (stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2012/C 229/02)

Zpravodaj: **pan IOZIA**

Spoluzpravodaj: **pan HERNÁNDEZ BATALLER**

Dne 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Daňové a finanční ráje: hrozba pro vnitřní trh EU.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 24. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro, 30 hlasů bylo proti a 13 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EU musí všemi možnými prostředky zintenzívnit svoji činnost v rámci G20, OECD a FATF (Finanční akční výbor), aby se v krátké době vymýtily neprůhledné daňové jurisdikce, a přinutit členské státy, aby bojovaly proti trestné činnosti, k níž v mnoha těchto jurisdikcích dochází.

1.2 Pokroky v oblasti správy daňových záležitostí, k nimž došlo na mezinárodních fórech, jako je OECD a G20, nesmí Evropské unii zabránit v zavádění přísnějších předpisů, které usnadní návrat finančních prostředků, jež byly k újmě vnitřního trhu nelegálně převedeny do zahraničí.

1.3 EHSV vyzývá instituce EU, aby přijaly opatření, která by zabránila zneužívání „zásady trvalého sídla“ prostřednictvím fiktivních systémů sídel a vlastnictví, které umožňují holdin-govým společnostem, jež nevykazují žádnou činnost, a fiktivním společnostem chránit své skutečné vlastníky před placením daní v zemi, kde mají své bydliště. Výbor vítá rozhodnutí Komise předložit do roka nový návrh týkající se daňových a finančních rájů a doufá, že bude překonán odpor některých členských států vůči účinným a ostrým krokům proti vyhýbání se daňové povinnosti a daňovým únikům ve vnitrostátních daňových systémech.

1.4 Komise zveřejnila návrh směrnice COM(2012) 85 final, jenž je prvním právním předpisem zabývajícím se zmrazováním a konfiskací výnosů z trestné činnosti v Evropské unii. EHSV vřele doporučuje, aby se zvažilo zahrnutí trestných činů daňové povahy spojených s využíváním daňovými ráji do ustanovení této směrnice. Tento návrh je součástí širší politické iniciativy, jejímž cílem je chránit legální ekonomiku před průnikem trestné činnosti, a vychází z čl. 82 odst. 2 a z čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

1.5 Jak je známo, daňové ráje představují velký počet území (celkem 44), která jsou buď vázána na jurisdikci nějakého svrchovaného státu nebo jsou sama svrchovanými státy. I v případě, že nejsou svrchovanými státy, však mají velkou správní autonomii, používají režimy snížení daně nebo osvobození od daně a neprůhlednosti informací týkajících se vlastnictví a původu finančních prostředků a fungování finančních subjektů a obchodních společností se sídlem na jejich území.

1.6 Výbor se domnívá, že obzvláště politováníhodné a vážné jsou praktiky právních a daňových poradců některých poradenských společností, kteří i prostřednictvím reklamy nabízejí zřízení právnických osob za účelem využití daňových a finančních rájů k vyhnutí se povinnostem, jež mají společnosti provozující činnost v Unii, zejména co se týče daňových povinností v oblasti platby daně z příjmu právnických osob, transparentnosti operací společnosti a transparentnosti jejího financování.

1.7 Daňové ráje narušují vnitřní trh, a proto je třeba, aby Unie vyvinula rozhodnou činnost, pomocí níž bude schopná zajistit spravedlivé zdanění a předejít destabilizující neprůhlednosti, nelegálním daňovým únikům a korupci, k nimž v daňových rájích dochází. Vyloučit nelze ani to, že se v této oblasti zavedou trestné činy.

1.8 Je třeba odstranit všechny překážky automatické výměny bankovních informací, aby se zjednodušila identifikace skutečných subjektů provádějících bankovní operace a majitelů bankovních účtů. Je nutné vyžadovat po nadnárodních společnostech, aby pro každou zemi předložily vyúčtování činnosti, v němž bude konkrétně uvedena povaha činnosti, počet zaměstnanců a výše zisku v dané zemi.

1.9 To vše je třeba provádět bez ohledu na poslední pokrok, k němuž může dojít v důsledku globálních iniciativ v rámci mnohostranných mezinárodních organizací, zejména OSN a OECD. To vše je třeba provádět v rámci důvěry a ve snaze o sblížení právních předpisů a o nalezení nových, vyšších norem mezinárodní spolupráce v oblasti daňových rájů.

1.10 EHSV doufá, že bude zavedena koordinovaná strategie za účasti hlavních zemí, na prvním místě USA, za účelem zaujetí co nejglobálnějšího přístupu k právním předpisům v této oblasti. EHSV však zároveň připomíná, že potíže s vytvořením mezinárodně dohodnutého akčního plánu rozhodně nesmějí brzdit nebo zpozdit kroky Evropské unie. Evropské normy, např. ty stanovené ve směrnici o evropských úsporách, patří mezi nejlepší na světě. Důležitým krokem v úsilí USA o zvýšení dodržování daňových právních předpisů pro americké občany, kteří vlastní zahraniční finanční nástroje a účty v zahraničí, je *The Foreign Account Tax Compliance Act* (FATCA). Americká finanční správa vyžaduje od zahraničních finančních institucí, aby automaticky poskytl jména občanů, kteří mají zahraniční aktivity.

1.11 Mezi evropskými zeměmi je to Belgie, jež má velmi vyspělou legislativu založenou na zásadě „důvěrnost stojí proti politice boje proti trestné činnosti“. Tzn., že tajnost představuje alibi, které snižuje význam daňových otázek a omezuje rozvoj politiky boje proti nelegálním daňovým únikům.

1.12 Je třeba rozvinout integrované politiky a vzájemně propojit různé oblasti činnosti. Mezinárodní účetní standardy byly koncipovány za účelem ochrany zájmů investorů a trhu. Nyní nadešel čas zaměřit se rovněž na zájmy občanů. Je potřeba přehodnotit úlohu ISAB, jež je soukromým orgánem, a její funkci v určování účetních pravidel, která by měla být mnohem jednodušší a jasnější a transparentněji formulována.

1.13 EHSV s politováním konstatuje, že právní, hospodářské a policejní subjekty již dlouho uznávají, že k většině případů korupce s využitím veřejných prostředků, ilegální činnosti poškozující veřejné finance, prováděné v daňových rájích, zatajování zboží prostřednictvím nepravého jména, praní peněz či korupce veřejných činitelů by nemohlo docházet, pokud by se sítě, jež jsou za ně zodpovědné, nemohly spoléhat

na technicko-právní strukturu, jež jim poskytuje krytí výměnou za značné výhody a jež se v některých případech může dostat na vrchol těchto sítí. Unie musí v tomto směru zasáhnout.

1.14 EHSV žádá, aby se prosadila koordinovaná strategie, pomocí níž dojde ke zlepšení boje proti daňovým podvodům a zejména nekalým praktikám a omezí se právo usazování v případech čistě umělé konstrukce pouze za daňovými účely.

2. Úvod

2.1 Daňové ráje jsou místa, kde vysocí úředníci nejvýznamnějších světových finančních a průmyslových společností, umělecká či společenská smetánka a multimilionáři, kteří spojují obchod s volným časem, přicházejí do styku s víceméně podezřelými osobami, které využívají stejné finanční zdroje, díky nimž mohou zviditelnit a použít kapitál získaný nejen legálním způsobem, ale také prostřednictvím hospodářských trestných činů či jiné trestné činnosti, počínaje nejzávažnějšími trestnými činy, jako jsou vraždy, a konče vydíráním, obchodováním s omamnými látkami a zbraněmi, falšování, podvody, lichvou, obchodováním s lidmi a hazardními hrami. Tato území vykazují některé společné rysy, např. neprůhledné fungování či nízkou úroveň zdanění pro osoby, které zde nemají trvalý pobyt, a tedy zde ani nevykonávají žádnou činnost. Vzniká tak škodlivá konkurence, jež má tajnou strukturu a vytváří zcela neprůhledný právní subjekt.

2.2 Fenomén daňových rájů je třeba analyzovat z hlediska tří hlavních otázek: fiskální disciplína a související možné daňové úniky; vytvoření mezer ve struktuře finančních právních předpisů s následným ohrožením finanční stability; neprůhlednost informací a související možnost vzniku trestné činnosti v těchto rájích. Společným prvkem těchto otázek, jež spadají do působnosti OECD, FSB resp. FATF, jsou tajné nebo obtížně přístupné informace. Pokud by se neprůhlednost informací odstranila nebo snížila, bylo by možné značně omezit problémy a hrozby daňových rájů. Probíhající diskuse o normách OECD by měla zůstat otevřená a jejím cílem by mělo být snížení zátěže pro daňové a soudní orgány. Existuje totiž reálné riziko toho, že ve snaze vyhovět veřejnosti budou dohodnuté normy příliš nízké a složité (*window dressing*). Nejjednodušším řešením těchto problémů by byla automatická výměna informací.

2.3 Fenomén daňových a finančních rájů souvisí s rozvojem kapitalismu. Příklady se datují od pozdního středověku. Klíčovými body pro urychlení zrodu a rozmachu daňových rájů byly francouzská a průmyslová revoluce.

2.4 Tento fenomén dosáhl obrovských rozměrů v období po druhé světové válce a rozšířil se do všech oblastí světa: Pacifiku, Karibiku, na ostrovy v Atlantském oceánu, ale také do malých a trpasličích evropských států. Odhaduje se, že jen v daňových, finančních a společenských rájích ležících na území Evropy byl vytvořen 1 milion společností a dvojnásobný počet trustů. Podle ředitele *Global Finance Integrity* Raymonda Bakera je jen na Britských Panenských ostrovech registrováno 619 916 společností, tj. 20 na každého obyvatele.

2.5 Stávající hospodářský rámec je charakterizován globalizací obchodu se zbožím a službami, volným pohybem kapitálu a masovým používáním nových technologií, a to rovněž v mezinárodních finančních transakcích a v obchodních transakcích. Ve většině finančních institucí sice jsou oddělení zabývající se ověřováním, nicméně neexistuje dostatek pravidel pro transakce, kterých se denně provádí nesmírný počet.

2.6 Evropský vnitřní trh, řádné fungování finančních a komerčních trhů a řádný rozvoj ekonomiky, která je v souladu se společnými pravidly přijatými za účelem ochrany obecného zájmu, se musejí vypořádat s ohromnými sumami peněz, jež jsou uloženy ve vyhovujících oblastech a zemích a jsou chráněny rozsáhlými zájmy a schopností zkorumpovat celé veřejné orgány a podrobit je vlastním zájmům.

2.7 Daňové ráje způsobují narušení jak na makroekonomické, tak na mikroekonomické úrovni. Jak bylo již uvedeno, na makroekonomické úrovni mohou ohrožovat stabilitu finančních systémů. Možnost vyhýbání se daňovým povinnostem a daňových úniků v oblasti daní z reálných či finančních investic navíc státům snižuje výnosy, které je pak nevyhnutelně třeba získat prostřednictvím zdanění příjmů z pracovní činnosti. Daňové ráje jsou tedy původcem narušení správné rovnováhy mezi zdaněním kapitálu a pracovní činnosti. Na mikroekonomické úrovni se jedná o narušení mezi velkými, malými a mikropodniky. U těchto subjektů se šance profitovat z úniků nebo přinejmenším z agresivního daňového plánování totiž postupně snižuje.

2.8 V prvním desetiletí 21. století byla v důsledku dvou katastrof, jejichž ohniskem byly USA, tj. newyorské a washingtonské vražedné atentáty 11. září 2001 a finanční krize odstartovaná krachem Lehman Brothers v září 2008, zavedena opatření na regulaci fungování tzv. daňových a finančních rájů, na nichž se dohodlo mezinárodní společenství.

3. Daňové a finanční ráje

3.1 Nežádoucí důsledky těchto režimů vedly v mnoha případech k trestním řízením v souvislosti s financováním mezinárodního terorismu a organizovaného zločinu, s daňovými

úniky a praním peněz, což vedlo mj. k systémovým rizikům na finančních trzích a poškodilo základní zásady volné hospodářské soutěže.

3.2 Jak bylo uvedeno výše, byla v posledních letech následně přijata celosvětová opatření a bylo rozhodnuto vytvořit struktury a mechanismy společné reakce na hrozby, jež se vzdnáš nad národní bezpečností států a blahobytem jejich občanů.

Mezi různými rozhodnutími přijatými na mezinárodní úrovni bude snad dohoda dosažená na londýnském summitu G20 dne 2. dubna 2009 představovat zásadní změnu předchozích přístupů.

3.3 EHSV souhlasí se zavedením opatření na boj proti podvodům a jiným nezákonným činnostem poškozujícím finanční zájmy EU a jejích členských států, která zaručí administrativní spolupráci prostřednictvím výměny informací o daňových záležitostech. Souhlasí rovněž s tím, aby byla EU pověřena zahájením jednání směřujících k uzavření dohody mezi Unií a Švýcarskou konfederací, která by se týkala boje proti přímým finančním podvodům a přímým daňovým únikům a která by zajistila správnou spolupráci na základě výměny informací v oblasti daní.

3.4 Po výše uvedeném summitu G20 se přestává používat metoda analýzy a doporučení, jež byla typická pro předchozí jednání orgánů a fór zabývajících se touto otázkou, a požaduje se, aby tzv. „nespolupracující jurisdikce“, mezi něž spadají všechny daňové a finanční ráje, byly trestány. Spadá sem prezentace návrhů jednostranných, dvoustranných a mnohostranných sankcí, postupné odstraňování bankovního tajemství a pravidelné zveřejňování seznamu území, která nedodržují pravidla.

3.5 Následné provádění těchto závazků G20 je však velkým zklamáním. Je pro to vícero důvodů.

3.6 Mnoho oblastí vypadlo ze seznamu nespolutracujících jurisdikcí jednoduše tak, že mezi sebou vzájemně podepsaly nejméně 12 dvoustranných daňových dohod (např. dohoda mezi Lichtenštejnskem a Monakem).

3.7 Zkrátka, stačí na žádost orgánů provádějících náležitá opatření (daňová, trestní atp.) zaručit výměnu informací, aniž by se tomu orgány území, jemuž je žádost určena, mohly postavit s odkazem na národní zájem, bankovní tajemství a jiné podobné důvody.

3.8 V těchto případech jasně vychází najevo neúčinnost modelu dvoustranné činnosti, a je tedy třeba naléhat na zlepšení mezinárodní (mnohostranné) a nadnárodní činnosti.

To dokládá zpráva, již 4. října 2011 zveřejnila Síť pro daňovou spravedlnost (Tax Justice Network) a v níž jsou téměř všechny dvoustranné dohody podepsané od roku 2009 považovány za zbytečné. Tato organizace tedy sestavila seznam daňové neprůhlednosti založený na dvou kritériích: překážkách v žádostech o informace pocházejících od příslušných orgánů z jiných zemí a významu jurisdikcí podezřelých z neprůhlednosti na světovém trhu.

3.9 Jak navíc ukazují rovněž různé specializované zprávy (např. zpráva, již vypracovala organizace *Global Financial Integrity*), nezákonné toky kapitálu neustále meziročně rostou, a to více než 10 % tempem. To má devastující důsledky, které kromě krize státního dluhu prohlubují např. i jiné krize, jež zažívá mnoho zemí na celém světě a zejména některé členské státy Evropské unie.

3.10 Bohužel se jenom EU rozhodla vymezit věrohodný rámec činnosti v této oblasti, který navíc není dostatečně prováděn.

3.11 Jasným příkladem je provádění směrnice 2003/48/ES o zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb, které mají osoby (fyzické osoby) nemající v daném státě bydliště.

3.12 Od jejího vstupu v platnost byly každopádně zavedeny systémy automatické výměny informací o daňových záležitostech mezi všemi členskými státy a podpořilo se podepsání dohod se čtyřmi evropskými zeměmi, které byly dříve považovány za finanční a daňové ráje – Andorrou, Lichtenštejnem, Monackým knížectvím a San Marinem.

3.13 Tyto evropské země však mají stejně jako Švýcarsko různé vazby na Evropskou unii, v jejichž důsledku je provádění těchto dohod velmi složité. Například Lichtenštejnsko přistoupilo k dohodě o Evropském hospodářském prostoru, nemá však povinnost spolupracovat na stejné úrovni s příslušnými veřejnými orgány v občanských a obchodních věcech, neboť není členem Luganské úmluvy z 30. října 2007, která se týká příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

3.14 Doufejme, že tato úprava právního statutu brzy přinese očekávané změny, vzhledem k tomu, že vstoupila v platnost Lisabonská smlouva, podle níž se v čl. 8 odst. 2 Smlouvy o EU (a v příloženém prohlášení č. 3) podporují strukturální vztahy s malými zeměmi v sousedství.

3.15 Ideálním nástrojem na řešení této otázky by samozřejmě bylo uzavření mnohostranné dohody, s cílem zahrnout prostřednictvím jednotného modelu nespolečující jurisdikce do přirozeného geopolitického a právně ekonomického prostoru.

3.16 Komise podobně postavila před Soudní dvůr čtyři členské státy za neprovedení směrnice 2005/60/ES o zmrazení finančních prostředků.

3.17 Za účelem nastartování činnosti, která by měla skutečný nadnárodní dopad, musí EHSV podpořit energický postoj, jež Evropský parlament vyjádřil v usnesení z dubna 2011⁽¹⁾, v němž se mimo jiné zasadil o zlepšení boje proti neprůhledným informacím týkajícím se nadnárodních finančních transakcí. Za účelem podpory upozorňování na toto jednání by se rovněž mohl vytvořit nástroj pro oznamování podobný zmírnění v oblasti volné hospodářské soutěže, kdy by byl oznamující subjekt ekonomicky zvýhodněn tím, že by se snížil trest, jež má být uložen.

3.18 Jako doplněk k předchozímu opatření je navíc třeba okamžitě zavést mechanismy odstranění nedostatků v zahraničních právních předpisech, na kterých se dohodne G20. Díky těmto nedostatkům se totiž obcházejí zákony platné ve světových finančních centrech.

3.19 Uvnitř přísného rámce pravomocí Evropské unie je naléhavě nutné přijmout závazné sekundární právní předpisy ad hoc, které budou mj. zahrnovat ustanovení zakazující jakékoliv fyzické či právnické osobě, která řídí fondy nebo subjekty usazené v daňových a finančních rájích, přijímat veřejné prostředky.

3.20 OECD v roce 2009 odhadovala, že kapitál uložený v těchto rájích se pohybuje mezi 1,7 a 11 bilióny dolarů, a vypracovala tedy seznam sloužící jako základ pro tvrdý konflikt se zeměmi, které neuplatňují žádnou nebo pouze některé mezinárodní dohody o bankovní a daňové transparentnosti. Tento seznam přijala G20.

3.21 Zpráva OECD vyvolala vlnu protestů, zejména ze strany Švýcarska, Lucemburska a samozřejmě Uruguaye. Proběhl žhavý diskuse o případu státu Delaware v USA.

3.22 Američané dobře vědí, že Delaware je určitým druhem daňového ráje: téměř polovina společností kotovaných na Wall Street a NASDAQ mají sídlo v domovském státě amerického viceprezidenta Joa Bidena, kde platí nižší místní daně a kde zisky nejsou zdaněny. Mnohem méně lidí však ví, že tento malý stát na jih od Pensylvánie poskytuje ohromné výhody zahraničním společnostem a je tak alternativou Kajmanských ostrovů nebo Bermud. Ti, kdo jsou činní v tomto odvětví, to ale vědí již dlouho. Zisky společností usazených ve státu Delaware daní z důvodu transparentnosti jejich majitelé. Pokud jimi nejsou američtí občané a pokud jejich společnost provádí svoji činnost mimo USA, nepodléhají v USA zdanění.

⁽¹⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 6. dubna 2011 o ochraně finančních zájmů Společenství a boji proti podvodům – výroční zpráva za rok 2009 (2010/2247(INI)).

3.23 Nejdůležitějšími a nejrozšířenějšími praktikami těchto rájů jsou praní špinavých peněz, nelegální daňové úniky a opatření pro korupční činnost nebo přesun prostředků do vlastních společností. Odtud pramení útoky na problémové státní dluhy a rozsáhlé kampaně na obranu volného pohybu kapitálu zapojující sdělovací prostředky, politické strany a představitele institucí.

3.24 Špatná správa daňových záležitostí je podnětem k podvodům a nelegálním daňovým únikům a má vážné důsledky pro státní rozpočty a systém vlastních zdrojů EU.

3.25 Velká část nadnárodních společností je strukturována tak, aby mohly využít vyhýbání se daňovým povinnostem v různých jurisdikcích, v nichž provozují činnost. Rozdíly ve zdanění vyskytující se mezi jurisdikcemi jsou výhodou pro velké společnosti, mezinárodní společnosti nebo společnosti s pevným postavením ve srovnání s malými podniky, domácími podniky nebo novými podniky (v počáteční fázi). Tyto strategie vyhýbání se daňovým povinnostem nejsou v souladu se zásadou korektní hospodářské soutěže a s odpovědností podniků. Tato území se navíc stávají operační základnou organizací a společností, které uvádějí na vnitřní trh zboží bez náležitých osvědčení původu a záruk, jež vyžaduje EU, čímž vážně poškozuje zájmy spotřebitelů a někdy i veřejné zdraví. Za tímto účelem se používá systém transferových cen, kdy se stanovení cen transakcí uvnitř skupiny posuzuje na základě parametrů, které souvisejí s požadavky na zdanění skupiny, namísto toho, aby se braly v úvahu normální podmínky na trhu.

3.26 Nadnárodní společnosti mají jistě zdroje na to, aby bez vážné administrativní zátěže vypracovávaly pro jednotlivé země zprávy týkající se prodeje, výnosů z činnosti, operací uvnitř skupiny, zisku před zdaněním a výše daně. Kdyby se tyto informace zveřejnily, bylo by jasnější, kdo zneužívá transferových cen a používá agresivní daňové plánování.

3.27 Chybějící daňové kontroly, slabé předpisy v oblasti obezřetnostního dohledu, neprůhlednost informací pro identifikaci fyzických a právnických osob či jakákoliv jiná okolnost právního nebo správního charakteru umožňují společnostem, které provozují svoji činnost ze svého území, profitovat z prakticky úplné beztrestnosti a využívat netolerovatelných konkurenčních výhod a ochrany proti činnosti soudních a správních orgánů třetích zemí.

3.28 EHSV výslovně odsuzuje roli daňových rájů, jež vybízejí k vyhýbání se daňovým povinnostem, k daňovým únikům a k úniku kapitálu a profitují z nich. EU musí posílit boj proti těmto jevům a přijmout konkrétní sankční opatření.

3.29 Mezinárodní společenství si uvědomuje, že existence těchto území vážně poškozuje mezinárodní obchod, zájmy státních pokladen, bezpečnost a veřejný pořádek, a jak ukazuje

krize z roku 2008, také rovnováhu finančních systémů, a nesměle se pustilo do jejich identifikace a postupného odstraňování.

3.30 Výsledky společného úsilí G20 a OSN a činnosti OECD ani nadále nestačí ke zvládnutí výzev, které představují daňové ráje a extrateritoriální finanční centra. Na toto úsilí musí navázat rozhodné, účinné a důsledné kroky.

3.31 Nicméně činnost G20, FATF a OECD a dalších dosud pouze snížila tíživé břemeno škod způsobených daňovými a finančními ráji.

3.32 Je třeba označit nespolupracující jurisdikce, vyhodnotit dodržování předpisů a uplatňovat odrazující opatření usilující o jejich dodržování. EHSV se kromě toho domnívá, že rámec OECD pro boj proti daňovým rájům není uspokojivý a že je třeba zlepšit ukazatel, na jehož základě se přisuzuje status spolupracující jurisdikce, a vyjádřit ho kvalitativně. Dále se domnívá, že OECD nesmí škrtnat vlády ze své černé listiny jen za to, že prostě slíbí, že budou dodržovat zásady výměny informací, aniž by tento slib dodržely v praxi.

3.33 Lze dostatečně doložit tvrzení, že finanční krizi zčásti způsobily složité a málo transparentní operace finančních subjektů se sídlem v jurisdikcích, jež používají daňové tajemství, čímž vážně poškozuje investory a ty, kdo tyto finanční produkty kupují. V daňových rájích probíhají operace, které stojí mimo rozpočet finančních institucí, a původ zde mají rovněž složité finanční produkty, které nepřispěly k inovaci finančnictví a způsobují finanční nestabilitu. Jsou dostatečné důkazy pro to, že zejména v rozvojových zemích pochází řada investic z daňových rájů.

3.34 Evropská unie si je této situace vědoma a v pravou chvíli dané režimy prostřednictvím svých institucionálních orgánů odsoudila. Nebyla bohužel schopna prosadit nadnárodní právní a správní rámec, jenž by přispěl k omezení beztrestnosti.

3.35 Činnost EU se zaměřila na vymýcení zhruba stovky škodlivých daňových režimů nacházejících se buď v jurisdikci členských států s malým finančním dohledem nebo na území třetích států mimo EU. Komise v tomto směru přijala v letech 2009 a 2010 dvě sdělení o řádné správě daňových záležitostí a jeden kodex chování, v platnosti jsou tři směrnice: o výnosech z nelegálních daňových úniků, o administrativní spolupráci a o zdanění úspor (právě se provádí její revize). Kromě toho se stalo

běžným zahrnovat do dohod o přidružení, obchodu a spolupráci, které EU uzavřela se třetími zeměmi, rozhodčí doložky o dodržování osvědčených postupů a řádné správy daňových záležitostí.

3.36 Nicméně, pokrok je malý, neboť pravomoci v oblasti vyšetřování a ukládání sankcí mají členské státy.

3.37 Podle bankovních ústavů uvedené právní předpisy USA prokázaly, že jednostranné přijetí tohoto typu opatření způsobuje finančním institucím problémy kvůli neslučitelnosti

povinností souvisejících s poskytováním informací, obstavením a uzavřením účtů, které vyplývají z FATCA, s právními předpisy EU a/nebo s vnitrostátními předpisy státu, v němž má finanční instituce své sídlo.

3.38 4. března 2009 pronesl tehdejší britský ministerský předseda důležitý projev v americkém Kongresu, v němž vyzval svého spojence k přijetí společného závazku ve prospěch globálně řízeného ekonomického systému a k boji proti využívání finančních systémů k výhradně osobnímu obohacení.

V Bruselu dne 24. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Horizont 2020: plány pro stárnutí (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 229/03)

Zpravodajka: **paní HEINISCH**

Dne 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Horizont 2020: plány pro stárnutí

stanovisko z vlastní iniciativy.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 184 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Aby bylo možné zvládnout značné výzvy a využít příležitosti, které pro budoucí sociální a hospodářský vývoj představují demografické změny, budou muset členské státy Evropské unie v nadcházejících letech intenzivněji činit vhodná opatření na různých úrovních a v řadě oblastí.

1.2 Koordinovaný výzkum může rozhodujícím způsobem přispět k vypracování vhodných opatření na regionální, národní a evropské úrovni tím, že poskytne fundovaný základ pro plánování a rozhodování.

1.3 EHSV se plně připojuje k již vícekrát vyslovenému požadavku, aby byl evropský výzkum v oblasti stárnutí a demografických změn prováděn na dlouhodobé, interdisciplinární a nadnárodní bázi, nebo aby byl výzkum v jednotlivých zemích alespoň srovnatelný.

1.4 Hlavním předpokladem pro špičkovou úroveň evropského výzkumu je rovněž odpovídající infrastruktura a integrující koordinace výzkumných činností. Centrální koordinace je nezbytná i s ohledem na vytváření rozpočtu a rozdělování prostředků. Výbor proto doporučuje zřídit evropské středisko pro výzkum stárnutí, které by mohlo převzít koordinační úlohu.

1.5 Plány pro koncipování dlouhodobých výzkumných programů jsou užitečnými nástroji, které umožňují stanovit priority pro budoucí výzkum. Ve stávajících plánech pro stárnutí a demografické změny již byly detailně rozebrány důležité aspekty, jež mají relevanci pro program Horizont 2020 ⁽¹⁾.

1.6 EHSV vítá skutečnost, že je v prioritní oblasti „Společenské výzvy“ 8. rámcového programu stanovena priorita výzkumu „Zdraví, demografická změna a dobré životní podmínky“ ⁽²⁾.

1.7 EHSV povzbuzuje k tomu, aby se budoucí evropský výzkum vedle současných výzkumných priorit, jež jsou uvedeny ve stávajících plánech a v programu Horizont 2020, zabýval také ještě mnohem inovativnějšími a možná problematičtějšími aspekty stárnutí a demografických změn. Sem patří např. udržování dobrého zdravotního stavu a rehabilitace, prodloužování produktivního věku, požadavky na stále větší sebeodpovědnost a spoluodpovědnost v životě, učení pro dlouhý život, důsledky rostoucí technizace jednotlivých oblastí života a otázky, před než evropskou společnost staví demografické, společenské a technické změny.

2. Odůvodnění/obecné připomínky

2.1 Aby bylo možné zvládnout výzvy a využít příležitosti spojené s demografickými změnami, bude v nadcházejících letech naléhavě nutné vytvořit náležitě fundované základy pro plánování a rozhodování o určujících opatřeních. Takovéto základy poskytuje především vhodný výzkum. Výsledky evropských výzkumných programů z uplynulých let, např. 5., 6. a 7. rámcového programu pro výzkum ⁽³⁾, společného programu Asistované žití v domácím prostředí ⁽⁴⁾ (AAL JP) ⁽⁵⁾, rámcového programu pro konkurenceschopnost a inovace (CIP) ⁽⁶⁾ a iniciativy ERA-Net, již jednoznačně prokázaly užitečnost výzkumu. Výzkum tak může rozhodujícím způsobem přispět k vypořádání se s demografickými změnami a k využití jejich kladného potenciálu na regionální, národní a evropské úrovni.

⁽²⁾ Viz poznámka pod čarou č. 1.

⁽³⁾ Úř. věst. L 26, 1.2.1999, s. 1, Úř. věst. L 232, 29.8.2002, s. 1, Úř. věst. L 412, 30.12.2006, s. 1, a Úř. věst. C 65, 17.3.2006, s. 9.

⁽⁴⁾ <http://www.aal-europe.eu>.

⁽⁵⁾ Viz <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1726&format=HTML&aged=1&language=CS&guiLanguage=en>.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 310, 9.11.2006, s. 15, a Úř. věst. C 65, 17.3.2006, s. 22.

⁽¹⁾ COM(2011) 809 final.

2.2 Plány slouží ke koncipování dlouhodobých výzkumných programů. Jsou vhodné k naznačení možných cest či scénářů budoucího vývoje, k poukázání na nezbytné provázání jednotlivých odvětví, k identifikaci relevantních partnerů pro spolupráci a subjektů, k posouzení prostoru pro politické jednání a možností financování a k vypracování strategií pro realizaci těchto procesů a výsledků.

2.3 Plány týkající se výzkumu byly v uplynulých letech vypracovány a zavedeny v mnoha oblastech. Z celé řady stávajících národních a mezinárodních plánů zde uvedme alespoň několik málo příkladů: švýcarský plán pro výzkumné infrastruktury⁽⁷⁾, projekt německého spolkového ministerstva školství a výzkumu Plán pro environmentální technologie 2020⁽⁸⁾, plán republikánů v USA pro budoucnost Ameriky⁽⁹⁾, plány ERA pro rozvoj staveb s nízkou energetickou náročností⁽¹⁰⁾, plán v oblasti výzkumu VPH-FET (Virtual Physiological Human-Future and Emerging Technologies)⁽¹¹⁾.

2.4 Plány pro budoucí výzkum a inovace v oblasti stárnutí a demografických změn se zaměřily především na zdravotní aspekty v nejširším slova smyslu. Sem se řadí mimo jiné plány v rámci evropských projektů Future BNCI: Future Directions in Brain/Neuronal Computer Interaction (BNCI) Research (2010-2011), DIAMAP: Road Map for Diabetes Research in Europe (2008-2010), ROAMER: A Roadmap for Mental Health Research in Europe (2011-2014), WhyWeAge: A road map for molecular biogerontology (2008-2010)⁽¹²⁾, ale také národní plány, např. plán německé spolkové vlády pro výzkumný program v oblasti zdraví⁽¹³⁾.

2.5 I v tematicky širěji pojatých plánech v oblasti stárnutí a demografických změn, konkrétně v plánech vypracovaných v rámci evropských projektů FUTURAGE – A Road Map for Ageing Research⁽¹⁴⁾ a BRAID: Bridging Research in Ageing and ICT Development (2010-2012)⁽¹⁵⁾, se mezi prioritami výzkumu uvádějí také zdravotní aspekty. V plánu FUTURAGE jsou stanoveny tři priority související se zdravím: Healthy Ageing for More Life in Years, Maintaining and Regaining Mental Capacity a Biogerontology: from Mechanisms to Interventions⁽¹⁶⁾. V projektu BRAID je to prioritou *Health and Care in Life*.

⁽⁷⁾ Švýcarská konfederace, švýcarské federální ministerstvo vnitra, státní sekretariát pro vzdělávání a výzkum, odbor národní výzkum, 2011: Schweizer Roadmap für Forschungsinfrastrukturen (Švýcarský plán pro výzkumné infrastruktury). Ke stažení zde: http://www.sbf.admin.ch/htm/dokumentation/publikationen/forschung/11.03.30.NFO.RoadmapForschungsinfrastrukturen_d.pdf.

⁽⁸⁾ Schippl, J. et al.: Roadmap Umwelttechnologien 2020 – Endbericht (Plán pro environmentální technologie 2020 – závěrečná zpráva), Karlsruhe: výzkumné středisko Karlsruhe, 2009 (vědecké zprávy FZKA 7519).

⁽⁹⁾ <http://www.roadmap.republicans.budget.house.gov>.

⁽¹⁰⁾ <http://www.era.cobuild.eu>.

⁽¹¹⁾ https://www.biomedtown.org/biomed_town/VPHFET.

⁽¹²⁾ <http://future-bnci.org>, <http://www.diamap.eu>, <http://www.roamer-mh.org>, <http://www.wheweage.eu>.

⁽¹³⁾ Rada pro výzkum v oblasti zdraví, vydalo spolkové ministerstvo pro vzdělávání a výzkum (2007): Roadmap für das Gesundheitsforschungsprogramm der Bundesregierung (Plán spolkové vlády pro výzkumný program v oblasti zdraví). Bonn/Berlin: spolkové ministerstvo pro vzdělávání a výzkum.

⁽¹⁴⁾ <http://futurage.group.shef.ac.uk/road-map.html>.

⁽¹⁵⁾ <http://www.braidproject.eu>.

⁽¹⁶⁾ The Future of Ageing Research in Europe. A Road Map.

2.6 Komise chce v podobě partnerství veřejného a soukromého sektoru a partnerství v rámci veřejného sektoru⁽¹⁷⁾ dát k dispozici další nástroje pro řešení současných společenských výzev⁽¹⁸⁾. Ke společným iniciativám patří zejména evropská inovační partnerství, např. evropské inovační partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí (AHA)⁽¹⁹⁾, Digitální agenda pro Evropu⁽²⁰⁾, iniciativa společného plánování Delší a lepší život – potenciál a výzvy spojené s demografickými změnami⁽²¹⁾ a plánovaný program Horizont 2020⁽²²⁾.

2.7 Přes tyto nezbytné a důležité iniciativy při zakládání partnerství v oblasti výzkumu a inovací je naléhavě zapotřebí rozsáhlejších výzkumných činností. Svět, společnost, technika, lékařství i stárnoucí obyvatelstvo se nepřetržitě vyvíjejí. Z tohoto důvodu neustále potřebujeme nový výzkum, abychom se mohli pomocí odpovídajících (politických) opatření včas přizpůsobit novým okolnostem a abychom nezaostávali za vývojem.

2.8 EHSV proto vítá podporu iniciativ společného plánování a plánů pro budoucí výzkumné činnosti v oblasti stárnutí a demografických změn⁽²³⁾ ze strany Komise a stanovení priority výzkumu „Zdraví, demografická změna a dobré životní podmínky“ v prioritní oblasti „Společenské výzvy“ v programu Horizont 2020⁽²⁴⁾.

3. Konkrétní připomínky

3.1 Potřebná infrastruktura

3.1.1 Již dlouho se požaduje, aby byl evropský výzkum prováděn na dlouhodobé, interdisciplinární a nadnárodní bázi, nebo aby byl výzkum v jednotlivých zemích alespoň srovnatelný⁽²⁵⁾. Tento požadavek lze na tomto místě plně převzít a zopakovat. Při srovnávacím výzkumu musí být samozřejmě zohledňovány příslušné strukturální podmínky.

3.1.2 Do výzkumu v oblasti stárnutí musí být kromě toho zapojeny všechny subjekty, které se touto tematikou zabývají. K nim patří vědeckí pracovníci v oblasti přírodních, biologických a sociálních věd, inženýři a návrháři, výrobci a poskytovatelé služeb, političtí činitelé, architekti, specialisté v oblasti městského a dopravního plánování, hospodářské subjekty, zástupci občanské společnosti a především samotné stárnoucí obyvatelstvo. Z tohoto důvodu je třeba uvítat plánované sloučení

⁽¹⁷⁾ Jako příklad partnerství v rámci veřejného sektoru lze uvést mimo jiné ERA-NET a ERA-NET Plus, iniciativy podle článku 185 a společné plánování. K partnerstvím veřejného a soukromého sektoru ve výzkumu a inovacích patří například společné technologické iniciativy a internet budoucnosti.

⁽¹⁸⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Partnerství v oblasti výzkumu a inovací (COM(2011) 572 final ze dne 21. září 2011).

⁽¹⁹⁾ Viz IP/10/1288.

⁽²⁰⁾ Viz IP/10/581, MEMO/10/199 a MEMO/10/200.

⁽²¹⁾ Viz <http://www.jp-demographic.eu>.

⁽²²⁾ MEMO/11/435.

⁽²³⁾ Viz mimo jiné Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 39 ke sdělení COM(2010) 546 final.

⁽²⁴⁾ COM(2011) 809 final.

⁽²⁵⁾ Viz mimo jiné Úř. věst. C 74, 23.3.2005, s. 44.

různých evropských podpůrných nástrojů (ERA-Net, ERA-Net Plus, INNOVA a PRO INNO) do jednoho flexibilního nástroje pod názvem ERA-Net, které má zjednodušit účast relevantních subjektů.

3.1.3 Hlavním předpokladem pro špičkovou úroveň evropského výzkumu v Evropském výzkumném prostoru (EVP) je odpovídající infrastruktura a integrující koordinace výzkumných činností. Centrální koordinace je nezbytná i s ohledem na vytváření rozpočtu a rozdělování prostředků. To v žádném případě neznamená, že by výzkumné činnosti na národní úrovni byly zbytečné. Je však třeba usilovat o co největší kompatibilitu samostatných výzkumných činností v jednotlivých zemích, aby bylo možné provádět srovnávací analýzu výsledků a jejich vyhodnocení. Výbor proto doporučuje zřídit evropské středisko pro výzkum stárnutí, které by mohlo převzít koordinační úlohu.

3.2 Potřeba dalšího výzkumu

3.2.1 Kromě jmenovaných obecných požadavků se zde rysují oblasti, které musí být v budoucnu intenzivněji prozkoumány. V současnosti jsme svědky nejen nevídaných demografických, ale také technických změn, které mohou trvale změnit společenský život, zdravotní péči a náš vztah k životnímu prostředí.

3.2.2 Udržování dobrého zdravotního stavu

První velká oblast výzkumu by měla zahrnovat veškeré otázky související s udržováním dobrého zdravotního stavu, neboť tělesné a duševní zdraví je hlavním předpokladem pro sebeodpovědný a aktivní život ve stáří. Mohly by být prozkoumány např. tyto otázky:

— Jakým způsobem lze lidi od malička vést ke zdravému životnímu stylu?

— Jaké strategie jsou potřebné pro zajištění cílené podpory a šíření preventivních opatření?

— Které způsoby léčby a rehabilitace se v mezinárodním srovnání ukázaly být mimořádně úspěšnými? Ve kterých oblastech je potřeba zlepšení nebo dalšího výzkumu a vývoje?

— Jak lze zvýšit kompetence pacientů?

— Jak lze předcházet přeshraničním zdravotním hrozbám, vzácným a chronickým nemocem, demenci a jiným neurodegenerativním onemocněním, nebo alespoň zajistit jejich dřívější diagnostikování a léčbu?

— Je třeba zlepšit výzkum účinnosti léků a jejich vzájemného působení u starších osob, především také u starších žen? Až doposud byly léky testovány převážně na mladších lidech, užívají je ale hlavně starší osoby.

— Měli bychom věnovat pozornost vlivu chronických bolestí na zdravotní stav starších osob a zejména tomu, jak bychom mohli stárnoucímu obyvatelstvu EU pomoci, aby se tyto bolesti zmenšily / aby se cítilo lépe.

— Zatím nebylo dostatečně prozkoumáno užívání alkoholu a drog ve stáří, jeho příčiny a fyzické, psychické a sociální důsledky, které jsou s ním spojeny.

3.2.3 Prodlužování produktivního věku

Vzhledem ke změnám ve věkovém složení obyvatelstva a k delší průměrné délce života se delší setrvávání v pracovním procesu stává nevyhnutelnou nutností. Z toho plynou např. tyto otázky:

— Jak se zaměstnanci staví k flexibilitě této věkové hranice? Na čem tyto postoje závisí (např. druh práce / sociální zabezpečení / regionální podmínky atd.)?

— Jaké musejí být rámcové podmínky v oblasti vzdělávání a prevence, aby byla tato flexibilita umožněna, resp. mohla být zvýšena? Jaké jsou stávající zkušenosti jednotlivých zemí v této oblasti, které by se daly využít?

— Jakým způsobem lze uzpůsobit pracoviště a pracovní dobu a zmírnit pracovní zátěž, aby mohli zaměstnanci déle setrvat v pracovním procesu? Jakou úlohu zde hrají technické inovace?

— Jaká opatření činí podniky nebo jaká opatření by v nich mohla být učiněna na podporu aktivního občanství tak, aby bylo aktivní občanství podporováno již v produktivním věku? Jaké jsou zkušenosti v různých zemích?

3.2.4 Samostatný, sebeodpovědný a spoluodpovědný život

S klesajícím podílem mladších osob ve složení obyvatelstva se budou snižovat i možnosti individuální podpory starších osob. Starší lidé proto budou muset v budoucnu ve větší míře sami přebírat odpovědnost za to, aby zůstali samostatní a účastnili se i nadále společenského života. S tím souvisejí mimo jiné tyto otázky:

— Jak je v různých zemích chápána sebeodpovědnost starších osob a jaké z toho plynou důsledky pro systematické posilování a podporu odpovídajícího způsobu života?

— Jak je v různých zemích chápána spoluodpovědnost starších osob (např. za další generace, za životní prostředí) a jaké z toho plynou důsledky? Jakým způsobem si starší lidé sami organizují vlastní život a jakým způsobem organizují možnosti pro svou generaci a pro další generace? Co dělají pro své bližní, pro své okolí, pro životní prostředí?

- Jak mohou obce tuto sebeorganizaci podporovat? I to by mělo být prozkoumáno ve strukturálně srovnatelných (místních, regionálních) souvislostech.
- Obecně by se mělo v různých, strukturálně srovnatelných souvislostech (např. v městských a venkovských oblastech různých zemí) prozkoumat, jak mohou obce podporovat aktivní a odpovědný způsob života starších osob, např. prostřednictvím odpovídající městské, bytové a dopravní politiky pro lidi všech věkových skupin.
- Jak lze vytvořit a podporovat „starostlivé společenství“ coby výraz sdílené odpovědnosti? Jakým způsobem již dnes spolupracují rodiny, občansky angažovaní lidé a odborníci v oblasti péče (např. o osoby trpící chronickými tělesnými nemocemi nebo demencí)? Jak lze tato společenství podporovat pomocí technických systémů pomoci? Jak na jejich potřeby reagují podniky? Jaké formy sdílené odpovědnosti lze v jednotlivých zemích pozorovat? Jak tato „starostlivé společenství“ zapadají do sociální politiky jednotlivých zemí a do sociálního (strukturálního) plánování na místní úrovni?
- Jaké formy bydlení a života – opět v mezinárodním srovnání – pro starší lidi, především pak pro samostatně žijící osoby ve vysokém věku nebo pro osoby trpící demencí, se osvědčily a dají se uplatnit jinde?

3.2.5 V z d ě l á v á n í

V průběhu času se stalo samozřejmostí, že stárnoucí společnost od každého jednotlivce vyžaduje celoživotní učení. Z toho vyplývají např. tyto otázky:

- Jak se z celoživotního učení může stát učení pro dlouhý život?
- Jaké možnosti vzdělávání je třeba zajistit pro stárnoucí obyvatelstvo (kromě dalšího odborného vzdělávání)? Jak musí tyto možnosti vypadat, aby povzbuzovaly k aktivnímu učení?
- Jaké zvláštní možnosti vzdělávání potřebují občansky angažované osoby?
- Jaký význam má estetické vzdělávání pro zachování kognitivní a emocionální plasticity a kreativity ve stáří? Jaké závěry lze vyvodit z mezinárodního srovnání příslušných možností vzdělávání?
- Jakou úlohu hrají různé vzdělávací instituce (vysoké školy, zařízení pro vzdělávání dospělých atd.) při posilování různých dovedností, např. v oblasti zacházení s novými technologiemi, občanské angažovanosti, péče, předávání sociálních či odborných znalostí atd.?

3.2.6 Technizace všech oblastí života

Dlouhodobé důsledky rostoucího pronikání techniky do všech oblastí společenského života a nutnosti využívat technické systémy k podpoře samostatného, aktivního a participativního života ve stáří ještě téměř nebyly zkoumány. Proto je naléhavě nutné prozkoumat např. tyto otázky:

- Jaká technická, organizační a kreativní opatření a opatření na podporu akceptace jsou zapotřebí, aby bylo možné účinně a eticky využívat potenciál monitorování, poskytování zdravotnických služeb a rehabilitace na dálku ke zlepšení zdravotní péče?
- Jaké organizační, právní a etické požadavky a požadavky týkající se ochrany údajů vyvstávají při plošném zavedení těchto systémů, pokud jde o organizaci a regulaci na místní, regionální, národní a evropské úrovni?
- Jaký dlouhodobý vliv má intenzivnější využívání technických systémů na vztahy mezi staršími lidmi a jejich příbuznými, mezi pacienty a lékaři, mezi osobami vyžadujícími péči a pečovateli, ať již profesionálními či nikoli?
- Málo prozkoumány jsou také psychologické, sociální a etické důsledky stále rozsáhlejší implantace čidel a jiných technických prvků do lidského těla. Jaký je dopad těchto možností na vnímání sebe samých a identitu dotčených osob na jedné straně a na společenské vnímání nemocí, zdraví či postižení na straně druhé?

Málo je toho známo rovněž o možnostech, jak technicky přispět k důstojnému závěru života, např. prostřednictvím hudby a osvětlení, tak, aby byla zajištěna emocionální podpora.

3.2.7 Budoucí evropská společnost

Poslední oblast výzkumu by měla zahrnovat všechny otázky, které souvisejí se současnými a budoucími změnami evropské společnosti. Tyto otázky se týkají mimo jiné pojetí stáří, kulturních rozdílů, odlišných zkušeností a stávajících nerovných životních podmínek v Evropě:

- S jakými představami o aktivním stárnutí a stáří se vzhledem k demografickým změnám setkáváme v různých evropských zemích? Jak může výměna mezi jednotlivými zeměmi podpořit nahrazení stereotypního pojetí stáří realistickým pojetím?
- Jak stárnou lidé v různých kulturách, jež jsou v členských státech zastoupeny ve stále větší rozmanitosti? Jaký význam mají stáří, nemoci a smrt v jednotlivých kulturách? Jak lze zajistit výměnu zkušeností a jak může tato výměna přispět ke vzájemnému porozumění a obohacování?

- Jaký je význam hudby a výtvarného umění v procesu stárnutí v různých kulturách? Jaké to má důsledky a jak zajistit, aby pozitivních účinků mohli využít i ostatní?
- Jak lze překonat rozdíly ve zkušenostech, které se kvůli prodlužující se průměrné délce života a rychlým společenským a technickým změnám stále více prohlubují jak mezi jednotlivými generacemi, tak v rámci generací? Jak za těchto okolností umožnit vzájemné chápání a učení?
- Podobné otázky vyvstávají s ohledem na stávající – zčásti dokonce rostoucí – nerovnosti v životních podmínkách mezi evropskými zeměmi a v rámci jednotlivých zemí.
- Další nevyjasněnou otázkou je, jaký vliv má specifický přístup k umírání v jednotlivých zemích na stárnoucí jednotlivce a společnost obecně. Právě ve stárnoucí společnosti bychom tuto otázku a důsledky, jež s ní mohou být spojeny, neměli opomíjet.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Monitorovací zprávě o strategii EU pro udržitelný rozvoj z roku 2011 – hodnocení EHSV (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 229/04)

Zpravodaj: **pan PALMIERI**

Dne 25. října 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy ve věci

Monitorovací zpráva o strategii EU pro udržitelný rozvoj z roku 2011 – hodnocení EHSV.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 11. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 138 hlasy pro, 9 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) se domnívá, že monitorovací zpráva Eurostatu (Monitorovací zpráva o strategii EU pro udržitelný rozvoj z roku 2011) je užitečným a důležitým nástrojem k:

- určení doposud dosažených pokroků v plnění cílů evropské strategie udržitelného rozvoje,
- přezkumu a vylepšení cílů, akcí a opatření strategie EU pro udržitelný rozvoj a ke zdokonalení technik a nástrojů měření udržitelného rozvoje, které se v současné době využívají,
- řešení nových rysujících se výzev, zejména ve světle vlivu na strategii udržitelného rozvoje souvisejícího s globální hospodářskou a finanční krizí.

1.2 V tomto ohledu EHSV lituje, že Komise nevypracovala zprávu o stavu provádění strategie udržitelného rozvoje v EU, a vybízí Komisi a další instituce EU, aby k výsledkům zprávy Eurostatu zaujaly postoj, který by měl být nedílnou součástí strategie a hlavním nástrojem k *politickému* hodnocení doposud přijatých opatření a k určení hlavních směrů pro budoucnost.

1.3 EHSV se tedy domnívá, že je nezbytné vyvinout intenzivnější politické úsilí zaměřené na splnění cílů strategie, počínaje právě snahou o správné měření stavu udržitelného rozvoje, jehož součástí je i vědecké a politické hodnocení účinnosti politických opatření na podporu udržitelnosti.

1.4 Evropský hospodářský a sociální výbor za tímto účelem opět vyzývá ke zohlednění pobídek a úvah Střediska pro sledování udržitelného rozvoje v této oblasti, aby občanská společnost dostala možnost se vyjádřit. Přejít k modelu udržitelnějšího rozvoje bude moci být účinný jen tehdy, začnou-li se uplatňovat demokratické procesy, které zajistí

informovanost a účast veřejnosti na rozhodování prostřednictvím rozvoje struktur pro dialog mezi občanskou společností a odpovědnými politiky.

1.5 EHSV zdůrazňuje příležitost posílit spojitost strategie pro udržitelný rozvoj s dalšími významnými politickými iniciativami EU. Právě horizontální a plošný charakter koncepce udržitelnosti rozvoje vyžaduje úzké provázání se všemi ostatními novými politickými prioritami (sociální rovnost, boj proti chudobě a nezaměstnanosti, sociální spravedlnost, účinné využívání zdrojů, ochrana přírodního bohatství, sociální soudržnost, rozvojová spolupráce).

1.5.1 Tato potřeba vzájemného propojení různých politických strategií EU má mimořádný význam právě v současné fázi vývoje. Kvůli závažným důsledkům způsobeným globální hospodářskou krizí je nezbytné rozlišovat mezi dopady plynoucími z celosvětové hospodářské konjunktury a rozvojem důkladných a strukturovaných dlouhodobých strategií udržitelného rozvoje.

1.5.2 EHSV vyzdvihuje v první řadě nutnost lepší spolupráce a integrace mezi strategií EU pro udržitelný rozvoj a strategií Evropa 2020 tak, aby bylo zaručeno, že se opatření strategie Evropa 2020 budou účinně zaměřovat na dosažení větší udržitelnosti rozvoje. Analýza a výzkum nových ukazatelů umožňují zhodnotit účinnost opatření na podporu udržitelných modelů spotřeby a výroby a napomoci monitorování strategie Evropa 2020.

1.6 EHSV doporučuje posílit sociální rozměr udržitelného rozvoje, především v důsledku sociálních problémů, které zapříčinila hospodářská krize – konkrétně růst nezaměstnanosti, nerovnosti a riziko sociálního vyloučení – a které více postihly nejohroženější skupiny, způsobily dlouhodobou řetězovou reakci spočívající ve zhoršení životních podmínek občanů a omezily i možnosti podniknout kroky ke zlepšení ochrany životního prostředí.

1.7 EHSV důrazně podporuje hospodářský rozvoj, který bude s to zaručit hospodářský růst a neutralizovat negativní dopady na životní prostředí a který zohlední hlavní zásady rovných příležitostí, spolupráce a sociální spravedlnosti (jež jsou základem koncepce udržitelného rozvoje).

1.7.1 Evropský hospodářský a sociální výbor podporuje koncepci zeleného růstu a rozvoj zelené ekonomiky uskutečňovaný v dlouhodobém rámci udržitelného rozvoje a snížení nerovných či nestejných příležitostí při přechodu k modelu nízkouhlíkového rozvoje ⁽¹⁾.

1.7.2 EHSV v tomto smyslu vítá doporučení MOP ohledně zelených pracovních míst, aby byly pracovníkům při přechodu k zelené ekonomice zaručeny důstojné pracovní podmínky a kvalitní pracovní místa, takže zelená ekonomika nebude moci kopírovat sociální rozdíly, které vznikly v jiných fázích transformace.

1.8 Při přechodu k udržitelnosti je nezbytné, aby se zvýšily investice do výzkumu a inovací především v oblasti energetiky, což podpoří model rozvoje založený převážně na obnovitelných zdrojích energie a méně závislý na spotřebě fosilních paliv a umožní snížit energetickou náročnost hospodářství, ale může mít také pozitivní vnější vliv na růst a zaměstnanost tím, že budou započaty nové činnosti a podpoří se konkurenceschopnost hospodářství.

1.9 Vedle kvality výzkumu a technologických inovací hraje zásadní roli i odborná příprava. Doprovází občanskou společnost na cestě k jinému modelu rozvoje, poskytuje vhodné nástroje k účinnému řešení problémů, které s tím souvisejí, a posiluje úlohu občanské společnosti jakožto iniciátora změn.

1.10 Zajištění odpovídajících postupů osvěty a vzdělávání v oblasti udržitelného rozvoje je tedy klíčovým cílem, jehož splnění je třeba se přibližovat současně s uplatňováním účinnějších parametrů měření pokroku dosaženého v úsilí o větší udržitelnost.

1.11 Konkrétně by se mělo pokročit na cestě, kterou se EHSV vydal k podpoře vypracování nových ukazatelů měření hospodářského pokroku nad rámec HDP ⁽²⁾, a musí se propojit rozměr kvantity i kvality analýz, a otevřít se tak i vůči vyzdvižení způsobů toho, jak sociální partneři vnímají a hodnotí otázky spojené s udržitelností.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Postoj EHSV k přípravě konference OSN o udržitelném rozvoji (Rio + 20)*, zpravodaj: pan Wilms, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 39.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Nejen HDP – zapojení občanské společnosti do výběru doplňkových ukazatelů*, zpravodaj: pan Palmieri., Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 14.

1.12 Pouze společným a sdíleným postupem odborníků, politických a sociálních sil a občanské společnosti bude možné vytvořit novou politickou a sociální kulturu schopnou vypracovat takovou představu rozvoje, která zahrne všechny tři oblasti – hospodářskou, sociální a environmentální –, na nichž staví koncepcí kvalitního a udržitelného lidského pokroku.

2. Úvod

2.1 Aktuální monitorovací zpráva Eurostatu (Monitorovací zpráva o strategii EU pro udržitelný rozvoj z roku 2011) věrně zachycuje strategii EU pro udržitelný rozvoj v roce 2011, nabízí podrobný popis situace členských států EU dva roky po krizi, a umožňuje tedy provést kritické zhodnocení jak hlubokých přeměn probíhajících v našich společnostech, tak probíhající diskuse o možnosti, že by přechod k nízkouhlíkovému hospodářství představoval příležitost, jak zvítězit nad recesí podnícením oživení výroby a zamezením úbytku pracovních míst.

2.2 EHSV chce vzhledem ke své úloze mostu mezi institucemi EU a organizovanou občanskou společností přispět k úvahám, které z tohoto vztahu plynou, a podpořit účast institucí zastupujících evropské občany na posouzení témat a projektů důležitých pro dosažení hospodářské, sociální a environmentální udržitelnosti rozvoje.

2.3 Cílem tohoto stanoviska je rovněž navázat na předchozí stanoviska, která EHSV vypracoval v rámci přípravy na konferenci OSN o udržitelném rozvoji (UNCSD), jež se bude konat v červnu 2012 v Rio de Janeiro (Rio + 20).

2.3.1 Toto stanovisko je příspěvkem občanské společnosti k jednání summitu Rio + 20, zejména vzhledem k jedné ze dvou klíčových výzev, na něž se summit zaměří: *institucionálnímu rámci pro udržitelný rozvoj*.

3. Obecné připomínky

3.1 Z analýzy údajů ze zprávy za rok 2011 vyplývá, že některé výsledky dosažené v souvislosti s plněním cílů strategie EU pro udržitelný rozvoj by bylo možné přičíst spíše vlivu stávající celosvětové hospodářské konjunktury než provádění dlouhodobých strukturovaných strategií zaměřených na dosažení udržitelného rozvoje. Analýza a řešení rozdílů, které panují mezi členskými státy v oblasti plnění těchto cílů, jsou prioritou.

3.1.1 Co se týče **příznivého vývoje** vyzdvižnutého ve zprávách za období od roku 2000 do současnosti, lze pozorovat:

— pokles počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (navzdory zvýšení počtu chudých pracujících),

- prodloužení střední délky života a zlepšení obecného rámce veřejného zdraví (přestože přetrvávají rozdíly v přístupu k ochraně zdraví),
- snížení emisí skleníkových plynů a zvýšení spotřeby obnovitelných zdrojů energie,
- stabilitu dostatečného množství rozmanitých druhů běžných ptáků jakožto dobrou ilustraci celkového stavu biologické rozmanitosti a integrity přírodních systémů.

3.1.2 Co se týče **nepříznivého vývoje**, lze pozorovat:

- zvýšení poptávky po materiálech, ačkoli byl zaznamenán pozitivní trend růstu produktivity zdrojů,
- zvýšení míry zaměstnanosti starších pracovníků, který však nedosahuje stanoveného cíle pro rok 2010,
- zachování rybolovu překračujícího míru udržitelnosti pro populace ryb,
- dosažení zatím jen *relativního* oddělení hospodářského rozvoje od spotřeby energie v dopravě a chybějící přesun přepravy zboží a osob k ekologicky méně škodlivým druhům dopravy,
- nedosažení cíle 0,56 % HDP na oficiální rozvojovou pomoc vytyčeného pro rok 2010.

3.2 Pokud jde o vliv krize na příznivý/nepříznivý vývoj trendů analyzovaných ve zprávě Eurostatu, konstatujeme, že snížení emisí skleníkových plynů lze na jedné straně přičítat účinnějšímu využívání energie a většímu využívání nízkouhlíkových paliv, na druhé straně je však určováno i recesí, kterou způsobila krize.

3.2.1 Energie se jakožto předpoklad všech hospodářských aktivit jeví jako veličina, která nejvíce souvisí s hospodářským růstem, což dokládá pokles celkové spotřeby energie, který probíhá souběžně s poklesem HDP. Proto je nezbytné učinit další kroky směrem k oddělení hospodářského růstu od environmentálních tlaků prostřednictvím oddělení tvorby bohatství od spotřeby energie.

3.3 Scénář navržený ve zprávě Eurostatu ukazuje, že Evropská unie učinila významný pokrok na cestě k udržitelnému environmentálnímu, hospodářskému a sociálnímu rozvoji, nicméně hospodářství EU stále ještě spotřebovává velké množství energie a produkuje velké množství CO₂, a proto je třeba zintenzivnit úsilí v oblasti hlubokých strukturálních změn, které umožní zahájit dlouhodobý proces transformace neovlivněný stávající celosvětovou hospodářskou konjunkturou.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Analýza ukazatelů měřících rozsah **sociálně-ekonomického rozvoje** v období let 2000 až 2011 naprosto jasně ukazuje vliv recese způsobené světovou hospodářskou krizí. To je patrné především při zkoumání *HDP, investic a produktivity práce*.

4.1.1 Negativní vývoj byl zaznamenán v oblasti *nezaměstnanosti a zaměstnanosti*, přičemž obzvlášť znepokojivou míru vykazuje nezaměstnanost mladých lidí. Pozitivní trend se naopak rýsuje v tom, že *domácnosti* v reakci na krizi začaly opět *spořit*, že rostou *výdaje na výzkum a vývoj* a zvyšuje se *energetická účinnost*, u níž dochází k absolutnímu oddělení.

4.1.2 Oblast sociálně-ekonomického rozvoje měří pokrok dosažený v budování společnosti založené na inovativním a ekologicky efektivním hospodářství, jež občanské společnosti zajišťuje vysokou životní úroveň. Hospodářská krize měla na plnění těchto cílů negativní dopad. Rozvoj procesu ekologizace hospodářství však může mít při zvládnutí recese mocný pákový účinek a přispět k oživení výroby a zaměstnanosti.

4.2 Z analýzy pokroku dosaženého v souvislosti s **udržitelnými modely výroby a spotřeby** vyplývají rozporuplná zjištění. Přestože EU vykazala nejvyšší účinnost ve využívání zdrojů, jsme svědky neustálého růstu *poptávky po materiálech*. V oblasti energetiky se zvyšuje *spotřeba elektřiny*, ale *celková spotřeba energie* klesá. Co se týče odpadů, upozorňuje se sice na zvýšenou produkci *nebezpečného odpadu*, dochází se však ke zjištění, že klesá množství *jiných než minerálních odpadů* a více se *recykluje*. Dále upozorňujeme na neustálý růst *počtu automobilů*, ale konstatujeme snížení *emisí znečišťujících látek* plynoucích převážně z poklesu zaznamenaného v odvětví dopravy a z šíření výkonějších motorů.

4.2.1 Rozpory vyplývající z analyzovaných ukazatelů naznačují, že neohledě na dosažený pokrok je třeba s ohledem na únosnost ekosystémů dále usilovat o splnění cíle v podobě narušení vazby mezi hospodářským růstem a využíváním zdrojů. Kromě toho je nezbytné provázanějším způsobem zohlednit spotřebu a výrobu, a podpořit tak koncepci životního cyklu výrobků. Proto je nutné více investovat do informačních kampaní propagujících takové vzorce výroby a spotřeby, které budou šetrnější k životnímu prostředí.

4.3 Ukazatele **sociálního začlenění** dokládají spíše příznivý trend, totiž že *ohrožení chudobou* či *sociálním vyloučením* klesá. Nicméně ohrožení chudobou je vyšší u věkové skupiny 25 až 49 let a v menší míře i u skupiny 18 až 24 let a zvýšila se míra nezaměstnanosti mladých lidí. Naopak se zdá, že došlo k poklesu *intenzity chudoby*, *nerovnosti příjmů*, *míry dlouhodobé nezaměstnanosti* a *rozdílů ve mzdách žen a mužů*.

4.3.1 Mezi nepříznivé trendy patří zvýšení podílu *chudých pracujících*, nedostatečné zvýšení účasti na *celoživotním učení*, které neumožňuje splnit cíl stanovený pro rok 2010, a potřeba většího omezení *míry předčasného ukončování školní docházky*.

4.3.2 Přestože je obrázek vykreslený ve zprávě Eurostatu dostatečně příznivý, musí se zlepšit výsledky v oblasti nedokončování školní docházky a *celoživotního učení*. Ohrožení *chudobou* se totiž týká právě spíše osob s nízkou úrovní vzdělání. Vzdělání a odborná příprava mají kromě toho klíčový význam pro využívání pracovních příležitostí souvisejících s rozvojem zelené ekonomiky, která vyžaduje rozvoj nových, ekologicky efektivních technologií a uzpůsobení kompetencí v souladu s procesy technologických inovací. Odborná příprava je tudíž nezbytná nejen pro podporu začleňování mladých lidí do trhu práce, ale i pro uspokojování potřeb těch, kteří již pracují a musejí čelit novým požadavkům plynoucím z probíhajících přeměn.

4.4 Analýza **demografických změn** ukazuje značné zlepšení míry zaměstnanosti starších osob, prodloužení střední délky života nad 65 let, pokles ohrožení *chudobou* u osob starších 65 let.

4.4.1 Nehledě na tento pokrok však došlo z hlediska množství i kvality ke zvýšení míry výdajů na blahobyt a veřejný dluh. Demografické změny, jichž jsme svědky (konkrétně nejnížší míra porodnosti a neustálé prodloužování střední délky života), a mezigenerační nerovnováha, která s tím souvisí, si žádají, aby byla vyřešena otázka vytvoření navzájem se začleňující společnosti při zachování udržitelné úrovně veřejných výdajů a přizpůsobování výdajů na blahobyt podle měnících se požadavků, jež s sebou nesou větší poptávku po důchodech, zdraví a dlouhodobé péči.

4.5 Z analýzy **veřejného zdraví** je zřejmé zlepšení směrem k delšímu a zdravějšímu životu: prodlužuje se *střední délka života*, klesá *počet úmrtí z důvodu chronických onemocnění a sebevražd*; dále klesá *výroba toxických chemických látek*, *počet vážných úrazů na pracovišti a vystavení hluku*. Naproti tomuto příznivému rámci však nadále přetrvávají rozdíly v *přístupu různých sociálně-ekonomických skupin ke zdravotní péči*.

4.5.1 Koncepce veřejného zdraví zahrnuje různé sociální, hospodářské a environmentální aspekty rozvoje (*zdraví a bezpečnost při práci, financování lékařské péče, vystavení znečišťujícím látkám* apod.) a představuje jednu z klíčových výzev strategie EU pro udržitelný rozvoj, která vyžaduje větší úsilí směřující k integrovanému analytickému přístupu, aby bylo možné znovu sloučit tři oblasti udržitelnosti, které se však v konečném důsledku často řeší odděleně.

4.6 Při analýze ukazatelů pro oblast **změny klimatu a energetiky** vyšlo najevo několik významných zlepšení, avšak i dopad hospodářské krize na tyto trendy byl značný, a sice z důvodu úzké vazby mezi energetikou a hospodářským rozvojem. V souvislosti s příznivými změnami lze konstatovat následující: snížení *emisí skleníkových plynů*, jež EU přiblížilo ke splnění cílů snížení do roku 2020 o 20 % a k cíli vytyčenému v Kjótu v roce 2012; zvýšení *podílu energie z obnovitelných zdrojů*, které by do roku 2020 mohlo dosáhnout cíle 20 % podílu energie z obnovitelných zdrojů na pokrytí hrubé domácí spotřeby energie, a větší využívání *obnovitelných zdrojů energie v dopravě*. V neposlední řadě upozorňujeme na pokles *poptávky po energii*.

4.6.1 V souvislosti s nepříznivými změnami naopak uvádíme: zvyšování závislosti na *dovozu energie* v období let 2000 až 2009; nesplnění 21 % podílu obnovitelných zdrojů při *výrobě elektřiny*; zanedbatelný pokrok v *kombinované výrobě energie* a v *přesunutí daňové zátěže z práce na využívání zdrojů*.

4.6.1.1 Výroba a spotřeba energie jsou faktory s největším vlivem na emise CO₂, a tudíž i s globálním environmentálním dopadem. Proto jsou nesmírně důležité *technologické inovace v energetice*. Rozvoj obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti může ostatně kromě snížení emisí skleníkových plynů přinést i hospodářské a sociální výhody, určit nové činnosti vytvářející pracovní místa a provázat subjekty zabývající se ochranou životního prostředí se subjekty příslušnými pro hospodářský růst a zaměstnanost.

4.6.1.2 Proto je třeba zajistit, aby hospodářská krize neohrozila probíhající procesy ekologizace hospodářství, které se v současné fázi recese jeví obzvlášť křehké.

4.7 K důsledkům hospodářské krize patří zčásti i významné změny v oblasti **udržitelné dopravy**. Konkrétně se jedná o to, že s menším objemem dopravy v důsledku krize souvisí pokles *dopravních nehod* a snížení *emisí skleníkových plynů a spotřeby energie*. Tyto faktory přispěly k *oddělení*, zatím však jen relativnímu.

4.7.1 Za příklad pozitivního trendu lze označit pokrok dosažený ve snižování *emisí CO₂* díky novým automobilům a snížení *emisí znečišťujících látek v ovzduší*. Co se týče nepříznivého trendu, lze naopak konstatovat, že v oblasti *přepravy zboží* ani *přepravy osob* nedošlo k přesunu k *méně ekologicky škodlivým druhům dopravy*.

4.7.1.1 Doprava je komplexním odvětvím, jehož problémy mají různé příčiny, včetně životního stylu a kulturních vzorců spotřeby. V tomto smyslu je doprava pouze příkladem toho, že

má-li být boj proti změně klimatu účinný, nesmí dávat vinu jen politickým opatřením a technickým rozhodnutím, ale také – a to v první řadě – občanům a jejich každodenní rutině.

4.8 Úsilí vyvinuté v oblasti ochrany **přírodních zdrojů** přineslo několik pozitivních výsledků, rozhodující pokrok je však ještě třeba učinit. *Dostatečné množství a rozmanitost četných druhů běžných ptáků* je sice stabilní, nicméně přetrvává nadměrné lovení populací ryb⁽³⁾. Na jedné straně přibývá *chráněných přírodních oblastí*, na straně druhé však pokračuje i *rozšiřování městských oblastí* na úkor *zemědělské půdy* a *polopřirozených oblastí*.

4.8.1 Přírodní zdroje jsou nejen předpokladem pro rozvoj lidské činnosti v oblasti výroby a spotřeby, ale závisí na nich i rovnováha ekosystémů, jejíž narušení může mít nezvratné důsledky pro celou planetu. Proto je nezbytné vynaložit větší úsilí na zastavení zhoršujícího se stavu životního prostředí prostřednictvím zachování *přírodního bohatství půdy* a jejich *biologicky rozmanitých zdrojů*.

4.8.2 Je nezbytně nutné řešit nedostatky u ekologických měřítek přidáním doplňkových ukazatelů, aby bylo možné lépe zohlednit podmínky biologických zdrojů a současný i budoucí veřejný prospěch související s fungováním ekosystémů.

4.9 Rozvoj **globálních partnerství** od roku 2000 do současnosti ukazuje příznivý trend, a to i navzdory negativnímu dopadu krize na *obchodní toky* (prostřednictvím zvýšení dovozu z *rozvojových zemí* a *omezení dotací pro zemědělství EU*) a na *financování udržitelného rozvoje* a *řízení přírodních zdrojů*.

4.9.1 Na druhou stranu však lze pozorovat jen nepatrné zvýšení podílu hrubého národního produktu vyčleněného na *oficiální rozvojovou pomoc rozvojovým zemím*, které neumožňuje splnit cíl vytyčený pro rok 2010. Dále bylo zaznamenáno *snížení rozdílů v emisích CO₂ mezi EU a rozvojovými zeměmi* způsobený zvýšením emisí CO₂ v rozvojových zemích oproti jejich poklesu v zemích Unie.

4.9.2 *Globální partnerství* je zásadním rozměrem strategie EU pro udržitelný rozvoj, protože boj méně rozvinutých zemí

a rozvíjejících se zemí proti rostoucí chudobě, nerovnostem a chybějícímu přístupu ke zdrojům je klíčovou výzvou udržitelného rozvoje. Odtud plyne snaha pomoci nejchudším zemím udržet krok s přechodem k udržitelnosti a čelit celosvětovému nárůstu počtu obyvatel, rostoucím očekáváním z hlediska životní úrovně a rostoucí spotřebě surovin.

4.10 Ukazatele, podle nichž se měří úroveň **řádné správy**, dokládají jak příznivý, tak i nepříznivý trend. Pokud jde o příznivý trend, lze konstatovat: a) značný úbytek případů *porušování předpisů EU* na úrovni členských států, b) skutečnost, že v období let 2007 až 2009 bylo *provedeno více evropských směrnic*, než činil vytyčený cíl 98,5 %, c) větší dostupnost *elektronické správy* základních veřejných služeb a její častější využívání ze strany občanů členských států a d) skutečnost, že polovina dotázaných občanů prohlásila, že má *důvěru v Evropský parlament*. Co se týká nepříznivého vývoje: a) propad *volební účasti* ve volbách do národních parlamentů i ve volbách do Evropského parlamentu, přičemž volby do EP zaznamenaly ještě nižší účast než volby do národních parlamentů (více než 20 % rozdíl ve 27 zemích, pouze 1 země vykázala opačný trend), b) dosud nebyla přijata dostatečná opatření k přesunutí daňové zátěže směrem k vyššímu podílu *environmentálních daní* v celkových daňových příjmech.

4.10.1 Koncepce veřejné správy je úzce svázána s udržitelným rozvojem a s potvrzením zásady sociální a mezigenerační spravedlnosti, která vyžaduje, aby zájmy budoucích generací byly součástí platných dohod mezi generacemi. *Řádná správa* si žádá rozvoj demokratické společnosti prostřednictvím plného zapojení ekonomiky, sociálních partnerů a občanské společnosti a zlepšení struktur pro dialog mezi občany a odpovědnými politiky.

4.11 EHSV zastává názor, že zapojení a účast občanské společnosti má zásadní význam pro dosažení dalšího pokroku na cestě k udržitelnému rozvoji a pro konsolidaci strategie EU pro udržitelný rozvoj. Má-li být občanské společnosti zaručena účast a umožněno přispívat k dosažení udržitelného rozvoje, je zapotřebí rozšířit přístup k poznatkům a informacím o tématech udržitelnosti.

4.12 K zaručení účinnější komunikace je rovněž třeba zavést účinnější parametry k měření pokroku na cestě k udržitelnému rozvoji. Zejména by se mělo pokročit na cestě, kterou se EHSV vydal k podpoře vypracování nových ukazatelů měření hospodářského pokroku nad rámec HDP⁽⁴⁾, jež umožní zahrnout hodnocení kvality životního prostředí a sociální oblasti do hodnocení ekonomiky; musí se propojit rozměr kvantitativní i kvality a otevřít se tak i vůči vyzdvížení způsobů toho, jak sociální partneři vnímají a hodnotí otázky spojené s udržitelností.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné organizaci trhu s produkty rybolovu a akvakultury, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 183.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Nejen HDP – zapojení občanské společnosti do výběru doplňkových ukazatelů*, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 14.

4.13 Rozvoj efektivního *informačního systému* je opravdu dalek toho, aby byl pouze brán na vědomí, neboť je součástí politického a rozhodovacího procesu, a je tudíž základem, na němž naváže systém sociálních preferencí. Úvahy o samém významu společenského a environmentálního pokroku a následný výzkum nových ukazatelů a nástrojů pro výklad je proto třeba provádět pomocí aktivního zapojení odborníků, politických a sociálních sil a občanské společnosti a prostřednictvím demokratické účasti na rozhodování.

4.14 EHSV by měl rovněž vzít na vědomí, že na základě podkladů Eurostatu nebyla vypracována žádná zpráva o výhledu do budoucna, a požadovat objasnění toho, jak bude příprava politik a budoucího postupu začleněna do prací Komise a členských států.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

481. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 23. A 24. KVĚTNA 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu

COM(2011) 782 final

(2012/C 229/05)

Zpravodaj: **Luis Miguel PARIZA**

Dne 13. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Strategie EU pro oblast Atlantského oceánu.

Dne 21. listopadu 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

*sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů
Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu*

COM(2011) 782 final.

Dne 6. prosince 2011 pověřilo předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru specializovanou sekci Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost přípravou podkladů na toto téma a změnilo tak stanovisko z vlastní iniciativy v konzultaci.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 24. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 151 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropské pobřeží Atlantského oceánu, jež je západní branou Evropy, musí posílit svůj centrální rozměr a vyhnout se riziku odloučení od politického a hospodářského centra Evropy. Atlantský oceán je prostorem, přes nějž Evropa buduje své hospodářské a politické vazby a Amerikou a Afrikou.

1.2 Do atlantského makroregionu patří regiony a ostrovy atlantského pobřeží Irsko, Spojené království, Francie, Španělsko a Portugalsko. Musí být do něj začleněn také Island,

který je ve fázi přistoupení, i Norsko, které je součástí EHP, a rovněž Grónsko a Faerské ostrovy. I když mají regiony Severního moře v atlantském prostoru společné zájmy, mohly by do budoucna uskutečňovat konkrétní strategii.

1.3 Evropská část Atlantského oceánu má významnou historii politické spolupráce, která je podnětem pro činnosti společného zájmu v projektech prováděných v rámci evropských nadnárodních programů. Této spolupráce se účastní jak regionální orgány, tak občanská společnost.

1.4 EHSV kladně hodnotí návrh Evropské komise týkající se Atlantského oceánu v rámci integrované námořní politiky – jde o podporu novým, vznikajícím hospodářským odvětvím a o nový impulz tradičním odvětvím, a to z hlediska udržitelného rozvoje.

1.5 EHSV nicméně navrhuje ambicióznější přístup: makroregionální strategii, která by spájela námořní pilíř a s územním pilířem a přihlížela ke zkušenostem regionů Baltského moře a Podunají.

1.6 Návrh EHSV doplňují stanoviska Evropského parlamentu, vlád regionů Komise atlantického oblouku, hospodářských a sociálních rad sdružených v nadnárodní atlantické síti a řady aktérů občanské společnosti (podnikatelů, odborů, obchodních komor, měst, atd.).

1.7 EHSV se domnívá, že Atlantické fórum, stanovené v rámci námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu, lze považovat za první krok na cestě přeměny atlantické námořní strategie ve strategii makroregionální. Fórum využije zkušeností získaných při zpracování, sledování a hodnocení námořních záležitostí, aby se transformovalo do budoucího Makroregionálního fóra, které bude určovat společné strategické směry činnosti a projekty, které jsou prioritou pro územní soudržnost atlantských regionů.

1.8 EHSV, jenž je účastníkem vedoucí skupiny Atlantického fóra, navrhl, aby se tohoto fóra účastnila Atlantická nadnárodní síť hospodářských a sociálních rad, neboť se jedná o subjekty, které pracují přímo v terénu a jejich podíl na zpracování a provádění projektů je nepostradatelný. Aby mohl být akční plán úspěšný, musejí se na jeho přípravě podílet nejvýznamnější sociální a regionální aktéři.

1.9 Prioritní cíle atlantického makroregionu musejí být zařazené do tematických pilířů strategie Evropa 2020. EHSV se domnívá, že atlantická strategie je velmi významná nejen pro dotčené regiony, ale i pro celou Evropskou unii.

1.10 Strategie pro oblast Atlantského oceánu se musí odrážet nejen odvětvových politikách, ale i v politice soudržnosti, a proto EHSV navrhuje překročit meze dané zásadou „tří ne“, aby měly makroregionální strategie v budoucnu k dispozici vhodnou právní úpravu, zvláště finanční prostředky a nezbytnou správní strukturu.

2. Makroregionální strategie v EU: nové nástroje spolupráce a územní soudržnosti.

2.1 V červnu 2009 předložila Evropská komise evropskou strategii pro region Baltského moře⁽¹⁾, která je zaměřena na

⁽¹⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 10. června 2009 o strategii EU pro region Baltského moře (COM(2009) 248 final).

podporu územní spolupráce a pro vyřešení společných problémů definuje víceodvětvový a integrovaný strategický zeměpisný rámec, a sice vymezením jednotlivých konkrétních cílů. Následně byla zavedena strategie pro region Podunají⁽²⁾.

2.2 Komise popisuje makroregiony jako oblasti zahrnující určitý počet správních regionů, jež spojuje takové množství společných záležitostí, aby bylo ospravedlněno použití jednotného strategického přístupu⁽³⁾. Z pohledu zeměpisného jsou makroregiony definovány v rovině funkční.

2.3 Správní, regulační a finanční podmínky se řídí zásadou „tří ne“: ne dodatečným finančním prostředkům, ne novým institucím, ne novým právním předpisům. Přestože se jedná o podmínku, kterou na Radě zavedly členské státy, EHSV s těmito omezeními nesouhlasí.

2.4 Do strategie pro region Baltského moře se zapojilo osm členských států EU a tři sousední státy.

2.5 V roce 2011 zavedla EU strategii pro Podunají, do níž se zapojilo osm členských států EU a šest zemí mimo Unii⁽⁴⁾.

2.6 První bilance fungování strategie pro Baltské moře⁽⁵⁾ byla uspokojivá a potvrdila, že se jedná o nástroj sloužící ke zlepšení makroregionální spolupráce a k řešení výzev a příležitostí překračujících regionální i vnitrostátní měřítko a také o velmi užitečnou pomoc při dosahování cíle územní soudržnosti a *strategie Evropa 2020*.

2.7 EHSV je toho názoru, že tento druh nástrojů by měl být rozšířen i na další makroregiony, které by mohly přinášet přidanou hodnotu.

2.8 Dalším podnětem pro rozvoj makroregionálních strategií byla Lisabonská smlouva, která k cílům hospodářské a sociální soudržnosti připojila cíl územní soudržnosti.

2.9 Územní agenda 2020⁽⁶⁾ přijatá v květnu 2011 v Gödöllő zavádí zcela nový přístup, který je založen na konkrétním místě, „*place-based approach*“, přičemž zohledňuje stávající makroregionální strategie.

⁽²⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Strategie EU pro Podunají (COM(2010) 715 final).

⁽³⁾ Viz bod 1.

⁽⁴⁾ Viz stanoviska EHSV ke strategii EU pro Podunají, Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 2, a Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 81.

⁽⁵⁾ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění strategie EU pro region Baltského moře (EUSBSR) (COM(2011) 381 final).

⁽⁶⁾ Územní agenda Evropské unie 2020. Pro soudržnou, inteligentní a udržitelnou Evropu rozmanitých regionů, ze dne 19. května 2011.

2.10 Politika soudržnosti je hlavním nástrojem řešení výzev v rámci územní politiky EU a podnětem pro vnitřní rozvoj makroregionů.

2.11 Proces definice nového víceletého finančního rámce EU a politiky soudržnosti na období 2014–2020 byl již zahájen.

2.12 Územní spolupráce patří i nadále k cílům politiky soudržnosti a její rozpočet se zvyšuje. Bude upravena nařízením a výslovně se zde stanoví výskyt „*nových forem územní spolupráce jakožto reakcí přizpůsobených na míru s cílem řešit makroregionální problémy*“ (7).

3. Oblast Atlantského oceánu

3.1 Evropská atlantská oblast (příloha I) představuje rozlehlý zeměpisný prostor na severojižní ose, jehož hlavním spojovacím článkem je Atlantský oceán. Do atlantského makroregionu patří regiony a ostrovy atlantského pobřeží Irska, Spojeného království, Francie, Španělska a Portugalska. Zájem má i Island, který vede jednání o přistoupení, jakož i Norsko, které je součástí EHP, a rovněž Grónsko a Faerské ostrovy.

3.2 Díky své poloze na západě evropského světadílu a blízkosti moře byla tato oblast po celá staletí významným zdrojem dynamiky a prosperity.

3.3 Námořní rozměr představuje nejtypičtější rys tohoto prostoru, do jehož hospodářského, technologického a kulturního bohatství patří takové činnosti, jako je rybolov, stavba lodí, metalurgický průmysl, strojírenství, výzkum a věda, činnost přístavů, obchod a námořní doprava.

3.4 Evropské pobřeží Atlantského oceánu se vyznačuje vzdálenou polohou od politického a hospodářského centra Evropy. Kromě toho čelí problémům týkajícím se obtížné dostupnosti a nedostatečných dopravních a energetických infrastruktur a možností vzájemné komunikace mezi jednotlivými atlantskými regiony a také komunikace s bohatšími oblastmi Evropy.

3.4.1 Příjmy ve většině atlantských regionů nedosahují průměru Společenství a na některé z těchto regionů se dokonce vztahují cíle *konvergence* v rámci politiky soudržnosti (Příloha II).

3.4.2 Situace se nadále zhoršuje, neboť tradiční činnosti typické pro tuto oblast jsou na ústupu, v odvětví rybářství se nadměrná kapacita projevuje drastickým snižováním počtu zaměstnanců i úlovků, loděnice procházejí úpadkem a námořní a přístavní doprava je nedostatečně využívána.

(7) Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce (KOM(2011) 611 v konečném znění).

3.5 Na druhou stranu má však oblast Atlantského oceánu k dispozici dosud neprozkoumané cenné zdroje, které by jí mohly přinést bohatství, možnosti hospodářské diverzifikace, nová pracovní místa a zlepšení životního prostředí; k těmto zdrojům patří mimo jiné energie z obnovitelných mořských zdrojů, podzemní zdroje, mořské biotechnologie a rekreační a turistické vodní aktivity.

3.6 EHSV se domnívá, že atlantský prostor je různorodým celkem sestávajícím z mnoha území, z nichž každé čelí svým vlastním rozvojovým problémům; jejich společným jmenovatelem je přitom nezaměnitelný charakter mořské oblasti otevřené světu a nedostatečné spojení s evropskými hospodářskými a politickými centry.

4. Sdělení nazvané Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu

4.1 Na žádost Rady a Parlamentu vydala Evropská komise dne 21. listopadu 2011 sdělení Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu (8).

4.2 Tato **strategie**, vedena hlavním cílem podpořit udržitelný růst a zaměstnanost, rozdělila výzvy a příležitosti, kterým oblast Atlantského oceánu čelí, do pěti vzájemně propojených tematických okruhů:

4.2.1 **Uplatňování ekosystémového přístupu** vychází z předpokladu, že činnosti, které mají dopad na moře, musí být řízeny takovým způsobem, aby byl zachován zdravý a produktivní ekosystém. Strategie se soustředí na podporu tří oblastí: rybolovu, akvakultury a systémů pro pozorování.

4.2.2 **Snížení uhlíkové stopy** Evropy, se zaměřením na tři body: větrná energie na moři, energie z moře a námořní doprava.

4.2.3 Udržitelné využívání **přírodních zdrojů mořského dna** Atlantiku je zaměřeno na podporu udržitelnosti, výzkumu a znalostí.

4.2.4 Odpověď na **hrozby a mimořádné události**, ať již způsobené nehodami nebo přírodními katastrofami, se soustředí na zvýšení bezpečnosti a na koordinaci.

4.2.5 **Růst podporující sociální začlenění**, neboť v mnoha atlantských společenstvích je nutné vytvářet nová pracovní místa v nově se objevujících oblastech činnosti, a nahradit tak tradiční činnosti, které procházejí úpadkem.

4.3 **Nástroje EU** představují strategickou kombinaci sestávající z financování ze zdrojů EU a z evropských legislativních nástrojů.

(8) Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rozvoj námořní strategie pro oblast Atlantského oceánu, ze dne 21.11.2011, COM(2011) 782 final.

4.4 Provádění strategie: bude přijat akční plán do konce roku 2013.

4.4.1 K provádění strategie se použijí tyto nástroje: politická spolupráce, určitá cílená opatření v rámci současných dohod a struktur a rovněž kombinace legislativních a finančních nástrojů.

4.4.2 Zřídí se **Atlantické fórum**, do něhož se zapojí členské státy, Evropský parlament, regionální orgány, občanská společnost a zástupci stávajících odvětví. Toto fórum, jehož činnost bude zahájena v roce 2012 a ukončena v roce 2013, bude zahrnovat řadu workshopů a expertní skupinu.

5. Obecné připomínky

5.1 EHSV kladně hodnotí iniciativu Evropské komise, podle níž by se oblast Atlantiku měla stát základem evropské integrované námořní politiky. Integrovaná námořní politika představuje společný rámec pro všechny odvětvové politiky, které mají dopad na moře, a brání jejich nesoudržnosti a neúčinnosti.

5.2 EHSV se domnívá, že konkrétní uplatňování integrované námořní politiky pro oblast Atlantského oceánu umožní koncipovat politiky související s námořní tematikou novým způsobem a využívat příležitostí hospodářského a sociálního rozvoje, které oblast Atlantiku nabízí.

5.3 EHSV podporuje zásady, o něž se strategie opírá: podpora nově vznikajících hospodářských odvětví i další povzbuzení tradičních odvětví, a to v rámci přístupu zaměřeného na udržitelný rozvoj.

5.4 Výbor navrhuje, aby byla ze strany orgánů EU poskytována co nejvyšší politická podpora využití energie z obnovitelných mořských zdrojů a rovněž byla na tuto energii vymezena finanční pomoc, neboť jejich využití umožňuje snížit uhlíkovou stopu Evropy a rozvíjet velmi významnou průmyslovou a hospodářskou činnost založenou na těchto energiích i mimo dosah okolí přístavů, v jejichž blízkosti se nacházejí větrné turbíny.

5.5 Strategie by se měla stát hnací silou pro možnosti výzkumu, rozvoj technologií a produkci průmyslu využívajícího energii z moře, včetně pomocného průmyslu a logistického zázemí v atlantských regionech. Díky tomu bude možné diverzifikovat hospodářskou strukturu a přeorientovat upadající odvětví.

5.6 Tyto možnosti zahrnují nejen větrné elektrárny s betonovou základovou konstrukcí, ale i plovoucí turbíny.

5.7 Mořské vlny představují spolu s přílivem a odlivem velmi významný energetický a hospodářský zdroj, jelikož tyto možnosti výroby energie v oblasti Atlantiku dosahují ve světovém měřítku nejlepší úrovně. EHSV navrhuje, aby strategie pro oblast Atlantského oceánu navýšila podporu výzkumu a rozvoji těchto činností.

5.8 V případě využití energie z obnovitelných mořských zdrojů je nezbytné, aby existovalo propojení mezi hlavními středisky produkce a hlavními středisky spotřeby. Sítě, které spojují střediska výroby a střediska spotřeby, hrají zásadní úlohu pro využití potenciálu energie z moře, a proto je nutné, aby došlo ke vzájemnému propojení elektrických sítí na moři a na pevnině.

5.9 Stavba lodí představuje další tradiční hospodářskou činnost atlantských regionů, která by měla být oživena, avšak na zcela nových základech. Jak stavba technologicky vyspělých plavidel šetrnějších k životnímu prostředí a schopných vyhovět přísným právním předpisům stanovujícím úroveň emisí a znečištění, tak široká škála různých plavidel souvisejících s využitím větrné energie na moři představují nová odvětví, která pro atlantické loděnice znamenají budoucnost.

5.10 Vzhledem k odlehle zeměpisné poloze mnohých komunit na atlantském pobřeží, zejména některých ostrovů, je nezbytné, aby nové komunikační technologie umožnily rozvoj inovačních hospodářských činností, zavádění sítí a navázání kontaktu s trhy.

5.11 EHSV navrhuje, aby byla posílena opatření zaměřená na sociálně integrační růst atlantských regionů. Zásadní věcí je vzdělání, zejména u mládeže. Musí být zajištěn mezigenerační přenos znalostí a dovedností. Měla by se zlepšit spolupráce mezi univerzitami, podniky a institucemi středního vzdělávání. Musí dojít k posílení sociálního dialogu.

5.12 Rybolov je odvětvím, v němž byl v posledních desetiletích zaznamenán značný úbytek pracovních míst; EHSV se proto domnívá, že v případě pobřežních oblastí, které jsou s touto činností tradičně spjaty, by měla být přijata opatření k diverzifikaci a k podpoře nových činností. Drobný pobřežní rybolov, sběr měkkýšů a akvakultura jsou tou neudržitelnější činností, která je zásadní pro hospodářský a sociální rozvoj některých pobřežních oblastí a která má velký kulturní význam.

5.13 EHSV navrhuje, aby byla posílena námořní přeprava zboží na úkor přepravy silniční. Mořské dálnice by měly získat větší význam, což vyžaduje zlepšení systémů intermodální dopravy mezi přístavy a železničními sítěmi.

5.14 Jak se prokázalo při mnoha nehodách, velkou výzvou je také zajištění bezpečnosti před mimořádnými situacemi a hrozbami. Musí se instalovat zařízení a systémy na zvýšení dohledu a bezpečnosti. EHSV navrhuje, aby byla přiznána významnější úloha Evropské agentury pro námořní bezpečnost, aby byla zlepšena koordinace mezi členskými státy a aby byly přijaty vhodné právní předpisy, které mohou zamezit stávajícím rizikům.

5.15 Strategie pro oblast Atlantského oceánu představuje pro všechny zúčastněné regiony velkou příležitost. EHSV navrhuje, aby byl zvolen ambiciózní přístup, pokud jde o využití všech zdrojů.

5.16 **Atlantické fórum** musí vhodným způsobem zajistit, aby se všechny zainteresované subjekty podílely na strategickém rozvoji Atlantiku. Je navíc velmi důležité, aby byla zajištěna nejen účast členských států a evropských orgánů, ale i regionálních orgánů a organizací občanské společnosti.

5.17 EHSV, jenž je účastníkem vedoucí skupiny Atlantického fóra, navrhl, aby se tohoto fóra účastnila Atlantická nadnárodní síť hospodářských a sociálních rad, neboť se jedná o subjekty, které pracují přímo v terénu a jejich podíl na zpracování a provádění projektů je nepostradatelný. Má-li být akční plán úspěšný, musí se na jeho vytváření podílet nejvýznamnější sociální a regionální subjekty.

5.18 Fórum může hrát významnou úlohu při sledování a hodnocení provádění akčního plánu a strategie, a proto lituje, že Komise stanoví ukončení jeho činnosti v okamžiku zahájení operativní fáze provádění projektů. Výbor navrhuje, aby byla činnost Atlantického fóra zachována i poté, co bude vypracován akční plán.

6. Spolupráce v rámci atlantské oblasti: síť a projekty pro nadnárodní spolupráci

6.1 Pro účely podpory harmonického rozvoje EU byly vytvořeny síť regionů Irska, Spojeného království, Francie, Španělska a Portugalska, které sdružují města a zástupce občanské společnosti těchto regionů: hospodářské a sociální rady, obchodní komory, odbory, organizace podnikatelů, organizace sociální ekonomiky, nevládní organizace, univerzity atd.

6.2 *Komise atlantického oblouku* ⁽⁹⁾ je jednou ze šesti geografických komisí *konference nejvzdálenějších přímořských regionů* (CRPM). Sdružuje 24 regionů atlantského pobřeží. Toto politické fórum hájí zájmy regionů a podporuje atlantskou nadnárodní spolupráci zaváděním společných projektů. Města v atlantské oblasti kromě toho plní obdobné cíle v rámci *Konference měst atlantického oblouku* ⁽¹⁰⁾.

6.3 *Atlantická nadnárodní síť* ⁽¹¹⁾, založená v roce 2003, sdružuje hospodářské a sociální subjekty a jejich partnery z britského, francouzského, španělského a portugalského pobřeží Atlantského oceánu v platformě pro spolupráci občanské společnosti v atlantském prostoru. Jejím cílem je podporovat spolupráci a prosazovat politiky, které v rámci evropské integrace příznivě působí na rozvoj atlantských regionů, zlepšují konkurenceschopnost a sociální a územní soudržnost a překonávají nevýhody plynoucí ze zeměpisné polohy těchto regionů.

⁽⁹⁾ <http://arcatlantique.org>.

⁽¹⁰⁾ <http://www.atlanticcities.eu/>.

⁽¹¹⁾ Welsh Economic Forum, Conseils Économiques, Sociaux et Environnementaux Régionaux de Basse-Normandie, Bretagne, Pays de la Loire, Poitou-Charentes, Aquitaine, Centre y Limousin; Consejos Económicos y Sociales de País Vasco, Cantabria, Asturias, Galicia y Canarias; Instituto de Soldadura e Qualidade de Lisboa, USAL-GARVE.

6.4 Atlantická nadnárodní síť vypracovala několik studií a návrhů zaměřených na inovace a na přenos technologií, na intermodální přepravu zboží se zvláštním zřetelem na námořní dopravu, přístavy a jejich zázemí, a také na námořní bezpečnost atlantského prostoru. V nedávné době se Atlantická nadnárodní síť zabývala otázkou rozvoje energií z obnovitelných mořských zdrojů a rovněž evropskou strategií pro oblast Atlantského oceánu.

6.5 K dalším atlantským sítím patří *Zemědělské komory atlantického oblouku*, AC3A, a síť působící v univerzitní oblasti. *Komise atlantického oblouku* sdružuje od roku 2007 ve svém Koordinačním výboru zástupce všech uvedených sítí a nabízí jim společný prostor pro úvahy o záležitostech, které mají pro atlantský prostor strategický význam.

6.6 Spolupráce začala v roce 1989 prostřednictvím programu INTERREG. V současném programovém období probíhají rozsáhlé projekty integrační povahy zaměřené na odvětví dopravy a na vytváření atlantského klastru v oblasti energií z obnovitelných mořských zdrojů.

6.7 EHSV sdílí postoj zainteresovaných subjektů: atlantská spolupráce naráží na omezení typická pro každou nadnárodní územní spolupráci: nedostatečně propracovanou strategickou vizi, nízkou koordinaci mezi jednotlivými projekty a z toho plynoucí ztrátu synergií, a rovněž nárůst počtu projektů, které postrádají operativní povahu ⁽¹²⁾.

6.8 EHSV se domnívá, že tato možnost dynamické a diverzifikované spolupráce mezi atlantskými subjekty představuje pevnou základnu pro vytvoření nových zkušeností týkajících se spolupráce, která se vyznačuje vyššími ambicemi a strategickým rozměrem.

7. Návrh EHSV: makroregionální strategie pro atlantský prostor

7.1 EHSV se domnívá, že vhodným nástrojem pro atlantský region je makroregionální strategie. Zavedením strategie s širokou působností bude podpořen vnitřní rozvoj atlantského makroregionu, a atlantský prostor tak získá lepší postavení k plnění cílů EU a ke strategii *Evropa 2020*.

7.2 Rada vyzývá členské státy a Komisi, aby nadále podporovaly existující makroregionální strategie a zvážily do budoucna zavádění dalších.

7.3 EHSV je toho názoru, že s ohledem na důvody územní rovnováhy EU je na místě prosazovat zavedení makroregionální strategie pro oblast Atlantiku, díky níž bude možné řešit problémy nadnárodního charakteru, které v tomto prostoru existují. Skutečnost, že se atlantický oblouk nachází na západě Evropy, je tím patrnější, uvědomíme-li si podporu, která je poskytována regionům v severní a střední části EU prostřednictvím obou stávajících makroregionálních strategií.

⁽¹²⁾ *Schéma de Développement de l'Espace Atlantique* (SDEA), Komise atlantického oblouku-CRPM.

7.4 Vzhledem k tomu, že již probíhá příprava víceletého finančního rámce na období 2014–2020 a v tomto novém období dochází ke koncepci politik, musíme již nyní přijímat náležitá rozhodnutí.

7.5 Makroregionální strategie je příležitostí, jak využít bohaté a pestré zkušenosti získané při vzájemné spolupráci a učinit kvalitativní posun směrem ke komplexnějším a náročnějším formám spolupráce, neboť region Atlantského oceánu potřebuje rozvíjet společné rozsáhlé projekty, jež nelze provádět pomocí stávajících nástrojů.

7.6 Vzhledem k tomu, že mnohé z výzev a příležitostí, které v atlantském prostoru existují, jsou dány právě jeho souvislostí s mořem, avšak zásadní je pro tento prostor spojení s pevninou, EHSV navrhuje, aby byl kromě námořního rozměru zohledněn i rozměr územní. Pevninské území představuje a zajišťuje zázemí, bez něhož by zhodnocení mořského potenciálu nemělo žádnou perspektivu. Mořské pobřeží potřebuje jak aktivní a dynamické zázemí, tak i synergie, které umožní soudržný rozvoj celého území.

7.7 Ve prospěch makroregionálního přístupu se vyslovil i Evropský parlament, který prosazoval, aby byl v atlantském prostoru zohledňován jak námořní, tak i územní pilíř⁽¹³⁾.

8. Struktura a tematické pilíře

8.1 EHSV doporučuje zavedení obdobného schématu, jaké existuje v rámci strategie pro Baltské moře:

8.1.1 Jasný a akčně zaměřený strategický dokument zahrnující několik tematických pilířů.

8.1.2 Akční plán obsahující prioritní akce, v jejichž rámci jsou prováděny tematické pilíře a klíčové projekty.

8.1.3 EHSV považuje za nutné, aby byly zavedeny systémy pro hodnocení rozvoje strategie, neboť se jedná o dynamický, inovační proces, který musí zahrnovat také mechanismy sledování, hodnocení a revize.

8.2 EHSV navrhuje, aby se makroregionální strategie pro region Atlantského oceánu opírala o tematické pilíře strategie *Evropa 2020*. Tím bude zajištěno integrované propojení tematických obsahů a odvětvových politik.

8.3 Mezinárodní rozměr

8.3.1 Island a Norsko jsou dvě evropské země, které oblast Atlantského oceánu také sdílejí a měly by se podílet na této makroregionální strategii, stejně jako Grónsko a Faerské ostrovy. Zájem o realizaci makroregionální strategie pro tuto oblast mohou mít i členské státy v oblasti Severního moře.

8.3.2 Makroregionální strategie pro Atlantik musí zohledňovat geopolitickou polohu Atlantiku, historické a kulturní vazby i zkušenosti v oblasti spolupráce. Transatlantický rozměr je zásadní vzhledem k tomu, že vztahy s USA, střední a jižní Amerikou a Afrikou jsou pro EU strategické.

8.4 Udržitelný růst

8.4.1 Atlantský region potřebuje udržitelnější dopravní systém s nižší závislostí na silniční dopravě, neboť ta produkuje více emisí CO₂ než ostatní způsoby dopravy. Těžiště dopravy by mělo být přesunuto na moře, a to posílením námořní dopravy: mořské dálnice, propojení pozemních přístavů, a to přednostně po železnici. Podmínkou je plánování prostoru přístavů, vytvoření vztahů mezi přístavy a městy a rovněž celý systém sítí a dopravních platform. Součástí se musí stát i námořní bezpečnost a spolupráce při prevenci a řešení pohrom.

8.4.2 Udržitelnost mořského prostředí souvisí s působením vlivů různých lidských činností, včetně šířících se znečištění na pevnině a znečištění vnitrozemských toků, které ústí do Atlantiku, a je vůči těmto vlivům velmi citlivá.

8.4.3 V rámci udržitelnosti pobřeží a integrovaného řízení pobřežních oblastí je třeba zohlednit nejen hospodářské činnosti a znečištění, k nimž dochází na pobřeží, ale i skutečnost, že v pobřežních oblastech se projevuje zvýšená koncentrace městského rozvoje, a také vztahy mezi pobřežím a vnitrozemím.

8.4.4 Měla by být přijata opatření zaměřená na přizpůsobení a předcházení změně klimatu a jejímu dopadu na města a přírodu na pobřeží.

8.4.5 Potenciál energie z obnovitelných zdrojů v Atlantském oceánu je obrovským zdrojem čisté původní energie, jejíž rozvoj je teprve v počátcích.

8.5 Inteligentní růst

8.5.1 Komunikace na severojižní ose Atlantiku a propojení této oblasti se středoevropskými a východoevropskými trhy představují další velmi významný faktor konkurenceschopnosti, jehož musíme dosáhnout zavedením atlantského koridoru, který propojí přístavy se železnici. Nedostatečné jsou také atlantské letecké spoje.

8.5.2 Využívání atlantských zdrojů, k nimž patří energie z obnovitelných mořských zdrojů, mořské biotechnologie či další ložiska pod mořským dnem, to vše vytváří možnosti pro vytvoření prosperujících a velmi inovačních hospodářských odvětví, která se mohou stát zdrojem bohatství a zaměstnanosti.

⁽¹³⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 9. března 2011 o strategii EU pro oblast Atlantského oceánu.

8.5.3 V rámci těchto politik je zapotřebí zajistit co nejvyšší účast hospodářských a sociálních subjektů, stejně tak jako subjektů působících v oblasti vědy, technologií a financí. Bude nezbytné, aby byly vymezeny cíle v takových oblastech, jako jsou infrastruktury, průmysl, vzdělávání, politiky výzkumu, vývoje a inovací, spolupráce mezi univerzitami, technologickými centry a podniky, vytváření klastrů atd.

8.5.4 Výzkum pokročilých systémů a technologií v oblasti životního prostředí otevírá cestu k novým strategiím a novým obzorům pro tradiční atlantické činnosti, které jsou nyní v úpadku, například pro rybolov a stavbu lodí. Odvětví plavby má značný vliv a je zapojeno do rozvojových strategií.

8.5.5 Mořské turistika a rekreační cestovní ruch jsou zajímavým fenoménem, který si zasluhuje být posílen, a to v souvislosti s hledisky přírodního i kulturního dědictví. Cestovní ruch vytváří ekonomickou aktivitu a zaměstnanost a navíc přispívá k rozvoji atlantické a evropské identity.

8.6 Růst podporující začlenění

8.6.1 Atlantská strategie musí zahrnovat také významný sociální rozměr. Hospodářský rozvoj a vytváření nových pracovních míst musí obyvatelům atlantských regionů zajistit zlepšení životních podmínek, aniž by tito obyvatelé museli opustit své území.

8.6.2 Regionální orgány musí podporovat sociální dialog a účast sociálních partnerů a občanské společnosti.

8.6.3 Prioritou je zlepšení vzdělávání v námořní a plavební oblasti a zlepšení spolupráce mezi univerzitami a vzdělávacími středisky.

8.6.4 Také informační technologie by měly procházet dalším rozvojem, zejména v oblastech, které se nacházejí v největší vzdálenosti od atlantského regionu, v nichž musí být zlepšeny možnosti připojení.

8.6.5 Z integrovaného hlediska územní soudržnosti považujeme za důležité, aby bylo zohledněno postavení malých pobřežních obcí, ostrovů, měst a metropolitních oblastí a rovněž venkovských oblastí.

9. Řízení a financování

9.1 EHSV se domnívá, že Smlouva obsahuje celou řadu právních základů, na nichž je možné tyto politiky provádět, mezi jinými články 174 až 178 (soudržnost), články 38 a 39 (zemědělství a rybolov), články 90 až 100 (doprava), články 170 a 171 (evropské dopravní sítě), článek 173 (průmysl), články 191 až 193 (životní prostředí), článek 194 (energetika), článek 195 (cestovní ruch) a článek 349 (nejvzdálenější regiony).

9.2 Strategie musí být zavedena na evropské úrovni, vypracována Komisí, schválena Radou a Parlamentem a podpořena EHSV a VR. Ze strany členských států atlantského pobřeží je zapotřebí pevného odhodlání k její realizaci.

9.3 Strategie musí být prováděna v podmínkách rozsáhlých konzultací a dialogu se všemi zainteresovanými subjekty, a to na vnitrostátní, regionální i místní úrovni, v institucionální oblasti i v rámci organizované občanské společnosti.

9.4 Je třeba zajistit také účast těch subjektů, které lze oslovit pouze prostřednictvím víceúrovňové správy, která je zaměřena na všechny subjekty a vyváženým a strukturovaným způsobem podpoří jejich účast a přispění.

9.5 EHSV se domnívá, že je s ohledem na zkušenosti získané v souvislosti s Baltským mořem a s regionem Podunají třeba eliminovat omezení vyplývající ze zásady „tří ne“, neboť pro úspěch makroregionálních strategií je nezbytné, aby byly k dispozici nové legislativní, správní a finanční nástroje.

9.6 Úkolem Evropské komise by měla být podpora činností a jejich koordinace.

9.7 Měla by být zřízena skupina na nejvyšší úrovni, která bude sdružovat zástupce členských států, Komise, EP, EHSV a VR.

9.8 V každém z pěti členských států, které se do strategie zapojí, budou fungovat kontaktní místa pověřená koordinací vnitrostátních činností v rámci strategie.

9.9 Koordinátoři každé z prioritních oblastí a koordinátoři projektů mohou být jmenováni ze státních orgánů i z regionálních či místních orgánů.

9.10 EHSV si přeje poukázat na význam *Atlantického fóra*, které s využitím zásad víceúrovňové správy sdružuje společnou práci všech zainteresovaných stran a směřuje ji nejen k vypracování strategie, ale i k procesu jejího sledování, hodnocení a revize. Do Atlantického fóra by měly být zapojeny regionální orgány i organizace občanské společnosti: prací tohoto fóra by se měly aktivně účastnit podniky, odbory, sociální ekonomika, univerzity, technologická centra a další subjekty.

9.11 Ze zásady „ne dodatečným finančním prostředkům“ vyplývá, že nejvýznamnějším zdrojem financování makroregionální strategie jsou prostředky v rámci politiky soudržnosti, avšak EHSV se domnívá, že v budoucnu bude zapotřebí, aby byly k dispozici zvláštní finanční zdroje.

9.12 EHSV je toho názoru, že fondy, které se v současnosti využívají, mají určité limity pro financování některých strategických projektů. Je nezbytné rozšířit stávající nástroje financování za využití mj. prostředků Unie vázaných na odvětvové politiky.

9.13 Některé konkrétní projekty by mohly být financovány také z prostředků Evropské investiční banky. Ke spolufinancování projektů lze využít vnitrostátní, regionální i místní zdroje, jakož i zdroje v rámci spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem.

9.14 Právě nyní, kdy probíhá příprava víceletého finančního rámce Společenství spolu s reformou regionální politiky EU, nastal vhodný okamžik, kdy lze prostřednictvím regulace fondů zajistit možnosti financování makroregionálních strategií.

9.15 Aby mohly být činnosti a projekty v rámci makroregionální strategie pro Atlantský oceán zohledněny při plánování fondů na programové období 2014–2020, bylo by vhodné přijmout příslušná rozhodnutí během roku 2013, aby se makroregionální strategie stala operativní již na počátku nového programového období.

V Bruselu dne 24. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014–2020

COM(2011) 398 final – 2011/0177 (APP)

a ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Rozpočet – Evropa 2020

COM(2011) 500 final

(2012/C 229/06)

Zpravodaj: **pan PALMIERI**

Spoluzpravodaj: **pan KRAWCZYK**

Dne 29. června 2011 se Komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Rozpočet – Evropa 2020

COM(2011) 500 final.

Dne 19. října 2011 se Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2014–2020

COM(2011) 398 final – 2011/0177 (APP).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 24. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 165 hlasy pro, 9 hlasů bylo proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) chápe snahu Evropské komise dosáhnout rovnováhy v novém víceletém finančním rámci, jenž stojí uprostřed mezi dvěma protichůdnými požadavky ve složitých sociálních, hospodářských a politických souvislostech. Prvním požadavkem je vůle některých členských států omezit nasazení veřejných zdrojů kvůli krizi, jež nevyhnutelně ovlivní vývoj diskuse o konečné dohodě a její obsah. Druhým požadavkem je nezbytnost přiměřeně a účinně řešit ambiciózní úkoly, které stojí před EU a které vyplývají jak z Lisabonské smlouvy, tak ze strategie Evropa 2020.

1.2 Evropa má ve skutečnosti problémy z důvodu vážné finanční a hospodářské krize i z důvodu chybějící společné reakce na ni v různých členských státech. Vzniká tak nebezpečí zpochybnění samotného fungování a dokonce i perspektiv Evropské unie.

1.3 EHSV již v předchozích stanoviscích potvrdil, a potvrzuje i v tomto stanovisku – v souladu s Evropským parlamentem

a Výborem regionů –, že na základě těchto ambiciózních úkolů EU je nejen žádoucí, ale i nezbytné navýšit rozpočet Unie, aby došlo k obnovení hospodářského růstu a tvorby pracovních míst. EHSV sdílí názor, že Unie potřebuje více (a lepší) Evropy, nikoli méně Evropy. Zmrazení reálných hodnot víceletého finančního rámce na současné úrovni by znamenalo, že by EU rezignovala na velkou část úkolů, které bude muset v následujících letech řešit.

1.4 Zdá se, že návrh Komise se příliš orientuje na přístup, který má zachovat status quo jak z hlediska přidělených prostředků, tak z hlediska struktury rozpočtu, což vede k nevhodnému spojení rozměru a kvality nových úkolů, jež má EU před sebou, a dostupných zdrojů, či jinak řečeno evropských ambicí a prostředků k jejich uskutečnění.

1.5 EHSV je navíc toho názoru, že diskuse o revizi rozpočtu EU by se měla soustředit na funkčnost rozpočtu vzhledem k politickým plánům EU, které jsou dnes vážně zpochybněny v důsledku krize. Základem hodnocení víceletého finančního rámce bude muset být to, do jaké míry poskytne EU prostředky

nezbytné pro splnění strategických priorit, aniž by byla zvýšena daňová zátěž občanů a podniků, neboli schopnost dodávat na evropské úrovni přidanou hodnotu⁽¹⁾ rovnající se zatížení evropských občanů.

1.6 Pokud jde o podrobnosti návrhu, EHSV souhlasí se zdokonalením a zjednodušením struktury rozpočtu EU, aby se podstatně omezila diskuse o přiměřené návratnosti a o horizontální spravedlivosti mezi členskými státy a aby se pozornost naopak zaměřila na účinné provádění strategických evropských cílů.

1.7 Na příjmové straně je výraznou novinkou návrh na zavedení nového systému vlastních zdrojů, které jsou výsledkem jak změny zdroje DPH, tak zdanění finančních transakcí. EHSV již vyjádřil svůj souhlas s návratem k původnímu duchu Římské smlouvy⁽²⁾, který by mohl Evropské unii zajistit skutečnou finanční autonomii.

1.7.1 EHSV podporuje změnu vlastního zdroje DPH v takové míře, aby přispěla k rozvoji vnitřního trhu EU a vyvarovala se narušení hospodářství v členských státech. Zdůrazňuje však, že v návrhu Komise chybí přesné údaje o změnách struktury zdroje DPH a rozdílech v objemu finančních prostředků, které by tyto změny znamenaly v případě jednotlivých členských států. Ačkoli EHSV zdůrazňuje nutnost uplatnit zdanění finančních transakcí na celosvětové úrovni, domnívá se, že zavedení tohoto zdanění v Evropě by umožnilo (prostřednictvím minimální sazby pro všechny členské státy), aby finanční sektor více přispíval do rozpočtu EU a členských států a aby se omezila hospodářská nestabilita vyvolaná čistě spekulativními pohyby.

1.8 Plnění cílů strategie Evropa 2020 bude vyžadovat značné zdroje přesahující ty, které jsou plánovány ve víceletém finančním rámci. EHSV tedy doporučuje posílit možnost vytvářet inovační finanční nástroje na pokrytí těchto investic (projektové dluhopisy), avšak na základě podrobného posouzení případných dopadů a možného přenosu rizik na veřejný sektor.

1.9 Co se týče výdajů, priority stanovené Evropskou komisí vyžadují reakce, které je možno provést výhradně na úrovni Unie a které představují vlastní evropskou „přidanou hodnotu“, kde je jedno euro vydané na úrovni Unie efektivnější než jedno euro vydané na vnitrostátní úrovni. Jedná se o „evropské veřejné statky“, jejichž poskytování na vnitrostátní úrovni není optimální (v důsledku selhání trhu nebo úspor z rozsahu, které není možné zopakovat na vnitrostátní úrovni), a které tak vyžadují účinný zásah na úrovni Unie.

⁽¹⁾ „The value resulting from an EU intervention which is additional to the value that would have been otherwise created by Member State action alone.“ (COM(2010) 700 final; SEC(2011) 867 final).

⁽²⁾ Článek 201.

1.10 V této souvislosti EHSV kladně hodnotí reformu společné zemědělské politiky (SZP), která má zabezpečit účinný a efektivní evropský zemědělský model, jenž bude pro EU zároveň zajišťovat skutečnou přidanou hodnotu. EHSV již vyjádřil své přesvědčení, na němž trvá, že SZP by měla být spolu se společnou rybářskou politikou (SRP) koncipována tak, aby posilovala vazbu mezi zemědělstvím, lesnictvím a rybolovem na jedné straně a ochranou životního prostředí a udržitelností přírodních zdrojů na druhé straně. To přispěje ke zhodnocení osvědčených postupů v oblasti ochrany životního prostředí, aniž bude opomíjena podpora hospodářské životaschopnosti a konkurenceschopnosti zemědělských podniků a rybářů v prostředí, pro nějž je typická značná nestálost cen primárních komodit.

1.11 Pokud jde o systém přímých plateb, EHSV zdůrazňuje, že cíl harmonizovat podmínky hospodářské soutěže evropských zemědělců a posílit integraci nových členských států by měl být uskutečněn prostřednictvím pozorného posouzení účinků, jimž by mohly být vystaveny všechny členské státy. Má-li se zamezit narušení hospodářské soutěže, které by mohlo mít sociální důsledky, musí být zajištěno, aby na konci finančního rámce na období 2014–2020 žádná země neobdržela na přímých platbách méně než 90 % průměru EU-27.

1.12 Podle článku 174 Lisabonské smlouvy by mělo být hlavní zásadou budoucí politiky soudržnosti toto: „Unie se především zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů.“

1.13 Co se týče politiky soudržnosti, přestože se její zaměření na několik málo důležitých priorit Unie zdá být přesvědčivé, EHSV nesouhlasí s uplatněním makroekonomické podmíněnosti na rozdělování finančních prostředků určených na politiku soudržnosti. Dále se domnívá, že v důsledku zavedení nové kategorie „přechodových“ regionů místo systému postupného zavedení a zrušení pomoci by se neměly omezit prostředky určené méně rozvinutým regionům a že Fond soudržnosti by neměl být nevhodně využíván k jiným úkolům, které se vymykají jeho původnímu určení. Výjimečně však mohou být zbývající finanční prostředky na období 2007–2013 využity k financování evropského plánu pro růst, který by Evropská unie měla přijmout. Totéž by se mohlo na omezenou dobu například prvních tří let provést s finančními prostředky z příštího plánu na období 2014–2020.

1.14 EHSV se domnívá, že mají-li se cíle nového víceletého finančního rámce uskutečnit efektivně, rozpočet EU bude muset být příkladný, účinný, efektivní a transparentní, aby získal důvěru evropských občanů a aby výhody Evropy a cena neexistence Evropy byly v jejich očích jasně odlišitelné. V této souvislosti EHSV připomíná význam aktivace nebo zavádění systémů sledování výsledků všech unijních politik s cílem ověřit jejich dopad v sociálním, hospodářském a regionálním kontextu.

1.15 EHSV považuje návrh Komise za základ, od něž se odvíjejí probíhající jednání, a od nynějška se na základě toho, co je uvedeno ve stanovisku, zavazuje sledovat a usměrňovat způsoby, jež se budou promítat do změn právních předpisů.

2. Návrh Komise na víceletý finanční rámec na období 2014–2020

2.1 Toto stanovisko se týká návrhu nařízení Rady COM(2011) 398 final, které tím, že stanoví víceletý finanční rámec na období 2014–2020, představuje převedení sdělení Evropské komise COM(2011) 500 final ze dne 29. června 2011 *Rozpočet – Evropa 2020* na právní předpis.

2.2 Víceletý finanční rámec má celkový objem 1 025 miliard EUR, což se rovná 1,05 % hrubého národního důchodu (HND) Evropské unie, a k tomu dalších 58,5 miliardy EUR na další výdaje, jež nejsou zahrnuty do víceletého finančního rámce (Evropský rozvojový fond a Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci). Celkový objem je při zohlednění celkové inflace téměř totožný s víceletým finančním rámcem na předchozí období (2007–2013), který byl stanoven ve výši 994 miliard.

2.3 Na straně výdajů se změny týkají:

- zjednodušení tím, že se sníží počet programů a cílů tak, aby došlo ke snížení administrativní zátěže příjemců a ke snazšímu posuzování dopadu;
- omezení zdrojů pro strukturální fondy (EFRR, ESF, Fond soudržnosti), které po odečtení nástroje pro propojení Evropy poklesnou z 355 na 336 miliard, a zavedení nové kategorie přechodových regionů, která nahradí nynější systém postupného zrušení a zavedení pomoci;
- vytvoření společného strategického rámce pro strukturální fondy a pro rozvoj venkova a rybolovu nebo Horizontu 2020, který se bude týkat výzkumu a inovací s klíčovou úlohou Evropského technologického institutu;
- nového nástroje pro propojení Evropy pro velkokapacitní dopravu, energetiku a sítě informačních a komunikačních technologií (40 miliard + 10 miliard z Fondu soudržnosti);
- zahájení reformy SZP, jež bude více vázána na ekologickou dynamiku (ekologizaci) a na úsilí o větší flexibilitu, a mírného omezení jejího procentního podílu na celkovém rozpočtu (60 miliard ročně) a v reálné hodnotě⁽³⁾;

⁽³⁾ Nominální hodnota sumy určené na SZP se nesnižuje, ale zůstává na stejné úrovni během programového období, v reálné hodnotě tedy bude mít tendenci se snižovat vzhledem k roku 2012.

— navýšení fondů pro výzkum a inovace, na vzdělávání a odbornou přípravu (80 miliard).

2.4 Na straně příjmů se navrhuje postupný přechod od rozpočtu, pro který jsou typické příspěvky, jejichž základem je HND, ke zjednodušenému rozpočtu, jehož základem jsou skutečné vlastní zdroje s vylepšenými opravnými mechanismy. Komise navrhuje zejména zrušit nynější vlastní zdroj, jehož základem je DPH, a místo něj zavést nejpozději od roku 2018 systém vlastních zdrojů, jehož základem bude zavedení daně z finančních transakcí a nová daň z přidané hodnoty, pomocí níž bude možné posílit harmonizaci různých vnitrostátních systémů a odstranit výjimky a odchylky.

3. Obecné připomínky

3.1 Je zřejmé, že se Evropská komise snaží dosáhnout v novém víceletém finančním rámci rovnováhy v této mimořádně obtížné fázi z hlediska fungování a perspektiv EU z důvodu finanční a hospodářské krize v Evropě a v důsledku toho, že jednotlivé členské státy nevykazují stejnou politickou reakci na dění v EU. Jedná se o rovnováhu mezi dvěma protikladnými, ale naléhavými požadavky: na jedné straně ovzdušnit úsporných opatření vycházejících z krize a následně vůle omezit nasazení veřejných zdrojů, jež bude i nadále nevyhnutelně ovlivňovat vývoj diskuse o konečné dohodě a její obsah, a na druhé straně dostupností vhodných finančních zdrojů k účinnému řešení ambiciózních úkolů, které má EU před sebou.

3.2 Návrh Komise *Rozpočet – Evropa 2020* proto musí nutně odrážet nynější hospodářskou i politickou fázi. Jestliže na jedné straně jakákoli diskuse o tom, co má být rozpočtem EU, nemůže ponechat stranou otázky týkající se úlohy dnešní evropské integrace, aby bylo možno řešit nové výzvy, jež přináší měnící se svět, je na druhé straně třeba pochopit, jaké jsou skutečné úmysly členských států, mají-li Evropské unii tuto úlohu přiznat a zajistit ji pro ni.

3.2.1 Obtížný průběh jednání, které vedlo k víceletému finančnímu rámci na období 2007–2013, stejně jako problémy se schvalováním rozpočtu EU na rok 2011 a dopis pro předsedu Komise Barrosa podepsaný v létě roku 2011 vedoucími představiteli devíti členských států⁽⁴⁾, patrně připomínají, že přinejmenším významná část členských států se orientuje na evropské finanční závazky omezené na minimum, které by i tentokrát vedly k choulostivým a složitým jednáním.

3.3 V souvislosti, v níž se má kvantitativní a kvalitativní rozměr úkolů, které má EU řešit (hospodářská, finanční a sociální krize, konkurenceschopnost, změna klimatu atd.), se ovšem zdá, že návrh Komise se příliš orientuje na přístup, který má zachovat status quo. Vypadá to tedy, že v návrhu dochází k nevhodnému spojení rozměru a kvality nových úkolů, jež má EU před sebou, a dostupných zdrojů, či jinak řečeno evropských ambicí a prostředků k jejich uskutečnění.

⁽⁴⁾ www.euractiv.com/euro-finance/eu-countries-call-slim-eu-budget-news-507532.

3.4 EHSV již potvrdil⁽⁵⁾, a na tom trvá, že navýšení rozpočtu Unie je nejen žádoucí, ale i nezbytné, vzhledem ke škále nových úkolů, které vyžadují společnou reakci: „Přezkum rozpočtu EU není otázkou konkrétních čísel, ale nástrojem sloužícím politickému projektu. Dnes Evropské unii chybí rozpočtové prostředky k realizaci její politické strategie a k plnění závazků vyplývajících z nové Lisabonské smlouvy.“

3.4.1 Na tomto místě si připomeňme stanovisko vyjádřené Evropským parlamentem, podle něhož musí být řešením krize a úkolů postavených před EU více Evropy, nikoli méně Evropy. Pro Parlament by zmrazení reálných hodnot víceletého finančního rámce na současnou úroveň tak, jak navrhuje Komise, znamenalo, že by EU rezignovala na velkou část úkolů, které bude muset v následujících letech řešit. Proto požádal o navýšení zdrojů v příštím víceletém finančním rámci o 5 % a požádal Radu, pokud by nařídila jinak, aby určila, kterých politických priorit a programů se bude třeba vzdát v období 2014–2020 bez ohledu na jejich průkaznou evropskou přidanou hodnotu⁽⁶⁾.

3.4.2 Výbor regionů je obdobně „toho názoru, že navrhovaná výše finančních prostředků by tudíž měla být chápána jako naprosté minimum potřebné ke splnění náročných cílů EU, na nichž se členské státy dohodly“, a domnívá se, že „je třeba změnit postoj – obzvláště ze strany ministerstev financí jednotlivých zemí – tak, aby bylo na klíčové úkoly EU nahlíženo spíše jako na investici než jako na výdaj“⁽⁷⁾.

3.4.3 Díky změnám zavedeným Smlouvou o fungování Evropské unie není ostatně definování víceletého finančního rámce na období 2014–2020 ve výhradní pravomoci Komise a vlád členských států, neboť Evropský parlament posiluje své postavení v rámci větší demokratické zodpovědnosti. V rámci tohoto nového scénáře se otevírají možnosti, aby občanská společnost, a tím pádem zvláště EHSV, sledovaly proces tvorby nového víceletého finančního rámce a aby se aktivně účastnily rozpravy v úzké součinnosti s Evropským parlamentem.

3.5 EHSV se proto zavazuje sledovat a usměrňovat postup jednání, jehož prostřednictvím se návrh Komise konkrétně promítne do změn právních předpisů. Úkolem víceletého finančního rámce je poskytnout EU prostředky nezbytné pro splnění jejích priorit, aniž by byla zvýšena daňová zátěž občanů a podniků, a v tomto smyslu musí být nutně posuzován.

3.6 Větší orientace na výsledky musí tedy vést k přesunu pozornosti z formálního dodržování pravidel, jehož cílem je

kvantita výdajů, k zásadní kontrole kvality a účinnosti využívání finančních prostředků a dosahování výsledků, a to zejména v oblasti politiky soudržnosti a SZP. Tato změna vize vyžadovaná pojmem zvýšení přidané hodnoty evropských výdajů vyžaduje tedy soudržný přístup v oblasti řízení i v oblasti kontroly.

3.7 Je třeba mít na paměti, že i když se rozpočet EU týká přibližně 1 % HND EU, představuje v průběhu období 2007–2013 i tak významné vyčlenění prostředků na investice, které se mohou při řádném využití stát základní hybnou pákou hospodářského růstu EU. Z tohoto důvodu EHSV doufá, že budou posíleny příznivé synergie mezi rozpočtem EU a vnitrostátními rozpočty při plnění významných strategických evropských cílů.

3.8 EHSV považuje za zásadní, aby evropští občané získali důvěru v proces tvorby víceletého finančního rámce na období 2014–2020 a považovali ho za věrohodný. Proto je důležité, aby z tohoto procesu vyplynuly jak výhody Evropy, tak cena neexistence Evropy. Rozpočet EU musí být za tímto účelem:

- řádně spravován a neprojevoval se nadměrnými administrativními náklady;
- účinný, pokud jde o realizované úspory vzhledem ke stávajícímu VFR;
- účinný při usnadňování plnění nastavených cílů a dosahování viditelného dopadu na život evropských občanů;
- transparentní a sledovatelný ve všech svých aspektech týkajících se nákladů, vynaložených zdrojů a dosažených výsledků;
- zaměřený na dodržování unijních zásad solidarity, spravedlivé hospodářské soutěže a konkurenceschopnosti.

3.9 Pokud jde o projednávání oprávněnosti návrhu předloženého Komisí, EHSV se domnívá, že je třeba ho podrobit hodnocení, které by mohlo stanovit jeho:

- přidanou hodnotu evropské povahy a správné strategické priority;
- schopnost reagovat na úkoly vyvolané krizí směřující Evropu ke strategii solidárního rozvoje tvářící v tvář tendenci členských států snižovat své veřejné výdaje.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 75.

⁽⁶⁾ Usnesení Evropského parlamentu INI/2010/2211 ze dne 8. června 2011 o investování do budoucnosti: nový víceletý finanční rámec (VFR) pro konkurenceschopnou, udržitelnou a inkluzivní Evropu.

⁽⁷⁾ Stanovisko Výboru regionů *Nový víceletý finanční rámec po roce 2013*, Úř. věst. C 54, 23.2.2012, s. 40.

3.9.1 Co se týče přidané hodnoty evropské povahy, v návrhu Komise se stanoví důležité priority, které vyžadují reakce, jež je možno provést výhradně na úrovni Unie. Jedná se o priority,

kteří mohou být považovány za evropské veřejné statky, tedy oblasti zásahů, kde je jedno euro vydané na úrovni Unie efektivnější než jedno euro vydané na vnitrostátní úrovni.

3.9.2 Mezi evropské veřejné statky patří výzkum a vývoj, společná obrana, bezpečnost potravin, přistěhovalectví a právo na azyl, reakce na změnu klimatu, investice do panevropské infrastruktury v oblasti energetiky, komunikace a vnitřního trhu (bude ještě doplněno). U těchto strategických témat vykazují prostředky v rozpočtu ve srovnání obou víceletých finančních rámců na období 2007–2013 a 2014–2020 významné zvýšení, a to navzdory přísným rozpočtovým škrtům.

3.9.3 Přestože EHSV uznává významný prvek novosti, který Komise vnesla do návrhu, musí poznamenat, že rozprava k těmto prioritám zcela chyběla, z čehož plyne riziko, že rozpočet EU tak nebude schopen se přímo zabývat kritickou situací vyplývající ze stávající hospodářské a finanční krize a nadále bude podléhat nátlaku jednotlivých zájmových skupin.

3.10 Právě v této choulostivé situaci EHSV zdůrazňuje⁽⁸⁾, že definice evropské rozpočtové politiky musí být soudržná se základní volbou mezi federalismem a mezivládním systémem, tedy se stupněm integrace, který chce EU podstoupit. Právě zásada spravedlivého vyrovnání pro jednotlivé členské státy vyplývá ze zúčtování finančních zdrojů ve vztahu k vnitrostátnímu HDP, což je v rozporu s literou a s duchem Smluv o EU.

3.10.1 Stávající systém zdrojů závislý na příspěvcích členských států je totiž složitý a málo transparentní, což oslabuje provádění demokratického dohledu nad systémem, nepřispívá ke zviditelnění angažovanosti v evropské integraci, vede ke vnímání příspěvků pro Evropskou unii jako dodatečného břemena zatěžujícího vnitrostátní rozpočty, a tak omezuje zdroje dostupné pro politiky Unie, a nepřispívá ke splnění požadavku na vytvoření přímé vazby mezi EU a jejími občany.

3.11 EHSV naopak zdůrazňuje⁽⁹⁾, že nový systém musí spojovat příjmy a výdaje rozpočtu EU při úsilí o provádění vlastní politické strategie a v souvislosti se závazky vyplývajícími z nové Lisabonské smlouvy, musí zajišťovat rovný přístup k členským státům a musí být v očích občanů transparentnější, jednodušší a srozumitelnější, aniž by zvyšoval celkovou daňovou zátěž občanů a podniků.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Komise prostřednictvím nového víceletého finančního rámce navrhuje důležitou změnu ve financování rozpočtu EU. Jedná se o změnu, jejímž základem je v podstatě posílení finanční autonomie díky zavedení nového systému vlastních

zdrojů, který by měl zaručit větší rovnost v přístupu k jednotlivým členským státům. Nový návrh je vnímán jako změna modelu: je zpřetřhána závislost Unie na příspěvcích jednotlivých členských států, která se vydává cestou postupné finanční soběstačnosti.

4.1.1 Ústředním prvkem návrhu nového systému vlastních zdrojů je změna zdroje DPH a zavedení daně z finančních transakcí. Jde o systém, který by po dosažení plné funkčnosti umožnil větší vyváženost rozpočtu EU tak, že bude financován přibližně ze 40 % z nových vlastních zdrojů, z 20 % z tradičních vlastních zdrojů a ze 40 % z příspěvků členských států vycházejícího z HND⁽¹⁰⁾. Výhodou nového systému by bylo to, že by se omezil pocit vlád členských států, že národní příspěvky jsou *daní z jejich produktu*, v souvislosti s nímž je třeba žádat a obdržet *spravedlivé vyrovnání* a opětovnou rovnováhu, pokud jde o hospodářské výhody.

4.1.2 EHSV znovu opakuje svoji podporu⁽¹¹⁾ vytvoření nového zdroje DPH, který nahradí v současnosti platný a již nevyhovující zdroj, aby přispěl k rozvoji vnitřního trhu EU a vyvaroval se narušení hospodářství v členských státech. Zdůrazňuje však, že v návrhu Komise chybí přesné údaje o změnách struktury DPH a rozdílech v objemu finančních prostředků, které by tyto změny znamenaly v případech jednotlivých členských států. Považuje kromě toho za nutné, aby byla od přijetí tohoto zdroje souběžně zaváděna opatření zaměřená na zamezení podvodům v oblasti DPH.

4.1.3 Ačkoli je návrh Komise teprve ve fázi diskuse, zavádí zajímavou novinku, kterou je daň z finančních transakcí. EHSV zdůrazňuje nutnost uplatnit zdanění finančních transakcí na celosvětové úrovni a vítá zavedení daně z finančních transakcí na evropské úrovni⁽¹²⁾. EHSV zdůrazňuje, že je třeba pečlivě usměrňovat makroekonomické a mikroekonomické důsledky plynoucí ze zavedení daně z finančních transakcí, a proto žádá o stálé sledování a následné roční hodnocení dopadů souvisejících s jejím zavedením.

4.1.4 Daň z finančních transakcí by umožnila sledovat nejméně tři cíle:

— zvýšit výši příspěvku finančního sektoru do veřejného rozpočtu Unie a do rozpočtů členských států (odhaduje se, že výběr této daně by po dosažení plné funkčnosti měl přinést přibližně 57 miliard EUR)⁽¹³⁾;

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV *Systém vlastních zdrojů Evropské unie*, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 45.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 75.

⁽¹⁰⁾ COM(2011) 510 final, s. 5. V současné době dosahuje příspěvek členských států založený na HND 70 % celkových zdrojů rozpočtu EU, tradiční vlastní zdroje (celní poplatky a daň z cukru) tvoří 14,1 %, daň z přidané hodnoty tvoří 11,2 % a další zdroje (přebytek předchozích let) tvoří 4,7 % (SEC(2011) 876 final).

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV *Systém vlastních zdrojů Evropské unie*, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 45.

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV ke společnému systému daně z finančních transakcí a změně směrnice 2008/7/ES, které bylo přijato na plenárním zasedání dne 29. března 2012, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 55.

⁽¹³⁾ SEC(2011) 1103 final.

- změnit chování finančních subjektů tak, aby se snížil objem vysokofrekvenčních finančních transakcí s nízkou latencí (reakční dobou; angl. *high frequency and low latency trading*), které v členských státech EU dosahují 13–40 % podílu na objemu obchodu ⁽¹⁴⁾;
- stanovit minimální sazbu zdanění finančních transakcí pro všechny členské státy.

4.1.5 I reforma opravných mechanismů a nahrazení stávajících mechanismů paušálními úhradami směřuje ke zvýšení zjednodušení a větší transparentnosti, a to tím spíše, že hospodářské podmínky členských států jsou nyní naprosto odlišné od podmínek v roce 1984, kdy byl tento systém zaveden. Jak již EHSV uvedl ⁽¹⁵⁾, je i nadále nezbytné upřesnit dopady této reformy, neboť v současné situaci není jasné, jaký bude objem zapojených zdrojů, ani jaké je porovnání stávající situace a situace po dosažení plné funkčnosti.

4.2 EHSV velmi kladně hodnotí zlepšení struktury rozpočtu EU při stejném zatížení evropských občanů, což umožňuje značně omezit debatu o spravedlivém vyrovnání a o horizontální rovnosti mezi členskými státy a zaměřit se naopak na posuzování účinnosti a efektivity výdajů EU (v souvislosti s tím, jak odpovídají potřebám evropských občanů a podniků a jaký je vztah mezi získanými výhodami a vynaloženými náklady). EHSV však zdůrazňuje politování ⁽¹⁶⁾ nad tím, že se návrh Komise zaměřuje pouze na interní strukturu rozpočtu, aniž by se opíral o nové vlastní zdroje a zabýval se zásadní otázkou objemu rozpočtu jako nástroje ve službách politického projektu a ambicí EU.

4.3 Jak zdůraznil Evropský parlament, rozpočet EU je v podstatě souborem investic, které mohou aktivovat další veřejné nebo soukromé zdroje ⁽¹⁷⁾. V této souvislosti se EHSV domnívá, že by bylo možné experimentovat s některými druhy projektových dluhopisů za účelem financování konkrétních projektů v oblasti infrastruktury a vzdělávání ⁽¹⁸⁾ v souladu s 2020 *Project Bonds Initiative* (iniciativa projektových dluhopisů v rámci strategie Evropa 2020), kterou odstartovala Komise ⁽¹⁹⁾, a překonat tak kvantitativní a legislativní omezení rozpočtu EU.

4.3.1 Projektové dluhopisy by mohly představovat důležitou hybnou páku evropského hospodářského rozvoje díky efektu přelévání, který by vyvolaly a který je za současné situace zablokovan strnulostí rozpočtů členských států v důsledku dopadů hospodářské krize a dodržování Paktu o stabilitě a růstu.

⁽¹⁴⁾ Evropská komise, 8. prosince 2010, veřejná konzultace na téma přezkumu směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID), Generální ředitelství pro vnitřní trh a služby, SEC(2011) 1226 final.

⁽¹⁵⁾ Stanovisko EHSV *Systém vlastních zdrojů Evropské unie*, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 55.

⁽¹⁶⁾ Stanovisko EHSV *Systém vlastních zdrojů Evropské unie*, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 55.

⁽¹⁷⁾ Usnesení Evropského parlamentu, op. cit.

⁽¹⁸⁾ Haug J. et al., op. cit., kapitola 4.

⁽¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/economy_finance/consultation/index_en.htm.

4.3.2 EHSV přesto poukazuje na nezbytnost podrobného posouzení případných inovativních způsobů externího financování VFR, neboť zkušenosti s partnerstvím soukromého a veřejného sektoru ukazují na možnost přenosu rizika na veřejný sektor ⁽²⁰⁾.

4.4 V návrhu Komise nejsou zpochybňovány největší položky výdajů EU, tedy politika soudržnosti a společná zemědělská politika (SZP), a objevuje se tendence zhodnotit v rámci strategie Evropa 2020 jak nové důvody pro zaručení účinné a efektivní výdajové politiky, tak přidanou hodnotu stávajících výdajových nástrojů.

4.4.1 EHSV kladně hodnotí reformu SZP s cílem nově vyvážit její význam s ohledem na celkový rozpočet EU a posílit vazbu mezi výdaji Unie a společnými statky vyprodukovanými v zemědělství, jak je cílem Komise v dokumentu *Budoucnost SZP do roku 2020* ⁽²¹⁾. Vzhledem k omezeným zdrojům, jak je tomu za současné situace, by měla být SZP a společná rybářská politika posuzovány ve vztahu k cílům a úkolům stanoveným Lisabonskou smlouvou: ke zlepšení kvality životního prostředí (biologická rozmanitost, voda, půda, ovzduší), k ochraně krajiny, k životaschopnosti venkovských oblastí, k dobrým životním podmínkám zvířat, k bezpečnosti a udržitelnosti potravin ⁽²²⁾.

4.4.2 EHSV již potvrdil ⁽²³⁾, že zemědělství, lesnictví a rybolov hrají zásadní úlohu při ochraně životního prostředí a při udržitelném řízení přírodních zdrojů. EHSV je tak sice nakloněn přístupu zavedenému Komisí spočívajícím v ekologizaci SZP, ale zdůrazňuje, že je třeba věnovat zvláštní pozornost tomu, aby proces revize nenarušil cíle a mechanismy financování SZP a s tím související podporu subjektům v zemědělství, potravinářském průmyslu a oblasti ochrany životního prostředí.

4.4.3 EHSV je znepokojen snahou Komise snížit částky určené na SZP tím, že se jiným nástrojům, jako jsou Evropský sociální fond a Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci, přidělí nové úkoly týkající se cílů v oblasti zemědělství a potravinářství.

4.4.4 EHSV se domnívá, že cíl harmonizovat podmínky hospodářské soutěže evropských zemědělců a posílit integraci nových členských států prostřednictvím systému přímých plateb by měl být uskutečněn pomocí pozorného posouzení účinků, jimž by mohly být vystaveny všechny členské státy. EHSV zdůrazňuje význam úsilí o odstranění rozdílů ve výši podpory, kterou dostávají zemědělci v jednotlivých členských státech. EHSV již dříve ⁽²⁴⁾ vyjádřil doporučení, aby byly vnitrostátní

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 134.

⁽²¹⁾ COM(2010) 672 final.

⁽²²⁾ Hart K. – Baldock D. (odpovědní za vydání): *What Tools for the European Agricultural Policy to Encourage the Provision of Public Goods*, Evropský parlament, červenec 2011.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 63.

⁽²⁴⁾ Stanovisko EHSV *SZP do roku 2020*, Úř. věst. C 191, 29.6.2012, s. 116.

příděly pro přímé platby nově rozdělovány na základě objektivních a nediskriminačních kritérií a aby existovalo dostatečné přechodné období pro plánovanou a spravedlivou konvergenci a upustilo se od historických referenčních zásad. Cílem je, aby se na konci finančního rámce na období 2014–2020 žádná země nenacházela pod 90 % průměru EU-27 v oblasti přímých plateb.

4.4.5 EHSV má za to, že nový víceletý finanční rámec musí zaručovat SZP a SRP, které budou schopny zajistit:

- zabezpečení zásobování potravinami;
- konkurenceschopný a inovativní zemědělsko-potravinářský sektor;
- výnosnost zemědělství a rybolovu;
- odpovídající výnosnost pro evropské zemědělce a rybáře.

Díky těmto směrům činnosti bude v prostředí, pro něž je typická značná nestálost cen primárních zemědělských komodit, možné podtrhnout dvojí charakter SZP a zhodnotit osvědčené postupy v oblasti ochrany životního prostředí, aniž bude opomíjena podpora hospodářské životaschopnosti a konkurenceschopnosti zemědělských podniků, a tak obnovit její historický úkol produkovat pro evropské občany zdravé a výživné potraviny v dostatečném množství a za dostupné ceny.

4.5 Stejnou efektivitu musí mít projekty financované z politiky soudržnosti, která je i nadále zásadní pro posílení integrace nových členských států a která se musí, jak je uvedeno v Barcově zprávě⁽²⁵⁾, soustředit na pár významných priorit Unie a u níž je třeba pozorně prověřit dopad na sociální, hospodářský a územní kontext pomocí hodnocení ex ante, průběžného hodnocení a hodnocení ex post. Tato hodnocení se však nikdy nesmějí stát byrokratickou zátěží.

4.5.1 EHSV nesouhlasí s uplatněním makroekonomické podmíněnosti na rozdělování finančních prostředků určených na politiku soudržnosti, aby nebylo dále zvyšováno zatížení

členských států v těžké sociální a hospodářské situaci. Dále se domnívá, že v důsledku zavedení nové kategorie přechodových regionů místo systému postupného zavedení a zrušení pomoci by se neměly omezit prostředky určené méně rozvinutým regionům. A konečně, ačkoli souhlasí s návrhem nástroje pro propojení Evropy, zdůrazňuje, že tento mechanismus by neměl být financován přibližně 10 miliardami EUR prostřednictvím Fondu soudržnosti, aby nebyl nevhodně využíván k jiným úkolům, které se vymykají jeho původnímu určení.

4.6 Podle článku 174 Lisabonské smlouvy by mělo být hlavní zásadou budoucí politiky soudržnosti toto: „Unie se především zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů.“

A proto:

- je nutné zabezpečit a rozšířit investice politiky soudržnosti se zaměřením na cíl konvergence;
- pro členské státy, jež v období 2007–2009 zaznamenaly záporný průměrný růst HDP a jež ve stávajícím období vykázaly dobrou míru absorpce, bude strop pro čerpání stanoven nejméně na úrovni současného období politiky soudržnosti.

4.7 EHSV doufá, že vzhledem k významu politik Unie, zejména SZP a fondů soudržnosti, v celkovém rozpočtu bude posíleno sledování jejich výsledků, aby bylo možno posuzovat efektivnost výdajů EU a schopnost splnit velké cíle, které si EU sama dala, počínaje strategií Evropa 2020⁽²⁶⁾. Lze postupovat i pomocí kombinace jak sankcí v případě, že nebudou splněna stanovená referenční kritéria, tak finančních pobídek pro členské státy, které dosáhly nejlepších výsledků.

4.7.1 V této souvislosti si EHSV přeje, aby místní a regionální správní orgány byly přesto podporovány a více zapojovány na vnitrostátní a evropské úrovni, aby včas získaly lepší podmínky pro řízení a provádění programů financovaných prostřednictvím politiky soudržnosti a SZP pomocí vhodných programů provádějících odbornou aktualizaci evropských postupů plánování, doprodu, sledování a hodnocení.

V Bruselu dne 24. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁵⁾ Barca F. (odpovědný za vydání): An Agenda for a Reformed Cohesion Policy. A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations („Agenda pro reformovanou politiku soudržnosti. Místně definovaný přístup k řešení výzev a očekávání Evropské unie“), zpráva pro GR REGIO, 2009.

⁽²⁶⁾ Chambon N. a Rubio E.: In search of „the best value for money“: analyzing current ideas and proposals to enhance the performance of CAP and cohesion spending; workshop „The post 2013 financial perspectives: Re-thinking EU finances in times of crisis“, Turín, 7. a 8. července 2011.

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů
Partnerství v oblasti výzkumu a inovací**

COM(2011) 572 final

(2012/C 229/07)

Zpravodajka: **paní HEINISCH**

Dne 21. září 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

*sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů
Partnerství v oblasti výzkumu a inovací*

COM(2011) 572 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 191 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV stejně jako Komise usuzuje, že partnerství přináší četné výhody a jejich potenciál by mohl být využíván ještě více. Proto Výbor výslovně vítá iniciativu Komise vytvářet a podporovat v rámci stěžejní iniciativy Unie inovací evropská inovační partnerství (EIP), jejichž záměrem je účinnější utváření evropského výzkumného a inovačního cyklu a zkrácení doby nezbytné pro zavedení výsledků výzkumu na trh.

1.2 K zaručení dlouhodobého fungování a trvalého účinku partnerství je třeba vytvořit rámcové podmínky umožňující vyřešit problémy v oblasti správy, financování a provádění.

1.3 Hlavní podmínkou partnerství je, že musí být jednoduchá, flexibilní, pro všechny a otevřená, řídicí skupiny musí být reprezentativní a vyvážené a vztahy mezi současnými iniciativami a nástroji musí být od počátku jasné.

1.4 EHSV zdůrazňuje význam sociálních inovací jako klíčových nástrojů k vytvoření příznivého prostředí pro inovace s cílem motivovat podniky, veřejný sektor, sociální partnery a další organizace občanské společnosti ke spolupráci, a zvyšovat tak jejich inovativnost a výkonnost.

1.5 K dalšímu rozvíjení koncepce partnerství je nezbytné vyjasnit a neustále kontrolovat vztah mezi EIP a dalšími politickými iniciativami (odstavec 2.3.2 sdělení).

1.6 Nezbytné usnadnění koordinovaného provádění evropských a národních programů a financování v zájmu účinnějšího řešení společenských výzev (odstavec 3.1.3 a 3.3.3 sdělení) by mělo zahrnovat přizpůsobení vnitrostátních správních postupů,

vnitrostátních směrů pro podporu a podmínek financování v jednotlivých členských státech.

1.7 Výbor dále doporučuje více provázat současné zdroje, přehledněji, jednoznačněji a tematicky lépe zařadit různé možnosti (spolu)financování, cíleně je využívat a centrálně a systematicky o tom informovat.

1.8 Výbor navíc doporučuje zapojit všechny subjekty a iniciativy na vnitrostátní i evropské úrovni schopné přispět k přiměřené regulační kontrole, k budoucí existenci partnerství a k využívání jejich výsledků.

1.9 Měla by se nadále podporovat účast třetích zemí v partnerstvích v oblasti výzkumu a inovací, aby se zvýšila atraktivita Evropy pro globální subjekty.

1.10 Na základě dosavadních zkušeností s partnerstvími je třeba vyjasnit, jaká forma a míra závaznosti je nutná nejen k zajištění flexibility, otevřenosti a inovativnosti, ale i k zaručení dlouhodobých a stabilních partnerství s cílem dosáhnout udržitelného účinku.

1.11 Nemá-li se plýtvat lidskými zdroji, časem a finančními prostředky, mělo by se napříště více dbát na vyšší míru účinnosti. K tomu je zapotřebí lepší koordinace, pravidelného vyhodnocování a důsledného provádění opatření.

1.12 Proto je třeba naplánovat úzké napojení na subjekty na národní, regionální a místní úrovni, a zohlednit tak národní a regionální specifika. Zároveň se nesmí zapomínat na význam globálního rozměru současných výzev.

2. Sdělení Komise

2.1 Sdělení Komise o Partnerství v oblasti výzkumu a inovací⁽¹⁾ pojednává o tom, jak optimalizovat dostupné zdroje pro výzkum a inovace, aby bylo možné uskutečnit Evropský výzkumný prostor do roku 2014, Unii inovací, Digitální agendu a další stěžejní iniciativy strategie Evropa 2020⁽²⁾ i vzhledem k probíhající hospodářské a finanční krizi.

2.2 Ve svém sdělení Komise vychází z koncepce partnerství, jejichž význam jakožto prostředku ke spojení sil vyzdvihla ve sdělení o Unii inovací z října 2010⁽³⁾. Partnerství mají spojit veřejné subjekty v rámci veřejného sektoru a v rámci veřejného a soukromého sektoru (PPP)⁽⁴⁾ na evropské úrovni i na úrovni jednotlivých států s cílem řešit hlavní společenské výzvy a posílit postavení Evropy v hospodářské soutěži.

2.3 Aby se dospělo ke společnému pohledu na potenciální přínos partnerství v oblasti výzkumu a inovací k inteligentnímu a udržitelnému růstu v Evropě, byly vypracovány a testovány modely partnerství v rámci 7. rámcového programu pro výzkum, programu pro konkurenceschopnost a inovace, Evropského výzkumného prostoru (EVP) a politického rámce Unie inovací.

2.4 Komise ve svém celkovém hodnocení usuzuje, že partnerství přináší četné výhody a jejich potenciál by mohl být využíván ještě více.

2.5 Evropská inovační partnerství (EIP) mohou poskytnout zastřešující rámec pro různé modely partnerství, neboť spojují všechny významné subjekty účastnící se výzkumného a inovačního cyklu na straně nabídky i poptávky a podporují politické závazky na dohodnuté akce. Partnerství jsou navíc účinnou metodou k většímu zapojení malých a středních podniků do výzkumu a inovací.

2.6 Partnerství však nefungují sama od sebe. K zaručení dlouhodobého fungování a trvalého účinku je třeba vytvořit rámcové podmínky umožňující vyřešit problémy v oblasti správy, financování a provádění, které s partnerstvími souvisejí.

⁽¹⁾ COM(2011) 572 final ze dne 21. září 2011.

⁽²⁾ COM(2020) 546 final ze dne 6. října 2010. Viz též IP/10/225. Desetiletý program navazující na Lisabonskou strategii byl schválen Evropskou radou v červnu 2010. Jeho cílem je inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a lepší koordinace národních ekonomik a evropského hospodářství.

⁽³⁾ COM(2010) 546 final, viz též stanovisko EHSV v Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 39.

⁽⁴⁾ Jako příklad partnerství v rámci veřejného sektoru lze uvést mj. ERA-NET a ERA-NET Plus, iniciativy podle článku 185 a společné plánování. K partnerstvím veřejného a soukromého sektoru ve výzkumu a inovacích patří například společné technologické iniciativy a internet budoucnosti.

2.7 Z výsledků různých partnerství již byly vyvozeny důležité závěry pro vytváření partnerství a možnosti řešení uvedených problémů⁽⁵⁾.

3. Obecné připomínky

3.1 Demografické změny, změna klimatu a změny v průmyslu, hospodářství a na trhu práce způsobené globalizací jsou největšími výzvami pro budoucí vývoj členských států Evropské unie. Ke zvládnutí těchto výzev je zapotřebí společného úsilí, zapojení všech potenciálních subjektů a centrální koordinace vhodných opatření. Je třeba je neprodleně řešit v součinnosti mezi výzkumem, vědeckými a technologickými inovacemi a sociálními inovacemi.

3.2 Centrální koordinace je nezbytná i s ohledem na spojení zdrojů, vytvoření odpovídajícího rozpočtu a rozdělení prostředků, aby bylo možné pro účely výzkumu a inovací účinně využívat příležitosti, které jsou s demografickými změnami a globálními výzvami také spojeny.

3.3 EHSV proto výslovně vítá iniciativu Komise vytvářet a podporovat v rámci stěžejní iniciativy Unie inovací⁽⁶⁾ evropská inovační partnerství (EIP), jejichž záměrem je účinnější utváření evropského výzkumného a inovačního cyklu a zkrácení doby nezbytné pro zavedení výsledků výzkumu na trh⁽⁷⁾.

3.4 Z analýzy modelů partnerství testovaných v 7. rámcovém programu pro výzkum⁽⁸⁾, v programu pro konkurenceschopnost a inovace⁽⁹⁾, v Evropském výzkumném prostoru (EVP)⁽¹⁰⁾, v politickém rámci Unie inovací⁽¹¹⁾ a v evropském pilotním partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí (AHA) již byly vyvozeny první závěry pro vytváření partnerství⁽¹²⁾.

3.5 K těmto závěrům patří, že partnerství by měla být jednoduchá, flexibilní, pro všechny, otevřená, že řídicí skupiny by měly být reprezentativní a vyvážené a že vztahy mezi současnými iniciativami a nástroji by měly být od počátku jasné. Partnerství navíc potřebují jasné rámcové podmínky z hlediska struktury, financování a postupů, aby se mohla dlouhodoběji a stabilně rozvíjet.

⁽⁵⁾ Viz pracovní dokument útvarů Komise SEC(2011) 1028 final ze dne 1. září 2011.

⁽⁶⁾ COM(2010) 546 final ze dne 6. října 2010.

⁽⁷⁾ COM(2011) 572 final ze dne 21. září 2011.

⁽⁸⁾ Úř. věst. L 412, 30.12.2006, s. 1 a Úř. věst. C 65, 17.3.2006, s. 9.

⁽⁹⁾ Úř. věst. L 310, 9.11.2006, s. 15 a Úř. věst. C 65, 17.3.2006, s. 22.

⁽¹⁰⁾ COM(2000) 6 final a Úř. věst. C 204, 18.7.2000, s. 70.

⁽¹¹⁾ Viz poznámka pod čarou č. 6.

⁽¹²⁾ Viz pracovní dokument útvarů Komise SEC(2011) 1028 final ze dne 1. září 2011.

3.6 EHSV oceňuje a podporuje snahu Komise rozpracovat uvedené závěry do konkrétních návrhů a směrů a začlenit relevantní aspekty do programu „Horizont 2020“.

Návrhy popisované ve sdělení jsou nezbytné, nicméně podle názoru Výboru potřebují doplnit.

4. Konkrétní připomínky k návrhům Komise

4.1 Cíle evropských inovačních partnerství (EIP)

4.1.1 Výbor oceňuje a podporuje cíl sdělení Komise propojit prostřednictvím EIP osvědčené nástroje na straně „nabídky“ (výzkumu a technologií) a na straně „poptávky“ (uživatelů, regulace, normalizace atd.) (odstavec 2.3.1). Souhlasí s názorem Komise, že EIP svádí dohromady hlavní aktéry na vnitrostátní a regionální úrovni, z veřejného sektoru a z občanské společnosti a může zintenzivnit jejich vzájemnou výměnu, a že tak lze optimalizovat nástroje, zvyšovat součinnost, spojovat zdroje, podporovat inovace – především sociální inovace, jako jsou nové obchodní modely⁽¹³⁾ – a posilovat politickou angažovanost.

4.1.2 Výbor v této souvislosti vyzdvihuje důležitost návrhů Komise vycházejících ze závěrů pracovního dokumentu útvarů Komise k pilotnímu evropskému inovačnímu partnerství AHA a dalším partnerstvím⁽¹⁴⁾. Jednoznačně se v nich říká, že jasné rámcové podmínky v oblasti správy, provádění a financování jsou nezbytné k tomu, aby se partnerství v oblasti výzkumu a inovací mohla v dlouhodobém horizontu účinně rozvíjet.

4.2 Rozvíjení koncepce partnerství

4.2.1 K dalšímu rozvoji koncepce partnerství považuje Výbor za mimořádně důležité následující aspekty a předkládá k nim doplňující úvahy:

4.2.2 Vyjasnění vztahu mezi EIP a dalšími politickými iniciativami (odstavec 2.3.2 sdělení): Tento vztah by měl být neustále kontrolován a zdůrazňován zejména u nových EIP.

4.2.3 Zapojení všech subjektů, které mohou zajistit přiměřenou regulační kontrolu (odstavec 2.3.2): K tomu je nutné určit a zohlednit příslušné úkoly a potřeby různých subjektů inovačního procesu. Důležitá je i možnost určité opatření také ukončit – buď tehdy, když se úspěšně dosáhne jeho cíle, nebo když se opatření v průběhu doby ukáže být neúčelným.

4.2.4 Usnadnění koordinovaného provádění evropských a národních programů a financování v zájmu účinnějšího řešení společenských výzev (odstavec 3.1.3): K tomuto aspektu patří podle mínění Výboru i co největší přizpůsobení vnitrostátních směrů pro podporu a podmínek financování. Potřeba vzájemného sladění vnitrostátních správních postupů jednotlivých členských států je již ve sdělení Komise zmíněna (odstavec 3.3.3).

4.3 Současná partnerství v oblasti výzkumu a inovací

4.3.1 Modely partnerství byly vypracovány a testovány v 7. rámcovém programu pro výzkum, v programu pro konkurenceschopnost a inovace, v Evropském výzkumném prostoru (EVP) a v politickém rámci Unie inovací⁽¹⁵⁾.

4.3.2 K současným společným iniciativám patří zejména evropské inovační partnerství v oblasti aktivního a zdravého stárnutí (AHA)⁽¹⁶⁾, Digitální agenda pro Evropu⁽¹⁷⁾, iniciativa společného plánování Delší a lepší život - potenciál a výzvy spojené s demografickými změnami⁽¹⁸⁾ a plánovaný program „Horizont 2020“⁽¹⁹⁾.

4.3.3 Má-li se zamezit roztržnění trhu a duplicitám při práci, je bezpodmínečně nutné zapojit další významné subjekty a iniciativy na vnitrostátní i evropské úrovni. Partnerství v oblasti výzkumu a inovací anebo alespoň součinnost se nabízí například v souvislosti s Evropským rokem aktivního stárnutí a mezi-generační solidarity (2012)⁽²⁰⁾, s programem Světové zdravotnické organizace pro prostředí příznivé pro stárnutí (WHO Age-friendly Environments Programme)⁽²¹⁾ a s Úmluvou Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením⁽²²⁾.

4.3.4 Více zohledněny by měly být rovněž příslušné přípravné práce dalších subjektů na vnitrostátní i evropské úrovni. Mezi ně patří např. různé programy a iniciativy GR SANCO, Evropského inovačního a technologického institutu (EIT)⁽²³⁾ a Institutu pro perspektivní technologické studie (IPTS)⁽²⁴⁾.

4.3.5 EHSV dále upozorňuje na význam partnerství pro zvýšení atraktivity Evropy jakožto globálního partnera v oblasti výzkumu a inovací. Vytvářením množství a rozsahu pomáhají partnerství zvyšovat účinnost a efektivitu investic do výzkumu v Evropě pro globální subjekty⁽²⁵⁾. EHSV vybízí k dalšímu rozvoji partnerství v tomto směru.

⁽¹⁵⁾ Viz poznámka pod čarou č. 4. Významným příkladem partnerství v rámci veřejného sektoru je společná iniciativa Asistované žití v domácím prostředí (AAL) s rozpočtem přesahujícím 600 milionů eur. Konkrétním příkladem partnerství veřejného a soukromého sektoru je společná technologická iniciativa ARTEMIS (vestavěné počítačové systémy).

⁽¹⁶⁾ Viz IP/10/1288.

⁽¹⁷⁾ Viz IP/10/581, MEMO/10/199 a MEMO/10/200.

⁽¹⁸⁾ Viz <http://www.jp-demographic.eu>.

⁽¹⁹⁾ Rámcový program pro výzkum a inovace 2014-2020, MEMO-11-435. K tomu viz též předběžný návrh stanoviska INT/614-615-616-631 „Horizont 2020“, zpravodaj: pan Wolf.

⁽²⁰⁾ Viz <http://europa.eu/ey2012/>.

⁽²¹⁾ Viz http://www.who.int/ageing/age_friendly_cities/.

⁽²²⁾ Viz <http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=150>.

⁽²³⁾ Viz <http://eit.europa.eu>.

⁽²⁴⁾ Viz <http://ipts.jrc.ec.europa.eu>.

⁽²⁵⁾ Uveďme alespoň dva příklady: v důsledku iniciativy týkající se společného plánování v oblasti neurodegenerativních chorob přehodnotila Kanada svoji výzkumnou agendu v této oblasti a nově ji zaměřila na spolupráci s Evropou a nyní je partnerem při pilotní iniciativě středisek excelence. Indie se aktivně zajímá o účast na iniciativě týkající se společného plánování v oblasti vodohospodářství.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 22–25.

⁽¹⁴⁾ SEC(2011) 1028 final.

4.3.6 Kromě strukturálních rámcových podmínek má klíčový význam pro budoucí existenci partnerství v oblasti výzkumu a inovací rovněž směrodatná a realistická společná vize. Výbor se proto domnívá, že vedle všech možných subjektů, zástupců občanské společnosti a starších lidí musejí být do partnerství zapojeni zejména také sociální partneři a mladí lidé popř. jejich zástupci, aby se získala jejich aktivní podpora pro udržitelný rozvoj a udržitelné provádění.

4.3.7 Inovace nejsou nutně výsledkem lineárního procesu, nýbrž vznikají z provázání a integrace sektorů, systémů a koncepcí. K nejčastějším faktorům, které přispívají např. k inovacím ve službách, patří změny společenské struktury, nové potřeby zákazníků a reakce podniků na tyto změny. Tyto faktory je třeba zohlednit především s ohledem na sociální inovace.

4.4 Další navrhovaná doplnění

4.4.1 Financování a provádění – k odstavci 3.2 sdělení Komise

4.4.1.1 K dlouhodobému fungování partnerství je nutný spolehlivý rámec pro financování. Návrhy Komise na zjednodušení a koordinaci stávajících nástrojů financování na evropské i vnitrostátní úrovni jsou v tomto ohledu velmi cenné a mělo by se v nich bezpodmínečně dále pokračovat.

4.4.1.2 Navíc by bylo žádoucí, kdyby bylo možné přehledněji, jednoznačněji a tematicky lépe zařadit všechny možnosti (spolu)financování, a položit tak pevný základ pro plánování a provádění iniciativ. Výbor proto doporučuje více provázat a cíleně využívat současné zdroje, a centrálně a systematicky o tom informovat.

4.4.2 Vyjasnění míry závaznosti budoucích partnerství

Co se týče míry závaznosti, sahají dosavadní partnerství od volné spolupráce na určitých tematických prioritách přes závazné, nicméně časově a finančně omezené přísliby jednotlivých partnerů až po dlouhodobé závazky všech subjektů účastnících se partnerství. S ohledem na program „Horizont 2020“ je na základě dosavadních zkušeností třeba vyjasnit, jaká forma a míra závaznosti je nutná nejen k zajištění flexibility, otevřenosti a inovativnosti, ale i k zaručení dlouhodobých a stabilních partnerství s cílem dosáhnout udržitelného účinku.

4.4.3 Provádění

Prioritou partnerství v oblasti výzkumu a inovací by mělo být rychlé a důsledné provádění vhodných opatření. Proto je nutné posílit nejen součinnost vědy a praxe, ale i přístup zaměřený na uživatele a účast v inovačních partnerstvích. Nemá-li zbytečně docházet ke ztrátě drahocenného času a vynakládání lidských

zdrojů a finančních prostředků, mělo by se napříště více dbát na vyšší míru účinnosti a na lepší koordinaci opatření, jejich průběžné vyhodnocování na základě daných kritérií a důsledné provádění.

4.4.4 Duševní vlastnictví

Při účasti většího počtu subjektů na jednom projektu nebo partnerství je důležitým aspektem otázka práv duševního vlastnictví ke společným výsledkům práce. Spravedlivé vyřešení této otázky musí být již od počátku zaručeno i pro budoucí inovační partnerství, aby všechny zúčastněné strany – včetně konečných uživatelů – získaly přiměřený podíl na podpoře a případném pozdějším zisku.

4.4.5 Regionální zakotvení

Partnerství se musejí uskutečnit a osvědčit vždy v určitých podmínkách. Proto je třeba vřele doporučovat úzké napojení na subjekty na národní, regionální a místní úrovni a zohlednění národních a regionálních specifik, neboť podmínky v členských státech i mezi členskými státy navzájem se značně liší. Při tomto místně podmíněném zaměření se však nesmí zapomínat na význam globálního rozměru současných výzev.

4.4.6 Příklady osvědčených postupů

4.4.6.1 Za zdařilý příklad partnerství by měly posloužit nashromážděné a zveřejněné zkušenosti se stávajícími úspěšnými partnerstvími. EHSV proto navrhuje doplnit dosavadní způsob šíření např. prostřednictvím internetové stránky CORDIS například o samostatný internetový portál či výroční akce včetně oceňování nejúspěšnějších partnerství.

4.4.6.2 Stejně účelné by však mohlo být dozvědět se důvody neúspěchu partnerství a vzít si z nich ponaučení. Výbor proto doporučuje shromáždit nejen příkladné modely, ale i nezdařené záměry a jejich příslušné podmínky, a aktivně o nich informovat.

4.4.7 Obsahové vyjasnění pojmů

4.4.7.1 Pojmy „inovace“, „výzkum“ a „partnerství“ zatím nejsou obsahově definovány. Zatímco pro „partnerství“ již ve sdělení Komise byly definovány nezbytné rámcové podmínky⁽²⁶⁾ a pojem „inovace“ byl objasněn v různých sděleních a stanoviscích⁽²⁷⁾, je kontext výzkumu v budoucnosti i nadále z velké části vágní nebo jen útržkovitý. Vzhledem k demografickým změnám a ke globálním společenským výzvám je nicméně nepostradatelný špičkový základní výzkum.

⁽²⁶⁾ Viz mj. IP/11/1059 a MEMO/11/623 ze dne 21. září 2011.

⁽²⁷⁾ COM(2020) 546 final ze dne 6. října 2010. K tomu též viz Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 39.

4.4.7.2 Příslušný výklad by přesáhnul záběr tohoto stanoviska. Výbor proto vypracovává zvláštní stanovisko z vlastní iniciativy k tématu Osmý rámcový program pro výzkum a vývoj – plány pro stárnutí ⁽²⁸⁾.

4.4.8 Lepší využití potenciálu

Právě oblast stárnutí obyvatelstva je příkladem úspěšné součinnosti výzkumu a vývoje v oblasti lékařské techniky na jedné straně a sociálního pokroku na straně druhé. Ze spojení všech dostupných intelektuálních, finančních a praktických zdrojů může i v budoucnosti vzniknout nesmírný potenciál ke zvládnutí současných výzev.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁸⁾ Horizont 2020: plány pro stárnutí, stanovisko z vlastní iniciativy, Viz strana 13 v tomto čísle Úředního věstníku (CESE 1290/2012).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Iniciativa pro sociální podnikání – Vytvářet příznivé prostředí pro podporu sociálních podniků v rámci sociálního hospodářství a sociálních inovací

COM(2011) 682 final

(2012/C 229/08)

Zpravodaj: **pan GUERINI**

Dne 25. října 2011 se Komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

*sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů
Iniciativa pro sociální podnikání Vytvářet příznivé prostředí pro podporu sociálních podniků v rámci sociálního hospodářství a sociálních inovací*

COM(2011) 682 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 34. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 193 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) souhlasí s iniciativou Komise obsaženou v tomto užitečném sdělení ohlašujícím 11 klíčových akcí. EHSV dále s potěšením konstatuje, že Komise zohlednila různé podněty uvedené v jeho průzkumném stanovisku ⁽¹⁾ k sociálnímu podnikání.

1.2 EHSV se domnívá, že sociální podniky je třeba podporovat vzhledem k jejich zásadní úloze hnací síly sociálních inovací, již mohou sehrát, a to jednak z důvodu, že zavádějí nové metody poskytování služeb a opatření zaměřených na zlepšení kvality života občanů, a za druhé proto, že upřednostňují vytváření nových produktů k uspokojení nových potřeb společnosti. EHSV pak zvláště poukazuje na nesmírný potenciál sociálního podnikání, pokud jde o zlepšení přístupu na trh práce a pracovní podmínky především pro ženy a mladé lidi, ale také pro pracovníky s různými typy znevýhodnění.

1.3 Tato iniciativa Komise je významnou příležitostí k podpoře iniciativ, které se zaměřují na vyjasnění terminologie (bez překrývání pojmů v oblasti sociální ekonomiky, jako jsou *social economy*, *social business*, *social enterprise* a *social entrepreneurs-hip*). To by napomohlo sjednocení cílů a účelů iniciativy a posílilo její účinnost. Z toho důvodu EHSV doporučuje institucím EU, aby systematicky užívaly výrazu „sociální podnikání“ jak v politických návrzích, tak na úrovni sdělení.

1.4 EHSV podporuje záměr Komise vyvinout nástroje pro lepší poznání tohoto sektoru a zviditelnění sociálního podnikání a schvaluje cíl uskutečnit iniciativy, které sociálním podnikům pomohou posílit jejich podnikatelskou činnost, profesionalizaci a síťové propojení jejich schopností. Důvodem je i jejich podíl na inteligentním a udržitelném růstu podporujícím začlenění.

1.5 Výbor velmi oceňuje a schvaluje cíle Komise týkající se zlepšení přístupu k financování a normativního rámce: pokud jde o tyto dva cíle, doporučuje zajistit jako nezbytný předpoklad podpory sociálního podnikání příznivé hospodářské a normativní prostředí.

1.6 EHSV oceňuje, že sdělení vyzývá k rozvíjení iniciativ zaměřených na podporu a usnadnění přístupu sociálních podniků k veřejným zakázkám.

1.7 EHSV vybízí členské státy, aby rozvíjely vnitrostátní rámce pro růst a rozvoj sociálního podnikání s přihlédnutím k oblastem klíčového významu pro zajištění podpory a rozvoje, a zejména doporučuje přijetí iniciativ, jež by jednotlivým členským státům umožnily osvobodit od daní nerozdělené zisky, a usnadnit tak majetkovou konsolidaci sociálních podniků.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 1.

1.8 V zájmu větší podpory opatření navržených ve sdělení by bylo vhodné provést hodnocení úspěšnosti a prospěšnosti sociálních podniků.

2. Úvod

2.1 Sociální podnikání nabývá v posledních letech čím dál více na významu v rámci hospodářských politik a politiky soudržnosti. Vznikla celá řada nejrůznějších iniciativ podporovaných různými organizacemi. EHSV sám vypracoval několik stanovisek z vlastní iniciativy, s nimiž tento dokument plně souzní a navazuje na ně; uvedme zejména stanovisko k tématu *Různé typy podniků* ⁽²⁾ z roku 2009 a nedávne významné průzkumné stanovisko *Sociální podnikání a sociální podniky* ⁽³⁾, které bylo vypracováno na žádost Evropské komise jako příspěvek k tvorbě Iniciativy pro sociální podnikání a zahrnuje různé klíčové oblasti, které jsou prioritou pro rozvoj a růst sociálního podnikání.

2.2 V Evropě, ale nejen zde, je po letech akademické a vědecké práce k dispozici solidní báze poznatků o sociálním podnikání, jež vzbudila též zájem institucí EU.

2.3 Je třeba připomenout usnesení Evropského parlamentu ze dne 19. února 2009 o sociální ekonomice (2008/2250(INI)) i výzvu *From Words to Action: European Scholars in Support of Social Economy Enterprises* podepsanou 400 pedagogy evropských vysokých škol, již dne 13. října 2010 přijal Evropský parlament za spoluúčasti komisařů Barniera a Tajaniho.

2.4 Pojem „sociální podnikání“ nabýval v průběhu času různých významů a jeho sémantický obsah postupně narůstal spolu s tím, jak jej autoři používali. Původně se užíval k označení podnikatelské činnosti *neziskových* organizací s cílem vytvářet zisk pouze za účelem financování těchto organizací. Důležité je zachovat koncepci sociálního podnikání dbát na její odlišení od „sociální odpovědnosti podniků“. Tento požadavek by měl zřetelně zaznít v příštích iniciativách, které budou instituce EU v tomto odvětví provádět.

3. Definice sociálního podniku

3.1 Definice sociálního podniku navržená ve sdělení o Iniciativě pro sociální podnikání je pozitivním krokem na cestě k uznání specifické povahy tohoto typu organizace a právě tento referenční popis by instituce EU měly užívat. Definice náležitě zohledňuje tři klíčové rozměry odlišující sociální podnik, jimiž jsou: sociální předmět nebo účel, podnikatelská činnost a participativní správa. EHSV zdůrazňuje, že je nutné zajistit použití téhož popisu v návrhu nařízení o evropských fondech pro sociální podnikání.

3.2 Dále je zapotřebí připomenout, že sama Evropská komise v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Evropské unie pro sociální změny a inovace určuje několik kritérií určení sociálního podniku, s nimiž Výbor plně souhlasí.

3.3 Je správné, že Komise nezavádí normativní definici sociálního podniku s ohledem na různou regulaci na vnitrostátní úrovni, již je třeba respektovat, aby definice sociálního podniku nebyla zneužívána.

3.4 EHSV využívá tuto příležitost k připomenutí nedávno přijatého průzkumného stanoviska k tématu Sociální podnikání a sociální podniky, jež obsahuje následující popis sociálního podniku:

- primární jsou sociální cíle spíše než cíle zisku, dochází k vytváření sociálních výhod, které jsou prospěšné společnostem nebo obecně široké veřejnosti,
- forma je převážně nezisková, přebytky jsou v první řadě znovu investovány a nejsou rozdělovány mezi soukromé akcionáře nebo vlastníky,
- rozmanité právní formy a modely, např. družstva, vzájemné společnosti, dobrovolná sdružení, nadace, výdělečné či nevýdělečné podniky, často spojení různých právních forem a občas změna formy podle potřeb,
- ekonomické subjekty, které vytvářejí zboží a služby (často obecněho zájmu), často s výrazným prvkem sociálních inovací,
- fungování jako nezávislé subjekty s výrazným prvkem zapojení a spolurozhodování (zaměstnanci, uživatelé, členové), správy a demokracie (buď zastupitelské nebo otevřené),
- často pocházejí z organizací občanské společnosti.

3.5 S přihlédnutím k uvedeným charakteristikám je důležité zdůraznit následující specifické požadavky:

- Stanovy **nesmí obsahovat tvorbu zisku** jako účel podnikání a musí být stanoven závazek určení veškerých zisků a přebytků na rozvoj statutární činnosti nebo na navýšení základního jmění jejich převedením do fondu nedělitelného mezi vlastníky jak během fungování podniku, tak po ukončení jeho činnosti. V sociálním podniku je zakázáno přímé rozdělení zisků a přebytků správy, fondů a rezerv ve prospěch správců, společníků, účastníků, pracovníků nebo spolupracovníků; toto omezení se pochopitelně vztahuje také na formy nepřímé, jako např. vyplácení náhrad

⁽²⁾ Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 22.

⁽³⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 1.

správcům a pracovníkům ve výši přesahující míru obvyklou v podnicích působících v týchž nebo obdobných odvětvích a podmínkách. Podobně je nutné omezit odměňování prostřednictvím finančních nástrojů, jež nesmí přesáhnout stanovený procentní podíl, aby byla zajištěna odpovídající výše kapitálu sociálních podniků.

— **Zaměření na obecnou prospěšnost a obecný zájem společenství.** Sociální podnik se často definuje ze dvou různých hledisek: sociální cíl rozšířený o *obecný zájem* vztažený k místnímu společenství nebo specifickým sociálním skupinám s různými typy znevýhodnění, především však typ zboží či služeb poskytovaných v souladu s uvedeným cílem.

— **Funkce podpory sociální soudržnosti** prostřednictvím zboží a služeb poskytovaných v souladu s cílem dosáhnout vyššího stupně hospodářské, sociální a environmentální soudržnosti.

4. Přípomínky k návrhu Komise

4.1 Sdělení poukazuje na různé aspekty týkající se zlepšení přístupu k financování (3.1), viditelnosti sociálního podnikání (3.2) a zlepšení právního prostředí (3.3).

4.2 Pokud jde o zlepšení možností přístupu k financování, Výbor souhlasí s postojem Evropské komise, podle níž je nutné financovat sociální podniky. Ukazuje se totiž, že mezi úvěrovými institucemi ani mezi správci opatření úvěrové podpory, prováděných veřejnými orgány, není dostatek vhodných nástrojů k posouzení bonity sociálních podniků. Častokrát lze spíše zaznamenat určitou nevoli zařadit sociální podniky mezi podniky a uznat jejich hospodářskou životaschopnost.

4.3 K zajištění lepší viditelnosti výhod sociálního podnikání je třeba se opírat o měření jiných sociálních výsledků než o čistě ekonomickou hodnotu. Je zapotřebí zajistit nástroje k posouzení a zhodnocení sociálních dopadů a účinnosti činností sociálních podniků.

4.4 Zásadní význam má pro subjekty sociální ekonomiky sociální odpovědnost podniků. Existuje několik nástrojů k měření výsledků podniku – v sociální rovině – připravených především většími organizacemi. Měly by však být zkoumány a vytvořeny také nástroje přizpůsobené malým sociálním podnikům. Komise by měla zadat studii, která by porovnávala stávající modely, podpořit využívání těchto systémů, ale také usilovat o vytvoření jednoduššího společného evropského systému nebo kodexu chování, který by mohl být využíván širokým spektrem sociálních podniků.

4.5 Chceme-li zvýšit důvěryhodnost a spolehlivost sociálních podniků, je zapotřebí ji budovat porovnáním sociální „značky“ v celé EU. Proto se Výbor domnívá, že v duchu návrhu Komise na klíčovou akci č. 6 by bylo možné vytvořit veřejnou databázi k porovnání modelů měření sociálních výsledků a aktuálně používaných metodik.

4.6 Jako vhodný se jeví záměr zlepšit právní úpravu, kterou by bylo možné využívat v evropském sociálním podnikání (klíčová akce č. 9), jednak pokud jde o zjednodušení nařízení o statutu evropské družstevní společnosti, tak co se týče možnosti zavést statut evropské nadace. Lepší právní prostředí pro sociální podnikání by mohlo také využít hlavní směry pro tvorbu stanov sdružení sociální pomoci a dobrovolných sdružení, jež často stojí za vznikem sociálních podniků. Z toho důvodu Výbor vyzývá Radu a Parlament, aby urychlily schválení návrhu nařízení.

4.7 V tomto směru je správný záměr Evropské komise vyjádřený ve sdělení a týkající se zahájení studie o situaci vzájemných pojišťoven ve všech členských státech, zejména s cílem zkoumání jejich přeshraničních činností. Znovuobjevení a zhodnocení systému vzájemných společností coby nástroje sociální ochrany je jistě významnou možností zachování sociálního systému pro všechny.

4.8 Podpora sociálních podniků se může stát příležitostí k zapojení zainteresovaných stran a usnadnění účasti občanů na svépomocných formách pomoci, které umožňují agregaci poptávky a šíří zkušenosti se vzájemnou pomocí.

4.9 Sociální podnik zaměřující se na začlenění do trhu práce se za předpokladu náležité podpory může stát výhledovým nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti, může zvýšit zaměstnávání znevýhodněných osob a v současné době krize zaměstnanosti může být zásadním faktorem pro ty, kdo byli z trhu práce vyloučeni.

4.10 Účast pracovníků může být významnou pákou také při řešení krize v některých průmyslových odvětvích a jedním z řešení by mohly být určité formy majetkové účasti pracovníků (tzv. buy-out) sdružených v různých formách sociálních podniků.

4.11 Sociální podniky mají zásadní význam coby hnací síla sociálních inovací. Jasným příkladem je zkušenost sociálních družstev se začleňováním do trhu práce, avšak nehledě na právní formu závisí sociální inovace také na nových metodách poskytování služeb a na vytváření nových inovativních produktů a služeb k uspokojení nových potřeb společnosti. Evropské instituce tudíž musejí jednat jednotně a koordinovat opatření týkající se sociálních podniků s opatřeními v oblasti inovací a sociálních změn.

4.12 Pro podporu inovací jsou velice užitečné organizace, které usnadňují vytváření a rozvíjení sítí mezi sociálními podniky a prosazují účast na procesech partnerství a seskupení sociálních podniků sdružených v konsorciích. Je proto důležitý návrh Komise, jež u klíčové akce č. 5 navrhuje opatření zaměřená na utváření vazeb a sítí mezi sociálními podniky, které napomohou výměně osvědčených postupů, úsporám z rozsahu a sdílení služeb (odborná příprava, plánování, správa atd.).

4.13 EHSV hodnotí jako pozitivní záměr Komise vyvinout nástroje pro lepší poznání tohoto sektoru a zviditelnění sociálního podnikání (klíčové akce č. 5, 6 a 8). Lepší poznání potenciálu tohoto podnikatelského modelu podpoří intenzivnější spolupráci mezi sociálními podniky a podniky běžnými.

4.14 Důležité je rozvíjet iniciativy, které sociálním podnikům pomohou posílit jejich podnikatelskou činnost, profesionalizaci a síťové propojení jejich schopností. Užitečná zde může být myšlenka podporovat platformy pro výměnu osvědčených postupů, též z důvodu posílení přítomnosti sociálních podniků na mezinárodní scéně.

4.15 Komise by podle názoru Výboru měla prostřednictvím zadání průzkumné studie přednostně srovnat nově vznikající právní formy sociálního podnikání. Řídící zásadou by nicméně stále měla být subsidiarita vzhledem k tomu, že vnitrostátní modely by mohly vyžadovat – anebo nikoli – normativní rámce založené na vlastních okolnostech a tradicích.

4.16 Je zapotřebí pracovat na zlepšení kladného přístupu veřejných orgánů k subsidiaritě, zavádění cílených motivačních politik a rozvíjení iniciativ v oblasti sdružování podniků, jež se ukázaly jako klíčové pro šíření sociálních podniků.

4.17 Je nezbytné, aby motivační politiky nenarušovaly pravidla hospodářské soutěže, ovšem respektovaly specifickou povahu sociálních podniků, kterou nelze oportunisticky manipulovat k získání výhod.

4.18 Co se týče rozvoje nástrojů ke zlepšení financování, měl by EHSV shromáždit a sdílet inovativní přístupy zaznamenané v členských státech. Bylo by vhodné upřednostnit ty, které vykazují výrazně podnikatelské rysy, tedy:

— nástroje záruky za úvěry pro sociální podniky (jako jsou vzájemné záruční sítě nebo veřejné záruční fondy),

— nástroje kapitalizace pro střednědobé a dlouhodobé sociální investice (jako jsou etické fondy, fondy pro sociální inovace, fondy sociálního rizikového kapitálu),

— mechanismy regulační nebo daňové povahy zaměřené na podporu kapitalizace sociálních podniků prostřednictvím pobídek k účasti různých zainteresovaných subjektů či usnadňování jejich účasti.

4.19 Zvláštní pozornost by měla být věnována hybridním formám investic, jež jsou pro sociální podniky vhodnější, neboť kombinují hodnocení z hlediska solidarity a z hlediska finančního. Je také důležité vedle sociálních podniků zhodnotit ty nejlepší zkušenosti bank a úvěrových institucí se silným komunitním a participativním prvkem, jako jsou družstevní záložny nebo etické a sociální banky.

4.20 Význam má i podpora aspektů, jako jsou mikroúvěry (klíčová akce č. 2), je však důležité rozlišovat chvalyhodnou sociální funkci mikroúvěru, jenž je výtečným nástrojem na pomoc jednotlivcům, kteří se chtějí vymanit ze sevření chudoby, od nástrojů zaměřených na rozvoj podniků, jež musí nutně být komplexnější a strukturovanější. Některé sociální podniky totiž investují v řádu statisíců eur, a mikroúvěr by tak pro ně nebyl odpovídající formou podpory.

4.21 EHSV oceňuje možnosti podpory sociálních inovací, podnikání a podniků, které nabízejí nové programy strukturálních fondů navržené v klíčových akcích 3 a 4 či v Iniciativě pro sociální podnikání. EHSV by rád zdůraznil, že tyto oblasti musejí členské státy ve svých národních programech reforem považovat za prioritní, aby tak umožnily zařazení těchto oblastí do nadcházejícího programového období Evropského sociálního fondu. Návrh Programu Evropské unie pro sociální změnu a sociální inovace by také mohl umožnit další podporu rozvoje kapacit a financování pro sociální podniky, což by Výbor uvítal.

4.22 Co se týče klíčové akce č. 1 (fondy pro sociální podnikání), EHSV tuto iniciativu vítá, avšak poukazuje na nutnost zachovat popis dle Iniciativy pro sociální podnikání. Je zapotřebí, aby byl takový fond považován za jednu z různých forem investičních nástrojů pro sociální podnikání.

4.23 Výbor považuje za vhodné přezkoumat pravidlo *de minimis* pro sociální podniky (klíčová akce č. 11) tak, aby nebylo tolik omezující, zejména pokud jde o podniky zaměřené na začleňování do trhu práce, a to i v případě, že je veřejná podpora přiznána přímo podniku, a nikoli pracovníkům samým. Příčinu tohoto postoje lze nalézt u nedávného případu anglického fondu *Big Society Fund*, který byl do značné míry spolufinancován z veřejných prostředků, jež Komise vzhledem k očividné sociální hodnotě uvedené iniciativy nepovažovala za státní podporu.

4.24 Výbor považuje za správný záměr usnadnit sociálním podnikům přístup do systému veřejných zakázek (klíčová akce č. 10). Evropská komise v poslední letech sehrála klíčovou

úlohu při prosazování sociálních doložek ve veřejných zakázkách. Po více než deset let zaznamenáváme rostoucí vnímavost unijních institucí k tématům sociální soudržnosti a udržitelného rozvoje, neboť jsou si dobře vědomy skutečnosti, že plnění cíle zvýšení prosperity a spravedlnosti ve společnosti vyžaduje hospodářský růst podporující udržitelné životní prostředí a sociální soudržnost.

4.25 Komise by měla odhodlaně pokračovat v započatém postupu prosazování sociálních a environmentálních kritérií mezi kritéria pro posuzování veřejných zakázek a měla by v shromažďovat a šířit mezi členské státy osvědčené postupy, které při posuzování zohledňují také sociální a environmentální aspekty. Navíc sám Evropský soudní dvůr ve své judikatuře uznal význam těchto kritérií.

4.26 EHSV vítá klíčovou akci Komise č. 6 týkající se vytvoření databáze osvědčení s cílem zvýšit vzájemnou kompatibilitu

systémů. Komise by též měla zadat studii těchto systémů s cílem nalézt součinnost a sdílet nabyté poznatky. Při této průzkumné práci EHSV upozornil na potřebu porovnatelných a konsolidovaných statistik, výzkumu a dat v oblasti sociálního podnikání. Hlavní úlohu při zajišťování vzájemného sdílení poznatků v EU by měly sehrát Komise a Eurostat.

4.27 Výbor vítá návrh na vytvoření jednotné platformy s informacemi (klíčová akce č. 8) a domnívá se, že platforma by měla být doplněna obdobnými iniciativami v členských státech, jež by zajistily kompatibilitu a součinnost.

4.28 Evropská komise nese hlavní zodpovědnost za podporu sociálního podnikání v rámci politické agendy a jeho systematické zohledňování; proto je důležitý návrh na zřízení konzultační skupiny sociálního podnikání, která bude zkoumat postup plnění opatření, s nimiž počítá sdílení. Obdobné struktury by mohly být prosazeny také v členských státech.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Malé podniky, velký svět – nové partnerství na pomoc malým a středním podnikům při využívání celosvětových příležitostí

COM(2011) 702 final

(2012/C 229/09)

Zpravodaj: **pan VOLEŠ**

Dne 9. listopadu 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „Malé podniky, velký svět – nové partnerství na pomoc malým a středním podnikům při využívání celosvětových příležitostí“

COM(2011) 702 final.

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 195 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Využití potenciálu vstupu evropských MSP na třetí trhy, zejména ty rychle rostoucí, se může stát významným faktorem podpory růstu a zaměstnanosti. Je proto třeba, aby se internacionalizace MSP stala součástí všech politik EU týkajících se MSP.

1.2 Internacionalizace zahrnuje širokou škálu aktivit, jako jsou vývoz, dovoz, přímé zahraniční investice, subdotávky, technická spolupráce a další činnosti. Výbor lituje, že se sdělení omezilo převážně na podporu vývozců a investorů.

1.3 Vzhledem k úzké spojitosti internacionalizace a inovací Výbor doporučuje, aby nové programy Horizont 2020 a COSME byly pro MSP přístupnější a uživatelsky jednodušší. Pro podporu internacionalizace je třeba využít rovněž Evropský sociální fond.

1.4 Evropská podpora internacionalizace by měla přihlížet k podporám na národní úrovni, které by neměla dublovat, ale doplňovat tam, kde to vyplývá z kompetencí EU, tedy otevíráním trhů, uzavíráním bilaterálních a multilaterálních dohod, odstraňováním bariér, poskytováním informací v oblasti cel, ochrany duševního vlastnictví, ochrany investic, norem, regulace, veřejných zakázek, boje proti korupci a dalším.

1.5 EHSV volá po lepší koordinaci a jednotném řízení politiky internacionalizace mezi generálními ředitelstvími Komise, Radou, Evropskou službou vnější akce, Evropským parlamentem a sítí národních zmocněnců pro MSP.

1.6 Navrhovaný on-line portál může splnit svoji úlohu za předpokladu, že zastřeší všechny dostupné informační zdroje, bude propojen s národními portály a bude poskytovat základní informace ve všech úředních jazycích EU.

1.7 EHSV upozorňuje na nedostatečné využívání potenciálu Evropské sítě podniků (*Enterprise Europe Network*) a vítá návrh na změnu její správní struktury. Požaduje, aby do řízení sítě byly zapojeny podnikatelské organizace, které mají nejbližší k MSP.

1.8 Evropská podpora pronikání MSP na třetí trhy by měla být úzce propojena s přeshraničními aktivitami MSP na jednotném trhu, protože většina z nich získává své zahraniční zkušenosti právě zde, a měla by zahrnovat též podporu vstupu MSP na jednotný trh a odstranění překážek, které tomu brání.

1.9 Jednou z největších slabín stávajícího systému evropských a národních podpor je nízké povědomí MSP o jejich existenci, obtížné vyhledávání relevantních informací, nesrozumitelný jazyk a složitost přístupu ke konkrétním návodům, jak postupovat. Výbor doporučuje do osvěty zapojit v první řadě organizace zastupující MSP.

1.10 Důležitým předpokladem pro internacionalizaci MSP je zejména v období krize přístup k financím. EHSV proto vyzývá Komisi k vytvoření nových podpůrných finančních nástrojů internacionalizace MSP, jako jsou záruky pro exportní financování, pojištění zahraničních aktivit a jednoduché poskytování úvěrů prostřednictvím garantované kreditní karty.

1.11 Výbor požaduje, aby byly sjednoceny podmínky různých regionálních programů, jako jsou *East Invest*, *AL Invest*, *Medinvest* a další, což by ulehčilo MSP jejich využití. Žádá rovněž přehodnotit stávající pravidlo, podle něž mohou podporu na účast v akcích programu čerpat pouze MSP z partnerských zemí.

1.12 EHSV navrhuje řadu konkrétních kroků, které by mohly na evropské úrovni vhodně doplnit stávající podpory, jako je zavedení Exportní evropské ceny MSP, využití celoevropských akcí, jako je Evropská podnikatelská cena, propagace internacionalizace MSP v rámci Týdne MSP, vytvoření a udržování databáze nejlepších zkušeností poskytovatelů podpor, obnovení „matchmakingových“ akcí typu *Europartenariat* nebo *Interprise*.

1.13 EHSV podporuje myšlenku svolávat každoročně fórum k hodnocení výsledků internacionalizace a požaduje, aby se stalo stálou platformou, do níž by byli účinně zapojeni sociální partneři spolu s ostatními zainteresovanými stranami včetně EHSV.

1.14 EHSV doporučuje, aby k vybraným prioritním teritoriím BRIC byly doplněny též další perspektivní trhy, jako je Záliv, jihovýchodní Asie a další.

2. Stručný obsah dokumentu Komise

2.1 Evropská unie potřebuje najít nové zdroje růstu a pracovních míst. Velké trhy mimo území EU, zejména Čína, Indie, Rusko a Brazílie, vykazují vysoké tempo růstu a příležitosti pro evropské podniky. Podpora aktivit malých a středních podniků mimo EU je proto součástí posilování konkurenceschopnosti EU charakterizované ve strategii *Evropa 2020* a dalších dokumentech ⁽¹⁾.

2.2 Komise v listopadu 2011 zveřejnila sdělení „Malé podniky, velký svět – nové partnerství na pomoc malým

a středním podnikům při využívání celosvětových příležitostí“ ⁽²⁾, v němž přichází s návrhem komplexní revize systému podpor MSP v oblasti internacionalizace na evropské úrovni, která by měla přispět k jejich zefektivnění, zpřehlednění a rozšíření.

2.3 Na vnitřní trh vyváželo v průběhu posledních tří let 25 % evropských MSP, ale mimo EU bylo aktivních jen 13 %, což ukazuje na výrazný nevyužitý potenciál pro expanzi za hranice EU zejména v inovativním zpracovatelském průmyslu a kreativních odvětvích.

2.4 Komise definuje cíle, kterých chce dosáhnout: poskytnout MSP dostupné informace, zlepšit vzájemné skloubení podpůrných činností, zlepšit nákladovou efektivnost, vyplnit mezery ve službách poskytovaných na národní úrovni veřejným i soukromým sektorem a zajistit rovný přístup pro MSP ze všech členských států.

2.5 K dosažení těchto cílů chce Komise použít zejména následující nástroje: poskytování informací přímo před dveře MSP, zajištění evropského rozměru služeb na prioritních trzích, podpora klastrů a sítí, racionalizace nových aktivit na prioritních trzích při dodržování tří zásad: doplňkovost, udržitelnost, efektivita využívání veřejných prostředků s použitím tzv. SMART cílů („specific, measurable, achievable, relevant, timed“). Komise stanoví prioritní teritoria podle definovaných kritérií. Internacionalizace MSP by měla být součástí ostatních politik EU.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV vítá sdělení Komise a ztotožňuje se s většinou analýz a závěrů. Konstatuje, že sdělení se soustřeďuje více na mechanismus poskytování podpor než na jejich obsah a cíle. Výbor připomíná svá stanoviska, v nichž se k problematice internacionalizace MSP v nedávné minulosti vyslovil: *Přezkum iniciativy „Small Business Act“* ⁽³⁾, *Jak podporovat MSP při adaptaci na změny globálních trhů* ⁽⁴⁾ a *Vnější dimenze průmyslové politiky* ⁽⁵⁾.

3.2 EHSV souhlasí, že politika podpory pronikání malých a středních podniků na třetí trhy by měla být součástí strategie konkurenceschopnosti EU *Evropa 2020* a ostatních politik EU, a zdůrazňuje potřebu tyto politiky koordinovat z hlediska jejich využití pro internacionalizaci MSP.

⁽¹⁾ Sdělení o integrované průmyslové politice, COM(2010) 614 final; přezkum SBA, COM(2011) 78 final; sdělení o obchodní politice, COM(2010) 612 final a Akt o jednotném trhu, COM(2010) 608 final.

⁽²⁾ COM(2011) 702 final, 9. listopadu 2011.

⁽³⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 24.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 218, 23.7.2011, s. 25.

3.3 Sdělení Komise se omezuje téměř výhradně na podporu přímých vývozců na třetí trhy. Internacionalizace MSP zahrnuje vývoz, dovoz, přímé zahraniční investice, technickou spolupráci, subdodavatelské vztahy a další činnosti, v nichž se MSP zapojují do hodnotových řetězců.

3.4 Je třeba rozšířit informační a vzdělávací podpory na ostatní oblasti internacionalizace, aby přinesly prospěch co nejširšímu okruhu uživatelů, a odlišit při tom potřeby různých kategorií podniků podle jejich velikosti a zkušeností ze zahraničních činností.

3.5 Potenciální množství MSP, které by se mohly zapojit do internacionalizace, jak vyplývá ze zveřejněných statistik ⁽⁶⁾, je třeba posuzovat realisticky s přihlédnutím ke skutečnosti, že značná část MSP je zaměřena pouze na potřeby místního trhu, jako jsou drobné služby, řemeslná výroba pro místní potřebu atd.

3.6 EHSV zdůrazňuje, že je třeba trvale a důsledně vytvářet podnikatelské prostředí příznivé pro MSP, zejména snižovat administrativní zátěž a nadbytečnou regulaci ohrožující konkurenceschopnost evropských podniků na třetích trzích a odstranit všechny překážky bránící MSP zapojit se do internacionalizace.

3.7 Inovace stimulují internacionalizaci podniků a zároveň internacionalizace může zlepšit výkon podniků ⁽⁷⁾. MSP v současném rozpočtovém období EU čerpají v 7. rámcovém programu v části Program spolupráce pouze 15 % finančních prostředků ⁽⁸⁾. Nové programy Horizont 2020, COSME a 4. pilíř Evropského sociálního fondu mají velký potenciál přispět prostřednictvím inovací ke zvýšení konkurenceschopnosti, a vytvořit tak lepší předpoklady pro internacionalizaci evropských MSP a následně i vyšší růst a tvorbu pracovních míst. Je však potřeba zajistit, aby tyto programy byly MSP známé a dostupné, a zjednodušit administrativní náročnost jejich využívání.

⁽⁶⁾ Viz studie EIM, s. 5. MSP se podílejí na celkovém vývozu EU-27 25 %, z čehož zhruba polovina směřuje také mimo vnitřní trh (13 %); na celkovém dovozu EU-27 se MSP podílejí 29 %, přičemž opět polovina z toho pochází ze zemí mimo vnitřní trh (14 %). 7 % MSP v rámci EU-27 se účastní spolupráce se zahraničním partnerem v oblasti technologií, 7 % je subdodavatelem zahraničního partnera, 7 % má zahraniční subdodavatele, 2 % MSP je aktivních v oblasti přímých zahraničních investic.

⁽⁷⁾ Přehled výkonnosti MSP *Do SMEs create more and better jobs?* EIM, listopad 2011, s. 77.

⁽⁸⁾ *SME Participation in FP7 Report 2007–2011*. Evropská komise, leden 2012.

3.8 Účinnost podpor internacionalizace MSP předpokládá změnu přístupu jejich poskytovatelů jak na evropské, tak i národní úrovni a přechod od paušálních a standardizovaných služeb k cíleným, proaktivním, adresným službám „šitým na míru“, které budou zohledňovat obor, životní cyklus, disponibilitu zdrojů, postavení vůči konkurenci a vnitřní předpoklady firmy, jako jsou jazykové znalosti, znalost místní kultury a podnikatelského prostředí. ⁽⁹⁾

3.9 Cílem podnikání jsou zisk, růst a podíl na trhu, které mohou být realizovány vstupem na zahraniční trhy, ten však nemusí vždy skončit úspěchem. Zatímco 50 % MSP, které podnikají v zahraničí, vykazuje růst obrátu, zbylých 50 % jej nevykazuje. Cílem poskytované podpory by mělo být minimalizovat rizika neúspěchu z důvodu nedostatku informací a zkušeností.

3.10 Podpora internacionalizace MSP je v kompetenci členských států, kde existuje velký počet podpůrných programů – více než 300 – jak z veřejných prostředků, tak i soukromých zdrojů ⁽¹⁰⁾, proto je třeba velmi důkladně zvažovat, jakou přidanou hodnotu by mohly přinést nové podpory na evropské úrovni, aby se zabránilo dublování a překrývání stávajících podpor. Z tohoto důvodu by byla užitečná pravidelná výměna informací mezi národními orgány poskytujícími podporu internacionalizaci MSP a jejich koordinace s příslušnými ředitelstvími Komise.

3.11 Evropský příspěvek by se měl zaměřit v první řadě na otevírání trhů, usnadňování přístupu na ně, uzavírání bilaterálních a multilaterálních dohod, odstraňování tarifních i netarifních bariér, poskytování informací (databáze MADB), zejména těch zaměřených na speciální a společné oblasti – ochranu průmyslových práv, normy, cla, vývozní/dovozní dokumentaci, regulace, sanitární, fytosanitární a veterinární předpisy, boj proti korupci a veřejné zakázky. EU by měla důsledně vyžadovat od partnerských zemí uznávání národních certifikátů členských zemí, které jsou uznávány v rámci jednotného trhu, a zabránit tak diskriminaci některých členských států.

3.12 Evropská podpora by měla být využita též k vyrovnání podmínek pro pronikání MSP z menších a nových členských států, které nemají možnost udržovat své zastoupení na třetích trzích.

⁽⁹⁾ Fabio Antoldi: *Can European SMEs really intercept the international paths of fast growth?* Prezentace na semináři EP dne 24. ledna 2012, s. 31.

⁽¹⁰⁾ Viz studie EIM *„Opportunities for the internationalization of European SMEs“*, final report, s. 30.

3.13 Princip partnerství mezi veřejnými institucemi a podnikatelskými reprezentacemi (obchodní komory, asociace hájící zájmy MSP, podnikatelské a odvětvové svazy) by měl být důsledně dodržován. Zapojení sociálních partnerů zejména na regionální a místní úrovni by mělo sloužit k identifikaci politik a zdrojů potřebných k podpoře internacionalizace MSP a k dohledu nad jejich správným použitím. Princip partnerství by měl respektovat národní zájmy a různé formy podpory a volnou soutěž mezi firmami i poskytovateli podpor. Veřejné instituce v členských státech by při poskytování služeb pro internacionalizaci neměly konkurovat organizacím zastupujícím podnikatele.

3.14 EHSV postrádá ve sdělení návrh na zlepšení koordinace a jednotné řízení strategie internacionalizace na evropské úrovni. Kompetence generálních ředitelství Komise (podniků a průmyslu, obchodu, jednotného trhu, rozvojové pomoci, cel a daní a dalších) v oblasti internacionalizace MSP nejsou jasně vymezeny. Bylo by třeba rovněž zlepšit spolupráci zmíněných ředitelství Komise a Evropské služby vnější akce s Radou, sítě národních zmocněnců pro MSP (tzv. národních *SME Envoy*s), Evropským parlamentem, zastupitelskými úřady členských států ve třetích zemích a dalšími orgány, které se na vytváření politiky internacionalizace podílejí a které ji realizují.

4. Konkrétní připomínky a doporučení k návrhům Komise

4.1 Navržené mapování stavu by se mělo zaměřit zejména na vyhodnocení účinnosti stávajících opatření a nástrojů evropské podpory a identifikaci stávajících mezer v národních systémech podpory a jejich zaplnění evropským příspěvkem k těmto podporám.

4.2 Vytvoření nového informačního evropského portálu by mělo být velmi důkladně zváženo z hlediska nákladů a mělo by vycházet z následujících zásad:

- nemělo by jít o dublování existujících národních zdrojů;
- portál by měl propojit všechny stávající evropské i národní informační zdroje tak, aby byly jednoduše dostupné z jednoho místa;
- společné informace z evropských zdrojů by měly být poskytovány v národních jazycích;

— informace z vlastních zdrojů EU by se měly zaměřit na identifikaci a odstraňování překážek přístupu na trh, celní pravidla, na certifikační, sanitární, fytosanitární a veterinární předpisy, investiční pobídky a ochranu investic, ochranu duševního vlastnictví, veřejné zakázky atd.;

— MSP by měly být informovány o těch aspektech Směrnice OECD pro nadnárodní společnosti, které se jich rovněž týkají ⁽¹⁾;

— informace by měly brát do úvahy potřeby všech účastníků internacionalizace – vývozců, dovozců, investorů, subdodavatelů – a specifika různých oborů.

4.3 EHSV postrádá opatření na podporu elektronického obchodu, který by se mohl stát významnou oblastí pro internacionalizaci MSP. V tomto směru je nutné uskutečnit cíle EU, pokud jde o širokopásmový internet, zejména pokrytí venkovských a odlehklých oblastí, které by ulehčilo přístup MSP k informacím nezbytným pro jejich internacionalizaci.

4.4 EHSV oceňuje přínos sítě *Enterprise Europe Network* (EEN) k rozvoji kontaktů a obchodních vztahů mezi podniky EU v některých zemích, i když se domnívá, že využití potenciálu této sítě by mohlo být mnohem větší, o čemž svědčí i malá informovanost většiny evropských MSP o její existenci. Služby sítě EEN by měly co nejvíce vycházet ze skutečných požadavků a potřeb MSP. V mnoha regionech organizace zastupující MSP nejsou do EEN zapojeny. EHSV proto zdůrazňuje potřebu dát síti EEN novou správní strukturu a požaduje, aby se na jejím řízení podílely ty podnikatelské organizace, které mají k MSP nejbližší.

4.5 Evropská podpora MSP pro pronikání na třetí trhy by měla zahrnovat též různé formy podpory vstupu MSP na jednotný trh a odstraňování překážek, které stále brání plnému využití možností jednotného trhu v souladu s Aktem pro jednotný trh. Je obvyklé, že MSP začínají své mezinárodní obchodování v rámci jednotného trhu a pak je rozšiřují na třetí trhy.

4.6 Všechny průzkumy a studie poukazují na malou znalost dostupných podpor a programů mezi MSP. Jazyk používaný evropskými i národními institucemi by měl být jednoduchý, srozumitelný a přizpůsobený charakteru MSP. EHSV doporučuje

⁽¹⁾ Směrnice OECD pro nadnárodní společnosti, r. 2000.

vypracovat stručného a jasného průvodce labyrintem podpor, zlepšit komunikaci o stávajících podporách ze strany evropských institucí. Do šíření informací a povědomí o podporách je třeba zapojit zejména organizace zastupující zájmy MSP, jako jsou obchodní komory, odvětvové asociace, svazy MSP, a poskytnout jim potřebnou finanční podporu pro poskytování potřebných poradenských služeb.

4.7 EHSV by uvítal zlepšení přístupu MSP k financím ve světle Akčního plánu Komise ⁽¹²⁾, jako základního předpokladu pro případnou internacionalizaci, zejména v současné ekonomické a finanční krizi v EU. Vyzývá proto Komisi k vytvoření nových podpůrných finančních nástrojů internacionalizace MSP, jako jsou záruky pro exportní financování, pojištění zahraničních aktivit a případně jednoduché poskytování úvěrů prostřednictvím garantované kreditní karty ⁽¹³⁾.

4.8 Na rozdíl od stávajících programů, jako jsou například East Invest, AL Invest a další, by měly být nové regionálně zaměřené programy postaveny na shodných finančních a administrativních podmínkách. Výbor vyzývá Komisi, aby přehodnotila stávající pravidla, podle nichž pouze MSP z partnerských zemí mohou využívat podporu k účasti na činnostech programu. Měly by rovněž usnadnit zapojení MSP z členských států do jejich realizace rozšířením podpory na úhradu prvotních nákladů na účast v akcích programů.

4.9 EHSV vítá snahu Komise umožnit MSP z členských států, které nemají zastoupení na klíčových třetích trzích, přístup k podporám či informacím poskytovaným jinými členskými státy EU. Upozorňuje však, že nastavení takové spolupráce bude velmi složitým úkolem. Bude třeba vyjasnit, zda služby dotované z veřejných prostředků daného státu budou moci využívat MSP z jiných členských států.

4.10 Tuto překážku by mohlo překonat postupné vytváření Evropských center podpory MSP pro vzájemný obchod ve významných partnerských zemích. Do rozhodování o náplni a formě jejich činnosti by měly být bezprostředně zapojeny organizace zastupující MSP. EHSV doporučuje věnovat na propagaci jejich služeb potřebnou finanční podporu organizacím zastupujícím MSP jak na národní, tak i evropské úrovni.

4.11 EHSV požaduje, aby se každoročního fóra pro hodnocení internacionalizace MSP účastnila organizovaná občanská společnost (zaměstnavatelé, odbory, spotřebitelé, komory a asociace svobodných povolání, asociace MSP atd.) včetně EHSV a organizací, jako jsou EUROCHAMBRES, UEAPME, Business Europe, ETUC, případně i odvětvové evropské asociace v těch sektorech, které jsou pro internacionalizaci nejvýznamnější. Fórum by se mělo stát stálou koordinační platformou, která bude mimo jiné monitorovat vynakládání značných prostředků přidělených na různé programy a podpory a sledovat jejich účinnost podle jasných kritérií.

4.12 EHSV navrhuje, aby byla zřízena Evropská cena pro nejlepšího exportéra z řad MSP, která by byla udělována každoročně například u příležitosti zasedání fóra.

4.13 K propagaci úspěšných aktivit veřejné správy v oblasti internacionalizace by bylo možné výrazněji využít Evropskou podnikatelskou cenu a ocenění Evropský podnikatelský region udělované Výborem regionů.

Týdny MSP pořádané každoročně by měly zahrnovat podporu internacionalizace a výměnu nejlepších zkušeností v této oblasti mezi členskými státy.

EHSV vyzývá k vytvoření a udržování on-line databáze nejlepších zkušeností evropských obchodních komor, asociací a svazů zastupujících MSP a sektorových organizací z oblasti internacionalizace a její cílené rozšiřování prostřednictvím organizací zastupujících MSP.

4.14 EHSV doporučuje vrátit se k osvědčeným „matchmakingovým“ evropským akcím, které v minulosti posloužily mnoha MSP z kandidátských zemí k jejich internacionalizaci formou tzv. Europartenariátu nebo Interprise.

4.15 Pokud jde o teritoriální zaměření internacionalizace MSP, EHSV souhlasí s jejím soustředěním na země BRIC, které dosahují vysokého ekonomického růstu, ale doporučuje je rozšířit na další perspektivní trhy v Zálivu, jihovýchodní Asii a dalších regionech. Výbor rovněž doporučuje stanovit oborové priority, na které by se měla internacionalizace MSP zaměřit.

⁽¹²⁾ Akční plán ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k financování, COM(2011) 870 final.

⁽¹³⁾ Viz Széchenyiho karta v Maďarsku umožňující MSP využít úvěr bez kolaterálního závazku, který je zaručen státem www.iapmei.pt/conferencia/1_Laslo_Krisan.ppt.

4.16 EHSV doporučuje mnohem větší zapojení *SME Envoys* v členských státech jejich působnosti do internacionalizace MSP, která by se měla stát jednou z hlavních priorit národních politik podpory MSP.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech sociálního podnikání

COM(2011) 862 final – 2011/0418 (COD)

(2012/C 229/10)

Zpravodajka: **paní Ariane RODERT**

Dne 20. ledna 2012 se Rada a dne 17. ledna 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech sociálního podnikání

COM(2011) 862 final – 2011/0418 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 17. dubna 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 194 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrh nařízení o evropských fondech sociálního podnikání, který předložila Evropská komise za účelem regulace zakládání tohoto typu fondů prostřednictvím vytvoření jasných a spolehlivých podmínek pro všechny zainteresované strany, přičemž toto nařízení může zároveň usnadnit přeshraniční získávání finančních prostředků.

1.2 Sociální podnikání je rozrůstajícím se sektorem, který zásadním způsobem přispívá ke splnění cílů strategie Evropa 2020. EHSV vítá, že se Komise tímto sektorem zabývá a že chce podpořit jeho rozvoj a růst.

1.3 Prioritou je zajistit sociálním podnikům lepší přístup ke vhodnému kapitálu. EHSV by však rád zdůraznil, že tato iniciativa by měla být považována pouze za jeden z mnoha mimořádně potřebných speciálně uzpůsobených finančních nástrojů, jež je nadále třeba zdokonalovat.

1.4 EHSV vyzývá Komisi, aby se nesnažila vypracovat novou definici sociálního podnikání, nýbrž nadále používala definici stanovenou v Iniciativě pro sociální podnikání. V prvé řadě by v nařízení měly být napraveny a vyjasněny nesrovnalosti ohledně povolování rozdělení zisku mezi vlastníky, aby bylo jasně vyzdvíženo zvláštní postavení sociálního podnikání oproti podnikům zaměřeným čistě na co nejvyšší zisk, ale také zaměření fondu ve srovnání s jinými typy běžnějších fondů rizikového kapitálu.

1.5 Podle EHSV by u některých z navržených nástrojů kapitálového financování mohlo hrozit, že budou mít jen omezený

vliv na investice do sociálních podniků, jelikož struktura navrhovaných investičních nástrojů předpokládá formu vlastnictví, jež často neodpovídá právní formě, pod níž četné sociální podniky působí. Pro tyto právní formy jsou nejzajímavějšími nástroji, které by stálo za to dále vyvíjet, spíše navrhované dlouhodobé půjčky či prostor pro „jakýkoli jiný druh účasti“.

1.6 Zohledněny by měly být i jiné rysy sociálního podnikání. Pozornost by se měla věnovat například prodeji majetkové účasti na činnostech týkajících se zranitelných skupin, vlivu na to, jak sociální podniky hodnotí svoji nezávislost, jejich zvláštním modelům správy, potřebě dlouhodobých a ne krátkodobých investic a menším možnostem návratnosti.

1.7 V zájmu zvýšení dopadu sociálního podnikání by se mělo vzít v úvahu, že je tento typ fondu považován za součást modelu hybridního kapitálu, který je pro financování sociálního podnikání nejvhodnější. Hybridní kapitál kombinuje finanční příspěvek s dlouhodobými půjčkami a dalšími nástroji, přičemž veřejná majetková účast či záruky zaručují dlouhodobé zaměření a udržitelnost. Zohlednit by se mělo také spojení s jinými formami soukromého kapitálu, např. příspěvky a dary, a s vhodnějšími formami majetkové účasti v podnicích v portfoliu (v nařízení se tak označuje předmět investice, tzn. sociální podniky), např. účastí bez hlasovacího práva.

1.8 V nařízení se navrhuje, aby byly tyto nové fondy zpočátku určeny profesionálním investorům a jednotlivcům s vysokým čistým jméním investujícím minimálně 100 000 eur. EHSV by nicméně rád zdůraznil, že tento typ fondů by měl být výhledově a v bezpečné formě zpřístupněn i menším investorům a veřejnosti.

1.9 Největší výzvou tohoto návrhu je nutnost měřit sociální a společenské dopady podniků v portfoliu a podávat o nich zprávy. Jako východisko doporučuje EHSV společnou studii a činnost na úrovni EU, zatímco kritéria a ukazatele je třeba stanovit na úrovni členských států společně se všemi zainteresovanými subjekty a v závislosti na formě, zaměření a cíli podniku.

1.10 Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci svěřená Komisi za účelem definování klíčových pojmů by měla začít platit co nejdříve a měla by mít formu široké a otevřené konzultace zástupců zainteresovaných subjektů, tj. fondů, investorů a sociálních podniků.

1.11 Měly by být zahájeny programy na zvýšení ochoty investovat a další způsoby budování kapacit pro všechny zainteresované strany s cílem vybudovat důvěru a společné struktury zvlášť uzpůsobené tomuto typu fondu zaměřeného na sociální podnikání.

2. Úvod

2.1 Komise se v Aktu o jednotném trhu ⁽¹⁾ zavázala k realizaci několika opatření, aby podpořila rozvoj a nárůst sociálních podniků v EU. Návrh evropského právního rámce pro fondy sociálního podnikání je jedním z těchto opatření, jež jsou v Iniciativě pro sociální podnikání ⁽²⁾ rovněž zdůrazňována jakožto klíčová.

2.2 Sociální podniky patří mezi rozvíjející se odvětví v EU a podle odhadů sociální investice rychle narůstají a stávají se tržním zdrojem přesahujícím 100 miliard eur ⁽³⁾, což podtrhuje potenciál tohoto odvětví. Zajištění dalšího růstu tohoto odvětví by proto bylo cenným přínosem k dosažení cílů strategie Evropa 2020. Požadavky v oblasti regulace na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni však nejsou uzpůsobeny k podpoře získávání kapitálu pro tento druh podniků. EHSV na to jasně poukázal v průzkumném stanovisku k tématu Sociální podnikání a sociální podniky (INT/589) ⁽⁴⁾.

2.3 Účelem návrhu nařízení o evropských fondech sociálního podnikání (dále jen „nařízení“) je určit jednotná pravidla a požadavky pro subjekty kolektivního investování, které chtějí používat označení „evropský fond sociálního podnikání“ (EFSP). Nařízení stanoví pravidla pro tyto fondy s cílem vzbudit u investorů pocit důvěry, jistoty a spolehlivosti a zároveň podpořit

zakládání sociálních podniků prostřednictvím zlepšení účinnosti při získávání finančních prostředků od soukromých investorů. Návrhu předcházela veřejná konzultace a posouzení dopadu v roce 2011.

2.4 Toto stanovisko určuje prioritní oblasti a předkládá doporučení ohledně potřebných vyjasnění, což je třeba zohlednit, má-li návrh o evropských fondech sociálního podnikání přinést kýžené výsledky.

3. Připomínky EHSV k návrhu nařízení

3.1 Kapitola I - Předmět, oblast působnosti a definice

3.1.1 EHSV vítá, že Komise zamýšlí zviditelnit a podpořit sociální podnikání v Evropě a že přístup ke kapitálu pro rozvoj a růst je považován za prioritu. EHSV se domnívá, že iniciativa nařízení může části sociálních podniků/subjektů sociálního podnikání usnadnit získávání soukromého kapitálu a že tato iniciativa je nezbytná stejně jako další návrhy v rámci Iniciativy pro sociální podnikání, v níž je rovněž uvedena potřeba jiných způsobů financování.

3.1.2 Kapitál má pro zvyšování počtu a rozvoj sociálních podniků zásadní význam, ale kvůli jeho formě je určitá část finančních prostředků uvedených v nařízení pro sociální podnikání mimořádně obtížně přístupná, zejména pokud se jedná o sociální ekonomiku. Na toto nařízení by se tudíž mělo nahlížet jako na jedno z několika nezbytných opatření na zlepšení přístupu sociálních podniků k růstovému kapitálu.

3.1.3 Mezi investičními nástroji uvedenými v nařízení (čl. 3 odst. 1 písm. c)) by se měly zdůraznit úvěrové nástroje typu úvěrů s nízkým úrokem – tzv. dlouhodobý kapitál (*patient capital*). Jedná se o nástroje vlastního kapitálu, jejichž využívání může být pro určité subjekty složitější. Mnoho sociálních podniků v Evropě je ve vlastnictví svých členů, partnerů, nadací nebo neziskových sdružení, což často komplikuje účast vnějšího kapitálu. Za cenné papíry a další finanční aktiva v sociálních podnicích by měly být uznány i další, vhodnější možnosti majetkové účasti, které již v některých členských státech existují, jako jsou volně převoditelné zvláštní majetkové podíly bez hlasovacího práva či různé formy dluhových nástrojů. Měly by se blíže prozkoumat i daňové výhody coby součást modelů příjmů.

3.1.4 Investiční nástroje uvedené v nařízení (čl. 3 odst. 1 písm. c)) by měly klást větší důraz na nástroje běžně využívané sociálními podniky, jež jsou pro jejich typické rysy vhodnější, jako jsou například majetkové cenné papíry, zvláštní iniciativy ve finančním sektoru (družstevní banky ⁽⁵⁾), etické a sociální banky ⁽⁶⁾, komerční banky se sociálními programy ⁽⁷⁾),

⁽¹⁾ COM(2011) 206 final.

⁽²⁾ COM(2011) 682 final.

⁽³⁾ Viz J. P. Morgan, *Impact Investments: An emerging asset class*, 2010.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 1.

⁽⁵⁾ www.eurocoopbanks.coop.

⁽⁶⁾ www.triodos.be.

⁽⁷⁾ www.bancaprossima.com, <https://www.unicredit.it/it/chisiamo/per-le-imprese/per-il-non-profit/universo-non-profit.html> a <http://www.ubibanca.com/page/ubi-comunita>.

inovativní nástroje jako „dluhopisy se sociálním dopadem“⁽⁸⁾ (*social impact bonds*) a výhodná řešení financovaná z daní. Tato a další finanční aktiva lze použít jako součást tzv. hybridního kapitálu, jenž je v sociálním podnikání využíván obvykle více.

3.1.5 Veřejná majetková účast v těchto fondech, mj. zastřešujících fondech nebo penzijních fondech, by měla být podporována, neboť je zárukou dlouhodobého zaměření investic. Na druhé straně by EHSV rád upozornil na to, že je důležité nezaměňovat veřejnou majetkovou účast s prostředky ze strukturálních fondů, jež mají jiný politický účel.

3.1.6 Podle definice kvalifikovaného podniku v portfoliu, což je pojem, kterým nařízení označuje sociální podniky, nesmí být roční obrát vyšší než 50 milionů eur (čl. 3 odst. 1 písm. d)). Mělo by se uvažovat o odstranění tohoto stropu, jelikož spíše brání kýženému růstu. Strop v této výši by navíc vyloučil ze sociálního podnikání určitá odvětví, například zdravotní péči, sociální péči a sociální bydlení.

3.1.7 EHSV se domnívá, že rozhodující je zachovat definici sociálního podnikání a sociálních podniků v souladu s Iniciativou pro sociální podnikání. V nařízení se navrhuje mírně upravená definice tzv. kvalifikovaných sociálních podniků v portfoliu (čl. 3 odst. 1 písm. d)). Rozdíl spočívá mj. v popisu činnosti (čl. 3 odst. 1 písm. d) bod i)). V této souvislosti se EHSV domnívá, že by měl být lépe popsán předmět činnosti podniku, neboť sociální podnikání představuje komplexní sektor s různými činnostmi.

3.1.8 V souvislosti se ziskem (čl. 3 odst. 1 písm. d) bod ii)) odkazuje EHSV na stanovisko INT/589, v němž se jasně uvádí, že „forma je převážně nezisková, přebytky jsou v první řadě znovu investovány a nejsou rozdělovány mezi soukromé akcionáře nebo vlastníky“. Formulaci, že by zisky byly přípustné a byly rozdělovány akcionářům a vlastníkům, je v nařízení třeba vyjasnit a rozšířit ve smyslu, že se zisk použije k dosažení hlavních sociálních cílů podniku a že by v mimořádně vzácných případech, kdy by mohla být umožněna výjimka z tohoto pravidla, platilo jasné pravidlo, že nesmí být ohrožen sociální cíl. Tento přístup a s ním spojená pravidla by se v nařízení měly vyjasnit, aby bylo toto nařízení jasně odlišeno od souběžně probíhajícího procesu práce na nařízení o fondech rizikového kapitálu určeném pro malé a střední podniky⁽⁹⁾.

3.1.9 Definici, která stanoví typy služeb či zboží, metody poskytování služeb či výroby zboží a cílové skupiny činností sledujících sociální cíl (čl. 3 odst. 1 písm. d) bod i) a čl. 3 odst. 2), je třeba vypracovat společně s pracovní skupinou, v níž budou zástupci sociálních podniků. Je důležité, aby se rozmanitost, která je pro sociální podniky v Evropě typická, promítla i do této pracovní skupiny.

3.1.10 Čtvrtý požadavek by se měl týkat „kvalifikovaných podniků v portfoliu“. V případě zrušení sociálního podniku nelze většinu jeho čistého jmění (například nejméně 60–70 %) rozdělit mezi partnery, akcionáře, vlastníky nebo zaměstnance, ale musí být využita na cíle se sociálním dopadem.

3.1.11 Nařízení bude zpočátku určeno profesionálním investorům a „jednotlivcům s vysokým čistým jměním“. K nim by měli patřit i specializovaní investoři z veřejného a neziskového sektoru, např. družstevní banky a sociálně zaměřené finanční instituce. EHSV nicméně doporučuje, aby Komise co nejdříve oznámila datum, kdy bude fond k dispozici pro všechny, neboť tento typ majetkové účasti je velmi zajímavý i pro veřejnost.

3.2 Kapitola II – Podmínky používání označení „Evropský fond sociálního podnikání“

3.2.1 EHSV se domnívá, že podíl kvalifikovaných podniků v portfoliu fondu, který musí činit alespoň 70 % aktiv fondu, je vhodný pro první fázi. Nezpůsobila aktiva ze zbývajících 30 % aktiv fondu by však měla být regulována, aby se ještě více zdůraznilo zaměření fondu na sociální podnikání. Vždy by se mělo vyžadovat posouzení vhodnosti získání jiných aktiv než kvalifikačních investic (čl. 5 odst. 1). V zájmu stabilizace fondu by se měly podporovat stabilní a udržitelné investice jako např. státní dluhopisy. Ze stejného důvodu by měla být vyjasněna definice peněžních ekvivalentů.

3.2.2 Navrhované nařízení o evropských fondech sociálního podnikání a směrnice o SKIPCP⁽¹⁰⁾ mají mnoho společného. Jejich shody a rozdíly je třeba objasnit. V prvé řadě se to týká definice profesionálních klientů (článek 6), činnosti správců (článek 7) a použití fondu (článek 8). Jelikož jsou sociální podniky často malé a místní, je důležité podpořit menší fondy, aby také mohly vstoupit na tento trh. Proto by měla být výhledově přehodnocena hranice 100 000 eur pro minimální investice (čl. 6 písm. a)).

3.2.3 Je důležité rychle rozpoznat, vyloučit, řešit a sledovat případné střety zájmů a informovat o nich. Opatření na předcházení střetům zájmů musí být přijata dříve, než nařízení vstoupí v platnost. Je důležité, aby Komise již nyní vyjasnila, co svými opatřeními zamýšlí (čl. 8 odst. 5). Stejně tak důležité je vyjasnit, jaká pravidla platí v případě, že dojde ke střetu zájmů mezi podniky v portfoliu a investory a/nebo správci fondu (čl. 8 odst. 2).

⁽⁸⁾ www.socialfinance.org.uk/sib.

⁽⁹⁾ COM(2011) 860/2 final.

⁽¹⁰⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009.

3.2.4 Nařízení o fondech sociálního podnikání plně závisí na tom, zda je možné měřit sociální a společenské dopady, což je velmi obtížné. V současné době neexistuje jednoznačná metoda, již by bylo možné jednoduše přizpůsobit podmínkám, v nichž evropské fondy sociálního podnikání působí. Důležité je měřit spíše sociální dopady (z hlediska kvality i kvantity) činností než dopady podniků v portfoliu. Namísto hledání **jedné** společné metody monitorování a hodnocení sociálního dopadu by bylo účelnější vytvořit výchozí rámec EU s kritérii a měřitelnými ukazateli vypracovanými na vnitrostátní úrovni. Komise by společně se sociálními podniky, výzkumnými pracovníky a poskytovateli kapitálu měla vypracovat studii o různých měřících metodách a zkušenostech, na jejímž základě by již nyní objasnila, co měřením sociálních a společenských dopadů zamýšlí.

3.2.5 Jedním z pilířů sociálního podnikání je nezávislost. Činnost správce fondu, která je v nařízení popsána jako „měření a sledování [...] sociálního dopadu“, proto musí být vyjádřena jasněji v tom smyslu, že správce fondu je investorem povinen podávat zprávy o sociálních dopadech, aby bylo zaručeno, že byl majetek skutečně investován do sociální činnosti (čl. 9 odst. 1 a 2). Nejasnosti, které v tomto směru v nařízení panují, vedou k nedorozuměním ohledně úlohy správců fondu a musí být odstraněny. Je nevhodné a nereálné, aby správci fondu měřili a monitorovali sociální dopady, zčásti protože se tím sníží nezávislost sociálních podniků a zčásti protože chybí patřičné metody k účinnému měření a monitorování.

3.2.6 Problematika měření se odráží také v pravidlech o výroční zprávě a v metodě použité k měření sociálních výsledků (čl. 12 odst. 2 písm. a)). Mělo by se vyjasnit, jaký je vztah této zprávy ke specifikacím měření, jež Komise zamýšlí zavést.

3.2.7 Výroční zpráva poskytuje také správcům fondu možnost podniky v portfoliu prodat (čl. 12 odst. 2 písm. b)). V nařízení musí být jasně vyloženo, jaká pravidla platí pro prodej kvalifikovaných podniků v portfoliu. Sociální podnik, který se zabývá ohroženými cílovými skupinami, nelze kvůli jeho citlivému předmětu činnosti prodat stejným způsobem jako podnik zaměřený na zisk. Investoři a správci fondu musí být na specifické rysy, a tedy i na ožehavost těchto činností upozorněni a přizpůsobit tomu své jednání. Komise by rovněž měla uvést, jak bude zohledněn sekundární trh, jenž těmito prodeji vznikne. Mnoho sociálních podniků potřebuje dlouhodobé a udržitelné investice, aby mohly rozvíjet svoji činnost.

3.2.8 Je třeba vyjasnit, v jakém vztahu stojí metoda měření sociálního dopadu, již Komise zamýšlí zavést, k metodě, kterou budou správci fondu uplatňovat k podávání zpráv, a jak se informace dostanou z fondu k investorům (čl. 13 odst. 1 písm. c) a d)). Důležité je i popsat jiná aktiva kromě kvalifikovaných

podniků v portfoliu a informovat o tom, která kritéria byla k jejich výběru použita. Nařízení by mělo obsahovat i ustanovení o tom, co jsou v této části fondu nezpůsobilá aktiva a investice (čl. 13 odst. 1 písm. e)). V souvislosti s postupem oceňování fondu a metodou oceňování aktiv (čl. 13 odst. 1 písm. g)) se EHSV domnívá, že by měl být vypracován model, který by byl speciálně přizpůsobený formám a činnostem sociálních podniků.

3.3 Kapitola III – Dohled a správní spolupráce

3.3.1 Pravidla pro ukládání správních opatření a sankcí za porušení ustanovení nařízení musí být v celé EU jednotná. Proto je tato pravidla třeba vypracovat na úrovni EU a nepřenechávat je členským státům (čl. 20 odst. 2). Tato pravidla musí být účinná, přiměřená a odrazující. Proto musí být určena další opatření nad rámec pouhého zákazu používat označení „evropský fond sociálního podnikání“, neboť cílem iniciativy je také vybudovat důvěru a minimalizovat tak zneužívání. Musí být vytvořeny mechanismy na ochranu podniků v portfoliu, aby mohly pokračovat v činnosti i v případě, že na správce fondu budou uvaleny sankce.

3.4 Kapitola IV – Přechná a závěrečná ustanovení

3.4.1 V nařízení se průběžně uvádí, že Komisi je svěřeno přenesení pravomocí na dobu čtyř let od data vstupu nařízení v platnost v roce 2013. Mnoho těchto pravomocí má klíčový význam pro podobu fondu, např. pro oblasti působnosti (zboží, služby a výrobní metody), pro případné rozdělení zisku a střety zájmů. Procesu definování těchto aktů se musí účastnit všechny zainteresované subjekty, tzn. fondy, investoři a sociální podniky. Klíčovou roli zde může hrát tzv. „konzultační skupina“ zmíněná v Iniciativě pro sociální podnikání.

4. Ostatní připomínky

4.1 Je důležité průběžně monitorovat výsledky tohoto nařízení, aby bylo zaručeno, že hlavní cílové skupiny sociálních podniků (často se jedná o sociální ekonomiku) skutečně získají větší přístup k využitelnému kapitálu. EHSV to každý rok zohlední ve své probíhající činnosti týkající se oblasti sociálního podnikání a sociální ekonomiky.

4.2 Jelikož jsou sociální fondy v širším slova smyslu (soukromé či veřejné) ve většině členských státech neznámou a relativně omezenou koncepcí, měla by být vypracována strategie pro jejich zviditelnění. V mnoha zemích v Evropě takového

fondy chybí a v těch zemích, které mají podobné fondy, je jejich všeobecná znalost nedostatečná. V tomto směru má klíčový význam Komise, která shromažďuje a sdílí tyto inovativní a hladce fungující nástroje za účelem růstu a rozvoje sociálního podnikání v Evropě.

4.3 Mimořádně nutné je i zajištění podpory a programů pro ochotu investovat a pro budování kapacit (struktura a porozumění) pro všechny zúčastněné strany – investory, správce fondu a podniky v portfoliu – na úrovni EU i členských států. Zde hrají klíčovou úlohu tzv. „zprostředkovatelé“, kteří již v několika členských státech existují a jejichž existence by měla být

podporována. Mělo by být rovněž uvedeno, že investice do sociálního podnikání byly při různých příležitostech ohodnoceny jako investice s nízkým rizikem⁽¹¹⁾, což je v těchto programech třeba vyzdvihnout.

4.4 Nařízení se příliš často nesprávně zmiňuje o „akcionářích“ sociálních podniků, a tak naznačuje, že veřejná společnost s akciemi je nejobvyklejší formou sociálního podniku. To není pravda a může to být zavádějící. Správným výrazem je „člen“ nebo „partner“ sociálních podniků, jež tvoří převážně družstva, sdružení, nadace a společnosti s ručením omezeným (které nemají žádné akcie, nýbrž sociální podíly a členy).

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹¹⁾ Italská centrální banka v roce 2011 konstatovala míru úpadku neziskových organizací ve výši 4,3 %, což je daleko pod průměrnou mírou úpadků ve všech sektorech (5,4 %). U nefinančních společností činí tato míra 7,9 %, u mikropodniků 10,3 %. Družstevní banky navíc vykazaly míru úpadku neziskových organizací ve výši pouhých 0,6 % (zdroj: Federcasse, italská asociace družstevních záložen).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Rady o přijetí doplňkového výzkumného programu pro projekt ITER (2014–2018)

COM(2011) 931 final – 2011/0460 (NLE)

(2012/C 229/11)

Zpravodaj: **pan WOLF**

Dne 3. února 2012 se Rada, v souladu s článkem 7 Smlouvy o Euratomu, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu rozhodnutí Rady o přijetí doplňkového výzkumného programu pro projekt ITER (2014–2018)

COM(2011) 931 final – 2011/0460 (NLE).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května (jednání dne 23. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 183 hlasy pro, 7 hlasů bylo proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor opakuje svá naléhavá doporučení, aby bylo více investováno do výzkumu a vývoje za účelem nezbytného a náročného přechodu našeho současného energetického systému na technologie, jež umožní dostatečné, dlouhodobé a udržitelné zásobování energií bez škodlivých vlivů na klima. K tomu patří i vývojové práce směřující k využití energie z jaderné syntézy. Energie je hybnou silou našeho současného způsobu života i kultury.

1.2 ITER je coby rozsáhlý mezinárodní, v EU umístěný projekt nezbytným, rozhodujícím a ve světě jedinečným krokem na cestě k budoucímu využívání energie z jaderné syntézy. ITER je proto důležitou součástí výzkumu energie, a tedy i plánu SET. Výbor připomíná, že tento projekt má význam nejen pro budoucí zásobování energií, ale také pro konkurenceschopnost evropského průmyslu v oblasti nejnáročnějších nových technologií.

1.3 Výbor proto důrazně nesouhlasí s návrhem Komise, aby byly – v rozporu se současnou praxí – evropské závazky při výstavbě ITER vyjmuty z víceletého finančního rámce, kde by zůstaly zachovány jen výzkumné práce pro ITER. Jinak by byl zpochybněn nejen význam projektu, ale také spolehlivost EU coby mezinárodního partnera. Výstavba ITER by se naopak měla i v období 2014–2018 stát – byť samostatnou a od jiných částí programu oddělenou – součástí / projektem programu Euratomu pro výzkum, vývoj a demonstrace, a to jako součást víceletého finančního rámce.

1.4 Protože to tak však Komise bohužel už od počátku nenaplánovala, doporučuje Výbor, aby společně s Radou, Evropským parlamentem a EIB hledala taková řešení, jež to dodatečně umožní, aniž by při tom byly citelně postiženy ostatní části programu, zejména části týkající se výzkumu energie.

1.5 Jako přednostní způsob řešení doporučuje Výbor použít nevyužité prostředky víceletého finančního rámce, jež jsou jinak běžně vraceny členským státům, jak se to již zjevně stalo v případě financování ITER na období 2012–2013.

1.6 Výbor souhlasí s iniciativami v rámci Evropského parlamentu, že nevyužité prostředky víceletého finančního rámce by velmi obecně neměly vést ke snížení víceletého finančního rámce, ale musí – jak se to zde navrhuje konkrétně pro ITER – posloužit společnému programu EU.

1.7 Pouze pro případ, že by toto opatření nepostačovalo nebo bylo zcela nemožné, by musely být jednotlivé dosavadní položky ve víceletém finančním rámci sníženy maximálně o cca 0,3 %.

1.8 Aby bylo nyní možné co nejlépe dodržet časový a nákladový rámec, je nezbytné silné vedení projektu s dostatečnými technickými a administrativními rozhodovacími pravomocemi a kvalitní struktura projektu.

1.9 Pokud jde o období po roce 2018, podporuje Výbor velmi oprávněný záměr Komise vytvořit již brzy stabilní plánovací a právní rámec pro vnitroeurovskou a zejména mezinárodní jistotu při plánování.

2. Stručný obsah návrhu Komise a jeho argumentace

2.1 Cílem návrhu Komise je stanovit mechanismy financování pro příspěvek EU na projekt ITER pro období 2014–2018 prostřednictvím „doplňkového výzkumného programu“ podle Smlouvy o Euratomu. Tento doplňkový výzkumný program mají financovat členské státy (plus některé přidružené třetí země) mimo víceletý finanční rámec. Jedná se o finance o objemu 2,6 mld. eur, tedy o 0,26 % víceletého finančního rámce (viz také odstavce 4.7 a 4.7.1).

2.2 Hlavním účelem mezinárodního projektu ITER je vybudovat a provozovat experimentální reaktor pro jadernou syntézu, což představuje významný krok směrem k demonstraci jaderné syntézy jako udržitelného zdroje energie. Proklamovaným cílem výzkumného programu pro ITER je tedy „příspěvek k dlouhodobé dekarbonizaci energetického systému bezpečným, efektivním a zabezpečeným způsobem“. Program dále přispěje ke strategii Evropa 2020 a ke stěžejní iniciativě Unie inovací.

2.3 Projekt ITER, jenž je součástí Evropského strategického plánu pro energetické technologie (plánu SET), bude přispívat k uskutečňování strategie Evropa 2020, protože účast evropského průmyslu vyspělých technologií by měla EU zajistit celosvětovou konkurenční výhodu v tomto krajně důležitém a nadějném odvětví.

2.4 Projekt ITER je prováděn na základě Dohody o založení Mezinárodní organizace energie z jaderné syntézy ITER pro společnou realizaci projektu ITER (dohoda o ITER) ⁽¹⁾ mezi Evropským společenstvím pro atomovou energii (Euratom) a šesti dalšími smluvními stranami: Čínou, Indií, Japonskem, Koreou, Ruskem a USA.

2.5 Příspěvek EU na projekt ITER je řízen prostřednictvím společného evropského podniku pro ITER a rozvoj energie z jaderné syntézy (podnik Fusion for Energy), založeného rozhodnutím Rady ze dne 27. března 2007 ⁽²⁾.

2.6 Náklady na vybudování ITER překročily původní propočty ⁽³⁾, proto jsou nezbytné dodatečné finanční prostředky (viz odstavec 2.1). Z toho podle názoru Komise vyplývá, že buď musí být převáděny finanční prostředky víceletého finančního rámce, které již byly vyčleněny na jiné priority, nebo nemůže být dodržena stanovená výše výdajů.

2.7 Je nutný jiný přístup, který tomuto náročnému projektu poskytne dlouhodobou jistotu. Z toho důvodu Komise prostřednictvím svého sdělení ze dne 29. června 2011 *Rozpočet – Evropa 2020* ⁽⁴⁾ navrhla, aby byl příspěvek EU na projekt ITER po roce 2013 financován mimo víceletý finanční rámec.

2.8 Podle Smlouvy o Euratomu je trvání výzkumných programů omezeno na pět let. Podle dohody o ITER bude počáteční doba trvání projektu ITER 35 let (tj. do roku 2041). Pro pokračování financování příspěvku EU na tento projekt tedy budou nutná další rozhodnutí Rady.

3. Poznámky Výboru – situace

3.1 S ohledem na své dřívější postoje ⁽⁵⁾ ohledně významu jaderné syntézy pro budoucí zásobování nízkouhlíkovou energií souhlasí Výbor s názorem Komise, že je ITER ⁽⁶⁾ rozhodujícím

a celosvětově ojedinělým krokem na cestě k budoucímu využití energie z jaderné syntézy. Ze škály možných technologií, které mají splnit složitý úkol udržitelného a dostatečného zásobování energií bez škodlivých vlivů na klima je energie z jaderné syntézy jediným známým alternativním řešením, jež dosud není k dispozici dokonce ani v testovacím režimu. ITER je důležitou součástí výzkumu energie, a tedy i plánu SET.

3.2 Již experiment jaderné syntézy, Společný evropský torus (Joint European Torus, JET) ⁽⁷⁾, svými vlastnostmi a výsledky ve světě ojedinělý, přesahuje kvůli nezbytným souvisejícím nákladům možnosti nebo ochotu jednotlivých členských států realizovat a financovat tento projekt na vnitrostátní úrovni. Stal se tak vzorem a zkouškou společné a úspěšné evropské činnosti v rámci Smlouvy o Euratomu. JET se stal od svého založení jádrem evropského programu jaderné syntézy.

3.3 Projekt ITER, vycházející z celosvětových poznatků výzkumu jaderné syntézy, zejména pak z výsledků JET, svou vědeckotechnickou ambicí, svým objemem a svými náklady ještě daleko přesahuje náročnost JET. Bylo proto již od počátku zřejmé, že bude nutné usilovat o mezinárodní spolupráci přesahující rámec EU. Tomu vyšla vstříc iniciativa Reagana, Gorbačova a Mitteranda, z níž nakonec vzešel mezinárodní projekt ITER. V rámci tohoto projektu má být pomocí jaderné syntézy s pozitivní výkonovou bilancí dosaženo tepelného výkonu ve výši 500 MW ⁽⁸⁾.

3.4 Dne 26. listopadu 2006 podepsali zástupci sedmi smluvních stran, Evropského společenství pro atomovou energii, Čínské lidové republiky, Indické republiky, Japonska, Korejské republiky, Ruské federace a Spojených států amerických, Dohodu o založení Mezinárodní organizace energie z jaderné syntézy ITER pro společnou realizaci projektu ITER. Komise byla nejen smluvním partnerem jednajícím jménem EU, ale rovněž koordinovala další program v rámci společného evropského podniku pro ITER i další program jaderné syntézy.

3.5 Současně přijatým rozhodnutím o umístění ITER v EU (Cadarache v jižní Francii) se podařilo v Evropě umístit jeden z nejdůležitějších projektů budoucnosti, a tím také získat výhodu přitažlivosti pro nejlepší vědce a inženýry a vlivu v nejnáročnějších oblastech průmyslu. Po úvodní fázi, jež nebyla snadná ani z hlediska správy, ani z hlediska řízení (ještě nikdy nedošlo k takové vědeckotechnické spolupráci na projektu zahrnující takový počet natolik rozdílných mezinárodních partnerů), se z různých důvodů ukázalo, že původní propočty nákladů, a tedy i podílu programu Euratomu, musí být revidován směrem vzhůru ⁽⁸⁾. Výbor se domnívá, že tato situace byla Komisi známa ještě před přijetím víceletého finančního rámce.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 358, 16.12.2006.

⁽²⁾ Úř. věst. L 90, 30.3.2007.

⁽³⁾ Úř. věst. C 181, 21.06.2012, s. 111, odstavec 5.5.3.

⁽⁴⁾ COM(2011) 500 final ze dne 29. června 2011.

⁽⁵⁾ Např. Úř. věst. C 302, 7.12.2004, s. 27; Úř. věst. C 21, 21.1.2011, s. 49; Úř. věst. C 218, 23.7.2011, s. 87; Úř. věst. C 181, 21.06.2012, s. 111.

⁽⁶⁾ Viz také <http://www.iter.org/>.

⁽⁷⁾ Viz také www.jet.efda.org.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 181, 21.06.2012, s. 111, odstavec 5.5.3.

4. Poznámky Výboru – názory a doporučení

4.1 Výbor v zásadě podporuje záměr Komise posílit rozpočet pro výzkum a vývoj určený na výzkum energie, konkrétně na ITER v rámci Euratomu. Už ve svém stanovisku k plánu SET ⁽⁹⁾ poukázal Výbor na to, že „navzdory ještě rostoucímu počtu celosvětového obyvatelstva, které spotřebovává stále více energie, velké potřebě dorovnání stavu, omezeným zásobám fosilních primárních zdrojů energie a rostoucí závislosti Evropy na dovozu mnoho politiků a jiných aktérů evidentně stále ještě velmi podceňuje vážnost energetického a klimatického problému a souvisejících nutných investic“. Toto varování Výbor zopakoval ve svém stanovisku k programu Horizont 2020, a doporučil proto vyšší zapojení víceletého finančního rámce do výzkumu energie ⁽¹⁰⁾.

4.1.1 Výbor proto podporuje ⁽¹¹⁾ také dosud bohužel neúspěšné snahy Komise o rozšíření víceletého finančního rámce, aby bylo možné plnit tyto i další důležité úkoly Unie s větším důrazem. Podle názoru Výboru by se to však nemělo zkoušet tak, že se na základě výjimky ad hoc a v rozporu se současnou praxí, jakousi oklikou, vytvoří další program pro výzkum mimo víceletý finanční rámec, aby mohl být financován evropský podíl výstavby ITER. Výstavba ITER by se naopak měla stát i v období 2014–2018 – byť samostatnou! – součástí programu Euratom pro výzkum, vývoj a demonstrace, a to v rámci víceletého finančního rámce.

4.2 To není jediný argument proti vyjmutí evropských závazků při stavbě ITER z víceletého finančního rámce. Výbor rovněž nemůže přijmout argumentaci Komise uvedenou v odstavci 2.6. Prosadí-li Komise vědomě takový návrh a rozhodnutí o víceletém finančním rámci, z něž budou náklady na výstavbu ITER vědomě vyloučeny, sama tím vytvoří přesně opačnou situaci, než jaká má podle ní odpovídat zahrnutí těchto nákladů do víceletého finančního rámce.

4.3 Proti vyloučení ITER z víceletého finančního rámce však kromě toho existují i silné obsahové argumenty.

4.3.1 Týká se to na jedné straně zásady subsidiarity a otázky evropské přidané hodnoty. Jde přece o projekty, jež přesahují možnosti jednotlivých členských států, jako např. rozsáhlá vědeckotechnická infrastruktura nebo projekty jako Galileo a ITER, jež jsou typickým příkladem společného úkolu v rámci víceletého finančního rámce, a bezpochyby tak poskytují evropskou přidanou hodnotu. Přesně pro takové případy byly vytvořeny rámcové programy pro výzkum a technický rozvoj v rámci víceletého finančního rámce.

4.3.2 Na druhé straně se to týká vnějšího vystupování vůči mezinárodním partnerům. I s ohledem na politický význam tohoto partnerství považuje Výbor návrh Komise za špatný signál, jenž oslabí důvěru ve spolehlivost EU jako partnera mezinárodních smluv. Netýká se to jen programu jaderné fúze, ale také úsilí o další mezinárodní partnerství nebo závazné smlouvy, např. v bezpečnostní politice, energetické politice nebo v politice týkající se klimatu.

4.3.3 Týká se to ale také ještě jednoho obecnějšího hlediska, jež Výbor zmínil již ve svém stanovisku ⁽¹²⁾ k programu Horizont 2020. Jde o ohlášený záměr přesouvat dosavadní úkoly a činnosti na podporu výzkumu a inovací z Komise do agentur a omezit činnost Komise na právní otázky a na správu finančních záležitostí. Ohledně toho vyslovuje Výbor silné pochybnosti. Tím by Komise přišla nejen o svou vlastní odbornou způsobilost a odpovídající schopnost úsudku (včetně potřebných expertů), ale nemohla by se pak už ani dostatečně vyrovnávat a ztotožňovat s daným věcným obsahem a cíli. To je však nezbytné k tomu, aby bylo možné odborně, úspěšně a s přesvědčením hájit důležitou tematiku výzkumu, vývoje a inovací na politické úrovni. Jinak by v citlivém systému kontrol a vyvážených pravomocí došlo také ke ztrátě rozhodujícího kontrolního faktoru, zásadního závaží na misce politických vah.

4.4 Výbor, jak již bylo uvedeno, na jedné straně plně podporuje přání Komise mít silnější víceletý finanční rámec, na straně druhé se však domnívá, že by měl být ITER financován a také organizačně zakotven ve víceletém finančním rámci. Doporučuje proto, aby Komise společně s Radou, Evropským parlamentem a EIB hledala taková řešení, jež to dodatečně umožní, aniž by při tom byly citelně postiženy ostatní části programu, zejména části týkající se výzkumu energie.

4.5 Jako přednostní způsob řešení doporučuje Výbor vyvinout vhodné postupy, jež zajistí, že celý již schválený rozpočet víceletého finančního rámce bude také skutečně využit pro společné úkoly, a nebude snížen z důvodu vrácení nevyužitých prostředků víceletého finančního rámce členskými státy. Tímto doporučením Výbor podporuje také iniciativu v rámci Evropského parlamentu ⁽¹³⁾ ze dne 5. července 2010.

4.6 Co se týká konkrétních zde položených otázek, Výbor doporučuje, aby bylo zpochybněno zde navrhované krytí mezer ve financování ITER z nevrácených nevyužitých prostředků (jak se to zjevně stalo již na období 2012–2013 ⁽¹⁴⁾). Pokud by bylo k tomuto postupu zapotřebí dalších formálních nebo právních opatření, doporučuje Výbor konzultovat tuto otázku s EIB a poté s odpovědnými orgány.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 181, 21.06.2012, s. 111, odstavec 3.12.1.

⁽¹³⁾ A7-0254/2011: Usnesení Evropského parlamentu o postoji Rady k návrhu opravného rozpočtu Evropské unie č. 3/2010 na rozpočtový rok 2011, oddíl III – Komise (11630/2011 – C7-0166/2011 – 2011/2075(BUD)).

⁽¹⁴⁾ Rada Evropské unie (Rada ve složení pro konkurenceschopnost), 19. prosince 2011, dokument č. 18807/11, PRESSE 508 (k dispozici jen v angličtině).

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 21, 21.1.2011, s. 49, odstavec 3.1.1.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 181, 21.06.2012, s. 111, odstavec 4.2.1.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, odstavec 6.

4.7 Pouze pro případ, že by řešení nastíněné v odstavci 4.6 bylo nedostatečné nebo zcela nemožné, doporučuje Výbor financovat navrhované výdaje včetně přiměřených nepředvídaných výdajů („contingency“) (viz odstavec 4.7.1) za pomoci mírného (při zahrnutí nepředvídaných výdajů ve výši cca 10 % pak jde místo o 0,26 % vždy o max. 0,3 %) krácení všech zbývajících položek ve víceletém finančním rámci.

4.7.1 Výbor totiž důrazně doporučuje, aby byly při vytváření podobných rozsáhlých projektů otevírajících nové technologické obzory lépe zohledňovány zkušenosti, a aby proto byly zajištěny přiměřené nepředvídané výdaje např. ve výši 10 %. V případě nutnosti by za tím účelem musela být pozměněna příslušná pravidla Komise. Tím se 0,26 % uvedených v odstavci 2.1 zvyšuje na cca 0,3 %. Rozpočet těchto nepředvídaných výdajů musí být ovšem spravován odděleně od vedení projektu a uvolňován vždy jen podle přísných kritérií, aby nebylo už předem naplánováno jejich použití a tím degradován jejich smysl.

4.7.2 V odstavci 4.1.1 Výbor doporučuje, aby se evropský podíl na ITER stal samostatnou, od jiných částí programu oddělenou částí / projektem programu jaderné fúze. Aby bylo nyní možné co nejlépe dodržet časový a nákladový rámec evropského podílu ITER, je nezbytné silné vedení projektu s dostatečnými technickými a administrativními rozhodovacími pravomocemi a kvalitní struktura projektu. Výbor doporučuje se zde přidržet příkladů CERN, ESA nebo ESO.

4.8 Pokud jde o období překračující zde pojednávané období 2014–2018, podporuje Výbor Komisi v jejím velmi oprávněném záměru vytvořit stabilní rámec a dlouhodobě bezpečný základ pro celou dobu trvání mezinárodního projektu ITER, podle názoru Výboru však v rámci víceletého finančního rámce. Tím by mělo být dosaženo vnitroeuropejské i mezinárodní jistoty při plánování a mezinárodním partnerům demonstrována spolehlivost EU.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) a směrnice 2011/61/EU o správcích alternativních investičních fondů, pokud jde o nadměrné spoléhání na rating

COM(2011) 746 final – 2011/0360 (COD)

(2012/C 229/12)

Zpravodaj: **pan VON FÜRSTENWERTH**

Dne 9. února 2012 se Rada, v souladu s čl. 53 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/65/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) a směrnice 2011/61/EU o správcích alternativních investičních fondů, pokud jde o nadměrné spoléhání na rating

COM(2011) 746 final – 2011/0360 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 130 hlasy pro, 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Stanovisko patří do řady aktivit, v nichž se Výbor v rámci řešení krizí posledních let zabývá regulací ratingových agentur⁽¹⁾. Výbor teprve nedávno uvítal, že se Komise předložením nového právního aktu snaží odstranit závažné nedostatky v oblasti transparentnosti, nezávislosti, střetu zájmů, kvality ratingů a ratingových postupů⁽²⁾. Současně přitom vyjádřil své zklamání nad tím, že se na nedostatečnou regulaci ratingových agentur reaguje tak pozdě a nedůsledně.

1.2 Návrh směrnice formálně mění směrnici o SKIPCP (subjektech kolektivního investování do převoditelných cenných papírů) a směrnici o správcích alternativních investičních fondů. Jádrem regulace jsou změny v řízení rizik, které mají omezit popř. znemožnit automatizované, mechanické, nekontrolované přebírání externích ratingů. Tato pravidla jsou doprovázena změnou nařízení o ratingových agenturách, k níž se Výbor již vyjádřil⁽³⁾. Oba legislativní návrhy spolu obsahově úzce souvisí.

1.3 Výbor vítá, že se návrh zabývá problémem nadměrného spoléhání účastníků trhu na ratingy SKIPCP a alternativních

investičních fondů a snaží se zamezit davovému chování finančních subjektů způsobenému nedostatečnými ratingy. Toto úsilí se musí rozprostřít na celé právo Unie, na národní právní předpisy a i na soukromoprávní smlouvy.

1.4 Výbor považuje regulační snahy spočívající v konkretizaci předpisů o řízení rizik SKIPCP a alternativních investičních fondů za správné. Upozorňuje na problémy, které by mohly mít malé finanční instituce při budování vlastních kapacit pro analyzování rizik. Proto navrhuje, aby byla v aktech v přenesené pravomoci stanovena pravidla spolupráce při externím budování specifických znalostí, a zvýšila se tak nezávislost malých finančních institucí na externích ratingových agenturách. Výbor se rozhodně staví proti požadavku, aby malé a střední podniky měly možnost rozhodnutí o bonitě investice externalizovat.

1.5 Výbor považuje za nezbytné vyvinout větší úsilí v rozvoji postupů a měřítek pro proces řízení rizik, které by bylo možné využívat místo ratingů.

1.6 Výbor poukazuje na nutnost společného postupu na úrovni skupiny G-20. Nedostatky v globální regulaci lze odstranit jen tehdy, bude-li existovat minimální soudržnost vnitrostátních právních řádů.

1.7 Výbor potvrzuje svůj skeptický postoj, který důkladně objasnil již ve svém stanovisku ze dne 12. března 2012⁽⁴⁾, totiž že ani vlastní hodnocení rizika účastníky finančních

⁽¹⁾ Viz především Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 117 a Úř. věst. C 54, 19.2.2011, s. 37.

⁽²⁾ Úř. věst. C 181, 21.06.2012, s. 68 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách, COM(2011) 747 final – 2011/0361 (COD).

⁽³⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽⁴⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

trhů a menší spoléhání na externí ratingy nezaručí objektivitu rozhodnutí, která přijímají účastníci finančních trhů, ani zahrnutí veškerých rozhodujících aspektů směřovaných pro dopad hodnocení. Za jeden ze základních problémů hodnocení rizik považuje i nadále důvěryhodnost (a nezávislost) ratingů vydávaných ratingovými agenturami, které se v posledních letech opakovaně ukázaly jako chybné nebo byly příliš ovlivněny zájmy, smýšlením a strukturami jejich mimoevropských domácích trhů či zájmy emitentů, kteří je financují. Vzhledem k výše uvedenému proto upomíná, aby se i při dalších diskusích o regulaci ratingových agentur mělo vždy na paměti, že ratingové agentury až donedávna přímo nebo nepřímo zas a znovu natrvalo poškozovaly všechny části společnosti. Výbor proto lituje, že úsilí o vytvoření nezávislé evropské ratingové agentury dosud nebylo dovedeno do zdárného konce.

2. Shrnutí a souvislosti návrhu

2.1 Návrh je součástí opatření, jež je v důsledku krize, která zpočátku zasáhla bankovní sektor, poté se však rozvinula ve finanční krizi a nakonec i v krizi státního dluhu, třeba přijmout za účelem dohledu nad ratingovými agenturami. Od 7. prosince 2010, kdy se nařízení o ratingových agenturách začalo plně používat, musí ratingové agentury dodržovat určitá pravidla jednání za účelem zmírnění střetů zájmů a zajištění vysoké kvality a určité transparentnosti ratingu a procesu zpracovávání ratingu. Dne 11. května 2011 byla přijata změna nařízení o ratingových agenturách⁽⁵⁾, která svěřuje Evropskému orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA) výlučné pravomoci dohledu nad ratingovými agenturami registrovanými v EU.

2.2 Nařízení o ratingových agenturách a jeho změna v květnu 2011 však neřeší problém, který byl jednou z příčin krize: riziko, že se účastníci finančního trhu, zejména i subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP) a alternativní investiční fondy ve svých systémech řízení rizik do značné míry a „mechanicky“ spoléhají na (externí) ratingy a přitom sami neposuzují rizika a zanedbávají povinnost hloubkové analýzy. Finanční subjekty jsou k tomu sváděny úvahami nad náklady a zjednodušením. Riziko pro veřejnost však přitom spočívá v tom, že mezi účastníky trhu může dojít k „davovému chování“⁽⁶⁾. Mechanicky, na základě stejných ratingů, může například při snížení investičního stupně dojít k paralelnímu odprodeji dluhových nástrojů, což může následně ohrozit finanční stabilitu. Ukázkou rizika jsou také procyklické účinky a lavinový efekt (pokles ratingu cenného papíru pod určitou

hranici vyvolá kaskádovitý prodej dalších papírů). Na naléhavou nutnost minimalizace těchto rizik bylo opakovaně poukazováno⁽⁷⁾.

2.3 Předmětný návrh se zabývá problémem nadměrného spoléhání účastníků trhu na ratingy SKIPCP a alternativních investičních fondů. Jiné návrhy se týkají řešení téhož problému u úvěrových institucí, pojišťoven a investičních podniků ve finančním konglomerátu⁽⁸⁾. Pravidla pro řízení rizik u SKIPCP a alternativních investičních fondů jsou upřesněna v článcích 1 a 2 tak, že se společnosti nesmějí výhradně nebo mechanicky spoléhat na externí rating. To doplňuje již platná pravidla obezřetnosti, podle nichž musí finanční subjekty používat systémy řízení rizik, které jim umožní kdykoli sledovat a posuzovat riziko otevřených pozic a jejich podíl na celkovém rizikovém profilu portfolia. Zároveň se rozšiřuje pravomoc Komise určovat prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci kritéria pro posouzení přiměřenosti systémů řízení rizik i k zamezení nadměrnému spoléhání na externí ratingy.

2.4 Na návrh je třeba pohlížet v souvislosti s návrhem nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1060/2009 o ratingových agenturách, předloženým téhož dne⁽⁹⁾. V něm jsou vedle jiných otázek předloženy další návrhy, jejichž prostřednictvím se má zabránit nadměrnému spoléhání účastníků trhu na ratingy tím, že jsou ratingové agentury nuceny poskytovat finančním subjektům podrobné informace. K nim patří informace o metodikách pro vydávání ratingů a hlavních výchozích předpokladech a druzích ratingu. Na druhé straně mají emitenti strukturovaných finančních nástrojů poskytovat trhu více informací o svých produktech (kvalita úvěrů, výkonnost jednotlivých podkladových aktiv, struktura sekuritizačních transakcí, související peněžní toky atd.). Změny nařízení o ratingových agenturách mají SKIPCP a alternativním investičním fondům celkově usnadnit vypracování vlastních posouzení úvěrové kvality nástrojů. Proto nelze na oba návrhy pohlížet odděleně.

3. Obecné připomínky

3.1 Návrh Komise se týká jen jednoho aspektu nedostatečné regulace ratingových agentur, tj. vlivu ratingu na chování

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 145, 31.5.2011, s. 30.

⁽⁶⁾ Viz The Financial Cycle, Factors of Amplification and possible Implications for Financial and Monetary Authorities, Banque de France, Bulletin č. 95, listopad 2001, s. 68.

⁽⁷⁾ COM(2010) 301 final; pracovní dokument Evropské komise k přezkumu nařízení o ratingových agenturách: http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/cra_en.htm; závěry Rady ze dne 23. října 2011; zásady Rady pro finanční stabilitu ze dne 27. října 2010 pro omezování spoléhání se státních orgánů a finančních institucí na ratingy.

⁽⁸⁾ COM(2011) 453 final.

⁽⁹⁾ COM(2011) 747 final – 2011/0361 (COD).

subjektů finančního trhu a důsledků tohoto chování pro trhy. Návrh je výsledkem analýzy příčin krize posledních let. Ratingové agentury jsou za tuto krizi spoluodpovědné. Vydávají soudy o platební schopnosti a ochotě věřitele, ať se již jedná o soukromé věřitele nebo státy. Mají značný vliv na globální finanční trhy, neboť mnoho finančních subjektů (SKIPCP, alternativní investiční fondy, úvěrové instituce a pojišťovny) je při svém rozhodování o investicích na ratingových závislých. Výbor se v uplynulých letech nedostatky v regulaci ratingových agentur několikrát zabýval – naposledy ve svém stanovisku ze dne 12. března 2012 ⁽¹⁰⁾ – a zaujal k nim jasný postoj, na němž stojí a na nějž odkazuje i toto stanovisko.

3.2 Nejpozději během krizí posledních let se jasně ukázalo, že chybné předpovědi ratingů mohou mít značný škodlivý vliv na četná hospodářská odvětví, dokonce na celé státy a na společnost jako celek. Na druhé straně však rovněž ukázaly, že trhy nebyly s to zabránit excesům. Proto je nezbytná přísná a důsledná státní regulace ratingových agentur. Regulace na úrovni EU přitom musí být vzhledem ke globálnímu prostředí podpořena skupinou G-20, aby byla zajištěna celosvětová minimální soudržnost pravidel. Je nevyhnutelné ⁽¹¹⁾, aby byly při vypracovávání ratingů jako minimální kritérium zaručeny a nadále zachovávány zásady integrity, transparentnosti, odpovědnosti a řádné správy a řízení.

3.3 Výbor potvrzuje, že v posledních letech bylo – i když velmi pozdě – v regulaci ratingových agentur dosaženo značného pokroku. Když nyní díky návrhu na změnu nařízení o ratingových agenturách ze dne 15. listopadu 2011 ⁽¹²⁾ předpisy o regulaci ratingových agentur řeší i problémové oblasti ratingových výhledů, nezávislosti ratingových agentur, zveřejňování informací, ratingů států, srovnatelnosti ratingů, pravidelné rotace ratingových agentur, občanskoprávní odpovědnosti a využívání externího ratingu, je třeba to uvítat. Výbor k tomu zaujal postoj ⁽¹³⁾ a předložil konkrétní komentáře. Je však zklamáním, že nebyla dostatečně vyřešena problémová otázka dominance velkých ratingových agentur na trhu a alternativních platebních modelů.

3.4 Návrh nyní i na úrovni SKIPCP a alternativních investičních fondů řeší – okrajově – problém automatického neuvážení přebírání externích ratingů, které – jak říká návrh – může vést k davovému chování finančních subjektů nebo – jak říká jinými slovy stanovisko Výboru ⁽¹⁴⁾ – k seberealizovatelné povaze ratingových hodnocení (z angl. self-fulfilling prophecy). V tomto bodě se návrh překrývá s navrženými změnami v nařízení o ratingových agenturách, které byly předloženy téhož dne. Tento „dvojitý přístup“ je důsledný. U subjektů finančního trhu, které jsou adresáty (externích) ratingů, se s tímto „automatismem“ musí skoncovat nebo je třeba ho alespoň omezit, při

regulaci ratingových agentur musí být zajištěno, aby byly patřičně transparentní a poskytovaly účastníkům trhu nezbytné informace.

3.5 Nesmí se opomíjet skutečnost, že SKIPCP a alternativní investiční fondy jsou samy zodpovědné za vyloučení „davového chování“ a „kaskádovitých účinků“. Pokud jejich systémy řízení rizik takovéto účinky připouštějí, jsou součástí problému. EHSV v tomto hodnocení výslovně souhlasí s Komisí. I při provádění zde hodnoceného návrhu proto bude záležet především na tom, aby akty v přenesené pravomoci také účelně provedly vůli zákonodárce. Jakákoli finanční regulace je navíc jen tak dobrá, jak dobrá je i její konečná realizace při skutečném dohledu v praxi.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Je nesporné, že mechanické, automatické, nekontrolované přebírání externích ratingů vede nebo může vést k paralelnímu odprodeji příslušných nástrojů, a vyvolat tak na trzích otřesy, které ohrožují finanční stabilitu. To je též výsledkem rozsáhlých externích konzultací Komise ⁽¹⁵⁾, nelegislativního usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. června 2011 ⁽¹⁶⁾ a zásad Rady pro finanční stabilitu (Financial Stability Board, FSB) ⁽¹⁷⁾.

4.2 K prolomení tohoto automatismu je nezbytná řada opatření. Nejprve je třeba zajistit, aby byly využívány a dále rozvíjeny veškeré možnosti, a vedle ratingů velkých agentur tak byly využívány i alternativní měřítka bonity. Zároveň musí být přezkoumána stávající pravidla obezřetnosti, která na základě zákonů či prostřednictvím úředních nařízení vytvářejí automatismus mezi externím ratingem a hodnocením, jako například i u úvěrových institucí a pojišťoven. A ve stejných opatřeních je třeba v systémech řízení rizik finančních subjektů prolomit existující automatismy. Z celkového pohledu je obecně třeba zaručit v právu Unie a v národních právních předpisech, aby nebyly zachovány žádné předpisy, které uvedený automatismus způsobují. Rovněž je nezbytné upravit, aby byly neúčinné i soukromoprávní dohody, které takovýto automatismus stanoví. Kromě toho potřebují finanční subjekty dostatek informací, které jim usnadní vypracovávat vlastní hodnocení.

4.3 Návrh obsahuje nezbytné upřesnění podoby systému řízení rizik SKIPCP a alternativních investičních fondů jakožto obecnou zásadu. Tento přístup je v zásadě správný. Život mu však vdechnou teprve příslušné akty v přenesené pravomoci, takže většinu práce na zamezení chybného řízení kvůli automatismu při přebírání externích ratingů je ještě třeba vykonat.

⁽¹⁰⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽¹¹⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2, odstavec 1.2.

⁽¹²⁾ COM(2011) 747 final – 2011/0361 (COD).

⁽¹³⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2.

⁽¹⁴⁾ Viz poznámka pod čarou č. 2, odstavec 1.7.

⁽¹⁵⁾ Viz poznámka pod čarou č. 6.

⁽¹⁶⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. června 2011 o ratingových agenturách: budoucí perspektivy (2010/2302 (INI)).

⁽¹⁷⁾ Viz poznámka pod čarou č. 6.

4.4 V praxi nebude úplné upuštění od externích ratingů proveditelné. Potřebné kapacity i nezbytné odborné znalosti a zkušenosti nahrazující externí rating jsou zatím k dispozici jen ve velmi omezené míře. Právě malé finanční instituce nemají vždy dostatečné prostředky k budování či vytváření vlastních analytických oddělení. Vedle možnosti častěji provádět interní hodnocení rizika, a získat tak nezávislost na externích ratingových agenturách, se znovu požaduje, aby byla malým a středním podnikům dána možnost analýzu rizik externalizovat. Prostřednictvím snazšího přístupu k externím informacím lze zajistit pro specifické trhy získávat díky spolupráci odborné znalosti a vytvářet větší nákladovou efektivnost. To by právě i malým a středním podnikům umožnilo získat větší nezávislost na ratingových agenturách. Příslušná opatření jsou vítána. Výbor však rozhodně zastává názor, že vlastní rozhodnutí o bonitě investice musí učinit vždy podnik, nelze ho tudíž externalizovat.

4.5 EHSV si uvědomuje, že provedení návrhu zřejmě zčásti značně zvýší náklady regulace kvůli zdokonalování systémů řízení rizik – např. kvůli rozvíjení a vytváření interních modelů. Vzhledem k hrozícím škodám pro celou společnost však z této situace není jiné východisko.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví celní kodex Unie (přepracované znění)

COM(2012) 64 final – 2012/0027 (COD)

(2012/C 229/13)

Zpravodaj: **pan PEZZINI**

Dne 7. března 2012 se Rada a dne 13. března 2012 Evropský parlament, v souladu s články 33, 114, 207 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví celní kodex Unie (přepracované znění)

COM(2012) 64 final – 2012/0027 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 8. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor se domnívá, že účinná celní unie je nezbytnou podmínkou procesu evropské integrace pro zajištění účinného volného, bezpečného a transparentního pohybu zboží s maximální ochranou spotřebitelů a životního prostředí a účinného boje proti podvodům a padělání, a to jednotnou formou na celém území Unie.

1.2 Výbor tedy žádá uplatňování jednotné celní politiky založené na jednotných, aktualizovaných, transparentních, účinných a zjednodušených postupech, která by mohla přispívat k hospodářské konkurenceschopnosti EU na celosvětové úrovni a která by byla schopna chránit duševní vlastnictví, práva a bezpečnost evropských podniků a spotřebitelů.

1.3 V této souvislosti Výbor vítá, že Evropská komise přijala návrh nařízení, jímž se přepracovává nařízení (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008, a přeje si, aby kromě odpovídajících vnitrostátních finančních prostředků a finančních zdrojů Unie byly zaručeny jasné lhůty, jednotný výklad, informace a komplexní školení.

1.4 EHSV zjevně souhlasí s **úpravou** ustanovení kodexu **podle Lisabonské smlouvy**, co se týče přenesení pravomocí a přiznání výkonných pravomocí při dodržení řádné rovnováhy mezi Parlamentem a Radou, kdy jsou oba orgány postaveny na stejnou úroveň, pokud jde o akty v přenesené pravomoci.

1.5 Výbor rovněž považuje za nezbytné a důležité zavést opatření na **modernizaci, např. zjednodušení celních právních předpisů a dokončení zavádění interoperabilních**

elektronických systémů celních úřadů, což by urychlilo obchodní postupy a posílilo koordinaci preventivních a represivních kroků.

1.6 EHSV se obává toho, že by **v jednotlivých členských státech mohlo docházet k rozdílnému výkladu** celních předpisů Unie, což by představovalo výraznou byrokratickou zátěž pro podniky, zejména pro menší podniky, a následně negativní dopad na evropskou konkurenceschopnost.

1.7 V tomto ohledu EHSV s přesvědčením podporuje proces **centralizovaného celního řízení** pomocí vhodných elektronických systémů, systematické používání standardizovaných pracovních postupů, **vytvoření vzorů pro provozní postupy**, rozšíření všech iniciativ souvisejících s elektronickou celnicí a experimentální vytvoření evropské pracovní skupiny rychlého zásahu na podporu inovačních postupů.

1.8 Výbor uznává **možnost odkladu** provádění kodexu, aby byl dostatek času na rozvoj harmonizovaných elektronických systémů a na zlepšení organizace celních postupů na vnějších hranicích Evropské unie, ale zejména proto, aby bylo možno **odpovídajícím způsobem informovat a vyškolit lidské zdroje** a napomoci tak mezinárodnímu obchodu a rychlému pohybu osob a zboží.

1.9 Podle EHSV je nezbytná **užší spolupráce** mezi celními orgány, orgány obchodního dohledu, útvary Komise a evropskými agenturami, která umožní větší kontrolu kvality zboží, jež přechází přes hranice.

1.10 Výbor zdůrazňuje, že je důležité zlepšit kvalitu služeb pro hospodářské subjekty a další zúčastněné subjekty, a doporučuje Komisi, aby pomoci konkrétních výhod a prostřednictvím zjednodušených postupů podněcovala jednotlivé subjekty, aby požadovaly **status schválených hospodářských subjektů**.

1.11 Výbor trvá na tom, že je nezbytné poskytovat celním pracovníkům, hospodářským subjektům a celním zasilatelům odpovídající informace a školení, aby bylo zaručeno jednotné uplatňování a jednotný výklad právních předpisů a větší ochrana spotřebitelů. V úzké spolupráci s univerzitami a výzkumnými centry v celé EU by měly být rovněž zřizovány **katedry evropského celního práva Jeana Monneta**.

1.12 Výbor je přesvědčen o potřebě zhodnotit kapacity a schopnosti jednotlivých členských států s cílem zřídit **evropskou vysokou celní školu**, která by mohla propagovat excelenci v oblasti celní problematiky a časem by mohla napomoci vytvoření **jednotné evropské celní soustavy**.

2. Aktuální souvislosti

2.1 Celní úřady hrají zásadní úlohu při zaručení bezpečnosti a ochrany, ochrany spotřebitelů a životního prostředí, zaručují celkový výběr příjmů, posilují boj proti podvodům a proti korupci a zajišťují dodržování práv duševního vlastnictví. Dovoz padělaného zboží do Evropské unie znamená ztrátu příjmů, porušuje práva duševního vlastnictví a představuje i vážné ohrožení bezpečnosti a zdraví evropských spotřebitelů.

2.2 Celní kodex Společenství z roku 1992, který se používá dodnes, se provádí prostřednictvím postupů, při nichž se často využívají dokumenty v papírové formě, přestože bylo již dávno zavedeno elektronické celní odbavení prostřednictvím národních elektronických systémů, ale v Unii neexistuje povinnost je používat.

2.3 Úloha celních úřadů se mezitím rozšířila, což je důsledek rozmachu obchodních toků a dalších faktorů souvisejících s bezpečností výrobků a s novými informačními technologiemi, díky nimž je vnitřní trh konkurenceschopnější, a to i v důsledku změn zavedených Lisabonskou smlouvou.

2.4 V roce 2008 byl schválen Modernizovaný celní kodex ⁽¹⁾, který měl řešit velké obchodní toky, nové řízení rizik a ochranu a bezpečnost zákonného obchodu a měl vytvořit společné elektronické prostředí pro oblast cel a obchodu.

2.5 Ustanovení Modernizovaného celního kodexu jsou již v platnosti, ale aby mohla být skutečně používána, je třeba mít prováděcí předpisy, které by měly být hotovy do 24. června 2013. Tuto lhůtu však nelze z technických a praktických důvodů dodržet v důsledku složitých právních, elektronických a provozních důvodů.

2.6 EHSV již ve svých stanoviscích týkajících se této problematiky uvedl, že „tyto lhůty... byly stanoveny s jistým optimismem“ ⁽²⁾, a zdůraznil, že „neexistence prováděcího nařízení – jehož vypracování spadá do pravomoci samotné Komise – v tuto chvíli zanechává prostor pro určité pochybnosti vůči různým předpisům“ ⁽³⁾, ale je stále toho názoru, že celní unie, která byla impulsem evropské hospodářské integrace, by dnes nesměla zaostávat za světem mezinárodního obchodu ⁽⁴⁾.

2.7 Co se týče finančních zdrojů, Výbor potvrzuje to, co je vyjádřeno v jeho nedávném stanovisku k návrhu *akčního programu pro oblast cel a daní v Evropské unii na období let 2014–2020 (FISCUS)* ⁽⁵⁾. Jak již EHSV uvedl při různých příležitostech ⁽⁶⁾, měl by to být ovšem jen začátek strukturované spolupráce mezi všemi národními i evropskými agenturami zapojenými do boje proti podvodům a finanční kriminalitě, tedy praní špinavých peněz, organizované trestné činnosti, terorismu, pašování atd.

2.8 Výbor je tedy toho názoru, že vzhledem k tomu, že v těchto letech byly připraveny dva programy – **Clo 2013** a **Fiscalis 2013**, které se ubírají různými směry a které se nyní spojují do jediného programu FISCUS, **je třeba zachovat „hlavní pozitivní aspekt tohoto programu“, jímž je „význam přikládání lidskému faktoru“**:

— „je třeba zajistit, aby byly vnitrostátní celní a daňové správy dostatečně vybaveny, aby mohly reagovat na výzvy příštího desetiletí;

— daňové a celní orgány musí být vybaveny moderním a účinným informačním systémem. K tomu patří takové prvky, jako je např. Modernizovaný celní kodex;

— Výbor by uvítal podrobnější posouzení dopadu na rozpočty EU a členských států“ ⁽⁷⁾.

2.9 Pro modernizaci celního odvětví jsou zapotřebí finanční prostředky přiměřené postupům a procesům spojeným s celní činností, zejména s tvorbou elektronických systémů a s odbornou přípravou zúčastněných lidských zdrojů.

⁽²⁾ Viz Úř. věst. C 318, 23.12.2006, s. 47.

⁽³⁾ Viz Úř. věst. C 309, 16.12.2006, s. 22.

⁽⁴⁾ Viz Úř. věst. C 324, 30.12.2006, s. 78.

⁽⁵⁾ Viz stanovisko EHSV Úř. věst. C 143, 22.05.2012, s. 48.

⁽⁶⁾ Viz stanoviska EHSV Boj proti daňovým únikům v oblasti daně z přidané hodnoty, Úř. věst. C 347, 18.12.2010, s. 73; Podpora řádné správy v daňové oblasti, Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 61; Daňové úniky spojené s dovozem, Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 112; Vymáhání pohledávek vyplývajících z daní, poplatků, cel a jiných opatření a Správní spolupráce v oblasti daní, Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 120.

⁽⁷⁾ Viz poznámka pod čarou 5, dtto.

⁽¹⁾ Viz Úř. věst. L 145, 4.6.2008, s. 1.

2.10 Strategické cíle nového návrhu nařízení zůstávají stejné jako u nařízení (ES) č. 450/2008, které je předmětem přepracování, a jedná se tedy o cíle, jež jsou v souladu s politikami v oblasti obchodu se zbožím, které se dováží do Evropské unie nebo se z ní vyvážejí. K těmto cílům se Výbor již vyjádřil⁽⁸⁾.

2.11 Evropský parlament se ve svém usnesení ze dne 1. prosince 2011 vyjádřil k modernizaci cel⁽⁹⁾ a zabýval se otázkami celní strategie, nástrojů zaručujících konkurenceschopnost a řízení rizik, jediného správního místa, harmonizace systému kontrol a sankcí, zjednodušení postupů, finančních zájmů a práv duševního vlastnictví a posílené spolupráce.

2.12 Sama Komise ve své zprávě o pokroku strategie pro další vývoj celní unie⁽¹⁰⁾ zdůraznila potřebu:

- širšího strategického přístupu podporujícího spolupráci s dalšími agenturami a mezinárodními partnery v oblasti bezpečnosti, zdraví a životního prostředí;
- zlepšení a modernizace správy, pokud jde o struktury a metody práce, a věnování pozornosti celním postupům, které jsou do velké míry zaměřeny na podniky;
- sdílení a sdružování kapacit a schopností mezi členskými státy a Komisí s cílem zlepšit účinnost a jednotnost a dosáhnout úspor z rozsahu v rámci programu FISCUS;
- definice kritéria pro měření a hodnocení výkonnosti (výsledků a výstupů) s cílem zaručit dosažení cílů celní unie a zjistit zpoždění nebo nedostatky.

2.13 Ve svém usnesení ze dne 13. prosince 2011⁽¹¹⁾ Rada rozhodla o definování strategie pro budoucí spolupráci s cílem stanovit opatření, která je třeba přijmout za účelem dalšího zlepšení celní spolupráce a spolupráce s dalšími orgány, posílení úlohy celních orgánů jako hlavních orgánů kontroly pohybu zboží v oblasti svobody, bezpečnosti a práva a dosažení účinnější ochrany občanů Unie.

3. Návrh Komise

3.1 Komise navrhuje nahradit nařízení (ES) č. 450/2008 (Modernizovaný celní kodex) přepracovaným nařízením, které by mimo jiné:

- přizpůsobilo znění Lisabonské smlouvy,

⁽⁸⁾ Viz poznámka pod čarou 2.

⁽⁹⁾ Viz usnesení EP ze dne 1.12.2011 (2011/2083/INI).

⁽¹⁰⁾ Viz COM(2011) 922 ze dne 20. prosince 2011.

⁽¹¹⁾ Viz Úř. věst. C 5, 7.1.2012, s. 1.

- přizpůsobilo nařízení praktickým aspektům a vývoji právních předpisů v oblasti cel a v dalších odvětvích důležitých pro pohyb zboží mezi Evropskou unií a třetími zeměmi

- stanovilo dostatečně dlouhou dobu na vývoj IT systémů nezbytných k jeho fungování.

3.2 Přepracování nařízení (ES) č. 450/2008 znamená lepší přizpůsobení právního předpisu obchodním postupům pomocí optimální struktury a optimálního plánování rozvoje IT při zachování všech výhod nařízení, které je předmětem návrhu na přepracování, neboli zjednodušení správních postupů pro veřejné orgány (Unie nebo vnitrostátní) a pro soukromé osoby.

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor vítá, že Evropská komise přijala návrh nařízení, jímž se přepracovává nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008 ze dne 23. dubna 2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (Modernizovaný celní kodex).

4.2 Výbor je však toho názoru, že pro kladné přijetí nového návrhu je třeba, aby se zaručilo následující:

- jasné lhůty pro zavedení prováděcích opatření, aby nedocházelo k opětovnému přepracovávání a k odkladům;
- jednotný výklad celních předpisů Unie, které musí působit jako jednotný správní systém tak, aby vznikla **jednotná evropská celní soustava**;
- stejná úroveň kontroly a jednotný přístup k hospodářským subjektům kdekoli na celním území EU se standardizovanými kontrolními balíčky, zdokonalení jediného správního místa a usnadnění přístupu ke statusu schváleného hospodářského subjektu;
- komplexní informovanost všech zúčastněných subjektů, aby bylo zaručeno stejnorodé a jednotné uplatňování nových předpisů a elektronických postupů na základě společných standardů, které zajistí úplnou interoperabilitu;
- kvalitní odborná příprava lidských zdrojů pracujících na celních úřadech a hospodářských subjektů na základě evropských platforem a norem s cílem zvýšit odbornou úroveň a odpovědnost řádným sledováním na základě evropských kvalitativních parametrů;

- odpovídající vnitrostátní finanční prostředky a finanční zdroje Unie a aktivace specifických programů, jako jsou **FISCUS, evropské programy celoživotního vzdělávání**, které se zaměřují i na jazykovou přípravu a na IKT, a **katedry Jeana Monneta**;

— sdílení a sdružování kapacit a schopností mezi členskými státy a na evropské úrovni s cílem zřídit **evropskou vysokou celní školu**, která by mohla propagovat excelenci v oblasti celní problematiky.

4.3 Výbor má za to, že tyto body jsou mimořádně důležité, pokud jde o školení a společné iniciativy v oblasti IT, aby byla zaručena vysoká úroveň interoperability celních systémů a jednotný **soubor celních předpisů**, kvalifikací a jednotné provozní úrovně.

4.4 Přes značné investice do realizace elektronických celních systémů stále nedošlo k překlenutí rozdílů v předpisech a ve využívání údajů. Je třeba využít lhůty uvedené v návrhu Komise, pokusit se o rychlejší harmonizaci a vypracovat soubor celních pravidel, který by se stal základem cíle podporovaného Výborem, tedy vytvoření **jednotné evropské celní soustavy**.

4.4.1 EHSV navrhuje experimentální vytvoření evropské pracovní skupiny rychlého zásahu na podporu kvalifikované a obtížné práce celních úřadů, zejména na vnějších hranicích, které umožní jednotné uplatňování nového nařízení.

4.5 EHSV opětovně potvrzuje, že „řízení cel ze strany Společenství by mělo patřit k dlouhodobým cílům Unie: řízení tohoto druhu představuje výhody z hlediska jednoduchosti, spolehlivosti a nákladů jakož i možnosti propojení s dalšími systémy EU a třetích zemí“⁽¹²⁾.

4.6 Výbor zdůrazňuje význam modernizovaných obecných pokynů pro kontrolu dovozu týkajících se bezpečnosti výrobků a význam veřejné databáze nebezpečného zboží zachyceného na celnicích.

4.7 Komise by měla zohlednit připomínky, které EHSV formuloval ve svém stanovisku ze dne 13. prosince 2007 k horizontálnímu právnímu rámci⁽¹³⁾ a které se týkají potřeby zlepšit koordinaci a posílit činnost v oblasti dohledu nad trhem.

4.8 Co se týče právní ochrany na trhu EU, vývoj předpisů by měl směřovat k novým systémům, které umožní stanovit původ výrobků a zaručit jejich sledovatelnost, a zlepšit tak informovanost spotřebitelů a posílí činnost v oblasti prevence nedostatků a podvodů v oblasti cel.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 318, 13.9.2006, s. 47.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 1.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o právu na sloučení rodiny státních příslušníků třetích zemí, kteří pobývají v Evropské unii (směrnice 2003/86/ES)

COM(2011) 735 final

(2012/C 229/14)

Zpravodaj: **pan PÎRVULESCU**

Dne 15. listopadu 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

zelené knihy o právu na sloučení rodiny státních příslušníků třetích zemí, kteří pobývají v Evropské unii (Směrnice 2003/86/ES)

COM(2011) 735 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. dubna 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 131 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Úvod

1.1 Jak Stockholmský program, tak Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu pochopily sloučení rodiny jako otázku, jež si žádá vypracování politik EU, zejména pokud jde o integrační opatření. V roce 2003 byly schváleny společné evropské imigrační předpisy, které upravují podmínky pro výkon práva na sloučení rodiny státních příslušníků třetích zemí na úrovni EU.

1.2 Směrnice stanovuje podmínky pro vstup a pobyt rodinných příslušníků ze zemí mimo EU, kteří chtějí následovat své příbuzné, kteří nejsou občany EU, zároveň však oprávněně pobývají v některém členském státě. Tato směrnice se nevztahuje na občany Evropské unie.

1.3 Sama Komise ve své první zprávě o používání směrnice (COM(2008) 610 final) zdůraznila problémy při vnitrostátním provádění a nedostatky uvedené směrnice.

1.4 Komise se domnívala, že je nezbytné zahájit veřejnou diskusi na téma sloučení rodiny, která upozorní na některé aspekty otázek spadající do působnosti směrnice, což je také cílem předložené zelené knihy. Všechny zúčastněné strany byly vyzvány, aby odpověděly na různé otázky týkající se účinnějších pravidel pro sloučení rodiny na úrovni EU.

1.5 V závislosti na výsledku této konzultace Komise rozhodne, zda je třeba konkrétního politického opatření (např. změny směrnice, výkladových pokynů nebo stávajícího stavu).

2. Obecné připomínky

2.1 Evropský hospodářský a sociální výbor oceňuje iniciativu Evropské komise uspořádat rozsáhlou veřejnou konzultaci ke směrnici o sloučení rodiny. Jakožto zástupce organizované občanské společnosti EHSV nabídne pomoc s organizováním těchto konzultací a na základě shromážděných zkušeností vypracuje stanovisko.

2.2 Evropský hospodářský a sociální výbor se znepokojením konstatuje, že ve stávajícím politickém, hospodářském a sociálním kontextu jsou otázky související s imigrací velmi citlivým tématem. Finanční a hospodářská krize rozleptala solidaritu mezi jedinci a měla za následek radikalizaci politického projevu a činnosti. Je třeba zdůraznit, že demografické a ekonomické prognózy požadují otevření vůči občanům třetích zemí, kteří si přejí žít v EU, coby nezbytnou potřebu. Evropská společnost musí zůstat otevřená, třebaže dochází ke kolísání na trhu práce. Ačkoli je nutností, mohla by diskuse o sloučení rodiny v rámci imigrační politiky zpochybnit stávající pravidla a postupy, z nichž mnohé představují důležité kroky k realizaci cílů této politiky.

2.3 Evropský hospodářský a sociální výbor tuto diskusi podporuje a navíc se aktivně zasadí o to, aby hlas organizované občanské společnosti konstruktivně přispěl k dosažení pokroku v této oblasti. Bez ohledu na politické či hospodářské problémy, jež musí evropská společnost řešit, je třeba zachovat a posílit základy evropské integrace, a zejména respektování základních práv.

2.4 EHSV si cení toho, že Evropská komise má vstřícný postoj k občanské společnosti a k univerzitní obci, jež se k obsahu a provádění směrnice opakovaně vyslovily kriticky.

V této souvislosti zdůrazňuje přínos Evropského fóra pro integraci, jež usnadňuje strukturovaný dialog mezi evropskými institucemi a různými aktéry zapojenými do otázky migrace a integrace.

2.5 Výbor zastává názor, že je nutné orientovat diskusi o směrnici a jejím dopadu na praktické podmínky provádění a v pozdější fázi, po nové konzultaci zainteresovaných partnerů, definovat přijatě řešení a nástroje k jeho uplatnění.

2.6 Diskuse o směrnici by měla zohledňovat řadu mezinárodních smluv a úmluv, jež ochraňují soukromý život stejně jako rodinu a její příslušníky, obzvláště děti. Právo na respektování soukromého a rodinného života je základním právem, které musí být jako takové chápáno bez ohledu na národnost příslušné osoby. Je přímo či nepřímo stvrzeno několika dokumenty: Všeobecnou deklarací lidských práv (články 12, 16 a 25), Úmluvou o právech dítěte, Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (článek 7), Listinou základních práv Evropské unie (články 8, 9, 24 a 25) a Evropskou sociální chartou (článek 16).

2.7 Výbor se domnívá, že je nutné a vhodné přistoupit k diskusi o směrnici vzhledem k nashromážděným empirickým údajům o sloučení rodiny, ale také proto, aby směrnice držela krok s technologickými prostředky, jež mohou být používány během postupů udělování povolení k pobytu (např. testy DNA). Kromě toho je třeba zohlednit judikaturu Evropského soudního dvora.

2.8 I když existuje řada relevantních údajů o migraci, Výbor konstatuje, že v případě velmi citlivých témat, jako jsou podvody či vynucené sňatky, neexistují dostatečné údaje k ukotvení politických koncepcí. Doporučuje proto, aby se v těchto natolik citlivých a významných oblastech pokračovalo v úsilí v oblasti sběru údajů, především kvalitativních.

3. Konkrétní připomínky

3.1 *Oblast působnosti. Koho lze označit za osobu usilující o sloučení rodiny pro účely směrnice?*

O t á z k a č. 1

— Představují tato kritéria (odůvodněné předpoklady k získání práva na trvalý pobyt v době podání žádosti, upravené v článku 3, a čekací lhůta do doby, než lze sloučení rodiny vůbec uskutečnit, upravená článkem 8) správný přístup a nejlepší způsob, jak určit způsobilost osoby usilující o sloučení rodiny?

3.1.1 Výbor má za to, že toto kritérium „odůvodněných předpokladů“ je z právního hlediska příliš mlhavé a může vést k restriktivní interpretaci. Doporučuje tedy zachovat jako podmínku držení platného povolení k pobytu v délce přinejmenším jednoho roku, ale zrušit druhou podmínku (odůvodněné předpoklady).

3.1.2 Podobně by mohla způsobit problémy minimální čekací lhůta. Právo na rodinný život a právo na soukromý život jsou základní práva. EHSV se domnívá, že konkrétní uplatnění tohoto práva musí osobě usilující o sloučení rodiny ve smyslu směrnice umožnit zahájit postup vyřizování sloučení rodiny již v okamžiku získání povolení k pobytu a že kritérium minimální délky oprávněného pobytu musí být odstraněno.

3.1.3 Výbor chápe, že se rozlišuje mezi vysoce kvalifikovanými a méně kvalifikovanými imigranty ve věci statusu a ochrany, jíž požívají. Nicméně upozorňuje na skutečnost, že evropská ekonomika potřebuje rovnou měrou obě tyto kategorie a že na základě kvalifikace nelze činit žádný rozdíl v otázce práv, pokud jde o ochranu soukromého či rodinného života.

3.2 Způsobilí rodinní příslušníci. Závazná ustanovení – jádro rodiny

O t á z k a č. 2

— Je oprávněné stanovit minimální věk, který se liší od věku zletilosti ve členském státě?

— Existují jiné způsoby, jak předcházet vynuceným sňatkům v otázce sloučení rodiny a pokud ano, jaké?

— Máte jasné důkazy o problému s vynucenými sňatky? Pokud ano, jak velký je tento problém (statistické údaje) a souvisí s pravidly pro sloučení rodiny (aby bylo případně možné stanovit jinou minimální věkovou hranici, než je zletilost)?

3.2.1 Výbor se domnívá, že právní předpisy o minimální věkové hranici manžela/manželky jsou jednak neúčinným nástrojem pro zamezení vynucených sňatků a jednak jsou svou povahou v rozporu se základním právem na rodinný život. Jedním z možných řešení by bylo po sloučení rodiny na území jednoho členského státu pomocí šetření a/nebo pohovorů posoudit, o jaký druh sňatku se jedná. Ke zlepšení šancí na rozpoznání vynucených sňatků, jež se týkají téměř výlučně žen, EHSV doporučuje vypracovat systém pobídek pro osoby, jež přiznávají, že byly ke sňatku donuceny. Možným, avšak vůbec ne jediným řešením by bylo udělit dotyčným osobám povolení k pobytu v délce minimálně jednoho roku. Výbor nemá k dispozici jasné důkazy o vynucených sňatcích a doporučuje, aby Evropská komise a další specializované agentury spojily své síly k získání relevantních údajů.

O t á z k a č. 3

— Máte zájem na zachování výše uvedených doložek, které nebyly členskými státy používány, jako např. omezení týkající se dětí starších 15 let?

3.2.2 Výbor se domnívá, že není nutné tyto dvě doložky zachovat. První doložku o podmínkách integrace dětí starších 12 let využil pouze jeden členský stát. Navíc existuje riziko, že nutné podmínky integrace budou stanoveny nejednotně a náhodně, což může mít dopad na práva osob, jež se nacházejí ve zranitelné situaci, např. nezletilých. Druhá doložka o nezletilých starších 15 let by také mohla působit problémy. Toto omezení nevyužil žádný členský stát. Požadavek, aby nezletilá osoba uvedla jiné oprávněné motivy než sloučení rodiny, představuje problém z etického hlediska, uvážíme-li, že sloučení se provádí na základě práva stanoveného ve všech mezinárodních dohodách o ochraně dítěte.

3.3 Nepovinné ustanovení - ostatní rodinní příslušníci

O t á z k a č . 4

— Jsou pravidla o způsobilosti rodinných příslušníků přiměřená a dostatečně široká, aby byly zohledněny různé definice rodiny, nikoliv pouze koncept jádra rodiny?

3.3.1 Tato pravidla jsou nedostatečná, neboť neexistuje jednotná definice rodiny použitelná jak ve třetích zemích, tak v členských státech EU. EU sice nemá k dispozici právní nástroje pro definici rodiny, má však nástroje pro předcházení diskriminaci. Pravidla pro sloučení rodiny by měla být dostatečně pružná, aby pokryla různé typy rodinných struktur uznávaných členskými státy (včetně svazků mezi osobami stejného pohlaví, neúplných rodin, registrovaných partnerství atd.) a zohlednila další příbuzenské vazby.

3.3.2 Vzhledem k tomu, že více než polovina členských států využila nepovinné pravidlo a zahrнула mezi rodinné příslušníky, na něž se sloučení vztahuje, rodiče osoby usilující o sloučení rodiny a/nebo jeho manžela/manželky, se EHSV domnívá, že je vhodné tuto nepovinnou doložku zachovat. Díky tomu budou moci členské státy, které si to budou přát, rozšířit okruh osob, na něž se sloučení rodiny vztahuje. Bude například možné sem zařadit tchány a tchyně, kteří mohou být přínosem pro citovou a intelektuální výchovu vnoučat.

3.4 Požadavky pro uplatňování práva na sloučení rodiny – Integrovaná opatření

O t á z k a č . 5

— Jsou tato opatření s ohledem na svůj integrační účel účinná a jak to lze ověřit v praxi?

— Která integrační opatření jsou v tomto ohledu nejúčinnější?

— Myslíte si, že by bylo užitečné stanovovat nadále tato opatření na úrovni EU?

— Doporučili byste zavést předvstupní opatření?

— Pokud ano, jaké záruky je možné poskytnout, aby bylo zajištěno, že daná opatření de facto nepovedou k vytvoření nadměrných překážek pro sloučení rodiny (např. neúměrnými poplatky či požadavky) a že budou zohledněny individuální faktory, jako je věk, negramotnost, zdravotní postižení, úroveň vzdělání?

3.4.1 Výbor se domnívá, že integrační opatření jsou přínosná pod podmínkou, že budou vytvořena či uplatněna nikoli jako překážka sloučení rodiny, ale jako opatření ve prospěch osob usilujících o sloučení rodiny a jejich rodinných příslušníků. EHSV se domnívá, že integrační opatření musí být přijata na území přijímajícího členského státu EU, a nikoli na území třetí země.

3.4.2 Agenda pro integraci státních příslušníků třetích zemí navrhuje využít „sadu nástrojů“ (*Integration Toolbox*). EHSV považuje za nutné, aby v rámci této sady nástrojů byl kladen důraz na výuku jazyků a také na formální a neformální vzdělávání. EHSV mnohokrát připomínal, že vzdělání je pro integraci klíčové. Používání těchto nástrojů musí být přizpůsobeno specifickým demografickým a socioekonomickým podmínkám členů rodiny. Doporučuje se zapojit nezletilé děti do programů formálního a neformálního vzdělávání a zapojit dospělé a starší osoby do programů výuky jazyků a profesní přípravy a programů zaměřených na začlenění do informační společnosti („e-inkluzí“). Tato opatření by členům rodiny mohla umožnit přispívat hospodářství a společnosti přijímající země i země původu.

3.4.3 EHSV se domnívá, že předvstupní opatření by neměla být zavedena. Členové rodiny sloučené na území EU mohou mít v ideálním případě jazykové znalosti a kulturní či vzdělávací základy vhodné k usnadnění své integrace, ty se však nesmějí stát podmínkou pro sloučení, ke kterému zatím nedošlo. Kromě problému nadměrných překážek (např. nákladů) se může stát, že členské státy EU a třetí země nebudou mít k uskutečnění těchto předvstupních opatření dostatečnou institucionální infrastrukturu. Provedení integračních opatření na území přijímajícího členského státu může členům rodiny zajistit vyšší míru ochrany, významnější podporu ze strany osob usilujících o sloučení rodiny a větší šanci na integraci. Je možné, aby nevládní organizace hrály při integraci významnou úlohu, hlavní roli však musí hrát veřejné orgány, které mají právní odpovědnost a nezbytné zdroje pro zabezpečení integrace.

3.5 Čekací lhůta a přijímací kapacita

O t á z k a č . 6

— Je s ohledem na uplatňování směrnice nezbytné a odůvodněné ponechat v ní takovou odchylku, která stanoví tříletou čekací lhůtu od podání žádosti?

3.5.1 Vzhledem k tomu, že tuto odchylku využil pouze jediný členský stát, se EHSV domnívá, že její zachování není odůvodněné. Kromě toho rozhodnutí o udělení povolení k pobytu musí zohlednit individuální okolnosti, a nikoli přijímací kapacitu. Ta totiž kolísá a je závislá na politice, jež se v nutném případě může změnit.

3.6 Vstup a pobyt rodinných příslušníků

O t á z k a č . 7

- Měla by zvláštní pravidla počítat se situací, kdy zbývající platnost povolení k pobytu osoby usilující o sloučení činí méně než jeden rok, avšak povolení se obnovuje?

3.6.1 Povolení k pobytu osob usilujících o sloučení a jejich rodinných příslušníků musí mít stejnou dobu platnosti. Před vypršením všech povolení k pobytu a ve snaze zamezit časovým nesrovnalostem mezi nimi by se mohlo zvážit předložení společné žádosti všech členů rodiny.

3.7 Otázky týkající se azylu – vyloučení doplňkové ochrany

O t á z k a č . 8

- Mělo by se sloučení rodiny příslušníků třetích zemí, kteří zároveň požívají doplňkové ochrany, řídit pravidly směrnice o sloučení rodiny?
- Měly by osoby, které požívají doplňkové ochrany, mít právo využívat výhodnějších podmínek stanovených ve směrnici o sloučení rodiny, které osvobozují uprchlíky od některých povinností (bydlení, zdravotní pojištění, stálé a pravidelné finanční příjmy)?

3.7.1 Výbor se domnívá, že osoby, které požívají doplňkové ochrany, by měly mít právo využívat výhodnějších podmínek stanovených ve směrnici o sloučení rodiny, a měly by tedy spadat do oblasti působnosti směrnice. Osoby, které požívají doplňkové ochrany, pocházejí ze zemí a regionů světa, jež jsou uznávány za nebezpečné pro jejich zdraví a bezpečí. To však činí harmonizaci těchto dvou statusů ještě naléhavější.

3.8 Další otázky týkající se azylu

O t á z k a č . 9

- Měly by mít členské státy i nadále možnost omezit uplatňování výhodnějších ustanovení směrnice na uprchlíky, jejichž rodinné vztahy existovaly již před jejich vstupem na území členského státu?
- Mělo by být zaručeno sloučení rodiny pro širší skupinu rodinných příslušníků, kteří jsou na uprchlících závislí, a pokud ano, do jaké míry?

- Měli by mít uprchlíci i nadále povinnost předložit důkazy, že splňují požadavky týkající se ubytování, zdravotního pojištění a zdrojů příjmu, pokud žádost o sloučení rodiny není podána ve lhůtě tří měsíců od priznání postavení uprchlíka?

3.8.1 Výbor se domnívá, že definice rodiny by neměla obsahovat kritérium délky trvání. Některé osoby zakládají rodinu v přijímajícím členském státě, a nikoli ve třetí zemi původu. Rodina musí mít možnost se sloučit bez ohledu na dobu a místo jejího vzniku. Sloučení rodiny by mělo být rozšířeno na různé kategorie osob, zejména děti, které již dosáhly věku 18 let nebo na bratry a sestry, se zohledněním rizikových faktorů týkajících se země původu a také faktorů kulturních. Za druhé je třeba zrušit lhůtu pro podání žádosti o sloučení rodiny, nebo tuto lhůtu prodloužit tak, aby potenciální osoby žádající o sloučení měly možnost kontaktovat rodinné členy, kteří se mohou nacházet ve vzdálených regionech, a připravit všechny dokumenty nutné k podání žádosti. Lhůta by mohla být stanovena podle data ukončení platnosti dočasného povolení k pobytu (např. 6 měsíců).

3.9 Podvod, zneužití, procedurální otázky – pohovory a šetření

O t á z k a č . 10

- Máte jasné důkazy o problémech s podvody? Jak velký je tento problém (statisticky)? Myslíte si, že pravidla týkající se pohovorů a šetření, včetně testování DNA, mohou přispět k jejich řešení?
- Myslíte si, že by přínosem podrobnější úprava těchto pohovorů nebo šetření na úrovni EU? Pokud ano, o jakých pravidlech byste uvažovali?

3.9.1 EHSV nemá k dispozici jasné důkazy o problémech s podvody. Domnívá se, že pohovory a šetření jsou legitimní pod podmínkou, že nečiní právo na sloučení rodiny nefunkčním.

- Co se týče testů DNA, EHSV s nimi nesouhlasí. Přestože se jedná o vědecky uznávaný prostředek, jak prokázat biologické vazby mezi osobami, nezohledňuje všechny citové, sociální a kulturní vazby, jež mohou mezi členy jedné rodiny vzniknout, aniž by mezi nimi nutně existovalo biologické pouto. V případě adopce jsou testy DNA nepatřičné. Testy DNA navíc mohou odhalit značně delikátní rodinné situace (promlčené adopce, nevěry). Testy DNA jsou tedy prokazatelně v rozporu s právem na soukromý život a mohly by vést ke vzniku dramatických osobních situací, za něž by veřejný orgán nemohl nést odpovědnost. EHSV se proto domnívá, že je nutné zavést pravidla pro šetření a ankety, která obsáhnou celou škálu stávajících nástrojů, jak právních, tak technologických. Z tohoto hlediska by mohlo být rozumné zapojit Agenturu pro

základní práva. Výbor je připraven spolupracovat s evropskými orgány i s dalšími institucemi a organizacemi na přípravě takových pravidel. Rovněž upozorňuje na zásadu proporcionality. Slučování rodin nelze řešit jako součást trestního práva.

3.10 Účelové sňatky

O t á z k a č. 1 1

- Máte jasné důkazy o problémech s účelovými sňatky? Máte statistické údaje o takovýchto manželstvích (pokud byla odhalena)?
- Souvisejí s pravidly směrnice?
- Bylo by možné provádět ustanovení směrnice o kontrolách a inspekcích účinněji, a pokud ano, jak?

3.10.1 EHSV nemá k dispozici jasné důkazy o účelových sňatcích. Budoucí pravidla o kontrolách, ověřování a pohovorech mohou přispět k omezení tohoto jevu. EVSH zdůrazňuje, že tato pravidla musí být stanovena ve spolupráci s Agenturou Evropské unie pro základní práva, aby bylo zajištěno, že nenařuší dodržování základních práv dotčených osob.

3.11 Poplatky

O t á z k a č. 1 2

- Měly by být správní poplatky, které je nutné v rámci řízení uhradit, regulovány?
- Pokud ano, měla by být tato regulace ve formě záruk nebo by měly být poskytnuty přesnější pokyny?

3.11.1 EHSV považuje nejednotnost poplatků, jež je nutné v rámci řízení uhradit, za neoprávněnou. Proto je nutné pro

tyto poplatky stanovit maximální výši, aby nebyl dotčen obsah směrnice. EHSV se domnívá, že by bylo možné buď stanovit nízký jednotný strop, nebo určit veškeré poplatky podle příjmu na jednoho obyvatele třetí země, či podle jiného ukazatele. Žádost o sloučení rodiny je individuálním postupem, proto by se mohlo uvažovat o výhodnějším stanovení stropu v závislosti na příjmech každého žadatele (např. procento průměrného ročního příjmu). Nezletilí musí platit snížené poplatky nebo být od poplatků osvobozeni.

3.12 Délka postupu - lhůta pro vydání správního rozhodnutí

O t á z k a č. 1 3

- Jsou administrativní lhůty k posouzení žádosti stanovené směrnicí opodstatněné?

3.12.1 EHSV se domnívá, že směrnici je třeba změnit, aby se postupy na úrovni členských států harmonizovaly a sjednotily. Doporučuje tedy zkrátit lhůtu z 9 na 6 měsíců.

3.13 Horizontální ustanovení

O t á z k a č. 1 4

- Jak by mohlo být používání těchto horizontálních ustanovení usnadněno a zajištěno v praxi?

3.13.1 EHSV je přesvědčen, že nejvhodnějším prostředkem pro uplatnění horizontálních ustanovení, ať už se jedná o nejlepší zájem nezletilého dítěte nebo o povinnost prozkoumat každou žádost jednotlivě, je stanovení specifických a jednotných pravidel pro všechny možné testy, kontroly a šetření, což také umožní řešit další problematické aspekty sloučení rodin. Tato pravidla musí být přiměřená a respektovat základní lidská práva.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů:
Obnovená strategie EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011–2014**

COM(2011) 681 final

(2012/C 229/15)

Zpravodajka: **paní SHARMA**

Spoluzpravodaj: **pan ETHERINGTON**

Dne 25. října 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Obnovená strategie EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011–2014

COM(2011) 681 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. dubna 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 24. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 203 hlasy pro, 12 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá úsilí Komise o podporu odpovědných podnikatelských praktik prostřednictvím řady politických iniciativ, jež jsou popsány v balíčku „Odpovědné podniky“⁽¹⁾ a jsou součástí strategie Evropa 2020.

1.2 EHSV konstatuje, že Evropská komise uznává dobrovolnou (což není totéž jako „nezávaznou“) povahu sociální odpovědnosti podniků, že zdůrazňuje, že se zvýšilo povědomí o sociálně odpovědném jednání na úrovni podniků, a uznává potřebu pružnosti, aby podniky mohly být inovativní.

1.3 EHSV konstatuje, že nový návrh rozšiřuje definici sociální odpovědnosti podniků za stávající rámec, ale ponechává příliš mnoho otázek nezodpovězených. V návrhu nejsou objasněny tyto body:

— pojem „podnik“, který by měl zahrnovat **všechny soukromé a veřejné subjekty a subjekty občanské společnosti**, aby se zamezilo jakémukoliv nedorozumění;

— odlišné kulturní přístupy k sociální odpovědnosti podniků;

— rozdíl mezi „sociální odpovědností“ (pouze na pracovišti) a „společenskou odpovědností“ (činnosti mimo pracoviště);

— u kterých dobrovolných činností může být povinné podávání zpráv, s ohledem na to, že všechny činnosti v oblasti sociální odpovědnosti podniků jsou dobrovolné a jdou nad rámec zákonných povinností;

— zvláštní opatření pro malé a střední podniky (ve sdělení je uplatňován univerzální přístup);

— rozlišování mezi sociální odpovědností podniků a správou a řízením podniků (přitom je zásadní, aby tyto dva rámce zůstaly oddělené).

1.4 Akční plán Komise odráží hlavně starou (a nyní opuštěnou) definici sociální odpovědnosti podniků a zdá se být pouhým pokračováním propagační činnosti posledních deseti let. Na základě nové definice sociální odpovědnosti podniků by Výbor spíše očekával plány týkající se toho, co by mělo být v „obnovené strategii“ nové: plány na podporu a pomoc podnikům, aby převzaly odpovědnost za svůj dopad na společnost a aby svým podílníkům ukázaly, jak se o to snaží. Vzhledem k absenci takových plánů nemá Výbor k „obnovené strategii“ moc co říci. Může pouze vzít na vědomí záměr Komise do léta letošního roku předložit legislativní návrh o transparentnosti sociálních a ekologických informací poskytovaných podniky všech odvětví.

1.5 Výbor podporuje záměr provést přezkum směrnice z roku 2003⁽²⁾ a navrhuje, aby podniky, které na sociální odpovědnosti podniků postaví svoji strategii či komunikaci,

⁽¹⁾ COM(2011) 685 final.

⁽²⁾ Čtvrtá směrnice o ročních účetních závěrkách 2003/51/ES.

poskytovaly každoročně sociální a environmentální informace, a to postupem zaručujícím jejich spolehlivost a transparentnost. Je třeba generalizovat běžně používané postupy pomocí mezinárodně uznávaných nástrojů pro měření a hodnocení.

1.6 Výbor připomíná, že cílem postupů spojených se sociální odpovědností podniků v žádném případě nemůže být nahrazení vnitrostátních právních předpisů ani snaha o omezení konvenčních dohod uzavřených v rámci sociálního dialogu. Výbor proto velmi oceňuje návrh na vytvoření databáze umožňující analyzovat a monitorovat obsah nadnárodních dohod, které se podílejí na sociální a environmentální regulaci globalizace.

1.7 Sociální odpovědnost podniků je dobrovolnou činností vhodnou k ověření občanského dialogu v některých podnicích, neboť umožňuje, aby externí subjekty hodnotily odpovědnost těchto podniků z hlediska dopadu na společnost.

2. Úvod

2.1 25. října 2011 zveřejnila Evropská komise nové sdělení pod názvem *Obnovená strategie EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011–2014*. Tato strategie nastiňuje akční plán s cíli, jichž má být dosaženo v období 2011–2014.

2.2 Pro obnovení politiky v oblasti sociální odpovědnosti podniků si toto sdělení klade za cíl:

- formulovat novou definici sociální odpovědnosti podniků;
- obnovit důvěru spotřebitelů a občanů v evropský podnikatelský sektor;
- podpořit sociálně odpovědné jednání podniků prostřednictvím výhod a tím, že bude zohledňováno trhem;
- vylepšit regulační rámec;
- dále začlenit sociální odpovědnost podniků do vzdělávání, odborné přípravy a výzkumu;
- lépe sladit evropské a celosvětové přístupy k sociální odpovědnosti podniků;
- podpořit sociální dialog a transparentnost a
- vytvořit databázi mezinárodních rámcových dohod.

2.3 Navrhovaná nová rozšířená definice sociální odpovědnosti podniků zní takto: „odpovědnost podniků za dopad jejich činnosti na společnost“. Tato definice bere v potaz další aspekty, jež by měly podniky zahrnout do svých strategií sociální odpovědnosti. Aktualizuje tuto dřívější definici: „koncepte, podle které podniky začleňují sociální otázky a otázky týkající se životního prostředí do podnikatelské činnosti a do vztahů se zúčastněnými subjekty na bázi dobrovolnosti“.

2.4 Komise chce i nadále stavět na mezinárodně uznávaných zásadách a pokynech, a to tak, že bude spolupracovat s členskými státy, partnerskými zeměmi a příslušnými mezinárodními fóry a bude podnikům ukládat povinnost více se angažovat při naplňování těchto rámců.

3. Obecné připomínky

3.1 Podniky budují sociální odpovědnost podniků jako součást svých obchodních strategií a jako nástroj, jenž podnikům pomáhá podílet se na řešení vnitřních a vnějších sociálních, environmentálních a ekonomických výzev. Sociální odpovědnost podniků může přispět k provádění strategie Evropa 2020, pokud ji vypracují podniky na základě dialogu s různými zainteresovanými stranami a pokud bude zachován neregulační přístup.

3.2 Sociální odpovědnost podniků je součástí **konceptu udržitelného rozvoje**. Přínos sociálně odpovědného jednání by měl zviditelňovat pozitivní úlohu podniků ve společnosti, která přesahuje rámec čistě ekonomických hodnot. Sociální odpovědnost podniků v žádném případě nesmí nahrazovat sociální práva zaručená legislativními, vnitrostátními nebo mezinárodními nástroji, za něž nesou odpovědnost především státy a vlády.

3.3 Za složité hospodářské a politické situace skýtá politická iniciativa týkající se sociální odpovědnosti podniků příležitost pro pozitivní spolupráci s podnikatelskou sférou – pokud ovšem bude sociální odpovědnost podniků chápána tak, že se tyto podniky snaží podporovat pozitivní a odvracet či minimalizovat negativní dopady na společnost pomocí dobrovolných opatření jdoucích nad rámec jejich zákonných povinností. EHSV připomíná své stanovisko z roku 2006 ⁽³⁾, v němž uvedl, že sociální odpovědnost podniků musí zůstat dobrovolnou (což není totéž jako „nezávaznou“) činností. EHSV se domnívá, že je třeba konstruktivně změnit rétoriku na toto téma tak, aby byly podniky chápány jako **subjekty, jež jsou součástí společnosti**.

3.4 Při přezkumu této politiky je důležité si uvědomit, že za stávající hospodářské situace se s potížemi potýkají všechny skupiny zúčastněných stran. Komisi navrhované strategie by měly doplňovat cíl podpory růstu, který je základním předpokladem pro vznik kvalitních pracovních míst a prosperity, a současně musí být zaměřeny na **vytváření podmínek** pro odpovědnější podnikatelské praktiky.

3.5 Společenský dopad stávající činnosti v rámci sociální odpovědnosti podniků ovlivňují různé **formy** této činnosti a **pohnutky** k ní. Tvůrci politik by měli lépe porozumět různým pohnutkám a jejich závislosti na velikosti podniku, jeho kapacitě, ziscích, odvětví, v němž podnik působí, a druhu činnosti. Identifikace různých nástrojů a způsobů podpory pro jednotlivá odvětví umožní provést erudovanější přezkum rámců politiky v oblasti sociální odpovědnosti podniků. Výbor souhlasí s Komisí, že předpokladem pro naplnění odpovědnosti, již

(3) Úř. věst. C 325, 30.12.2006, s. 53–60.

mají podniky za dopady své činnosti na společnost, je dodržování platných právních předpisů a kolektivních dohod sociálních partnerů.

3.6 Se stále větší pozorností věnovanou environmentálním otázkám zaznamenala činnost v oblasti sociální odpovědnosti podniků nárůst. Tyto otázky se tak dostaly do rovnovážného poměru k pracovním podmínkám a společenským vztahům. Vzhledem k současné krizi musí Komise **posílit sociální rozměr sociální odpovědnosti podniků**.

3.7 Plán v oblasti sociální odpovědnosti podniků se nezbývá úlohou a existencí **sektoru sociální ekonomiky, včetně nevládních organizací**. Komise musí uznat hodnotu a význam tohoto odvětví při provádění tohoto plánu, a to jak samostatně, tak v **partnerství s ostatními sektory**, a musí posoudit **nepřímý dopad** návrhů na sektor sociální ekonomiky při vytváření vazeb s podniky.

3.8 Vzhledem k závazkům, které EU podpořila na konferenci Rio + 20, Výbor zdůrazňuje význam osvětové kampaně zaměřené na informování o nefinančních aspektech v podobě vydávání periodické zprávy o udržitelném rozvoji nejen všemi podniky určité velikosti (přibližně o 500 zaměstnancích), ale též veřejnými správami a velkými organizacemi občanské společnosti. Taková perspektiva by posílila význam výzkumu zaměřeného na jiné ukazatele než HDP, uhlíkovou stopu či životní cyklus. V souladu se svými závazky z Ria Výbor již uvedl tento postup do praxe, neboť zveřejnil své výsledky za pomoci diagnostického nástroje EMAS.

3.9 Aby se postupovalo po etapách, vybízí Výbor Komisi, aby upevnila evropský regulační rámec pro posuzování sociálních a environmentálních aspektů a informování o nich, který stanoví směrnice z roku 2003, jejíž přezkum právě probíhá. Takový evropský rámec, jenž by mohl být uplatňován u všech velkých podniků a který by ze sociální odpovědnosti podniků učinil ústřední prvek jejich strategie nebo komunikace, se bude muset opírat o mezinárodně uznávané nástroje měření a vycházet z právních předpisů, které již platí v několika evropských zemích.

3.10 Díky rostoucímu počtu osvědčených postupů – včetně dohod sjednaných v rámci sociálního dialogu – je sociální odpovědnost podniků praktickým dokladem toho, jak občanský dialog dodatečně přispívá ke zkoumání a řešení společenských problémů. Přínos občanského dialogu má zásadní význam pro vytváření osvědčených postupů v oblasti sociální odpovědnosti podniků, aby byla vypracována hodnocení důležitá pro subjekty, které potřebují kvalitní informace o dobrovolné činnosti odpovědných podniků či investorů.

3.11 Ve sdělení Komise není nijak uznán význam zastoupení žen ve správních radách a v rámci sociální odpovědnosti podniků a ekonomická přidaná hodnota tohoto zastoupení pro společnost. Je prokázáno, že zastoupení žen ve správních radách a v rámci sociální odpovědnosti podniků je propojeno se stylem řízení zahrnujícím aspekt rovnosti žen a mužů, což má pozitivní dopad na sociální odpovědnost podniků⁽⁴⁾.

3.12 Zprostředkovatelské služby maximalizují potenciál růstu a společenskou hodnotu sociálně odpovědného jednání podniků díky tomu, že strategicky kombinují potřeby a dovednosti podniků, aby tak vznikala úspěšná partnerství. Tento osvědčený postup by tedy měl být dále podporován.

3.13 Evropská unie by měla být nabádána k tomu, aby podporovala a chránila směrodatné mezinárodní rámce pro sociální odpovědnost podniků. Podniky by měly tyto nástroje respektovat, využívat je jako vodítka při rozvíjení vlastních aktivit v oblasti sociální odpovědnosti podniků a ukázat svým podílníkům, jak jich využívají.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Aktualizace definice sociální odpovědnosti podniků

4.1.1 Silnou stránkou nového návrhu je aktualizovaná definice sociální odpovědnosti podniků. EHSV však považuje za nezbytné, aby Komise ozřejmila význam pojmu „podniky“ v této definici, aby se zamezilo jeho nesprávnému výkladu. Komise musí dále objasnit, jaké nové strategie na základě aktualizované definice vypracuje, včetně ohlášené legislativní iniciativy. Komise by měla také specifikovat své plány na stimulaci sociální odpovědnosti podniků u různých složek podnikatelské sféry, jako jsou např. velké korporace, malé a střední podniky a podniky v sociální ekonomice.

4.1.2 Dále EHSV poukazuje na neúplnost sdělení, jelikož se v něm Komise nepokouší zhodnotit výsledky desetileté existence strategie pro sociální odpovědnost podniků, pokud jde o její dopad na počínání podniků, aby tak vytvořila lepší informační základnu pro opatření a iniciativy navrhované v rámci této strategie.

4.1.3 Navrhovaná definice EU vnáší do koncepce dobrovolného postupu aspekt odpovědnosti. Tato nová definice zohledňuje vícerozměrnou povahu sociální odpovědnosti podniků, jež je popsána v tomto sdělení⁽⁵⁾. EU by však měla postupovat obezřetně při pokusu o vytvoření nového standardu, který by mohl být v rozporu s normou ISO 26000. Má-li plán v oblasti sociální odpovědnosti podniků přispět ke splnění cíle inteligentního růstu podporujícího začlenění, jenž je stanoven ve strategii Evropa 2020, musí být vypracován podniky na základě dialogu s různými zainteresovanými stranami.

4.1.4 Výrobky a služby jsou stále častěji dodávány různými organizacemi působícími v oblasti veřejných služeb a v podnikatelském sektoru, veřejném sektoru či v sektoru sociální ekonomiky. Navrhovaná definice zahrnuje tento aspekt neziskových organizací. Je však nutné více objasnit tuto definici a její dopad na **všechny podniky**, v nichž by měla být sociální odpovědnost podniků uplatňována.

⁽⁴⁾ Viz: <http://newsforchangingtimes.com/2012/02/17/women-boardroom-csr-un-women-ingrid-kragl/>.

⁽⁵⁾ COM(2011) 681 final, s. 7.

4.1.5 Společenské důsledky finanční krize poukazují na to, že podnikatelské praktiky mají rozsáhlejší dopad. Je správné, aby podniky nesly odpovědnost za svou činnost a aby sociální odpovědnost zahrnuly do své obchodní strategie s cílem podpořit odpovědnější jednání, a to především v podmínkách krize a intenzivnější hospodářské soutěže. Je však třeba přeformulovat definici sociální odpovědnosti podniků tak, aby v ní byla zdůrazněna **vzájemná závislost** podniků a společenství.

4.1.6 **Inherentní vazby mezi podniky a společenstvím** musí zahrnovat sociální dialog a transparentnost. Lze zde uvést četné různé úkoly související se sociální odpovědností podniků:

- *organizační společenství (v rámci podniku)* – koordinace vnitřních struktur za účelem plnění závazků týkajících se pohody a osobního rozvoje zaměstnanců;
- *společenství externích zúčastněných stran* – spolupráce v zájmu podniků s podílíky, zákazníky a dalšími partnery, včetně veřejných orgánů a obcí;
- *místní společenství* – posuzování a snaha o zlepšení dopadu podnikatelských praktik na okolní místní společenství a prostředí.

Podniky by měly tyto vazby uznat a proaktivně stanovit sociální odpovědnost podniků jakožto hlavní cíl podnikatelské činnosti, aby byla dosažena maximální finanční a sociální hodnota pro všechny zúčastněné strany ve společenství. Posílením místních sítí⁽⁶⁾ získají všechny zúčastněné strany ve společenství, včetně veřejných orgánů, možnost zapojit se a spolupracovat ve prospěch společnosti.

4.1.7 Přístup, který Komise ve sdělení zaujala k malým a středním podnikům, zdaleka není ideální. Neuvádí se zde ve spojitost podnikání a vliv malých a středních podniků na plán pro sociální odpovědnost podniků v celé EU. Dále zde nebyla využita příležitost k vypracování komplexní strategie, která by zohledňovala nové způsoby podnikání, např. obchodování po internetu, a v jejímž rámci by byly malé a střední podniky lépe informovány o plánu pro sociální odpovědnost podniků.

4.1.8 V navrhovaném plánu není věnována dostatečná pozornost malým a středním podnikům. Sdělení neobjasňuje, co je míněno pojmem „podnik“, ze zvolené formulace však vyplývá, že je řeč o velkých podnicích. Malé a střední podniky hrají v celé EU důležitou roli v úsilí o vytváření pracovních míst a růstu a v zaměření na konkurenceschopnost, jež bylo stanoveno v Lisabonské smlouvě. Univerzální přístup k sociální odpovědnosti u různých podniků je nepřijatelný.

4.2 Podpora výhod a pobídek k sociálně odpovědnému jednání

4.2.1 Je důležité si uvědomit, že za sociálně odpovědným jednáním podniků jsou ekonomické důvody. Ve sdělení jsou popsány různé výhody, které by měly být spolu s osvědčenými

postupy více propagovány, aby byly podniky informovány a pobízeny k větší sociální odpovědnosti.

4.2.2 Ekonomické výhody sociálně odpovědného jednání se však nesmí zveličovat. Podniky mají marketingová a prodejní oddělení, jež mají na starosti reklamu a zjišťování potřeb zákazníků. **Sociální odpovědnost podniků je v podstatě koncepcí udržitelného rozvoje**, která zahrnuje hospodářský růst a sociální a environmentální aspekty. Omezovat ji pouze na hospodářské výsledky může mít neblahé důsledky, např. může vést k upuštění od strategie v případě, že výsledky nebudou odpovídat finančním očekáváním.

4.2.3 Využívání veřejných zakázek jakožto tržní pobídky musí být pečlivě zváženo a odpovídajícím způsobem převedeno do praxe. Sociální kritéria, včetně ustanovení MOP, musí zůstat svázána s předmětem zakázky, aby nemělo sociálně odpovědné jednání čistě symbolický charakter a aby byl zaručen jeho společenský přínos. To může rovněž povzbudit k náležitějšímu a účinnějšímu sociálně odpovědnému jednání v jednotlivých průmyslových odvětvích.

4.2.4 Při udělování zakázek musí být bezpodmínečně stanoveny **co nejtransparentnější** sociální doložky. To má zásadní význam pro zajištění odpovídajícího poskytování služeb a dodržování zásad spravedlivé hospodářské soutěže na jednotném trhu. V případě využívání veřejných zakázek coby tržní pobídky musí být konzultováno GR pro hospodářskou soutěž.

4.2.5 Plán v oblasti sociální odpovědnosti podniků nevěnuje pozornost nejdůležitějším příležitostem, jež by mohla poskytnout Iniciativa pro sociální podnikání, která je prezentována jako samostatná doplňková strategie v rámci balíčku Komise „Odpovědné podniky“⁽⁷⁾. Za chmurné hospodářské situace jsou podniky opatrnější, pokud jde o nenávratné výdaje. Je všeobecně známo, že sociální podniky ve svých finančních plánech částečně spoléhají na soukromý kapitál⁽⁸⁾. Sociální investice a poskytování bezplatných nefinančních služeb novým sociálním podnikům tak může být pro podniky způsobem, jak dosáhnout **finanční a sociální návratnosti**⁽⁹⁾ svých investic v rámci sociálně odpovědného jednání. Obě iniciativy by dosáhly svých cílů a současně by maximalizovaly růstový potenciál a schopnost vytvářet sociální hodnoty.

4.3 Pochopení pohnutek a podpora činnosti v oblasti sociální odpovědnosti podniků

4.3.1 Stávající činnost v oblasti sociální odpovědnosti podniků má **různé formy a rozmanité pohnutky**, což má vliv na její společenský dopad. Toto spektrum může sahát od defenzivní ochrany zájmů podílíků, dobročinných darů a sponzorství v některých členských státech až po významnější činnost, jako je např. činnost, jež strategicky souvisí s hlavní podnikatelskou činností, a transformační úsilí o identifikaci prapůvodních příčin společenských problémů a vypořádání se s nimi⁽¹⁰⁾. EHSV upozorňuje na to, že nová pravidla by mohla být kontraproduktivní, pokud by to v některých zemích podniky odradilo od činností, jež vyžadují podávání zpráv.

⁽⁷⁾ COM(2011) 685 final.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 24, 28.1.2012, s. 1.

⁽⁹⁾ COM(2011) 682 final, s. 6.

⁽¹⁰⁾ www.csrinternational.org

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 175, 28.7.2009, s. 63–72.

4.3.2 Tvůrci politik musí pochopit rozsah této činnosti, aby mohli podporovat příznivé prostředí pro strategičtější a transformační kroky v oblasti sociální odpovědnosti podniků. Požadavky by neměly omezovat sociálně odpovědné jednání na **minimální standard** a měly by zůstat dobrovolným kodexem **nad rámec zákonných povinností**.

4.3.3 Snahy by se měly více zaměřit na podporu šíření informací a občanského dialogu v celém podniku, od jeho vedení až po zaměstnance, s cílem dosáhnout vyšší účinnosti programů v oblasti sociální odpovědnosti a podpořit etičtější organizační kulturu. Specializované řídicí skupiny, v nichž jsou zastoupeni také vedoucí pracovníci, prokázaly schopnost úspěšného strategického vedení a přispívají k provádění činnosti v oblasti sociální odpovědnosti podniků.

4.3.4 Postupy pro provádění samoregulace a společné regulace jsou v zásadě dobrou myšlenkou. Musí být však zavedeny mechanismy, které zajistí, že z toho plynoucí požadavky nechtěně nezpůsobí zátěž pro malé a střední podniky, např. v důsledku smluvních ujednání s většími podniky coby subdodavateli a dodavateli. Návrh Komise vypracovat kodex osvědčených postupů by měl poskytnout orientaci subjektům, které se rozhodnou zapojit do činností spojených se sociální odpovědností podniků, přičemž by odpovídající pozornost věnoval povaze mechanismů samoregulace a společné regulace.

4.4 Prosazování úlohy zaměstnanců v plánu v oblasti sociální odpovědnosti podniků

4.4.1 Sociálně odpovědné jednání v podniku ztrácí účinnost, pokud se do něj nezapojují zaměstnanci. Plán v oblasti sociální odpovědnosti by měl být stanoven ve spolupráci mezi vedením podniku, zaměstnanci a případně i sociálními partnery, aby odrážel étos dané organizace. Sociální odpovědnost podniku je něčím více než pouhým „teambuildingem“ a angažovanost zaměstnanců je klíčem k úspěšnosti strategie.

4.4.2 Sociální partneři hrají v každém plánu v oblasti sociální odpovědnosti podniků velmi cennou úlohu při šíření informací a posilování sociálního dialogu. V příslušných podnicích by měly být zřízeny platformy, které by zajišťovaly kolektivní smlouvy, transparentnost, komunikaci a zapojení, což jsou všechno součásti plánu v oblasti sociální odpovědnosti podniků.

4.4.3 Lidská práva, pracovní podmínky a postupy v oblasti zaměstnanosti jsou důležitými faktory v rámci vícerozměrné povahy sociální odpovědnosti podniků. Podniky by měly rozvíjet činnost nad rámec mezinárodních a evropských nařízení a pokynů na základě osmi základních lidskoprávních úmluv MOP na straně jedné a těch týkajících se zdraví a pohody zaměstnanců, jakož i odborné přípravy, na straně druhé. Ve všech podnicích se musí dbát na to, aby byly vnitřní řídicí struktury etické a spravedlivé a aby neměly přednost před kolektivními smlouvami.

4.5 Výměna znalostí

4.5.1 V politice v oblasti sociální odpovědnosti podniků je velmi důležité, aby se členské státy od sebe navzájem učily

(záměr č. 9). Zvláštní důraz by měl být kladen na pomoc **všem členským státům** při vypracovávání a aktualizaci vnitrostátních politik v oblasti sociální odpovědnosti podniků a na vyvozování závěrů z dosavadních vnitrostátních opatření v této oblasti.

4.5.2 Všechny statutární orgány v EU – vnitrostátní, regionální a místní orgány a instituce EU – musí formulovat svou strategii v oblasti sociální odpovědnosti a touto strategií se řídit, aby šly příkladem ostatním sektorům. Měla by sem patřit silná vnitřní strategie v oblasti sociální odpovědnosti, testování inovačních modelů a činností v této oblasti, usnadňování výměny osvědčených postupů a směřování rozvoje místních sítí pro zapojení společenství.

4.5.3 V některých průmyslových odvětvích by mohly platformy složené z vícero zúčastněných stran napomoci k navázání seriózní diskuse mezi podniky a zúčastněnými stranami o podnikatelských praktikách a k usnadnění užitečné výměny osvědčených postupů a zkušeností v rámci určitého odvětví i mezi odvětvími navzájem; při tom je třeba brát řádný ohled na nezávislost účastníků, pokud jde o určení působnosti a činností takové platformy. Pochybné podnikatelské praktiky by však měly být také postihovány soudní cestou.

4.5.4 Je nezbytné zajistit **zapojení malých a středních podniků do platform zúčastněných stran**, jelikož v minulosti se na nich podílely převážně velké společnosti. Příležitost k účasti musí dostat všechny podniky, aby bylo zaručeno lepší zastoupení celých odvětví a klíčových oblastí zájmu.

4.5.5 EHSV podporuje úmysl poskytnout finanční podporu pro projekty vzdělávání a odborné přípravy v oblasti sociální odpovědnosti podniků a zvýšit povědomí vzdělávacích pracovníků a podniků o důležitosti této tematiky (záměr č. 8). Má to význam obzvláště pro malé a střední podniky, jež často nevědí o existujících možnostech nebo nemají dostatečné znalosti pro realizaci projektů v této oblasti.

4.5.6 Využívání strukturálních fondů na iniciativy v oblasti sociální odpovědnosti podniků by se mělo velmi pečlivě zvážit. EHSV Komisi připomíná, že v příštím programu strukturálního financování má dojít ke škrtům, a jakékoliv prostředky vyčleněné na iniciativy v oblasti sociální odpovědnosti podniků by tak měly být využity k plnění **jasně stanovených cílů** zaměřených na boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení a regionální rozvoj. Tyto prostředky by měly putovat výhradně do podniků s omezenou kapacitou a limitovanými finančními zdroji, jako jsou malé a střední podniky a organizace občanské společnosti, aby jim pomohly v přípravě strategií a v úsilí o sociálně odpovědné jednání.

4.5.7 Je třeba podporovat a rozvíjet **informační portály**, aby mohly podniky i společnosti provozující elektronický obchod navazovat kontakty a aby měly k dispozici dostupnou platformu pro účinnou výměnu osvědčených postupů, dovedností a finančních a nefinančních zdrojů ve prospěch společnosti.

4.6 Sociální odpovědnost podniků a partneři ze sektoru sociální ekonomiky

4.6.1 Politická iniciativa týkající se sociální odpovědnosti podniků nevěnuje dostatečnou pozornost **sektoru občanské společnosti**. Organizace občanské společnosti jsou vzorem, pokud jde o strategii odpovědného podnikání, řízení a fóra, a často se zapojují do činnosti v oblasti sociální odpovědnosti podniků. Sdělení podrobně nezkoumá vztah mezi „ziskovým“ a „neziskovým“ sektorem.

4.6.2 Partnerská spolupráce těchto sektorů má dlouhou tradici a měla by být dále podporována, poněvadž „sociální angažovanost podniků je důležitým základem pro vybudování a zachování institucí občanské společnosti“⁽¹¹⁾.

4.6.3 **Měly by být propagovány oboustranné výhody partnerství** s cílem povzbudit k výraznější činnosti v oblasti sociální odpovědnosti podniků. Kombinace potřeb a dovedností v partnerství společenstvím a podnikům přináší účinnější a příznivější sociální a hospodářské dopady. Podpora nefinanční pomoci má velký význam pro rozšíření spektra podpory od ostatních odvětví a napomáhá ke strategičtěšímu uvažování o kapacitě v oblasti sociální odpovědnosti – sem patří podpora dobrovolné činnosti zaměstnanců, poskytování bezplatných služeb, věnování darů, např. ve formě prostor či vybavení.

4.6.4 Klíčem k úspěšné partnerské spolupráci je **komunikace**. Zprostředkovatelské služby⁽¹²⁾ přispívají ke zefektivnění a zjednodušení obchodních vztahů mezi dvěma odvětvími a k překonání kulturních rozdílů. Tyto služby je třeba podporovat a zlepšit jejich dostupnost pro podniky, což napomůže k odstranění překážek, jež brání sdílení hodnot mezi odvětvími a skutečnému zapojení do projektů v oblasti sociální odpovědnosti podniků.

4.7 Mezinárodní pokyny a úmluvy

4.7.1 MOP vypracovala osm základních úmluv, jež mají sloužit jako základ pro práva na globální úrovni. Členské státy tyto základní úmluvy již ratifikovaly. EU může prokázat svou podporu tím, že zajistí, aby byly tyto úmluvy dodržovány i třetími zeměmi.

4.7.2 EHSV rozhodně podporuje záměr Komise uvést politiku na podporu sociální odpovědnosti podniků do plného souladu s existujícími celosvětovými nástroji, zejména s aktualizovanými pokyny Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), s prohlášením MOP o zásadách pro nadnárodní společnosti a sociální politiku, s normou ISO 26000, s obecnými zásadami Organizace spojených národů v oblasti podnikání a lidských práv a s mezinárodními rámcovými dohodami. Výbor žádá Komisi o přesné objasnění, jakým způsobem to chce uskutečnit.

4.7.3 Pokyny OECD přijalo 42 zemí, z toho 24 představují členské státy EU. Tyto pokyny zahrnují jedinečný mechanismus monitorování – jedná se o národní kontaktní místa, která mají za úkol tyto pokyny šířit a řešit případy, v nichž mělo dojít k porušení těchto zásad. EHSV tudíž doporučuje, aby byly v rámci obnovené strategie EU pro sociální odpovědnost podniků vyhrazeny prostředky na budování kapacit ohledně pokynů OECD. Doporučuje rovněž, aby Komise a členské státy posílily úlohu sociálních partnerů v těchto národních kontaktních místech.

4.7.4 EHSV se domnívá, že by se politika v oblasti sociální odpovědnosti podniků měla zaměřit na dodávání strategických směrů podnikům, neboť sledování závazků přijatých podniky s více než 1 000 zaměstnanci (záměr č. 10) je neproveditelné a budou na ně muset být vynaloženy značné finanční zdroje EU.

V Bruselu dne 24. května 2012.

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Staffan NILSSON

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 125, 27.5.2002, s. 44 [není k dispozici v češtině].

⁽¹²⁾ Zprostředkovatelské služby poskytují firmy, které pomáhají navazovat kontakty mezi organizacemi z různých odvětví a zefektivňují jejich pracovní vztahy tím, že kombinují potřeby, dovednosti a zdroje. Příkladem takového zprostředkovatelské firmy je Pilot Light <http://www.pilotlight.org.uk>.

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy, jež získaly alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů, byly během rozpravy zamítnuty (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

Odstavec 2.3

Upravit následovně

„Navrhovaná nová rozšířená definice sociální odpovědnosti podniků zní takto: ‚odpovědnost podniků za dopad jejich činnosti na společnost‘. Tato definice ~~bere v potaz normativním způsobem zavádí~~ další aspekty, jež by měly podniky zahrnout do svých strategií sociální odpovědnosti. ~~Aktualizuje tuto~~ Vychází z této dřívější definice: ‚koncepce, podle které podniky začleňují sociální otázky a otázky týkající se životního prostředí do podnikatelské činnosti a do vztahů se zúčastněnými subjekty na bázi dobrovolnosti‘.“

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 88

Hlasy proti: 91

Hlasování se zdrželo: 23

Odstavec 4.1

Změnit

„~~Aktualizace~~ Rozšíření definice sociální odpovědnosti podniků.“

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 80

Hlasy proti: 106

Hlasování se zdrželo: 23

Odstavec 4.1.1.

Pozměnit takto

„~~Silnou stránkou nového návrhu je aktualizovaná definice sociální odpovědnosti podniků. Nová rozšířená a normativní definice sociální odpovědnosti podniků by mohla podkopat pokrok, k němuž došlo v uplynulém desetiletí, kdy tato definice vycházela z praktického přístupu představeného ve sdělení Komise z roku 2006 o sociální odpovědnosti podniků, včetně aliance pro sociální odpovědnost podniků. EHSV však považuje za nezbytné, aby Komise ozřejmila význam pojmu ‚podniky‘ v této definici, aby se zamezilo jeho nesprávnému výkladu. Komise musí dále objasnit, jaké nové strategie na základě aktualizované definice vypracuje, a jasně předložit analýzu nákladů a přínosů včetně ohlášené legislativní iniciativy týkající se zveřejňování nefinančních informací. Komise by měla také specifikovat své plány na stimulaci sociální odpovědnosti podniků u různých složek podnikatelské sféry, jako jsou např. velké korporace, malé a střední podniky a podniky v sociální ekonomice.~~“

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 85

Hlasy proti: 121

Hlasování se zdrželo: 20

Odstavec 4.4.2

Změnit

„~~Sociální partneři~~ Dialog mezi pracovníky, zúčastněnými stranami a vedením podniku hraje v každém plánu v oblasti sociální odpovědnosti podniků velmi cennou úlohu, jelikož pomáhá při přizpůsobení strategie v oblasti sociální odpovědnosti podniků individuálním potřebám každého podniku jak při šíření informací, tak při a posilování sociálního dialogu. V příslušných podnicích by měly být zřízeny platformy, které by zajišťovaly kolektivní smlouvy, transparentnost, komunikaci a zapojení, což jsou všechno součástí plánu v oblasti sociální odpovědnosti podniků.“

Výsledek hlasování

Hlasy pro: 86

Hlasy proti: 125

Hlasování se zdrželo: 14

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Na cestě k razantnější evropské reakci vůči drogám

COM(2011) 689 final

(2012/C 229/16)

Zpravodaj: **pan Ákos TOPOLÁNSZKY**

Dne 25. října 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Na cestě k razantnější evropské reakci vůči drogám

COM(2011) 689 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 18. dubna 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 24. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 118 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV)

1.1 vítá obsah sdělení Komise a souhlasí s tím, že v zájmu silnější Evropy je zapotřebí razantnějších akcí a že opatření k ovlivňování poptávky po drogách a jejich nabídky musejí být vyvážená;

1.2 je právě proto zklamán, že sdělení představuje ve srovnání s předchozím přístupem, jenž byl vyvážený a založený na konsenzu, krok zpět, poněvadž klade převážný důraz na opatření ke snižování nabídky drog;

1.3 myslí si, že zde regulatorní a trestněprávní přístup nestačí, a naléhavě žádá, aby byla na základě důkladného vyhodnocení současné protidrogové strategie, jejíž platnost brzy vyprší, vypracována nová celounijní protidrogová strategie;

1.4 vyjadřuje znepokojení nad změnami v prioritách politiky financování a i v tomto ohledu důrazně vyzývá k návratu k vyváženému přístupu;

1.5 podporuje další harmonizaci vnitrostátních opatření zaměřených na boj proti obchodu s drogami a doporučuje, aby se proces harmonizace trestního práva EU rozšířil na různé formy činů spojených s drogami;

1.6 doporučuje, aby se u opatření na snižování nabídky vypracoval a používal nezávislý a vědecky podložený hodnotící systém a aby se na plnění těchto úkolů vyčlenily dostatečné prostředky;

1.7 souhlasí s plánovanými opatřeními pro konfiskaci a vyhledávání výnosů z trestné činnosti a doporučuje, aby se zabavené výnosy z trestné činnosti alespoň částečně využívaly na podporu do velké míry podfinancované oblasti snižování poptávky;

1.8 zdůrazňuje, že ani v případě nových nebezpečných drog právní předpis nestačí a že se předpisy musí v každém případě provádět v rámci integrované a globální intervenční politiky. Jejich účinnost je zapotřebí neustále monitorovat a vyhodnocovat;

1.9 má za to, že část sdělení věnovaná snižování poptávky je příliš obecná a má nepřiměřený rozsah, a doporučuje, aby Komise iniciovala vypracování takových institucionálních mechanismů, jež by zajistily, že se budou úspěšně realizovat politické iniciativy opřené o vědecké důkazy;

1.10 je pevně přesvědčen, že ve střednědobém horizontu je nutné vyvinout komplexní a koordinovanou politiku v oblasti závislosti na všech psychoaktivních látkách („legálních“ i „nelegálních“), aby tak doposud oddělené politiky navzájem nerušily svoje účinky;

1.11 podporuje činnost evropského Fóra občanské společnosti pro otázky drog a doporučuje, aby se na úrovni EU i na úrovni členských států více zohledňovaly odborné poznatky tohoto subjektu.

2. Obecné připomínky

2.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá sdělení Evropské komise s názvem *Na cestě k razantnější evropské reakci vůči drogám* ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM(2011) 689 final.

2.2 Souhlasí se závěrem uvedeným v tomto dokumentu, tedy že po přijetí Lisabonské smlouvy „je třeba, aby evropská reakce proti drogám byla razantní a rozhodná a aby řešila jak poptávku po drogách, tak jejich nabídku“. Vítá odhodlání Komise dát protidrogové politice EU nový impuls a souhlasí s tím, že „opatření EU by se měla zaměřit na ty oblasti, kde přinesou více přidané hodnoty“.

2.3 EHSV je však zároveň zklamán, že sdělení představuje ve srovnání s předchozím přístupem, jenž byl vyvážený a založený na konsenzu a jenž se ve stejné míře soustředil na snižování nabídky i poptávky, krok zpět. Sdělení klade převážný důraz na právní nástroje ke snižování nabídky drog, zatímco v otázkách snižování poptávky si klade pouze velmi neurčité cíle.

2.4 Výbor vyjadřuje politování nad tím, že se zdá, že dokument Komise opomíjí lidskoprávní a širší sociálněpolitické aspekty související s užíváním drog. V dokumentu se naopak klade důraz na regulační a trestněprávní nástroje, které jsou zřídka kdy předmětem vědeckých hodnotících postupů, avšak jejichž účinnost je podle dostupných údajů sporná, a které ani nejsou obzvláště nákladově efektivní ⁽²⁾.

2.5 EHSV je přesvědčen, že opatření na snižování nabídky by měla být součástí strategického systému a že pouze jako taková mají svůj smysl. Je třeba se vyhnout nepřiměřenému zdůrazňování trestněprávních opatření, protože ta by měla být pouze opatřením poslední možnosti (*ultima ratio*). Tuto politiku tudíž nesmí charakterizovat případný odklon od preventivních opatření na podporu komplexního přístupu využívajícího řady nástrojů ve prospěch zjednodušujícího a trestajícího přístupu s malým ohledem na lidská práva, jaký převládá na mnoha místech světa.

2.6 EHSV je přesvědčen, že co se týče protidrogové politiky EU, musí se na základě vyhodnocení stávající strategie vypracovat, rozsáhle prodiskutovat a přijmout nová strategie, která by byla založena na konsenzu a vyjadřovala by sdílený závazek členských států, že se budou podílet na dosavadní strategické reflexi, akčních programech a finančních politikách (tzv. *best mix of policies*), jež se doposud uplatňovaly a jež charakterizovala rovnováha a důraz na základní hodnoty Lisabonské strategie.

2.7 V souladu se základní zásadou, podle níž stát nesmí způsobovat škody a rizika, které by byly vyšší než ty, před nimiž má chránit, je třeba zavést takový rozhodovací mechanismus, jenž by umožňoval okamžitou změnu dané politiky, pokud by nezávislé hodnocení prokázalo její negativní výsledky.

3. Financování

3.1 EHSV je znepokojen tím, jak se mění a ztenčují finanční priority Komise. Současný program *Zdraví pro růst*, který Komise

vyhlásila v rámci třetího víceletého finančního plánu na období 2014–2020, se problematikou drog a snižováním poptávky po drogách nezabývá. Nezmiňuje se ani o finančních prostředcích nutných ke snižování poptávky v souladu s cíli protidrogové strategie a souvisejícího akčního programu EU.

3.2 Stejná změna zasáhla priority financování návrhu Komise týkajícího se programů *Spravedlnost* a *Práva a občanství*, poněvadž dotace přidělené na řešení problému s drogami budou klást důraz především na aspekty týkající se prevence kriminality. EHSV důrazně žádá Komisi, aby změnila svou finanční politiku v souladu s potřebami vyváženého strategického přístupu.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Zneužívání drog a obchod s drogami

4.1.1 Co se týká boje proti obchodu s drogami, sdělení zdůrazňuje fenomén neustálého vývoje trhu s nelegálními drogami a to, že se objevují inovativní metody a vyspělé technologie pašování. Komise trvá na tom, že k tomu, aby bylo možné účinně bojovat proti těmto negativním jevům, je nutné zlepšit koordinaci mezi iniciativami proti obchodu s drogami.

4.1.2 V dokumentu se zdůrazňuje, že vstup Lisabonské smlouvy ⁽³⁾ v platnost umožňuje posílit právní a politické nástroje boje proti obchodu s drogami. Nicméně se v něm uvádí, že určité právní nástroje ⁽⁴⁾ nevedly téměř k žádnému sladení vnitrostátních opatření v oblasti boje proti nedovolenému obchodu s drogami ani dostatečně nepříspěly k usnadnění justiční spolupráce ve věcech týkajících se nedovoleného obchodu s drogami ⁽⁵⁾.

4.1.3 Komise ve sdělení v tomto ohledu doporučuje nové právní nástroje, díky nimž hodlá zaprvé stanovit společná minimální pravidla pro boj proti hlavním sítím přeshraničního obchodu s drogami tím, že prozkoumá minimální společné přitěžující a polehčující okolnosti, zadruhé si přeje zdokonalit definice trestných činů a sankcí a zatřetí chce pro členské státy zavést přísnější požadavky na předkládání zpráv.

4.1.4 EHSV v podstatě se závěry uvedenými v dokumentu souhlasí, zdůrazňuje však zároveň, že tyto snahy mohou být úspěšné pouze tehdy, pokud bude v souvislosti s opatřeními zaměřenými na snižování nabídky k dispozici nástroj k měření výsledků a také podložené ukazatele. Naléhavě proto požaduje,

⁽²⁾ Trestněprávní nástroje dnes ve většině zemí postihují převážně uživatele drog, obchodníky s drogami zasahují jen minimálně.

⁽³⁾ Ustanovení čl. 83 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁽⁴⁾ Např. rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami, Úř. věst. L 335, 11.11.2004, s. 8–11.

⁽⁵⁾ COM(2011) 689 final.

aby byly okamžitě vypracovány hodnotící a monitorovací mechanismy, jež by dokázaly měřit skutečnou účinnost i nákladovou efektivitu těchto opatření. Podporuje práci, která již byla na vývoji vhodných ukazatelů zahájena ⁽⁶⁾.

4.1.5 EHSV zdůrazňuje, že prostředků, které jsou k dispozici pro hodnocení nástrojů týkajících se opatření v oblasti snižování nabídky, je nepřiměřeně málo v poměru k závažnosti jejich dopadu na základní práva uživatelů drog, kteří sami o sobě z právního hlediska nikomu nezpůsobují újmu ani nejednají se zjištěným cílem.

4.1.6 EHSV v duchu příslušného sdělení Evropské komise týkajícího se této otázky ⁽⁷⁾ doporučuje, aby se harmonizace politiky EU v trestněprávních věcech vztahovala i na takové činy, u nichž jsou odlišnosti mezi trestněprávními postupy (normy, tresty, trestní řízení, výjimky) v jednotlivých členských státech tak veliké, že to nepochybně poškozuje lidská práva a právní jistotu. Podle názoru EHSV tomu tak v současnosti v případech zneužívání drog je ⁽⁸⁾.

4.1.7 EHSV připomíná, že harmonizace minimálních trestů, kterou EU plánuje, nesmí vést k tomu, že se zvýší maximální tresty v jednotlivých členských státech. Současně upozorňuje na to, že politika, která se soustředí na snižování nabídky, může vysílat signál o bezmoci politických činitelů, a proto je naprosto nezbytné nalézt rovnováhu mezi hrozbou trestněprávních sankcí a nezbytnými opatřeními v oblasti léčby a podpory.

4.1.8 EHSV soudí, že namísto sledování přístupu zaměřeného výlučně na boj proti obchodování s drogami je nutné přepracovat trestněprávní strategie tak, aby omezovaly sociální a zdravotní dopady spojené s obchodováním s drogami a kladly důraz na bezpečí jednotlivců i celé společnosti.

4.2 Prekursory drog

4.2.1 EHSV souhlasí s hodnocením situace uvedeným v této kapitole a také s tím, že každé stávající či plánované opatření musí zajišťovat účinnou kontrolu týkající se zneužívání precursorů drog a současně nenarušovat legální obchod s těmito látkami.

⁽⁶⁾ První evropská konference o ukazatelích snižování nabídky drog. Společná iniciativa zaměřená na vypracování udržitelných alternativ v oblasti monitorování trhu s drogami, kriminality a opatření ke snižování nabídky. Evropská komise, 20.–22.10.2010.

⁽⁷⁾ COM(2011) 573 final.

⁽⁸⁾ Tytéž činy (například předání malého množství mezi uživateli) mohou v některých zemích znamenat trest odnětí svobody v délce dvou až pěti let, zatímco v jiných vedou k využití prostředků celostátní či místní politiky podpory (vytváření pracovních míst, podpora bydlení, sociální podpora atd.).

4.2.2 EHSV souhlasí s tím, že je v tomto ohledu zapotřebí zintenzivnit mezinárodní spolupráci, třebaže existují výrazné odlišnosti, pokud jde o přístup k údajům, jejich kvalitu i připravenost je poskytovat, především co se týče dotčených třetích zemí.

4.3 Konfiskace a vyhledávání majetku pocházejícího z trestné činnosti

4.3.1 EHSV podporuje záměr Komise v této oblasti a má za to, že legislativní nástroje, jež jsou zde uvedeny, jsou k řešení daných problémů přiměřené a vhodné. Lituje proto, že tyto nástroje z nejrůznějších důvodů neprokázaly svou účinnost.

4.3.2 Z tohoto důvodu podporuje vypracování nových a přísnějších právních aktů a rozšíření celounijní legislativní harmonizace na tuto oblast.

4.3.3 EHSV doporučuje, aby se alespoň část konfiskovaného majetku věnovala na podporu opatření zaměřených na snižování poptávky, která tradičně trpí podfinancováním, avšak která zůstává neúčinnějším prostředkem boje proti užívání drog a řešení jeho společenských následků.

4.4 Nové psychoaktivní látky

4.4.1 EHSV vyjadřuje zásadní souhlas s tím, co Komise v této oblasti ve sdělení konstatuje. Komise má za to, že obecné právní předpisy splní očekávání veřejnosti i úřadů, pokud jde o to, aby se nové látky rychle dostaly pod kontrolu. Pokud se však skutečně nevyhodnotí rizika, která mohou tyto jednotlivé látky představovat, může dojít k poškození legitimních terapeutických i průmyslových zájmů. EHSV by stejně tak rád poznamenal, že současná metodika hodnocení rizika neodráží víceoborový přístup, ale vychází v první řadě z chemických a policejních analýz.

4.4.2 EHSV zdůrazňuje, že v případě nových nebezpečných drog ani právní předpis nestačí a že se předpisy musí v každém případě provádět v rámci integrované a globální intervenční politiky a jejich dopady je zapotřebí neustále monitorovat a vyhodnocovat. Mohou totiž mít nežádoucí účinky – uživatelé mohou mít tendenci přeorientovat se na nové látky, dále jde o riziko kriminalizace, růstu cen na nelegálním trhu, automatického zákazu či kontrol látek, které mohou být užitečné, ukrytí uživatelů a další rizika, jež s sebou nelegální obchod nese, atd. EHSV lituje, že navrhované legislativní nástroje neberou tato hlediska v úvahu.

4.4.3 EHSV považuje za důležité, aby političtí činitelé vedle sestavení seznamu rovněž navrhli opatření, která by byla zaměřená na zdravotní a sociální dopady užívání psychoaktivních látek, případně aby se snažili najít takovou alternativní regulaci, která by přímo nekriminalizovala uživatele. Zdůrazňuje, že za tímto účelem je zapotřebí odstranit nedostatky ve sběru údajů, vylepšit interaktivitu toku informací, zorganizovat celoživotní učení pracovníků v této oblasti, zajistit spolehlivé

informace založené na nejmodernějších metodách a technologiích, vypracovat předpisy a kontroly na ochranu uživatelů a vyvinout a realizovat odpovídající léčebné a podpůrné služby.

4.4.4 EHSV vyzdvihuje mimo jiné problém, že reakce, která spočívá v právních předpisech týkajících se nových látek, i nadále přehlíží – v daném případě mnohem vážnější – problémy se „starými“ psychoaktivními látkami, jež kontrolovány nejsou (alkohol, nikotin, některé průmyslové halucinogeny atd.).

4.5 Snižování poptávky

4.5.1 EHSV je zklamán návrhy Komise v otázkách snižování poptávky, poněvadž ve vztahu k jádru věci obsahují pouze obecná konstatování. Doporučuje Komisi, aby dále pracovala na strategickém přístupu, jenž by mohl představovat kvantitativní i kvalitativní pokrok směrem k zajištění základních práv na léčbu.

4.5.2 Je proto důležité, aby se Komise nesnažila pouze o vypracování kvalitních norem, ale přispěla k tomu, aby byly v členských státech zavedeny takové politiky financování, které odrážejí vyvážený přístup.

4.5.3 V celé Evropě by mělo být zajištěno pokrytí širokou škálou služeb podložených vědeckými poznatky, jež budou zacílené na snižování poškození zdraví (HIV/AIDS, hepatitida a předávkování), a jejich přístupnost, dosažitelnost a dostupnost pro osoby, které mají problémy související s drogami. Tyto služby zahrnují detoxifikaci, rezidenční, ambulantní a komunitní péči, rehabilitaci, opětovné začlenění, substituční léčbu a služby související s výměnou jehel. Programy by měly být na stejném základě poskytovány ve vězeňských zařízeních a také menšinové populaci a osobám, jimž hrozí diskriminace.

4.5.4 EHSV má za to, že protidrogové politiky na evropské úrovni a na úrovni jednotlivých členských států by měly upřednostnit poskytování služeb v oblasti zdraví a léčby osobám v nouzi před kriminalizací a trestáním osob vystavených problémům souvisejícím s drogami.

4.5.5 EHSV upozorňuje na to, že Evropská unie v současnosti nemá k dispozici žádný prostředek, jímž by mohla upozornit či postihnout ty členské státy, které nezajišťují možnost využít léčebných služeb, jejichž účinnost byla vědecky dokázána, a které tím porušují lidská práva.

4.5.6 EHSV tedy vybízí Komisi k tomu, aby se zasazovala jednak o zavedení takových institucionálních mechanismů, jež by zaručovaly, že se ve všech členských státech budou skutečně realizovat vědecky prokázané kroky, jednak o to, aby mechanismy financování, které budou jejich realizaci napomáhat, fungovaly vyváženým a kontrolovaným způsobem.

4.6 Mezinárodní spolupráce

4.6.1 EHSV souhlasí s dialogem se zeměmi produkce a tranzitu i s politikou podpory a technické pomoci, a doporučuje jejich zintenzivnění.

4.6.2 Podporuje záměr, aby EU posílila svou angažovanost v sousedních zemích, se strategickými partnery a podél drogových tras do EU na základě vyváženého a komplexního přístupu a za plného dodržování lidských práv.

4.6.3 EHSV si velmi váží výsledků, jež od svého vzniku přináší Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost, pokud jde o monitorování drogové situace, zvyšování kvality a disciplíny u předávání údajů i přípravu společných strategických přístupů v této oblasti.

4.6.4 EHSV vyzývá Komisi, aby připravila hodnocení situace, co se týče sociálních změn v důsledku přetrvávající hospodářské krize, a aby v ní věnovala zvláštní pozornost vzorcům týkajícím se užívání drog a obchodu s drogami.

4.6.5 Ačkoli EHSV uznává význam i přínos tří úmluv OSN o drogách⁽⁹⁾, přece jen považuje za důležité vyzdvihnout, že navzdory svým deklarovaným cílům nedosáhly toho, aby byl ve většině zemí světa a v části Evropy zajištěn legální, přiměřený a spravedlivý přístup k některým drogám. Nejenže se objem nelegální výroby a užívání drog nesnížily, ale dokonce se podstatně zvýšily. Současný systém zároveň vždy neumožňuje zaručit vědecky podložená opatření ve prospěch zdraví a blahobytu.

4.6.6 EHSV právě z tohoto důvodu doporučuje, aby se Evropská unie na základě konsenzu členských států a s ohledem na lidská práva a vědecké důkazy ujala úlohy kriticky smýšlejícího strážce úmluv OSN o omamných látkách a jejich provádění. Pokud to EU bude považovat za nezbytné, mohla by zaujmout postoj ve prospěch modernizace úmluv.

4.6.7 EHSV též těší činnost evropského Fóra občanské společnosti pro otázky drog a podporuje ji. Vyzývá k tomu, aby se při rozhodování na úrovni EU států více zohledňovaly odborné poznatky tohoto subjektu. EHSV by ocenil, kdyby dostal možnost účastnit se činnosti tohoto fóra jako pozorovatel.

⁽⁹⁾ Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 ve znění protokolu z roku 1972, Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971 a Úmluva proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988.

5. Výhled do budoucna

5.1 V souladu s čl. 11 odstavci 3 a 4 Lisabonské smlouvy EHSV doporučuje Komisi i členským státům, aby upevnily aktivní sociální dialog a v zájmu participativní demokracie intenzivně zapojily do procesu strategického plánování profesní sdružení a v co nejvyšší míře i organizace spotřebitelů. Koordináční činnost veřejnoprávních orgánů by tak bezprostředně podléhala posouzení občanskou společností a odborníky.

5.2 EHSV se domnívá, že je nutné plánování ve dvou směrech. V první řadě je třeba vytvořit v globálním měřítku v rámci posílené spolupráce synergie mezi harmonizovanými přístupy na úrovni EU. Poté je zapotřebí místní přístup, aby mohly vznikat takové evropské politiky, které nebudou abstraktní, ale budou vycházet ze skutečných potřeb místních společenství a budou se moci spolehnout na jejich součinnost.

5.3 EHSV je pevně přesvědčen, že ve střednědobém horizontu je nutné vyvinout komplexní a koordinovanou politiku

v oblasti závislostí na všech psychoaktivních látkách („legálních“ i „nelegálních“). V současnosti jsou totiž jednotlivé politiky z politických a právních důvodů uměle oddělené, využívají radikálně odlišné nástroje a vyvolávají účinky, které mají spíše tendenci se navzájem rušit, než aby se posilovaly. Zároveň je diskutabilní velmi různorodý vztah mezi těmito politikami a donucovací pravomocí, jež je výlučně v rukou státu.

5.4 EHSV doporučuje, aby Komise připravila podmínky pro zajištění přístupu k řízenému medicínskému využití lékařského konopí a k celé řadě postupů substituční léčby.

5.5 EHSV se staví kriticky k tomu, jak se na úrovni Unie řeší alkoholismus jako všeobecný problém, jenž společnost poškozuje nejvíce. Odkazuje v tomto ohledu na svá předchozí stanoviska ⁽¹⁰⁾ a žádá Komisi, aby v této otázce podnikla rozhodné kroky.

V Bruselu dne 24. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 175, 27.7.2007, s. 78–84.
Úř. věst. C 318, 23.12.2009, s. 10–14.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů)

COM(2012) 11 final – 2012/011 (COD)

(2012/C 229/17)

Hlavní zpravodaj: **pan PEGADO LIZ**

Dne 16. února 2012 se Evropský parlament a dne 1. března 2012 Evropská rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů)

COM(2012) 11 final – 2012/011 (COD).

Dne 21. února 2012 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Zaměstnanost, sociální věci, občanství přípravou podkladů Výboru na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), jmenoval pana PEGADA LIZE hlavním zpravodajem, a přijal následující stanovisko 165 hlasy pro, 34 hlasů bylo proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá všeobecný směr postupu Komise, vyjadřuje souhlas s navrhovaným zmocňovacím základem a v zásadě schvaluje záměry návrhu, jež do značné míry odpovídají stanovisku Výboru. Ohledně právního statusu ochrany údajů se EHSV domnívá, že zpracovávání a předávání údajů v rámci vnitřního trhu musí být omezováno právem na ochranu osobních údajů ve smyslu článku 8 Listiny základních práv a čl. 16 odst. 2 SFEU.

1.2 EHSV nemá jednoznačný názor na to, zda je volba nařízení jako nejvhodnějšího právního nástroje vzhledem ke stanoveným cílům správná, a žádá Komisi, aby lépe prokázala a odůvodnila, proč je tento nástroj vhodnější než směrnice či dokonce nezbytný.

1.3 Výbor však vyjadřuje politování nad příliš četnými výjimkami a omezeními, jež se týkají stanovených zásad práva na ochranu osobních údajů.

1.4 V nových souvislostech digitální ekonomiky Výbor sdílí mínění Komise, že „mají fyzické osoby právo využívat účinné kontroly nad svými osobními informacemi“, a požaduje dále, aby toto právo bylo rozšířeno na různé aplikace, pro něž se využitím dat získaných velkým množstvím prostředků (zákonných a někdy nezákonných) a jejich zpracováním vytvářejí osobní profily.

1.5 Vzhledem k tomu, že se jedná o základní práva, měla by harmonizace konkrétních oblastí formou nařízení umožňovat členským státům, aby ve svém vnitrostátním právu doplnily chybějící ustanovení nebo přijaly ustanovení příznivější, než obsahuje nařízení.

1.6 Dále Výbor nemůže akceptovat téměř systematické odkazy na akty v přenesené pravomoci, které se netýkají výslovně článku 290 SFEU.

1.7 Výbor nicméně vítá úsilí o vytvoření účinného institucionálního rámce, který by zaručil efektivní uplatnění právní úpravy, a to jak na úrovni podniků (inspektoři ochrany údajů), tak na úrovni veřejné správy členských států (nezávislé orgány dozoru). Výbor by však ocenil, kdyby Komise zvolila přístup, který by lépe odpovídal skutečným potřebám a očekáváním občanů a jež by také byl více systematizován v závislosti na povaze jednotlivých oblastí hospodářské a společenské aktivity.

1.8 EHSV soudí, že v navrhovaném textu je možné provést celou řadu zlepšení a upřesnění, a uvádí konkrétní příklady vztahující se k mnoha článkům, pokud jde o lepší definování práv, posílení ochrany občanů obecně a zejména zaměstnanců, povahu souhlasu, zákonnost zpracování a zvláště funkci inspektorů ochrany údajů a zpracování údajů v souvislosti se zaměstnáním.

1.9 EHSV také soudí, že by měly být do textu zařazeny některé prvky, které nebyly řešeny, zejména rozšíření oblasti působnosti, zpracování citlivých údajů nebo skupinové soudní opravné prostředky.

1.10 EHSV dále zastává mínění, že v oblasti působnosti nařízení musejí být výslovně uvedeny vyhledávače. Většinu svých příjmů získávají z cílené reklamy tím, že shromažďují osobní údaje návštěvníků svých stránek a v některých případech dokonce využívají osobní profily. Totéž by mělo platit pro servery nabízející ukládání souborů a v některých případech software (cloud computing), které z komerčních důvodů sbírají údaje o uživateli.

1.11 Do působnosti nařízení by měly dále náležet také osobní informace zveřejňované na sociálních sítích, které by měly ve shodě s právem „být zapomenut“ umožňovat úpravy nebo vymazání informací o dané osobě nebo zrušení její osobní stránky na žádost včetně odkazů na další velmi frekventované stránky, kde jsou tyto informace reprodukovány nebo komentovány. Článek 9 by měl být v tomto smyslu upraven.

1.12 V neposlední řadě EHSV žádá Komisi, aby znovu zvážila některé aspekty návrhu, jež Výbor hodnotí jako nepřijatelné v citlivých oblastech, jako jsou ochrana dětí, právo na odpor, získávání profilů, určitá omezení práv, prahový počet 250 zaměstnanců pro určení inspektorů ochrany údajů nebo způsob, jakým je upraveno „jediné kontaktní místo“.

2. Úvod

2.1 EHSV byl požádán o stanovisko k *návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů)* ⁽¹⁾.

2.2 Je však třeba poznamenat, že tento návrh je součástí „balíčku“ obsahujícího úvodní sdělení ⁽²⁾, návrh směrnice ⁽³⁾ a zprávu Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů na základě čl. 29 odst. 2 *rámcového rozhodnutí Rady ze dne 27. listopadu 2008* ⁽⁴⁾. EHSV nebyl požádán o zaujetí stanoviska k celé navrhované legislativě, ale pouze k návrhu nařízení, zatímco měl být požádán také o stanovisko k návrhu směrnice.

2.3 Návrh, k němuž byl EHSV požádán o stanovisko, se podle Komise nachází na křižovatce dvou nejdůležitějších právně-politických a politicko-ekonomických směrů Evropské unie.

2.3.1 Na jedné straně je zde článek 8 Listiny základních práv Evropské unie a také čl. 16 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Tyto články upravují ochranu údajů jako základní právo, jež musí být jako takové chráněno.

O tento základ se opírají sdělení Evropské komise vztahující se ke Stockholmskému programu a akčnímu plánu jeho provádění ⁽⁵⁾.

2.3.2 Na druhé straně se zde uplatňuje digitální strategie pro Evropu a obecněji strategie Evropa 2020 prosazující konsolidaci dimenze „jednotného trhu“ ochrany údajů a snížení administrativní zátěže, jež tíží podniky.

2.4 Záměrem Komise je aktualizovat a modernizovat zásady stanovené v konsolidované směrnici 95/46/ES o ochraně údajů, aby bylo v budoucnosti zajištěno právo osoby na respektování soukromí v digitální společnosti a jejích sítích. Cílem je posílit práva občanů, konsolidovat vnitřní trh EU, zaručit vysokou úroveň ochrany údajů ve všech oblastech (včetně justiční spolupráce v trestních věcech), zajistit řádné uplatňování k tomu přijatých ustanovení, usnadnit přeshraniční zpracovávání údajů a stanovit obecná pravidla ochrany údajů.

3. Obecné připomínky

3.1 V nových souvislostech digitální ekonomiky Výbor sdílí mínění Komise, že „mají fyzické osoby právo využívat účinné kontroly nad svými osobními informacemi“, a požaduje dále, aby toto právo bylo rozšířeno na různé aplikace, pro něž se využitím dat získaných velkým množstvím prostředků (zákonů a někdy nezákonných) a jejich zpracováním vytvářejí osobní profily. Výbor také zastává názor, že zpracování a přenos dat v rámci jednotného trhu musí být omezeny právem na ochranu podle článku 8 Listiny základních práv. Jedná se o základní právo zaručené institucionálním právem Unie a vnitrostátním právem většiny členských států.

3.2 Všichni občané nebo obyvatelé Unie disponují z tohoto titulu základními právy zaručenými Listinou a Smlouvami. Rovněž právní systémy členských států, někdy dokonce na ústavní úrovni, uznávají tato práva. Právo na ochranu údajů, které se jich týká, doplňuje a posiluje další práva, jako je právo k podobizně nebo právo na ochranu soukromí. Musí být možné dosáhnout respektování těchto práv požadavkem na provozovatele internetové stránky, aby upravitel nebo odstranil profil nebo soubor na serveru, a pokud to neprovede, tak k tomu účelu získat soudní příkaz.

3.3 Uchování souborů obsahujících údaje o osobách je nepostradatelné ve veřejné správě ⁽⁶⁾, v personálním řízení podniků, v komerčních službách, ve sdruženích a odborech, v politických stranách k evidenci členů, v sociálních sítích a vyhledávacích na internetu. Je však třeba, aby bylo chráněno soukromí osob zákonně zapsaných v těchto souborech a tyto soubory vedené k rozdílným účelům tedy obsahovaly pouze údaje nezbytné

⁽¹⁾ COM(2012) 11 final.

⁽²⁾ COM(2012) 9 final.

⁽³⁾ COM(2012) 10 final.

⁽⁴⁾ COM(2012) 12 final.

⁽⁵⁾ Sdělení zdůrazňují potřebu Unie „zavést úplný režim ochrany osobních údajů, který pokryje všechny oblasti pravomoci Unie“ a „zajistit soustavné uplatňování základního práva na ochranu údajů“ tak, aby fyzické osoby měly právo vykonávat účinnou kontrolu svých údajů.

⁽⁶⁾ Viz stanovisko CESE *Opakované použití informací veřejného sektoru*, zpravodajka, Úř. věst. C 191, 29.06.2012, s. 129.

pro dané využití a nebyly vzájemně propojovány IKT, pokud se nejedná o nezbytné a právně chráněné propojení. Existence orgánů, jenž by měl neomezený přístup ke všem osobním údajům, by byla ohrožením občanských svobod a práva na ochranu soukromí.

3.4 V případě souborů uchovávaných soukromoprávními subjekty musí osoby, o nichž jsou údaje vedeny, disponovat právem přístupu ke svým údajům, právem na jejich opravu i odstranění ze souborů, ať se jedná o soubory určené k průzkumu trhu nebo soubory na sociálních sítích.

3.5 Pokud se jedná o soubory uchovávané pro veřejnou nebo soukromou správu odpovídající zákonným nárokům, musejí osoby disponovat právem na přístup, opravu v případě chybných údajů, ba i odstranění záznamu, pokud se stal nepotřebným, například výmaz z rejstříku trestů v případě amnestie nebo po ukončení pracovní smlouvy, po uplynutí právně závazných lhůt pro archivování.

3.6 EHSV vítá všeobecný směr návrhu Komise a konstatuje, že záměry konsolidované směrnice 95/46/ES zůstávají platné. Je však nutné jejich podstatné přezkoumání, protože mezitím uplynulo 17 let a v prostředí digitálních technologií proběhlo mnoho technologických a společenských změn. Směrnice 95/46/ES například neřeší určité aspekty přeshraniční výměny informací a údajů mezi orgány činnými v trestním řízení a výkonu trestu v rámci policejní a justiční spolupráce. Tato otázka se řeší v návrhu směrnice obsažené v balíčku zabývajícím se ochranou údajů, k němuž Výbor nebyl požádán o stanovisko.

3.7 EHSV v zásadě souhlasí s cíli návrhu, jež jsou v souladu s ochranou základních práv a do značné míry odpovídají stanovisku Výboru (7), zejména v těchto otázkách:

- sestavení jediného souboru předpisů o ochraně údajů platného v celé EU, jenž by stanovil co nejvyšší úroveň ochrany;
- výslovné potvrzení volného pohybu osobních údajů v rámci Unie;
- zrušení řady nadbytečných administrativních povinností, jež by podle Komise znamenalo pro podniky roční úspory zhruba 2,3 miliardy eur;
- povinnost uložená podnikům a organizacím oznamovat závažná narušení ochrany údajů vnitrostátnímu orgánu dozoru co nejdříve (pokud možno do 24 hodin);

- možnost občanů obracet se na orgán pro ochranu údajů ve své zemi, a to i tehdy, budou-li jejich údaje zpracovávány podnikem se sídlem mimo území EU;
- usnadnění přístupu k vlastním údajům a možnost tyto osobní údaje přenášet od jednoho poskytovatele služeb k dalšímu (právo na přenositelnost údajů);
- zavedení „práva být zapomenut“, jež zajišťuje občanům možnost lépe se vypořádat s riziky spojenými s ochranou osobních údajů on-line tím, že v případě neexistence legitimních důvodů pro uchovávání údajů bude možné údaje vymazat;
- proti stávající situaci posílení úlohy nezávislých národních orgánů pověřených ochranou údajů, aby mohly lépe zajišťovat aplikaci a respektování pravidel EU na území daného členského státu, zejména pravomoc ukládat za porušení pravidel pokuty podnikům až do výše 1 milionu eur nebo 2 % jejich celkového ročního obrátu;
- technologická neutralita a aplikace na veškeré zpracování údajů, ať automatizované či manuální;
- povinnost provádět hodnocení dopadu týkající se ochrany údajů.

3.8 EHSV vítá důraz na ochranu základních práv a naprosto souhlasí s výběrem navrhovaného právního základu, použitého v této legislativě poprvé. Podtrhuje rovněž velký význam tohoto návrhu pro vytvoření jednotného trhu a dosažení pozitivních účinků v rámci strategie Evropa 2020. Co se týče volby nařízení, část členů EHSV nezávisle na své skupině souhlasí s Komisí a je toho názoru, že se jedná o nejvhodnější právní nástroj pro zajištění jednotného uplatnění a stejně vysoké míry ochrany údajů ve všech členských státech; jiní členové si zase myslí, že nástrojem, který by mohl lépe zajistit dodržování zásady subsidiarity a lépe chránit údaje by byla směrnice, zvláště v těch členských státech, které již zajišťují větší míru ochrany než tu, kterou stanoví návrh Komise. EHSV si je rovněž vědom toho, že ani členské státy nemají na tuto otázku jednotný názor. EHSV proto vyzývá Komisi, aby lépe podložila svůj návrh s tím, že explicitně uvede jeho soulad se zásadou subsidiarity a důvody, proč je volba nařízení nezbytná pro stanovení cíle.

3.8.1 Jelikož se jedná o nařízení, jež má bezprostřední a úplnou platnost ve všech členských státech a nevyžaduje provedení, upozorňuje EHSV Komisi na to, že je nutné dbát na shodu všech jazykových verzí, což se v tomto návrhu nepodařilo.

3.9 EHSV zastává mínění, že návrh na jedné straně měl být dalekosáhlejší ve směru ochrany určitých práv, která byla prakticky zbavena obsahu v důsledku nesčetných výjimek a omezení, a na druhé straně měl nastolit lepší rovnováhu práv různých

(7) Stanovisko EHSV, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 123.

subjektů. Je zde tedy riziko nižší váhy cílů základního práva na ochranu údajů ve srovnání s cíli jednotného trhu. EHSV v zásadě sdílí stanovisko, jež zaujal evropský inspektor ochrany údajů ⁽⁸⁾.

3.10 EHSV by ocenil, kdyby Komise zvolila přístup, který by lépe odpovídal potřebám a očekávání občanů a jenž by také byl více systematizován v závislosti na povaze jednotlivých oblastí hospodářské a společenské aktivity, jako je například elektronický obchod, přímý marketing, pracovněprávní vztahy, veřejné orgány, dohled a bezpečnost, DNA atd., a rozlišoval právní režim na základě těchto velmi rozdílných zpracování údajů.

3.11 Vzhledem k různým ustanovením obsaženým v návrhu (všechna jsou shrnuta v článku 86) závisí velmi významné aspekty právního nástroje a fungování systému na budoucích aktech v přenesené pravomoci (26 případů přenesení pravomoci na dobu neurčitou). EHSV zastává mínění, že tento postup dalece přesahuje meze stanovené článkem 290 Smlouvy a definované ve sdělení Evropské komise vztahujícím se k provádění článku 290 Smlouvy o fungování Evropské unie ⁽⁹⁾, což má dopady na právní jistotu a jednoznačnost návrhu. EHSV je toho názoru, že některé případy přenesení pravomoci by mohl upravovat přímo evropský zákonodárce. Jiné by mohly spadat do kompetence vnitrostátních kontrolních orgánů nebo jejich sdružení na evropské úrovni ⁽¹⁰⁾. Posílilo by se tím uplatňování zásady subsidiarity a zvýšila by se právní jistota.

3.12 EHSV chápe důvody, proč se Komise vzhledem ke specifické právní povaze návrhu zabývala pouze právy fyzických osob, nicméně žádá, aby se předmětem zájmu Komise staly i osoby právnické, zejména s právní subjektivitou.

4. Konkrétní připomínky

Kladně hodnocené prvky

4.1 Návrh zůstává ve shodě s účelem a záměry směrnice 95/46/ES, zejména pokud se jedná o určité definice, podstatu zásad vztahujících se ke kvalitě údajů a důvodnosti jejich zpracování, zpracování vztahující se na jednotlivé kategorie a určitá práva na informace a přístup k údajům.

4.2 Návrh správným směrem inovuje základní aspekty nových definic, upřesnění podmínek souhlasu, především souhlasu dítěte, kategorizace nových práv, jako je právo na opravu a výmaz, zejména „práva být zapomenut“, obsahu práva vznést námitku, profilování a velmi podrobně upravených

povinností správců a zpracovatelů, zabezpečení údajů a obecného rámce sankcí, především správní povahy.

4.3 Výbor také vítá úsilí návrhu o vytvoření účinného institucionálního rámce, který by zaručil efektivní uplatnění právní úpravy jak na úrovni podniků (inspektoři ochrany údajů), tak na úrovni veřejné správy členských států (nezávislé orgány dozoru), a posílení spolupráce těchto orgánů mezi sebou a s Komisí (vytvoření Evropského výboru pro ochranu údajů). Upozorňuje však na to, že musí být zachovány pravomoci národních a částečně i regionálních inspektorů ochrany údajů v jednotlivých členských státech.

4.4 Dále Výbor považuje za pozitivní prvky podnět k vypracování kodexů chování a úlohu vydávání osvědčení, pečeti a známek ochrany údajů.

Možná zlepšení

4.5. Článek 3 – územní působnost

4.5.1 Prováděcí podmínky upravené v odstavci 2 jsou příliš restriktivní. Připomeňme případ, kdy farmaceutické podniky se sídlem mimo Evropu mají za účelem klinických zkoušek zájem o přístup ke klinickým údajům dotčených osob s bydlištěm v Evropské unii.

4.6 Článek 4 - definice

4.6.1 Definice „souhlasu“ představuje významný základ jakékoliv konstrukce v oblasti ochrany údajů, takže by bylo vhodné upřesnit její jednotlivé prvky, především charakteristiku „jiného jednoznačného potvrzení“ (zejména ve francouzské jazykové verzi).

4.6.2 V článku 4 by bylo vhodné uvést definici pojmu „předávání osobních údajů“, který není nikde definován.

4.6.3 Je nutné definovat pojem „zákonosti“, uváděný v čl. 5 písm. a).

4.6.4 Je také nutné stanovit definice údajů „zjevně zveřejňovaných“ (čl. 9 odst. 2 písm. a)).

4.6.5 Rovněž je nutné definovat pojem „profilování“, který se průběžně používá v textu návrhu.

4.7 Článek 6 – zákonnost zpracování

4.7.1 V písmenu f) se používá pojem „oprávněné zájmy správce“, jenž není uvedený v předchozích částech článku a jeví se jako neurčitý a subjektivní. Měl by být upřesněn v textu samotném, nikoli ponechán aktům v přenesené pravomoci

⁽⁸⁾ Stanovisko evropského inspektora ochrany údajů k balíčku reforem ochrany údajů, 7. března 2012.

⁽⁹⁾ COM(2009) 673 final, 9.12.2009.

⁽¹⁰⁾ Viz výtku francouzského senátu týkající se zásady subsidiarity.

(odst. 5), a to tím spíše, že písmeno f) se neuvádí v odstavci 4 (významném například pro poštovní služby a přímý marketing⁽¹¹⁾).

4.8 Článek 7 – souhlas

V odstavci 3 je třeba uvést, že odvolání souhlasu zamezuje jakémukoliv budoucímu zpracování a má vliv na zákonnost zpracování údajů až po odvolání souhlasu.

4.9 Článek 14 – informování

4.9.1 V odst. 4 písm. b) by bylo vhodné stanovit nejzazší lhůtu.

4.10 Článek 31 – ohlašování narušení bezpečnosti orgánům dozoru

4.10.1 Ohlašování jakýchkoliv případů narušení by mohlo zpochybnit funkci systému a v konečném důsledku by se mohlo stát překážkou efektivního určení zodpovědnosti viníků.

4.11 Článek 35 – inspektoři ochrany údajů

4.11.1 Pokud se jedná o inspektory ochrany údajů, bylo by vhodné upřesnit podmínky spojené s touto funkcí, zejména ochranu proti propuštění, která by byla jasně definovaná a časově by přesahovala období, po něž dotyčná osoba vykonává tuto funkci; základní podmínky a související jednoznačné požadavky na výkon této činnosti; zbavení inspektora veškeré zodpovědnosti, pokud na narušení upozornil zaměstnavatele nebo vnitrostátní orgány dozoru ochrany údajů; právo zaměstnanců, aby se jejich zástupci přímo účastnili jmenování inspektora ochrany údajů a právo na pravidelné informování od těchto zástupců⁽¹²⁾ o zjištěných nesnázích a jejich řešení. Je také třeba upřesnit otázku zdrojů, které by na tuto funkci byly určeny.

4.12 Článek 39 – osvědčení

4.12.1 Osvědčování by mělo náležet k úkolům Komise.

4.13 Články 82 a 33 – zpracovávání v souvislosti se zaměstnáním

4.13.1 V článku 82 chybí výslovný odkaz na hodnocení výkonu (a nezmiňuje se ani v článku 20, jenž se vztahuje k profilování). Dále se neupřesňuje, zda se toto zmocnění vztahuje také na formulaci ustanovení týkajících se inspektora ochrany údajů. Rovněž by se měl upřesnit zákaz „profilování“ v souvislosti se zaměstnáním, pokud se týče posouzení dopadu na ochranu údajů (článek 33).

4.14 Články 81, 82, 83 a 84

4.14.1 Místo „V mezích tohoto nařízení ...“ by mělo být uvedeno „Na základě tohoto nařízení ...“.

⁽¹¹⁾ Je třeba upřesnit otázku adresné listovní nabídky. Uplatnění nařízení v nynějším znění by vedlo k jejímu zákazu, přestože představuje nepřilíší obtěžující a cílenou metodu vyhledávání nových zákazníků.

⁽¹²⁾ Například předkládáním periodické zprávy o činnosti inspektora ochrany údajů zástupcům zaměstnanců nebo voleným zaměstnancům správní nebo dozorní rady na národní nebo evropské úrovni, pokud takové rady existují.

Co v návrhu chybí a mělo by se doplnit

4.15 Oblast působnosti

4.15.1 Vzhledem k tomu, že se jedná o základní práva, měla by harmonizace konkrétních oblastí umožňovat členským státům, aby ve svém vnitrostátním právu doplnily chybějící ustanovení nebo přijaly ustanovení příznivější, než obsahuje nařízení, tak jak je již stanoveno v oblastech upravených články 80–85.

4.15.2 V samotném textu nařízení, tedy nejen v odůvodnění, by se měly výslovně uvést IP adresy osob jako chráněné osobní údaje.

4.15.3 Do působnosti nařízení, tedy nejen do odůvodnění, musejí být zařazeny vyhledávače, protože podstatnou část svých příjmů získávají z reklamy, shromažďují osobní údaje o uživateli a komerčně je využívají.

4.15.4 Bylo by vhodné uvést, že do působnosti nařízení náleží sociální sítě, a to nejen v případech, kdy používají profilování ke komerčním účelům.

4.15.5 Do působnosti nařízení musejí rovněž spadat metody kontroly a filtrování internetu, které předstírají obranu proti padělání, ale jejich skutečným záměrem je profilování určitých uživatelů sítě, vedení záznamů o nich a o všech jejich pohybech, pokud k tomu nemají provozovatelé zákonné povolení.

4.15.6 Dále by bylo vhodné, aby se povinnosti upravené nařízením vztahovaly na instituce a orgány Unie.

4.16 Článek 9 – zvláštní kategorie údajů

4.16.1 Nejvhodnější postup by spočíval v definování zvláštních režimů v závislosti na okolnostech, situaci a účelu zpracovávání údajů. Je třeba v těchto oblastech doplnit zákaz vytváření profilů.

4.16.2 Do tematiky zpracovávání citlivých údajů ke statistickým účelům by bylo vhodné zařadit zásadu nediskriminace.

4.17 Některé (nevyužité) možnosti by se měly uplatnit v následujících oblastech:

— na vypracování „závazných podnikových pravidel“, jež by podle článku 43 postačovaly k mezinárodnímu předávání údajů, by se měli podílet zástupci zaměstnanců na všech národních a evropských úrovních;

— při mezinárodním předávání údajů o zaměstnancích, zejména do třetích zemí, by měla být informována a konzultována evropská rada zaměstnanců;

— na jmenování členů Evropské rady pro ochranu údajů, která má nahradit pracovní skupinu zřízenou podle článku 29, by se měli na základě dodaných informací podílet evropští sociální partneři a evropské nevládní organizace zabývající se ochranou spotřebitelů a lidských práv;

— tito partneři a výše uvedené nevládní organizace na národní úrovni by se měli podílet na jmenování členů vnitrostátních orgánů pro ochranu údajů, což se v současném znění rovněž neupravuje.

4.18 Články 74 až 77 – skupinové soudní opravné prostředky ve věci nezákonných souborů a odškodnění

4.18.1 Většina narušení práva na ochranu údajů vykazuje kolektivní povahu, jelikož pokud k němu dojde, není tímto porušením postižena jediná osoba, ale určitá skupina nebo všechny osoby, o nichž se vedou záznamy. Tradiční individuální právní prostředky nemohou přiměřeně reagovat na takové případy narušení práva. Článek 76 sice uvádí, že všechny subjekty, organizace nebo sdružení, jejichž cílem je chránit práva subjektů údajů, mohou požadovat výkon práv podle článků 74 a 75 jménem jednoho či více subjektů údajů, to se však nevztahuje na právo na odškodnění a odpovědnost. Takovou možnost upravuje článek 77 pro individuální osoby, nepřipouští však skupinové zastupování ani skupinové soudní opravné prostředky.

4.18.2 Výbor proto připomíná, že již léta v řadě stanovisek vyjadřuje přesvědčení, že EU naléhavě potřebuje harmonizovaný právní nástroj pro skupinovou žalobu na evropské úrovni, jež je nutná v mnoha oblastech práva EU a v řadě členských států existuje.

Co je nepřijatelné:

4.19 Článek 8 – děti

4.19.1 V článku 4 odstavci 18 se v souladu s Newyorskou úmluvou definuje dítě jako každá osoba mladší 18 let. Není přijatelné, aby podle čl. 8 odst. 1 byl možný „souhlas“ se zpracováním osobních údajů u dětí ve věku od 13 let.

4.19.2 EHSV chápe, že je třeba definovat specifická pravidla pro malé a střední podniky. Není však přijatelné, aby Komise mohla aktem v přenesené pravomoci prostě vyjmout malé a střední podniky z povinnosti respektovat práva dítěte.

4.20 Článek 9 – zvláštní kategorie

4.20.1 Stejně tak v čl. 9 odst. 2 písm. a) není žádný důvod k tomu, aby děti mohly „udělovat souhlas“ se zpracováním osobních údajů, které se týkají národnosti, politických názorů,

vyznání, zdravotního stavu, sexuálního života nebo odsouzení v trestních věcech.

4.20.2 Údaje poskytnuté dobrovolně subjekty údajů, jako je tomu v případě Facebooku, by neměly být vyňaty z ochrany, jak by bylo možné soudit z čl. 9 písm. e); mělo by se na ně vztahovat přinejmenším právo být zapomenut.

4.21 Článek 13 – práva ve vztahu k příjemcům

4.21.1 Výjimka uvedená v závěru („kdy to není možné nebo to vyžaduje nepřiměřené úsilí“) není důvodná ani přijatelná.

4.22 Článek 14 – informování

4.22.1 Rovněž nepřijatelná je stejná výjimka v odst. 5 písm. b).

4.23 Článek 19 odst. 1 – právo vznést námitku

4.23.1 Neurčitý výraz „závažné legitimní důvody“, který zakládá výjimku, je nepřijatelný a právo vznést námitku tím ztrácí obsah.

4.24 Článek 20 – profilování

4.24.1 Zákaz profilování by se neměl omezovat na „automatické“ zpracování⁽¹³⁾.

4.24.2 V odst. 2 písm. b) je nutné nahradit výraz „pokud byla přijata vhodná opatření“ výrazem „pokud byla uskutečněna vhodná opatření“.

4.25 Článek 21 – omezení

4.25.1 Formulace odst. 1 písm. c) je naprosto nepřijatelná, protože obsahuje neurčité a nedefinované výrazy jako: důležitý hospodářský nebo finanční zájem, rozpočtové, peněžní a daňové záležitosti, či dokonce stabilita a integrita trhu – tento výraz byl doplněn do směrnice 95/46.

4.26 Články 25, 28 a 35 – kritérium 250 zaměstnanců

4.26.1 Zavádí se prahové kritérium 250 zaměstnanců. Teprve překročením tohoto počtu se stávají závazná některá opatření, například jmenování inspektora ochrany údajů. V důsledku zavedení tohoto kritéria by opatření chránila jen necelých 40 % zaměstnaných občanů. Stejně kritérium se týká povinnosti vést dokumentaci, takže velká většina zaměstnanců by neměla žádnou možnost, jak dohlížet na využívání svých

⁽¹³⁾ Viz doporučení CM/Rec(2010)13 Výboru ministrů Rady Evropy, 23. listopadu 2010.

osobních údajů, a neexistovala by tak žádná kontrola. Výbor navrhuje možnost stanovení nižší prahové hodnoty, například počtu zaměstnanců, jenž se v členských státech obecně požaduje pro vytvoření orgánu zastupujícího zaměstnance v rámci podniků. Jiný přístup založený na objektivních kritériích by mohl například vycházet z počtu souborů chráněných údajů zpracovaných za stanovené časové období nezávisle na velikosti daného podniku nebo organizace.

4.27 Článek 51 – jediné kontaktní místo

4.27.1 Je pochopitelné, že ve snaze o ulehčení situace podniků a zvýšení účinnosti mechanismů ochrany údajů se zavádí zásada jediného kontaktního místa. Může to však způsobit citelné zhoršení ochrany údajů o občanech obecně a zejména osobních údajů o zaměstnancích. Pak by byla

zbytečná nynější povinnost zajistit, aby předávání osobních údajů bylo předmětem dohody podniku a bylo schvalováno vnitrostátním orgánem dozoru ochrany údajů ⁽¹⁴⁾.

4.27.2 Tento systém se kromě toho jeví jako protichůdný vůči záměru místního řízení. Je zde nebezpečí, že občan zbaví možnosti, aby jeho žádost řešil nejbližší a nejsnáze dostupný kontrolní orgán.

4.27.3 Existují tedy důvody svědčící ve prospěch zachování pravomoci orgánu příslušného členského státu předkladatele.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ Zejména nezávislémi orgány dozoru, oprávněnými povolovat kontrolovat zakládání jmenovitých souborů. Jejich pravomoc by se měla naopak rozšířit v digitální společnosti a sociálních sítích, mj. vzhledem k hodnotě výměny individuálních profilů v marketingu.

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrh, jenž získal alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů, byl během rozpravy zamítnut (čl. 54 odst. 3 jednacího řádu):

Vyškrtnout odstavce 4.25 a 4.25.1

~~„4.25. Články 25, 28 a 35 – kritérium 250 zaměstnanců~~

~~4.25.1 Zavádí se prahové kritérium 250 zaměstnanců. Teprve překročením tohoto počtu se stávají závazná některá opatření, například jmenování inspektora ochrany údajů. V důsledku zavedení tohoto kritéria by opatření chránila jen necelých 40 % zaměstnaných občanů. Stejně kritérium se týká povinnosti vést dokumentaci, takže velká většina zaměstnanců by neměla žádnou možnost, jak dohlížet na využívání svých osobních údajů, a neexistovala by tak žádná kontrola. Výbor navrhuje možnost stanovení nižší prahové hodnoty, například počtu zaměstnanců, jenž se v členských státech obecně požaduje pro vytvoření zaměstnaneckého výboru či podnikové nebo dozorčí rady. Jiný přístup založený na objektivních kritériích by mohl například vycházet z počtu souborů chráněných údajů zpracovaných za stanovené časové období nezávisle na velikosti daného podniku nebo organizace.“~~

Hlasování

Pro: 87

Proti: 89

Zdrželo se: 26

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rámec kvality pro služby obecného zájmu v Evropě

COM(2011) 900 final

(2012/C 229/18)

Zpravodaj: **pan SIMONS**

Dne 20. prosince 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Rámec kvality pro služby obecného zájmu v Evropě

COM(2011) 900 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 145 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor hluboce lituje, že matoucí název sdělení vyvolává více očekávání, než co je jeho skutečným obsahem. Matoucí proto, že „rámec kvality“ zde má zřejmě jiný význam, než uznaná společná hodnota „kvality“ podle článku 14 SFEU a Protokolu č. 26, hodnota, jež není uvedena ve sdělení ani obecně, ani v rámci odvětví.

1.2 Výbor pokazuje na to, že je nutné zveřejnit tuto vysvětlující poznámku ke službám obecného zájmu. Pokud jsou tato vysvětlení obsažena ve sdělení Komise, souhlasí s nimi vyjma učiněných poznámek. V minulých letech rovněž opakovaně poukázal na nutnost disponovat kvalitními, účinnými a moderními službami obecného zájmu.

1.3 Výbor je nadále přesvědčen, že je nezbytné převést nová ustanovení primárního práva týkající se služeb obecného zájmu do sekundárních odvětvových a případně do obecných právních předpisů.

1.4 Současná finanční a hospodářská krize opět jasně připomněla ústřední roli služeb obecného zájmu pro zajištění sociální a územní soudržnosti, přičemž nelze opomenout, že možnosti veřejného sektoru jsou z důvodu politických rozhodnutí omezeny. Výbor souhlasí s nutností naléhavě přijmout vhodná opatření, aby bylo možné zachovat poskytování těchto služeb a zlepšit jejich kvalitu.

1.5 Výbor považuje institucionální rámec (článek 14 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), Protokol č. 26

a článek 36 Listiny základních práv) za dobrý základ pro další opatření, ačkoli se domnívá, že toto sdělení ještě nepředstavuje soudržný a specifický přístup ke službám obecného zájmu, jenž je potřebný.

1.6 Poskytovat, zadávat či financovat služby obecného hospodářského zájmu prostřednictvím odvětvových předpisů, jež umožňují řešení na míru, je dle názoru Výboru záležitostí členských států a nadále jí zůstane, zatímco legislativní pravomoci EU spočívají zejména v možnosti stanovit ekonomické a finanční rámcové podmínky a v kontrole evidentních chyb.

1.7 Výbor se vyslovuje za to, že při revizi odvětvových právních předpisů, jež upravují povinnosti univerzální služby, je nutný pravidelný přezkum na základě nových ustanovení primárního práva a s ohledem na vývoj potřeb uživatelů a na technologické a hospodářské změny. Tento přezkum by probíhal ve spolupráci se zainteresovanými stranami a s občanskou společností. Při této revizi má být dle názoru Výboru uplatněn přístup, jenž zohlední jak zaměstnanost, tak sociální a územní soudržnost, jelikož tyto aspekty byly doposud zanedbávány.

1.8 Protokol č. 26 zdůrazňuje pravomoci členských států ohledně poskytování, zadávání či organizace nehoospodářských služeb obecného zájmu. Výbor se domnívá, že proto jsou za hodnocení služeb na vnitrostátní, regionální a místní úrovni odpovědní především členské státy, Evropské komisi zůstává pouze povinnost šířit tzv. osvědčené postupy a provádět kontrolu těchto služeb, pokud jde o dodržování obecných zásad Smluv EU.

1.9 Výbor vítá pokus Komise vysvětlit ve sdělení různé základní pojmy, jež se používají v diskusích o službách obecného zájmu a jež se přímo týkají zákazníků a spotřebitelů, tedy obecně občanů. Výklad je však nekompletní. Výbor se domnívá, že by definice služeb obecného zájmu měla obsahovat více než odkaz na existenci trhu. V této souvislosti lze uvést např. demokratické legitimní politické rozhodování v členských státech. Bylo by vhodné provést rozsáhlou konzultaci a znovu - bez prostoru k interpretacím v jednotlivých jazykových verzích - předložit seznam pojmů za účelem zamezení nesprávných interpretací.

1.10 Výbor souhlasí s vyjasněním a větší právní jistotou ohledně pravidel EU platných pro služby obecného hospodářského zájmu. To platí rovněž pro zveřejnění příruček Komise, zejména pokud byly řádně vypracovány za účasti odborníků, jejichž cílem je lepší chápání a uplatňování pravidel EU pro oblast služeb obecného hospodářského zájmu.

1.11 Ohledně zajišťování přístupu k základním službám jakou jsou poštovní služby, základní bankovní služby, veřejná (osobní) doprava, energetika a elektronické komunikace, musí dle názoru Výboru platit univerzální právo na přístup, zejména pro zranitelné spotřebitele, k nimž patří postižené osoby a osoby žijící pod úrovní životního minima. Členské státy musejí na základě platných právních systémů znovu a znovu podloženě a za dohledu Komise zvažovat, zda tyto služby zůstanou ve veřejném sektoru či zda od něj budou přejaty nebo zda budou předány (částečně) za přísných podmínek na trh.

1.12 Výbor se domnívá, že ve sdělení se mělo věnovat více pozornosti službám obecného zájmu v oblasti sociální, zdravotní a v oblasti služeb trhu práce. Výbor také vybízí Komisi k tomu, aby zintenzivnila práci v oblasti specifikace sociálních služeb obecného zájmu. Stejně jako Komise se Výbor domnívá, že sociální služby obecného zájmu EU, např. v oblastech, jako je zdravotní péče, péče o děti a seniory, pomoc zdravotně postiženým osobám, sociální bydlení či služby trhu práce, mají klíčovou úlohu.

1.13 Výbor vyzývá Komisi, aby v dohledné době předložila návrhy týkající se podpory kvalitních iniciativ, zejména v oblasti sociálních služeb obecného zájmu, protože ve sdělení se těmto službám věnuje minimum pozornosti a protože po nich roste poptávka a jejich financování se stává stále problematičtější. Kromě toho by Komise měla pokračovat v provádění dobrovolného rámce kvality pro sociální služby na úrovni členských států.

2. Úvod

2.1 Se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost byla zavedena nová ustanovení týkající se služeb obecného zájmu,

a to v článku 14 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) a Protokolu č. 26 o výkladu pojmu společné hodnoty v článku 14 SFEU a o nehmotných službách obecného zájmu. Přiznala rovněž článku 36 Listiny základních práv stejnou právní sílu, jako mají Smlouvy.

2.2 Kromě toho poukazuje vleklá finanční a ekonomická krize na zásadní úlohu služeb obecného zájmu při zajišťování sociální a územní soudržnosti, a rovněž je zřejmý dopad, jaký má krize na veřejný sektor. Z průzkumů vyplývá, že „veřejné služby“, do nichž spadá mnohem více než pouze služby obecného zájmu, tvoří přes 26 % HDP 27 členských států EU a zaměstnávají 30 % evropské pracovní síly.

2.3 Toto jsou hlavní důvody, které vedly Komisi k rozhodnutí předložit sdělení, jež je předmětem stanoviska.

3. Obsah dokumentu Komise

3.1 Rámec kvality má podle Komise zajistit, aby regulační prostředí na úrovni EU i nadále posilovalo sociální rozměr jednotného trhu, aby byla lépe zohledňována specifická povaha těchto služeb a aby při poskytování těchto služeb byly naplňovány hodnoty uznané v uvedeném protokolu, tj. kvalita, bezpečnost a dostupnost, rovné zacházení, univerzální přístup a práva uživatelů.

3.2 Komise konstatuje, že v průběhu let se poptávka po službách obecného zájmu i způsob jejich poskytování podstatně změnil. Komise uvádí, že dříve byly tyto služby poskytovány centrální vládou, zatímco dnes jsou svěřovány nižším orgánům veřejné správy nebo soukromému sektoru prostřednictvím příslušných právních předpisů.

3.3 Proces liberalizace, jiné priority vládní politiky a měnící se potřeby a očekávání uživatelů ještě zdůraznily tendence popsané v odstavci 3.2. Jelikož mají mnohé tyto služby hospodářskou povahu, podléhají pravidlům vnitřního trhu a hospodářské soutěže, pokud „uplatnění těchto pravidel nebrání právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, které jim byly svěřeny“.

3.4 Nehledě na existující obavy týkající se dopadu těchto pravidel zejména na sociální služby, se Komise přesto domnívá, že uvedená pravidla lze uplatňovat takovým způsobem, jenž přihlíží ke zvláštním potřebám těchto služeb a který jejich nabídku dokonce rozšiřuje, přičemž je třeba zohlednit nutnou flexibilitu.

3.5 Komisí předložený tzv. rámec kvality se skládá ze tří oblastí činnosti, jež však Komise bohužel nedovedla do konkrétních návrhů.

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor hluboce lituje, že matoucí název sdělení vyvolává více očekávání, než co je jeho skutečným obsahem. Matoucí proto, že „rámec kvality“ zde má zřejmě jiný význam, než uznaná společná hodnota „kvality“ podle článku 14 SFEU a Protokolu č. 26, hodnota, jež není uvedena ve sdělení ani obecně, ani v rámci odvětví. Totéž platí i pro další hodnoty, k nimž patří bezpečnost, dostupnost, rovné zacházení, podpora univerzálního přístupu a práva uživatelů.

4.2 Rovněž je politováníhodné, že součástí sdělení není posouzení dopadu, neboť k tvrzením a konstatováním Komise lze mnoho dodat, jak se uvádí v odstavci 3.2. Podle Výboru a expertů vždy existovala nabídka těchto služeb ze strany místních a regionálních orgánů.

4.3 Výbor pokazuje na to, že je nutné zveřejnit tuto vysvětlující poznámku pro služby obecného zájmu. V předchozích stanoviscích⁽¹⁾ již poukázal na nutnost disponovat účinnými, moderními, přístupnými a cenově dostupnými službami obecného zájmu, jež jsou jedním z pilířů evropského sociálního modelu a sociální tržní ekonomiky, jakož i na to, že je třeba jim trvale věnovat pozornost, zejména v současné době, kdy finanční a ekonomická krize sužuje Evropu.

4.4 V tomto ohledu Výbor podporuje postup Komise a podněcuje ji, aby pokračovala ve specifické práci zaměřené na uznání zvláštností sociálních služeb obecného zájmu, např. v oblasti právních předpisů o státní pomoci a službách trhu práce.

4.5 Výbor je nadále přesvědčen, že je nezbytné převést nová ustanovení primárního práva týkající se služeb obecného zájmu do sekundárních odvětvových a případně do obecných právních předpisů.

4.6 Výbor se domnívá, že ve sdělení se mělo věnovat více pozornosti službám obecného zájmu v oblasti sociální a zdravotní. Výbor také vybízí Komisi k tomu, aby zintenzivnila práci v oblasti specifikace sociálních služeb obecného zájmu. Kromě toho je třeba uvést, že mohou existovat i další služby obecného zájmu než ty, které zmínila Komise, např. v oblasti kultury, vzdělávání, veřejnoprávního vysílání atd. Stejně jako Komise se Výbor domnívá, že sociální služby obecného zájmu EU, např. v oblastech, jako je zdravotní péče, péče o děti a seniory, pomoc zdravotně postiženým osobám, sociální bydlení či služby trhu práce, mají klíčovou úlohu.

4.7 Se zavedením nových ustanovení při vstupu v platnost Lisabonské smlouvy, článku 14 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) a Protokolu č. 26 o službách obecného zájmu, jakož i článku 36 Listiny základních práv, čímž získala stejnou právní sílu, jako mají Smlouvy, byly vytvořeny podmínky pro to, aby Komise sloučila všechny iniciativy, jež v oblasti služeb obecného zájmu vyvinula. Výbor to považuje za hodnotný přístup, ačkoli je třeba říci, že toto sdělení ještě nepředstavuje potřebný soudržný a specifický přístup ke službám obecného zájmu a neřeší jejich dostupnost. Z tohoto důvodu vyzývá Komisi, aby předložila konkrétní návrhy.

4.8 Článek 14 SFEU dává EU legislativní pravomoci v oblasti služeb obecného hospodářského zájmu a možnost stanovit zásady a podmínky, zejména ekonomické a finanční, pro fungování těchto služeb, aby mohly plnit svou funkci. Z kontextu článku dle Výboru jasně vyplývá, že tím nejsou myšleny podmínky služeb samotných, neboť ty stanovují vnitrostátní orgány (vnitrostátními orgány se v této souvislosti rozumí centrální, regionální a místní orgány, nýbrž rámcové podmínky a odvětvové podmínky v oblastech pravomoci EU.

4.9 Článek rovněž jasně říká, že je a bude pravomocí orgánů členských států a nižší úrovně tyto služby poskytovat, zadávat či financovat. Výbor se o to v minulosti rovněž zasazoval. Komise by proto měla o těchto službách i nadále shromažďovat informace na úrovni jednotlivých členských států, aby mohla posoudit provádění předpisů EU.

4.10 Komise konstatuje, že bude nadále zkoumat potřebu revidovat stávající odvětvové právní předpisy, jež upravují povinnosti univerzální služby. Výbor chce v této souvislosti uvést, že považuje za nutné, aby tento průběžný přezkum probíhal na základě nových ustanovení primárního práva a s ohledem na vývoj potřeb uživatelů a na technologické a hospodářské změny a ve spolupráci se zainteresovanými stranami a s občanskou společností. To platí zejména pro průzkum, zda jsou zapotřebí povinnosti univerzální služby v jiných odvětvích. Výbor se k tomuto tématu vyjádřil již v předchozích stanoviscích⁽²⁾.

4.11 Protokol č. 26 stanovuje v článku 1 základní zásady týkající se služeb obecného hospodářského zájmu, a v článku 2 pravomoci členských států při poskytování, zadávání či organizaci nehopodářských služeb obecného zájmu. Výbor se domnívá, že proto jsou za hodnocení služeb uvedených v článku 2 na vnitrostátní, regionální a místní úrovni odpovědný především členské státy, Evropské komisi zůstává v rámci kontroly evidentních chyb úloha provádět kontrolu těchto služeb, pokud jde o dodržování dalších obecných zásad Smluv EU.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 77–80; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 65–68; Úř. věst. C 162, 25.6.2008, s. 42–45; Úř. věst. C 309, 16.12.2006, s. 135–141.

⁽²⁾ Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 77–80.

4.12 Výbor vítá pokus Komise vysvětlit různé pojmy, jež se používají v diskusích o službách obecného zájmu. Výklad je však nekompletní a částečně nesprávný. Chybí mj. vysvětlení pojmu „základní služby“ a jeho postavení v celku a vyvstává otázka, zda slovo „onmisbaar“ použité v nizozemské verzi (str. 3, druhá odrážka) má stejný význam jako „základní“. Výčet specifických povinností univerzální služby rovněž není kompletní. Přímě ve sdělení Komise lze nalézt příklad nejasnosti: v nadpisu a první větě oblasti 2 se mluví o základních službách, avšak v následujícím textu této části se mluví o „povinnostech univerzální služby“. Za podpory známých odborníků musí Komise jednoznačně formulovat základní pojmy používané v souvislosti se službami obecného zájmu.

4.13 Rovněž se již poukázalo na to, že mezi jednotlivými jazykovými verzemi existují prostory pro interpretaci, a to nejen u základních pojmů. Vyvstává také otázka, zda se myslí pokaždé něco jiného, když se používají pojmy „univerzální přístup“ a „univerzální služba“, „veřejné služby“ a „povinnost veřejné služby“ a „úloha veřejné služby“. Typické pro tento zmatek je, že Komise ve svém seznamu základních pojmů navrhuje pojem obecné služby dále ve sdělení nepoužívat, přičemž již za čtyři odstavce poté uvádí „jež veřejným službám umožní naplňovat jejich úkoly“.

4.14 Bylo by vhodné provést rozsáhlou konzultaci ke všem těmto bodům a znovu předložit seznam pojmů za účelem zamezení nesprávných interpretací. Zejména je třeba zohlednit rozdíly mezi sociálními systémy v jednotlivých členských státech.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Při vypracování tohoto sdělení Komise použila přístup založený na třech oblastech činnosti, jak se uvádí v odstavci 3.5, jenž je dle názoru Výboru vhodným rámcem pro další opatření.

5.2 První oblast usiluje o vyjasnění pravidel EU platných pro služby obecného hospodářského zájmu a o dodání větší právní jistoty. To Výbor samozřejmě vítá. Již léta se o to zasazoval. Výbor však musí bohužel konstatovat, že tento cíl neobsahuje žádné konkrétní návrhy.

5.3 Pokud jde o přezkum pravidel v oblasti státní podpory pro služby obecného zájmu již Komise schválila nebo navrhla následující změny:

5.3.1 Nové sdělení, jež se bude podrobněji zabývat výkladem pojmů na celostátní, regionální a místní úrovni.

5.3.2 Větší počet sociálních služeb, jež při splnění určitých podmínek nebudou muset být oznamovány předem a posuzovány ze strany Komise. Mezi tyto služby nyní kromě nemocnic a sociálního bydlení patří služby obecného hospodářského zájmu, jimiž se uspokojují sociální potřeby v oblasti zdravotní a dlouhodobé péče, péče o děti, přístupu na trh práce a opětovného začlenění na trh práce a péče o zranitelné skupiny a jejich sociálního začleňování.

5.3.3 Důkladnější a cílenější posouzení opatření podpory velkého rozsahu, jež mohou mít výrazný dopad na fungování vnitřního trhu.

5.3.4 Návrh nového zvláštního pravidla de minimis pro služby obecného hospodářského zájmu, na jehož základě nejsou částky do výše 500 000 EUR ročně v období tří let považovány za podporu. V některých odvětvích, přičemž Komise uvádí dopravu a veřejnoprávní vysílání, nadále platí zvláštní odvětvové předpisy.

5.4 U návrhů Komise týkajících se reformy pravidel pro zadávání veřejných zakázek a koncese v zájmu zvýšení kvality poskytování služeb obecného hospodářského zájmu jsou relevantní následující aspekty:

5.4.1 Zavádí se zvláštní – mírnější - úprava pro sociální a zdravotní služby, která zohledňuje jejich specifickou úlohu a charakteristiky. Budou se na ně vztahovat vyšší prahové hodnoty a bude u nich třeba pouze dodržet zásadu transparentnosti a rovného zacházení. Reforma prosazuje používání kritéria hospodářsky nejvýhodnější nabídky (pojem „hospodářsky nejvýhodnější nabídka“ zahrnuje dle Evropské komise rovněž sociální a environmentální aspekty).

5.4.2 Bude větší právní jistota v tom, jak se pravidla EU v oblasti zadávání veřejných zakázek uplatní na vztahy mezi orgány veřejné správy. V tomto ohledu poukazujeme na nedávné stanovisko Výboru týkající se zadávání veřejných zakázek a udělování koncesí.

5.5 Kromě toho Výbor velmi vítá zveřejnění příruček pro používání pravidel EU, zejména pokud byly řádně vypracovány za účasti odborníků, jejichž cílem je lepší chápání a uplatňování pravidel EU pro oblast služeb obecného hospodářského zájmu.

5.6 Druhá oblast se týká zajišťování přístupu k základním službám, přičemž se Komise snaží dbát na vyváženost, pokud jde o potřebu posilovat hospodářskou soutěž a potřebu zajistit, aby měl každý občan za dostupnou cenu nadále přístup k základním službám vysoké kvality, jak se již uvádí v příslušné bílé knize z roku 2004.

5.7 V této souvislosti Komise uvádí následující příklady základních služeb: poštovní služby, základní bankovní služby, veřejná (osobní) doprava, energetika a elektronické komunikace. Výbor za odkazu na odstavec 4.6 vychází z toho, že tento výčet není konečný. Výbor považuje uvedené příklady rovněž za základní služby, jež musí být finančně dostupné a pro něž musí platit univerzální právo na přístup, zejména pro osoby, jež potřebují ochranu a pomoc, jak jsou osoby postižené a osoby dotčené chudobou a vyloučením. V případě konfliktu s pravidly pro hospodářskou soutěž musí být obecný zájem důležitější.

5.8 Třetí oblast se týká podpory kvalitních iniciativ, zejména v oblasti sociálních služeb obecného zájmu, po nichž roste poptávka a jejichž financování se jednak kvůli finanční a hospodářské krizi, jednak v důsledku stárnutí obyvatelstva stává stále problematičtější.

5.9 Výbor v této souvislosti připomíná, že stále čeká na sdělení Komise o zdravotnických službách, jež slíbila v souvislosti se sociálními službami obecného zájmu.

5.10 Jako příklad třetí oblasti uvádí Komise čtyři iniciativy. Výbor poukazuje na to, že tři ze čtyř iniciativ souvisejí s iniciativami, které již byly zahájeny. Podpora nových nadnárodních projektů v rámci programu PROGRESS by se tedy měla týkat nejen provádění dobrovolného rámce kvality, ale mělo by se zohlednit také začlenění výsledků projektů.

5.11 Výbor vítá, že Komise klade u veřejných zakázek důraz na to, aby byla zakázka udělena „za nejmenších nákladů pro společnost“ a ne nezbytně za nejnižší cenu. To je důležité zejména při optimální kombinaci sociální politiky a služeb trhu práce, jež se navzájem velmi ovlivňují. V celé společnosti je však nutné posílit sociální aspekt veřejných zakázek.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení, kterým se zřizuje nástroj pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti

COM(2011) 841 final

(2012/C 229/19)

Zpravodaj: **pan ADAMS**

Dne 7. prosince 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 203 Smlouvy o Evropském společenství pro atomovou energii, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení, kterým se zřizuje nástroj pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti

COM(2011) 841 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 146 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Výbor vítá navrhované nařízení a podmíněně podporuje širší uplatnění odborných zkušeností EU v oblasti jaderné bezpečnosti ve třetích zemích.

1.2 Výbor konstatuje, že dohled nad významnou finanční referenční částkou ve výši 631 milionů EUR v období let 2014–2020 spočívá na GR pro rozvoj a spolupráci – EuropeAid a bude se řídit společnými pravidly a postupy pro všechny politiky pomoci a rozvoje. Výbor očekává, že se tím zvýší odpovědnost, transparentnost a soulad s ostatními programy pomoci.

1.3 Výbor konstatuje, že počínaje rokem 2016 bude každé dva roky dostávat od Komise zprávu o provádění, výsledcích, hlavních výstupech a dopadech tohoto programu v oblasti vnější finanční pomoci Unie, a těší se na plnou účast v tomto procesu kontroly a přezkumu. Včasné plánování přezkumů programů v polovině období by mělo maximalizovat kapacitu pro dosahování výsledků a nepochybně bude probíhat ve spolupráci s geografickými programy či delegacemi EU v partnerských zemích.

1.4 Ukazuje se, že názory evropské občanské společnosti na rozvoj jaderné energie se v jednotlivých členských státech obecně značně liší, a v určitých aspektech nařízení by měla být tato skutečnost zřetelněji zohledněna.

1.5 Zvláště je třeba evropským občanům jako daňovým poplatníkům vysvětlit, že většina výdajů z programů bude určena na sanaci a pouze menší část výdajů bude použita na poradenské programy v oblasti bezpečnosti v rozvíjejících se ekonomikách, kde lze zajistit politickou a občanskou stabilitu.

1.6 Pro účely poskytování pomoci rozvíjejícím se zemím by Komise měla navrhnout mezinárodní úmluvu o kritériích a podmínkách týkajících se poradenství v oblasti jaderné bezpečnosti, která by byla vypracována v rámci malého počtu států schopných takové poradenství poskytovat. Bez ohledu na takovou úmluvu by měla být v rámci nástroje pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti zavedena jasná kritéria umožňující rozhodnout, zda určitá rozvíjející se země:

- splňuje minimální kritéria vnitrostátní a mezinárodní stability,
- je schopna a připravena zaručit zavedení správních, vědeckých a technických struktur nutných k uskutečnění jaderné alternativy,
- může udržitelným způsobem zpřístupnit finanční, technické a průmyslové zdroje potřebné k zabezpečení vysoké úrovně regulační způsobilosti a k zajištění veškerých podmínek bezpečného provozu a zajistit dlouhodobý program bezpečného nakládání s odpadem.

1.7 Tato kritéria by neměla tvořit součást přílohy nařízení, ale měla by být začleněna do hlavního textu, protože obsahují obecné zásady týkající se mezinárodní jaderné bezpečnosti, bezpečnosti mezinárodních vztahů a mezinárodní bezpečnosti vysokého významu.

1.8 Projekty pomoci by měly být v rozvíjející se zemi prováděny pouze tehdy, je-li tato země smluvní stranou Smlouvy o nešíření jaderných zbraní a jejích protokolů, Úmluvy o jaderné bezpečnosti a Společné úmluvy o bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady.

1.9 Pouze za výjimečných okolností týkajících se zajištění bezpečnosti by měly být poskytovány prostředky k získání technického vybavení. Komise by měla zavést příslušná kritéria, jejichž plnění se bude sledovat. Provozovatelé by neměli dostávat podporu.

1.10 Jako pomoc pro zvýšení transparentnosti se doporučuje, aby byly zpřístupněny případové studie z aktuálního programu a aby se zlepšila prezentace a vzájemné odkazy na internetové stránky EuropeAid.

1.11 Program nástroje pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti (INSC) by měl povzbudit a vyhodnotit kapacitu pro zavádění povinných nástrojů v právních předpisech každé země činnosti za okolností, kdy by prováděly nebo posilovaly smlouvy, úmluvy a dohody Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE).

1.12 Zvláště doporučujeme začlenit podporu pro nezávislé organizace občanské společnosti v rámci nebo v blízkosti přijímajících států, které chtějí zlepšit odpovědnost a transparentnost kultury jaderné bezpečnosti prostřednictvím konkrétních opatření.

2. Úvod

2.1 Čas od času vyvolají velkou pozornost otázky jaderné bezpečnosti a zabezpečení mimo Evropu, především v souvislosti s událostmi v Three Mile Island v roce 1979, v Černobylu v roce 1986 a ve Fukušimě v roce 2011. Takovéto nehody mají celosvětový dopad a upozorňují na katastrofické důsledky vyplývající z nekvalitního projektu, špatné kultury bezpečnosti a nedostatečné provozní bezpečnosti a regulačního rámce.

2.2 V roce 2010 bylo ve 30 zemích na celém světě v provozu 441 komerčních jaderných reaktorů, z nichž mnohé byly vybudovány v 70. a 80. letech 20. století s průměrnou dobou životnosti přibližně 35 let. V 56 zemích je v provozu i přibližně 250 reaktorů určených pro civilní výzkum. Více než 60 dalších jaderných reaktorů je ve výstavbě, zatímco více než 150 reaktorů se plánuje. Nové reaktory se budou stavět zejména v Číně, Indii a Rusku, ale možná také v jihovýchodní Asii, Jižní Americe a na Blízkém východě. Poptávka po elektrině nezadržitelně roste a státy se mohou snažit i o zvýšení svého vývozu energie z jaderných zdrojů.

2.3 Bez ohledu na to, zda dojde k jaderné „renesanci“, dokud budou jaderné elektrárny v provozu, budou vždy existovat významné otázky jaderné bezpečnosti s možným celosvětovým dopadem. Evropská unie proto tvrdí, že aspekty mezinárodní jaderné bezpečnosti jsou legitimní oblastí jejího zájmu a účasti, zejména vzhledem k tomu, že od uzavření Smlouvy o Euratomu v roce 1957 Unie získala v tomto oboru odborné zkušenosti v oblasti výzkumu, technologie, provozu i regulace. V Evropě se

nachází přibližně třetina světové instalované jaderné kapacity a s nejširší zkušeností s různými a dynamickými režimy regulace a bezpečnosti má Evropa v této oblasti velmi významné množství zkušeností. Černobylská katastrofa pak podnítila dynamický a aktivní přístup ke spolupráci a šíření informací v oblasti jaderné bezpečnosti, protože se tragickým způsobem prokázaly možné nedostatky bezpečnostních režimů ve třetích zemích.

2.4 Od roku 1991 je v rámci programu Evropské unie nazvaného TACIS (technická pomoc Společenství nezávislých států) poskytována významná podpora třetím zemím v oblasti jaderné bezpečnosti. Podpora byla určena na analýzu bezpečnosti, pomoc pro jaderné elektrárny na místě a v některých případech na dodávky zařízení pro zlepšení řízení provozu elektráren, na činnosti v oblasti regulace a udělování licencí a na nakládání s odpady. Příspěvky směřovaly i k širším mezinárodním iniciativám, zejména opatřením v Černobylu. Přibližně 1,3 miliardy eur bylo vyhrazeno na pomoc v oblasti jaderné bezpečnosti, zejména v Rusku a na Ukrajině a v mnohem menší míře v Arménii a Kazachstánu.

2.5 Od roku 2007 byl program TACIS nahrazen nástrojem pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti (INSC) ⁽¹⁾, který je konkrétně určen k prosazování a rozvoji jaderné bezpečnosti a již není omezen na státy vzniklé v důsledku rozpadu Sovětského svazu. Nástroj INSC disponuje na období let 2007–2013 rozpočtem ve výši 524 milionů EUR a financuje opatření určená ke zlepšení jaderné bezpečnosti, na bezpečnou dopravu, zpracování a likvidaci radioaktivního odpadu, sanaci bývalých jaderných areálů, ochranu před ionizujícím zářením z radioaktivních materiálů, připravenost na mimořádné události a podporu mezinárodní spolupráce v oblasti jaderné bezpečnosti.

2.6 Evropská unie úzce spolupracuje s MAAE a často poskytuje prováděcí financování pro doporučené programy, které by jinak financování nezískaly.

2.7 Nová výzva plyne ze záměru třetích zemí budovat kapacitu pro výrobu jaderné energie. Některé z těchto rozvíjejících se zemí nemusí mít stabilní politické struktury a může v nich scházet oddělení pravomocí, demokratická kontrola, zkušené správní struktury a odborné znalosti pro řízení vysoce rizikových technologií. Nepřímé podněcování těchto zemí k rozvoji jaderné technologie tím, že by jejich jadernému programu byla dodána důvěryhodnost prostřednictvím pomoci EU, by mohlo vytvořit nová rizika pro jadernou bezpečnost.

2.8 Kromě toho a bez ohledu na jakékoli záměry třetích zemí vybudovat jadernou kapacitu si je EHSV vědom toho, že civilní využití jaderné energie je spojeno s produkcí plutonia nebo dalších radioaktivních materiálů a s rozvojem technického know-how, které by mohlo vyvolat mezinárodní jaderné hrozby a zvýšit mezinárodní napětí. Tato rizika by se mohla v nestabilních třetích zemích zvýšit.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 81, 22.3.2007, s. 1.

3. Shrnutí navrhovaného nařízení

3.1 Stávající navrhované nařízení, které je přepracovaným zněním nařízení o nástroji INSC z roku 2007, mimo jiné stanoví revizi zeměpisné působnosti tak, aby byly do nařízení začleněny všechny třetí země na celém světě, a vymezuje priority a kritéria pro spolupráci. Odpovědnost za provádění opatření spočívá na GR pro rozvoj a spolupráci – EuropeAid, v součinnosti s GR pro vnější činnost, GR pro energetiku a Společným výzkumným střediskem. Nařízení se bude řídit zejména společnými pravidly a postupy pro provádění nástrojů Unie pro vnější činnost (COM(2011) 842 final). Tento dokument stanoví i zjednodušený prováděcí přístup k nástroji pro rozvojovou spolupráci, evropskému nástroji pro demokracii a lidská práva, evropskému nástroji sousedství, nástroji stability, nástroji předstupní pomoci a nástroji partnerství.

3.2 Nařízení podporuje zajištění vysoké úrovně jaderné bezpečnosti, radiační ochrany a provádění účinného a efektivního dozoru nad jaderným materiálem ve třetích zemích. Patří sem otázky těžby paliva, nové výstavby, provozu a zacházení s odpadem. Jde tedy o komplexní přístup. Podle názoru Komise bude prostřednictvím vzájemného hodnocení MAAE hodnocen pokrok, stav rozvoje strategií pro nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem a vyřazování zařízení z provozu, příslušný právní a regulační rámec a provádění projektů a počet a závažnost otázek identifikovaných v příslušných zprávách MAAE o jaderných zárukách.

3.3 Nařízení se snaží zajistit soulad s cíli politiky EU a ostatními opatřeními v oblasti rozvoje třetích zemí formulováním strategických dokumentů, na něž navazují víceleté orientační programy pokrývající úvodní období čtyř let a následně tří let.

3.4 Příloha vymezuje specifická opatření podporovaná nařízením a kritéria pro spolupráci včetně priorit, podle nichž bude v průběhu sedmi let vynakládán rozpočet ve výši 631 milionů EUR.

4. Obecné připomínky

4.1 Výbor bere na vědomí proces, jímž se v posledních 20 letech vyvíjely programy pomoci a spolupráce v oblasti jaderné bezpečnosti. Stávající navrhované nařízení v tomto trendu pokračuje a snaží se vyjasnit, že hlavním cílem je bezpečnost, a nikoli prosazování jaderné energie (COM(2011) 841 final, příloha – kritéria – poslední bod). Výbor má za to, že cílem programu není povzbuzovat rozvíjející se země k zavádění jaderné technologie. Proto by mělo být výraznější podrobné rozpracování vyváženosti výdajů v rámci předešlých a navrhovaných programů nástroje INSC. Zmírnit určité obavy by pomohlo zejména vysvětlení, že většina výdajů programu bude určena na

sanaci a menší část výdajů bude použita na poradenské programy v oblasti bezpečnosti v rozvíjejících se ekonomikách.

4.2 Také by tím byla uznána možnost, že v předchozích fázích programů nebylo plně zjevné nebo vysvětlené dominantní bezpečnostní zdůvodnění podpory jistých provozních opatření, která rovněž nezbytně přispívají k rozšířenému i bezpečnému provozu jaderných elektráren. Využívání jaderné energie je nadále otázkou, v níž je evropské veřejné mínění rozdělené, přičemž obecně se staví za podporu nejpřísnějších norem bezpečnosti.

4.3 Výbor je přesvědčen, že nebyla dostatečně řešena otázka toho, zda angažovanost Evropské unie prostřednictvím nástroje INSC nenabízí tichou podporu a povzbuzení rodícímu se jadernému programu, zejména v nestabilních rozvíjejících se ekonomikách. Výbor má za to, že financování konkrétních projektů v rámci nástroje INSC bude prováděno jen za přísných podmínek, bude však podporovat prvotní dialog a debatu o problematice jaderné bezpečnosti s kteroukoli třetí zemí, a to bez jakýchkoli podmínek.

4.4 Cílem EU musí být nepřispívat k rozvoji jaderné kapacity ve třetích zemích, která by mohla vytvářet nová rizika pro jadernou bezpečnost nebo jaderné hrozby, jež by mohly ovlivnit mezinárodní bezpečnost. Kvalifikační kritéria jsou uvedena v odstavci 1.6. Uplatňováním nejpřísnějších norem jaderné bezpečnosti v rámci Unie by se EU mohla dostat do čela, pokud jde o nejbezpečnější a nejbezpečnější využívání jaderné energie na celém světě.

4.5 Přínos programu INSC pro země s omezenější průmyslovou, vědeckou a výzkumnou základnou, které mají nebo hodlají provádět komerční programy výroby jaderné energie a splňují požadavky minimální bezpečnosti, je také považován za cenný a ve veřejném zájmu EU. Je celkem možné, že podpora osvědčených postupů ve spojení s nástrojem IAEA posílila technické a regulační režimy ve třetích zemích s omezenějšími zdroji. Získat jasný obraz toho, jak současné a budoucí programy INSC těchto přínosů dosahují, však může být obtížné.

4.6 Proto se navrhuje, aby Komise učinila další kroky pro vyjasnění mimořádně důležité úlohy bezpečnosti v nadcházejícím programu INSC. Tyto kroky by mohly zahrnovat zveřejnění dostupných případových studií z aktuálního programu, zlepšení prezentace a vzájemných odkazů na internetové stránky EuropeAid a obecně snahu o dokonalejší vymezení podstatného programu. Takový přístup by napomohl i transparentnosti a podpořil by odpovědnost. Protože nařízení zdůrazňuje

podporu vysoké úrovně jaderné bezpečnosti, navrhuje Výbor, aby byly uvedeny příklady odkazů na takové vysoké standardy, např. zpráva sdružení WENRA o bezpečnostních požadavcích na nové jaderné elektrárny.

5. Zvláštní připomínky

5.1 Je třeba uvést, že evropské směrnice v oblasti jaderné bezpečnosti – na rozdíl od dojmu, který by mohlo vyvolat navrhované nařízení – neobsahují normy technické bezpečnosti a podobně i povinnosti v regulačním rámci obsahují jen některé obecné požadavky v souladu s Úmluvou o jaderné bezpečnosti.

5.2 Návrh také uvádí, že v rámci Evropské unie existuje komplexní posuzování bezpečnosti. Probíhající „zátěžové zkoušky“ jsou však jen doplňkovým hodnocením bezpečnosti bez podkladových bezpečnostních kritérií, které se pokouší odpovědět na otázku „co se stane, pokud bezpečnostní systémy selžou“. Rovněž se uznává, že tento proces je omezený v důsledku mimořádně krátkých stanovených lhůt. Navzdory těmto omezením je síla přístupu EU k jaderné bezpečnosti založena na záměru provádět „zátěžové testy“ coby první krok k dalšímu vývoji a zlepšování kultury bezpečnosti a k dosahování nejvyšších standardů jaderné bezpečnosti. Prozatímní závěry současných „zátěžových zkoušek“ evropských jaderných elektráren odhalují, že bude třeba provést další změny, zlepšení a právní kroky. Ty by se měly co nejrychleji odrazit v provádění činností a poradenství v rámci programu INSC.

5.3 Je třeba přihlédnout k tomu, že z institucionálního hlediska má EU v oblasti jaderné problematiky velmi omezené odborné zkušenosti a že projekty INSC provádějí hlavně organizace členských států. Díky svému postavení může Komise nabídnout cennou kritickou analýzu a úvahy ve věci rozmanitosti evropských norem a praxe, ale měla by rovněž usilovat o vybudování vlastní vnitřní kapacity a nezávislých odborných znalostí.

5.4 Návrh nástroje INSC uvádí, že cílem INSC je odstranit jaderné riziko, je však třeba konstatovat, že z technického hlediska, pokud jde o zamezení veškerých rizik ve složitém průmyslovém procesu, nelze dosažení tohoto cíle zaručit, zejména pak ne prevenci katastrofálních jaderných nehod. Je třeba vyjasnit, že cílem je prevence incidentů a nehod podle nejlepších známých norem. Je rovněž třeba poznamenat, že víra v to, že riziko bylo během procesu odstraněno, nepřispívá k vysoké úrovni kultury bezpečnosti.

5.5 Jako ukazatele navrhuje Komise integrovanou službu pro přezkum regulačního rámce (IRRS) a mise týmu pro přezkum

provozní bezpečnosti (OSART), oba tyto prostředky však poskytují pouze omezenou hodnotu, protože nejsou určeny k účelům dohledu. Nezajistily například žádnou ochranu proti nehodě v elektrárně Fukušima. Kromě toho není ani jeden typ mise zaměřen na status jaderné bezpečnosti jaderných elektráren. Mezinárodní dohled nad jadernými elektrárnami zůstává složitou a spornou otázkou.

5.6 Ve vhodných případech by programy INSC měly zvažovat i kroky, které by podpořily zavádění povinných nástrojů do právních předpisů každé země činnosti za okolností, kdy by posilovaly smlouvy, úmluvy a dohody MAAE.

5.7 V důvodové zprávě k nařízení se uvádí, že při veřejné konzultaci ohledně vnější činnosti vyjádřila převážná většina respondentů podporu tomu, aby bylo v rámci budoucích nástrojů a provádění projektů či programů věnováno více pozornosti monitorovacím a hodnotícím systémům. Výbor uznává, že nově zřízené GR pro rozvoj a spolupráci – EuropeAid čerpá z rozsáhlých zkušeností a odborných znalostí v této oblasti, které budou nepochybně plně uplatněny.

5.8 Upozorňujeme však, že seznam konkrétních podporovaných opatření neobsahuje podporu pro nezávislé organizace občanské společnosti v rámci hranic nebo mimo hranice přijímajících států, které chtějí zlepšit odpovědnost a transparentnost kultury jaderné bezpečnosti prostřednictvím konkrétních opatření. To by mohl umožnit nástroj stability a také evropský nástroj pro demokracii a lidská práva a Výbor velmi důrazně doporučuje, aby program INSC takovou podporu mezi svá možná opatření zařadil.

5.9 Výbor konstatuje flexibilitu, která vzniká sloučením podporovaných opatření a kritérií spolupráce do skupin v příloze, která sama může být změněna v souladu s přezkumným postupem stanoveným ve společném prováděcím nařízení. Je však třeba zvážit, zda by do hlavního textu nařízení neměly být zařazeny klíčové otázky týkající se mezinárodní jaderné bezpečnosti a zabezpečení.

5.10 Kritéria spolupráce jsou navržena s jistou volností. To výbor vítá za všechny země, které provozují jaderné elektrárny. Může být také vhodné se zapojit do průzkumné a předběžné fáze se širokou škálou třetích zemí. Ukládat další omezující kritéria pro stanovení toho, které státy mohou být příjemci pomoci z INSC, není v nejlepším zájmu bezpečnosti evropské veřejnosti. Pokud jde o země, které jsou rozhodnuty učinit první kroky v oblasti výroby jaderné elektrické energie, jsme přesvědčeni, že přístup, odborné zkušenosti, analýza a poradenství EU mohou a měly by být uplatněny v případech, kdy je možné nalézt silné stránky v podobě aktivní, nezávislé a organizované občanské společnosti. Největší pozornost je však třeba věnovat otázce dlouhodobé politické stability a kapacity pro zajištění občanské bezpečnosti v partnerských zemích.

5.11 Výbor proto navrhuje, aby byly vymezeny minimální podmínky pro pomoc v rámci INCS a aby byla vypracována mezinárodní úmluva o podmínkách týkajících se poradenství v oblasti jaderné bezpečnosti, která by byla připravena v rámci EU a malého počtu států schopných takové poradenství poskytovat (výchozím bodem by byla jednání v pracovní skupině pro jadernou bezpečnost skupiny G8 a podobná jednání v rámci MAAE a EU).

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o strategii Evropské unie v oblasti ochrany a dobrých životních podmínek zvířat pro období 2012–2015

COM(2012) 6 final

(2012/C 229/20)

Zpravodaj: **pan ESPUNY MOYANO**

Dne 19. ledna 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o strategii Evropské unie v oblasti ochrany a dobrých životních podmínek zvířat pro období 2012–2015

COM(2012) 6 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání ze dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 146 hlasy pro, 3 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV celkově souhlasí se strategií pro oblast dobrých životních podmínek zvířat, kterou předložila Komise, a podporuje oprávněné tužby spotřebitelů po zdravých potravinách; dále podporuje evropskou strategii výroby zaměřenou na jakost.

1.2 Podle EHSV jsou potíže s prováděním stávajících předpisů, které souvisejí s nedostatkem podpory při jejich provádění a ztrátou konkurenceschopnosti unijních výrobců.

1.2.1 Chybějí nástroje pro náhradu ztráty konkurenceschopnosti unijní živočišné výroby, neboť zvýšené náklady, které s sebou nese politika EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, trh nevstřebá. V případě podílu na vnitřním trhu, ale i vývozních trzích, se lze obávat ještě vyšších ztrát. Nebyly vedeny úvahy související s pracovním trhem ani pracovními podmínkami.

1.2.2 EHSV znovu trvá na tom, aby všechny dovážené výrobky splňovaly tytéž výrobní standardy, jaké musí splňovat unijní výrobky, se zaměřením na reciprocitu v obchodních dohodách.

1.3 Klíčovou částí strategie je další vzdělávání hospodářských subjektů, pracovníků a příslušných orgánů v otázce dobrých životních podmínek zvířat. EHSV rovněž upozorňuje, že je důležité vyčlenit část z fondů spolupráce na školení příslušných orgánů, podnikatelů a pracovníků z třetích zemí v otázce dobrých životních podmínek zvířat při živočišné výrobě.

1.4 Zavádění unijních standardů vyžaduje náležité finanční zdroje, aby výrobci provedli potřebné investice a byly jim

nahrazeny zvýšené náklady. SZP musí být nezbytným doplňkem této strategie a věnovat jí zasloužený význam.

1.5 Je třeba navrhnout komunikační strategii, která by se soustředila na obavy společnosti a brala v úvahu vědecké studie a pokroky v této oblasti i různé pohledy výrobců, pracovníků a spotřebitelů na věc. Komunikace nemůže být založena pouze na povinném označování štitky. Musí existovat koherentní informační programy zaměřené na spotřebitele, které by mu pomohly při rozhodování poskytnutím co nejvyššího počtu argumentů. Fondy na podporu zemědělsko-potravinářských výrobků mají klíčovou úlohu pro to, aby se výrobní odvětví na tomto úkolu aktivně podílela.

1.6 EHSV je toho názoru, že do sítě evropských referenčních center musí být zapojeni všichni sociální partneři a spotřebitelé a že síť má stěžejní úlohu při přípravě strategie v oblasti dobrých životních podmínek zvířat tím, že:

- a. koordinuje různá výzkumná střediska v EU,
- b. usnadňuje zavádění předpisů (příprava praktických ukazatelů, školení hospodářských subjektů, pracovníků a příslušných orgánů),
- c. přispívá k vyhodnocení předpisů z hlediska socioekonomického dopadu a dopadu na konkurenceschopnost,
- d. podporuje informační a komunikační činnost.

1.7 Posílení nejslabších článků potravinového řetězce poslouží ke spravedlivějšímu rozdělení vyšších nákladů, jež vyplývají z používání předpisů pro dobré životní podmínky zvířat, čímž se udrží výrobní síť a zachová rozvoj venkovských oblastí.

1.8 Chvályhodná snaha Komise o zjednodušení není v souladu s jejím úmyslem rozšířit oblast působnosti na více druhů a prohloubit stávající právní předpisy.

2. Stručný obsah sdělení

2.1 Cílem sdělení Komise je vyznačit hlavní směr, kudy se má ubírat politika EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat coby pokračování akčního plánu na období 2006–2010.

2.2 V dokumentu se uvádí, že EU vyvinula značné úsilí na podporu dobrých životních podmínek zvířat. Konstatuje se, že provádění politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat není ve všech členských státech totožné a že povinné standardy nebyly zavedeny ve stanovených lhůtách. Nicméně je třeba zvážit, zda univerzální přístup může vést k lepším výsledkům na poli dobrých životních podmínek zvířat.

2.3 Hodnocení politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat dospělo k závěru, že dodržování standardů dobrých životních podmínek zvířat přineslo dodatečné náklady v oblasti živočišné výroby a v oblasti experimentování se zvířaty.

2.4 Taktéž se konstatuje, že rozhodnutí spotřebitelů o nákupu se v zásadě řídí cenou a že dobré životní podmínky zvířat jsou pouze dalším z faktorů, jimiž se řídí výběr výrobků.

2.5 Dokument tvrdí, že právní předpisy si žádají zjednodušení, a současně uvádí, že je třeba věnovat se oblastem, jako jsou kvalifikace osob manipulujících se zvířaty určitých druhů či výrobní systémy a školení inspektorů a techniků členských států, a konstatuje, že standardy pro dobré životní podmínky zvířat jsou určeny jen některým druhům.

2.6 Z výše uvedených důvodů jsou představeny strategické akce vedené dvěma směry, kterými jsou:

— zjednodušení právních předpisů a usnadnění jejich používání,

— posílení činností, které Komise již zahájila.

3. Obecné připomínky

3.1 Vítejme předložený strategický dokument a úmysl Komise zlepšit ty stránky, které mohou přispět k dosažení cílů EU v této oblasti.

3.2 EHSV podporuje oprávněné tužby spotřebitelů po zdravých potravinách a též evropskou strategii výroby zaměřenou na jakost. Nicméně vyzývá Komisi, aby zaznamenala, že nárůst nákladů, který výrobcům způsobují požadavky strategie zaměřené na dobré životní podmínky zvířat, je jen zřídka kompenzován nárůstem prodejní ceny. Evropskou živočišnou výrobu dále ohrožuje nedostatečná reciprocita v obchodních dohodách se třetími zeměmi.

3.3 EHSV lituje, že Komise ve svém sdělení výslovně nezmiňuje pracovní podmínky pracovníků, kteří jsou těmi, kdo se zvířaty nakonec manipulují. Dále je třeba velmi důrazně trvat na dalším vzdělávání a získávání nové kvalifikace, která je pro změny vyplývající z návrhu zapotřebí.

3.4 EHSV vítá snahu po zjednodušení právních předpisů Unie v otázce dobrých životních podmínek zvířat a zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství EU. Nicméně strategie se dostatečně nevěnuje některým relevantním bodům, které jsou zdůrazněny ve zprávě o vývoji politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a které by měly být prioritou pro léta 2012–2015.

3.5 Komise přiznává některé nedostatky ve výsledcích akčního plánu a politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a zdůrazňuje především to, co nazývá „hlavní skupiny faktorů ovlivňující status dobrých životních podmínek zvířat v Unii“; neprovádí však hloubkovou analýzu, a proto nenabízí odpovídající řešení zjištěných problémů.

3.5.1 Konstatuje se, že členské státy neplní zcela daná ustanovení „navzdory rozsáhlým přechodným lhůtám a podpoře“. Neprovádí se však kritická analýza socioekonomické a výrobní situace v různých zemích EU a jako faktor odlišnosti různých členských států se zmiňuje pouze „přístup dané kultury k aspektům dobrých životních podmínek zvířat“. Komise opomíjí zmínit v textu rozmanitost systémů živočišné výroby, poptávku občanů, komerční výhody spojené s plněním minimálních standardů dobrých životních podmínek zvířat či podpory na přizpůsobení; to vše se liší v závislosti na oblasti EU.

3.5.2 Politika EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat musí být mnohem více zaměřena jednak na trh, jednak na bezpečí spotřebitelů. Je zásadně důležité, aby producentům byly nahrazeny zvýšené náklady na výrobu, spotřebitelé si byli vědomi zlepšení a snah producentů a vyšší přidané hodnoty, kterou mají potraviny vyráběné podle evropského vzoru; rovněž je důležité, aby se potravinový řetězec vyznačoval rovnováhou, kterou dnes postrádá.

3.5.3 Záměr Komise zjednodušit právní předpisy pro dobré životní podmínky zvířat, který ve sdělení oznamuje, je v rozporu se zmínkou, že je třeba rozšířit oblast působnosti na více druhů a stávající předpisy podrobněji rozvést. Součástí strategie není doporučení obsažené v hodnocení evropské politiky v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, aby byly prozkoumány nelegislativní cesty, jak doplnit stávající právní předpisy, například formou dohod mezi jednotlivými stranami odvětví či mezi různými články hodnotového řetězce, sociálními partnery, organizacemi spotřebitelů a správními orgány, které mohou vést k dosažení kýžených výsledků, aniž by bylo třeba zvyšovat regulační zátěž.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Rozpočet vyčleněný z prostředků EU na podporu dobrých životních podmínek zvířat (70 milionů eur ročně) je ve zjevném rozporu s údaji ohledně investic nezbytných k její

realizaci a ještě více s legislativními náklady pro odvětví živočišné výroby (2,8 miliardy eur podle Hodnocení politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat). Strategie neobsahuje konkrétní a realistické návrhy, které by řešily nárůst nákladů a nedostatek podpory určené na provádění.

4.2 Ke zlepšení konkurenceschopnosti producentů se musí optimalizovat synergie mezi politikou EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat a společnou zemědělskou politikou. V SZP na období po roce 2013 musí EU zaujmout vyvážený postoj k otázce dobrých životních podmínek zvířat. Musí se zaručit, aby chovatelé hospodářských zvířat i hospodářské subjekty měli možnost čerpat podporu o dostatečném objemu prostředků pro provádění politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat. Je třeba zohlednit hospodářské důsledky v podobě dodatečných nákladů pro výrobce a stanovit dostatečnou podporu jejich příjmů v podobě cenové a tržní politiky nebo přímých podpor.

4.3 EHSV souhlasí s tím, že je nezbytné zjednodušit právní předpisy. Pokud by k tomu došlo vhodným způsobem, podpořilo by to provádění politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat. K tomu je třeba se v budoucích krocích této politiky EU věnovat dopadu navrhovaných opatření, případně též nebezpečí řídnutí výrobní sítě, jež každé z nich vyvolává, a nezbytným náhradám při jejím provádění; rovněž je třeba vyzdvihnout hodnotu, jakou má v EU zdraví a bezpečí spotřebitelů.

4.4 Zpracování vědeckých ukazatelů založených na výsledcích, a nikoli na výrobních faktorech umožní zjednodušení a pružnost nezbytné pro posílení konkurenceschopnosti chovatelů hospodářských zvířat v EU, pokud se ovšem zohlední socioekonomické dopady a budou odrážet celkovou situaci zemědělských podniků, a ne jednotlivé skutečnosti. Musí být vypracovány ve spolupráci s hospodářskými subjekty a musí být jednoduché, praktické a snadno použitelné, a nesmějí zemědělskému podniku vytvářet dodatečné náklady. Musí být možné použít je na různé druhy a výrobní systémy a musí být snadno vyložitelné a reprodukovatelné (nesmějí být subjektivní z hlediska lidského vnímání dobrých životních podmínek zvířat).

4.5 Jako podkladový materiál je zajímavá práce projektu *Welfare Quality*, avšak ukazatele dobrých životních podmínek zvířat musí být zkvalitněny a zjednodušeny, aby je bylo možné používat v zemědělských podnicích. Výklad a použití kritérií je třeba v různých členských státech sjednotit, aby byla v každém případě zajištěna jejich platnost a proveditelnost.

4.6 Strategie se musí věnovat výzvě v podobě zlepšení koordinace, sledovatelnosti, transparentnosti a komunikace v oblasti dobrých životních podmínek zvířat v EU, přičemž je třeba umožnit zapojení správním orgánům, socioekonomickým subjektům a spotřebitelům. To povede k lepší znalosti standardů, náležité informovanosti a jejich správnému používání.

Referenční centra mohou a musí hrát v souvislosti s tímto cílem zásadní úlohu. Do jejich práce musí kromě činnosti zmíněné v dokumentu (podpora orgánů, vzdělávání a komunikace) patřit koordinace, dohled a sdílení informací. Aby nedošlo ke vzniku dodatečných výdajů, je třeba využít stávající struktury.

4.7 Referenční centra by též mohla poskytovat poradenství a hodnotit plnění standardů dobrých životních podmínek v praxi. Při tvorbě doporučení se vědecký výzkum musí spojit s aplikovaným výzkumem. Vzhledem k práci, kterou v oblasti zdraví a dobrých životních podmínek zvířat již vykonal vědecký panel GR SANCO a Evropského úřadu pro bezpečnost potravin, by tato síť měla koordinovat zkoušení nových technologií a vyhodnotit dopad standardů na dobré životní podmínky zvířat. Provozovatelé z tohoto odvětví výrazně přispívají do aplikovaného výzkumu. Musí mít výraznou úlohu ve vztahu k prioritám právního předpisu i výzkumu financovanému Unií v oblasti dobrých životních podmínek zvířat.

4.8 Hodnocení politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat doporučuje „přípravit plán závazků s dotčenými stranami pro každý aspekt politiky Unie v oblasti dobrých životních podmínek zvířat“ a „v souladu se zúčastněnými stranami vyhodnotit, zda je nezbytné připravit postupem času nové formy závazků ...“. Je třeba, aby příslušné orgány a dotčené hospodářské subjekty sestavily plány, jež by umožnily postupné zavádění právních předpisů ve stanovené lhůtě a usnadnily předběžnou koordinaci a řešení potíží. Jejich součástí musí být též opatření v oblasti inspekce a následné kontroly stejně jako školení a informování hospodářských subjektů a subjektů zodpovědných na úrovni členských států za náležité zavádění předpisů.

4.9 Podpora mezinárodní spolupráce je klíčová pro zvýšení konkurenceschopnosti unijní produkce. K tomu se musí vymezit konkrétní kroky ve strategii na léta 2012–2015, aby se zajistilo, že dobré životní podmínky zvířat zůstanou součástí bilaterálních obchodních smluv, jež uzavírá EU, a WTO. Mezitím je třeba mít na paměti následující:

4.9.1 Hodnocení uvádí, že se musí vytvořit mechanismy pro pomoc odvětvím EU, jež jsou vůči dovozu nejzranitelnější, či pro pomoc v případě pravděpodobné ztráty podílu na trhu, a to zejména v odvětví vajec a vaječných výrobků. Strategie nenavrhuje řešení pro případ ztráty konkurenceschopnosti v souvislosti s dovozem ze třetích zemí, které nedodržují stejné výrobní standardy, jako platí v EU.

4.9.2 EU musí vyčlenit část z fondů spolupráce na školení příslušných orgánů, podnikatelů a pracovníků ze třetích zemí v otázce dobrých životních podmínek zvířat při živočišné výrobě.

4.10 Je třeba připravit komunikační strategii, která by se zabývala body vyjmenovanými v Hodnocení politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat. Její součástí by byl seriózní a objektivní plán pro odbornou přípravu, informování a komunikaci, který by začínal již ve škole, aby se jak

dnešní, tak zítřejší spotřebitelé seznámili s vysokými standardy pro dobré životní podmínky zvířat, které stanovuje politika EU pro tuto oblast, přičemž by se začínalo stávajícími právními předpisy. To jim umožní vybírat při nákupu na základě pravdivých informací o dobrých životních podmínkách zvířat.

4.10.1 Pro tyto úkoly je zásadní spolupráce spolehlivých a uznávaných zdrojů (jako je síť referenčních center), aby spotřebitel znal a ocenil výhody politiky EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat stejně jako náklady na výrobu v souladu s evropským vzorem.

4.10.2 Informování spotřebitelů o dobrých podmínkách zvířat se nesmí omezit na označování štítky či reklamu na výrobky, ale musí je provázet osvětové kampaně odvětvových organizací a institucí, které by informovaly o vyvinutém úsilí a dopadu na výrobní náklady. Mechanismy a fondy na podporu zemědělsko-potravinářských výrobků na vnitřním trhu jsou ideálními nástroji pro informování o politice EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat.

4.11 Spolu s opatřeními obsaženými v návrhu Komise je třeba zvážit další, neméně důležitá opatření zaznamenaná v Hodnocení politiky EU pro oblast dobrých životních podmínek zvířat, které doslova uvádí: „Je třeba zajistit přiměřené navýšení financí určených na politiku EU pro oblast dobrých životních podmínek zvířat v příštím období, v souladu s rostoucími potřebami politiky a za účelem uspokojení potřeb zjištěných tímto hodnocením. Mezi ně patří pomoc na zavádění nových právních předpisů do praxe a jejich používání.“

4.11.1 Negativní dopad politiky pro dobré životní podmínky zvířat na konkurenceschopnost je jednou z hlavních překážek, které brání používání předpisů a zachování růstu a pracovních míst ve venkovských oblastech, zejména z toho důvodu, že je obtížné, aby výrobce přesunul vyšší výrobní náklady (a přidanou hodnotu) na následující články potravinového řetězce. Strategie se nezabývá tím, jak vyřešit potíže se špatným fungováním potravinového řetězce, ani se nevěnuje negativnímu účinku předpisů na konkurenceschopnost v případě jiných než maloobchodních kanálů a trhů (pohostinství, průmysl, vývoz).

4.11.2 Pokud jde o fondy pro rozvoj venkova, klíčové otázky se týkají:

— navýšení financování programů rozvoje venkova o podporu dobrých životních podmínek zvířat (jak z hlediska investic, tak z hlediska nárůstu běžných výdajů);

— usnadnění pomoci při zavádění povinných standardů pro oblast dobrých životních podmínek zvířat prostřednictvím podpor stanovených EU v rámci SZP, které jsou pro členské státy povinné.

4.11.3 Taktéž je třeba zajistit politice v oblasti dobrých životních podmínek zvířat vyšší koherenci s politikou životního prostředí, zdraví zvířat a udržitelnosti, včetně otázky konkurenceschopnosti, které musí být úzce provázány, přičemž se nesmí zapomínat na výhody pro spotřebitele, pracovníky a podnikatele. Tyto body musí být součástí dokumentu strategie.

4.12 Vzhledem k vůli po zjednodušení projevené ve strategii na období let 2012–2015 a záměru vypracovat normu, která by byla právním základem v oblasti dobrých životních podmínek zvířat různých druhů a různých systémů výroby, není v tuto chvíli vhodné pokračovat na nových normativních směrech či prohlubovat stávající, dokud nebude rozhodnuto, jakou cestou se ubírat a zda je vhodné vymezený směr uplatnit na vodní živočichy či jiné druhy.

4.13 Pokud jde o delikátní otázku obřadních obětí, Výbor by rád využil této příležitosti k zopakování svého postoje, který vyjádřil ve stanovisku ⁽¹⁾, v němž uvádí, že „udělit výjimku pro obřadní porážku zvířat není v souladu s obecným cílem nařízení [jímž je zlepšení ochrany zvířat při porážení]. Inovační technologie jako *Stun Assurance Monitor* umožňuje těm, kdo chtějí porazit zvíře po předchozím omráčení elektrickým proudem v souladu s muslimskou tradicí, přesně sledovat, kolik elektrického proudu je do zvířete puštěno. Tím je zajištěno, že zvíře je řádně omráčeno, ale stále naživu před porážkou. Detektor zaznamenává každý šok a napětí vpuštěné do zvířete. To může skutečně přispět k dobrému zacházení se zvířaty. Zavedení systému označování, které by uvádělo způsob porážky, by dále podnítilo použití *Stun Assurance Monitor*. Je důležité, aby Komise aktivně podporovala výzkum systémů, které by náboženské skupiny přesvědčily o omračování, a tedy o ochraně řádného zacházení se zvířaty při porážce“.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Úř. věst. C 218, 11.09.2009, 65.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o některých opatřeních ve vztahu k zemím, které umožňují neudržitelný rybolov, za účelem zachování populací ryb

COM(2011) 888 final – 2011/0434 (COD)

(2012/C 229/21)

Zpravodaj: **Gabriel SARRÓ IPARRAGUIRRE**

Dne 17. ledna 2012 se Evropský parlament a dne 19. ledna 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o některých opatřeních ve vztahu k zemím, které umožňují neudržitelný rybolov, za účelem zachování populací ryb

COM(2011) 888 final – 2011/0434 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání ze dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 149 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 11 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV vyslovuje naprostý souhlas s návrhem nařízení, blahopřeje Komisi k rozhodnutí tento návrh předložit a vyzývá ji k jeho přísnému uplatňování.

1.2 EHSV se domnívá, že jsou jasné určeny země, které umožňují neudržitelný rybolov. Má však za to, že podmínka vyjádřená v čl. 3 odst. 1 písm. b) bod b) by měla znít takto: „vedou k rybolovné činnosti, která by způsobila pokles populace pod úroveň **zajišťující či umožňující** maximální udržitelný výnos“.

2. Souvislosti

2.1 Úmluva Organizace spojených národů o mořském právu ze dne 10. prosince 1982 (UNCLOS) a dohoda o provedení ustanovení UNCLOS o zachování a řízení tažných populací ryb a vysoce stěhovavých rybích populací ze dne 4. srpna 1995 (známá pod jménem „dohoda OSN o rybích populacích“) vyžadují spolupráci všech zemí, jejichž loďstva tyto populace využívají.

2.2 Je třeba navázat spolupráci v rámci regionálních organizací pro řízení rybolovu.

2.3 V případě, že dotčená populace nespadá do pravomoci regionálních organizací pro řízení rybolovu, je třeba tuto spolupráci navázat prostřednictvím ujednání *ad hoc* mezi zeměmi, které mají na tomto rybolovu zájem.

3. Úvod

3.1 Návrh nařízení je určen třetím zemím, které se zájmem na rybolovu zahrnujícím populace společného zájmu pro tyto

země a Unii provádějí rybolovnou činnost ohrožující udržitelnost populace, aniž by braly náležitý ohled na stávající rybolovné zvyklosti a/nebo práva, povinnosti a zájmy jiných států a Unie, a nespolupracují s Uníí na jejím řízení.

3.2 Aby se zajistilo, že se tyto země budou podílet na zachování dané populace, stanoví návrh nařízení konkrétní opatření, jež bude Unie přijímat.

3.3 Rámec pro přijímání těchto opatření se stanoví s cílem zajistit dlouhodobou udržitelnost rybích populací spadajících do společného zájmu Evropské unie a těchto třetích zemí.

3.4 Aby bylo možné tato opatření uplatňovat, vymezuje návrh podmínky, za jakých lze určitou zemi považovat za zemi umožňující neudržitelný rybolov, stanoví, že tyto země mají právo být vyslechnuty a musí mít příležitost přijmout nápravná opatření, že přijetí těchto opatření předchází hodnocení jejich očekávaných ekologických, obchodních, hospodářských a sociálních účinků, a nařizuje jejich rychlé ukončení v případě, že daná země přijme nezbytná opatření s cílem podílet se na zachování populace společného zájmu.

3.5 Vzhledem k tomu, že Evropská unie je lukrativním cílovým trhem pro produkty rybolovu, nese zvláštní odpovědnost za zajištění toho, aby byla dodržována povinnost spolupráce ze strany těchto zemí; za tímto účelem stanoví návrh rychlá a účinná opatření proti státům, které jsou odpovědné za opatření a praktiky vedoucí k nadměrnému využívání rybích populací.

3.6 Proto navrhuje omezit dovoz rybích výrobků ulovených plavidly, která provozují lov populací společného zájmu v rámci

odpovědnosti země umožňující neudržitelný rybolov, a rovněž poskytování přístavních služeb těmto plavidlům, s výjimkou závažných naléhavých případů. Stejně tak navrhuje znemožnit využívání rybářských plavidel Unie nebo rybářského vybavení Unie na lov populace společného zájmu v rámci odpovědnosti země umožňující neudržitelný rybolov.

3.7 Návrh určuje druh opatření, která lze přijmout, a stanoví obecné podmínky pro přijetí těchto opatření tak, aby byla založena na objektivních kritériích, která budou hospodárná a budou v souladu s mezinárodním právem, zejména s Dohodou o zřízení Světové obchodní organizace.

3.8 Pro zajištění účinné a konzistentní činnosti Unie bylo přihlédnuto k opatřením stanoveným nařízením (ES) č. 1005/2008 ze dne 29. září 2008, kterým se zavádí systém Společenství pro předcházení, potírání a odstranění nezákonného, nehlášeného a neregulovaného rybolovu.

3.9 Komise je toho názoru, že za účelem zajištění jednotných podmínek pro provádění tohoto nařízení by jí měly být svěřeny prováděcí pravomoci; ty by měly být vykonávány prostřednictvím prováděcích aktů, které stanovují použití přezkumného postupu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí.

3.10 Rozhodnutí o tom, zda se opatření přestanou používat, se z důvodu naléhavosti budou přijímat jako okamžitě použitelné prováděcí akty, což je také v souladu s článkem 8 výše uvedeného nařízení.

3.11 EHSV vyslovuje naprostý souhlas s opatřeními obsaženými v návrhu nařízení.

4. Rozbor návrhu nařízení a připomínky Výboru

4.1 Předmět a oblast působnosti

4.1.1 Tímto návrhem nařízení se stanoví rámec pro přijímání určitých opatření týkajících se činností souvisejících s rybolovem a politik třetích zemí s cílem zajistit dlouhodobou udržitelnost rybích populací spadajících do společného zájmu Evropské unie a těchto třetích zemí.

4.1.2 Proto se návrh v souladu s UNCLOS týká jakékoliv rybí populace, jejíž dlouhodobá udržitelnost je ve společném zájmu Evropské unie a těchto třetích zemí a jejíž řízení je zajišťováno společně.

4.1.3 Opatření přijatá podle tohoto návrhu se mohou použít ve všech případech, kdy je nutná spolupráce s Uní při společném řízení populací společného zájmu, včetně případů, kdy spolupráce probíhá za přítomnosti regionální organizace pro řízení rybolovu nebo podobného orgánu.

4.2 Země umožňující neudržitelný rybolov

4.2.1 Třetí země může být označena za zemi umožňující neudržitelný rybolov v případě, že:

4.2.1.1 nespolupracuje s Uní při řízení populace společného zájmu, v plném souladu s ustanoveními UNCLOS uvedenými v odstavci 2.1 tohoto návrhu stanoviska, a

4.2.1.2 nepřijala žádná opatření na řízení rybolovu nebo

4.2.1.3 přijala tato opatření bez náležitého ohledu na práva, zájmy a povinnosti druhých, včetně Evropské unie, a tato opatření na řízení rybolovu posuzovaná spolu s opatřeními přijatými Uní nezávisle či ve spolupráci s jinými zeměmi vedou k rybolovné činnosti, která by způsobila pokles populace pod úroveň, z níž lze vytěžít maximální udržitelný výnos.

4.2.1.4 Úroveň populace, z níž lze vytěžít maximální udržitelný výnos, stanoví na základě nejlepších dostupných vědeckých doporučení.

4.2.2 EHSV se domnívá, že jsou jasně určeny země, které umožňují neudržitelný rybolov. Domnívá se však, že podmínka zahrnutá v čl. 3 odst. 1 písm. b) bodu b) by měla znít takto: „vedou k rybolovné činnosti, která by způsobila pokles populace pod úroveň **zajišťující či umožňující** maximální udržitelný výnos“.

4.3 Opatření, která lze přijmout vůči zemím umožňujícím neudržitelný rybolov

4.3.1 Komise může prostřednictvím prováděcích aktů přijmout vůči těmto zemím následující opatření:

4.3.1.1 určit země umožňující neudržitelný rybolov;

4.3.1.2 v případě potřeby určit konkrétní plavidla nebo loďstva, na něž se určitá opatření vztahují;

4.3.1.3 zavést množstevní omezení na dovoz ryb a produktů rybolovu vyrobených z ryb nebo obsahujících ryby, které

pocházejí z populace společného zájmu a byly uloveny pod kontrolou země umožňující neudržitelný rybolov, do Unie; tento zákaz se vztahuje i na dovoz ryb či zpracovaných produktů pocházejících z jakékoliv jiné země, pokud jde o populaci ve společném zájmu;

4.3.1.4 zavést množstevní omezení na dovoz ryb patřících k jakémukoli přidruženému druhu a produktů rybolovu vyrobených z těchto ryb nebo obsahujících tyto ryby, pokud byly uloveny za stejných podmínek, jaké jsou uvedeny v předchozím odstavci; stejně tak se zákaz dovozu přidružených druhů ulovených v rámci rybolovu společného zájmu zemí umožňující neudržitelný rybolov vztahuje na všechny země;

4.3.1.5 zavést omezení na používání přístavů Unie plavidly plujícími pod vlajkou země, která umožňuje neudržitelný rybolov, lovícími populaci společného zájmu, a plavidly, která přepravují ryby a produkty rybolovu pocházející z populace společného zájmu a ulovené buď plavidly plujícími pod vlajkou země umožňující neudržitelný rybolov, nebo plavidly, která mají od této země povolení k tomuto rybolovu, ačkoliv plují pod vlajkou jiné země; tato omezení se nepoužijí v případech vyšší moci nebo nouze ve smyslu ustanovení UNCLOS týkajících se těchto případů, avšak pouze v souvislosti se službami nezbytně nutnými pro řešení těchto situací;

4.3.1.6 zakázat nákup rybářského plavidla plujícího pod vlajkou takové země hospodářskými subjekty Unie;

4.3.1.7 zakázat rybářským plavidlům Unie změnit vlajku na vlajku některé z těchto zemí;

4.3.1.8 zakázat členským státům povolovat dohody o nájmu rybářských plavidel s hospodářskými subjekty z těchto zemí;

4.3.1.9 zakázat vývoz rybářských plavidel plujících pod vlajkou členského státu nebo rybářského vybavení a rybářských potřeb nutných k lovu populace společného zájmu do těchto zemí;

4.3.1.10 zakázat soukromá obchodní ujednání mezi státními příslušníky členského státu a zeměmi umožňujícími tento druh rybolovu, v rámci kterých by rybářské plavidlo plující pod vlajkou tohoto členského státu mohlo využívat rybolovná práva těchto zemí;

4.3.1.11 zakázat společné rybolovné operace rybářských plavidel z členských států a rybářských plavidel plujících pod vlajkou takové země.

4.3.2 Výbor se domnívá, že výsledkem tohoto souboru opatření musí být to, že země umožňující neudržitelný rybolov jej přestanou umožňovat. Navíc má za to, že jde o nejúčinnější opatření, jaká může Unie přijmout; proto blahopřeje Komisi

k jejímu rozhodnutí přijmout tento návrh nařízení, který rozšiřuje a rozpracovává opatření stanovená v nařízení o boji proti nezákonnému rybolovu, a zároveň ji důrazně vyzývá k jeho přísnému dodržování a k tomu, aby je uplatňovala za nejprísnější kontroly; upozorňuje ji také, že i kdyby došlo ke stížnostem u Světové obchodní organizace, nesmí začít pochybovat o tom, zda jej i nadále uplatňovat, jelikož je to způsob, jak pro Evropskou unii a třetí země zajistit dlouhodobou udržitelnost rybích populací společného zájmu.

4.4 *Obecné požadavky týkající se opatření přijatých podle tohoto návrhu nařízení*

4.4.1 Obecně je požadováno, aby:

4.4.1.1 přijatá opatření vždy souvisela se zachováním populace společného zájmu a aby se uplatňovala společně s omezeními rybolovných činností plavidel Unie nebo omezeními produkce či spotřeby v rámci Unie platnými pro ryby a produkty rybolovu vyrobené z ryb nebo obsahující ryby patřící k druhům, pro které byla přijata opatření podle tohoto nařízení. V případě přidružených druhů se tato omezení mohou použít pouze tehdy, jsou-li uloveny při lovu populace společného zájmu;

4.4.1.2 přijatá opatření byla v souladu s povinnostmi vyplývajícími z mezinárodních dohod, jichž je Unie stranou, a se všemi dalšími příslušnými normami mezinárodního práva;

4.4.1.3 přijatá opatření zohledňovala opatření, která byla již přijata podle nařízení (ES) č. 1005/2008 o boji proti nezákonnému rybolovu;

4.4.1.4 přijatá opatření nevedla k diskriminaci mezi zeměmi, ve kterých převládají shodné podmínky, nebo zastřenému omezení mezinárodního obchodu;

4.4.1.5 Komise při jejich přijímání provedla posouzení ekologických, obchodních, hospodářských a sociálních jejich dopadů;

4.4.1.6 Přijatá opatření musí stanovit vhodný systém pro jejich prosazování příslušnými orgány.

4.4.2 EHSV považuje tyto požadavky za logické, a proto je podporuje.

4.5 *Požadavky před přijetím opatření*

4.5.1 V případě potřeby přijmout opatření podle tohoto návrhu Komise v předstihu vyrozumí dotčenou zemi, informuje ji o důvodech a popíše opatření, která lze přijmout podle

tohoto nařízení, a zároveň jí oznámí, že ještě před přijetím těchto opatření má daná země přiměřenou příležitost na oznámení písemně odpovědět a situaci napravit.

4.6 Období provádění opatření

4.6.1 Přijatá opatření se přestanou používat, pokud daná země přijme vhodná nápravná opatření, na nichž se dohodne s Uní a případně i s dalšími dotčenými zeměmi, nebo pokud neohrožují účinek opatření, která byla přijata Uní buď nezávisle, nebo ve spolupráci s jinými zeměmi a která se týkají zachování dotčených populací ryb.

4.6.2 Komise prostřednictvím prováděcích aktů určí, zda byly splněny podmínky ujednané s danou zemí, a rozhodne o tom, že se přijatá opatření přestanou používat.

4.6.3 V řádně odůvodněných závažných naléhavých případech souvisejících s nepředvídaným narušením hospodářské nebo sociální situace rozhodne Komise prostřednictvím okamžitě použitelných prováděcích aktů o tom, že se přijatá opatření přestanou používat.

4.6.4 Pro správné používání tohoto nařízení bude Komisi nápomocen výbor ustavený podle nařízení (EU) č. 182/2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí.

4.6.5 EHSV souhlasí se způsobem navrženým pro přerušení přijatých opatření a okamžitou použitelnost v naléhavých případech považuje za logickou, zejména v případě rozvojových zemí.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2000/60/ES a 2008/105/ES, pokud jde o prioritní látky v oblasti vodní politiky

COM(2011) 876 final – 2011/0429 (COD)

(2012/C 229/22)

Zpravodajka: **paní LE NOUAIL MARLIÈRE**

Dne 14. února 2012 se Evropský parlament a dne 22. února 2012 Rada, v souladu s čl. 192 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2000/60/ES a 2008/105/ES, pokud jde o prioritní látky v oblasti vodní politiky

COM(2011) 876 final – 2011/0429 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 15 hlasů bylo proti a 14 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vyjadřuje podporu současnému návrhu směrnice, neboť rozšiřuje seznam prioritních látek a seznam prioritních nebezpečných látek za uplatnění té nejúplnější varianty navrhané v posouzení dopadu ⁽¹⁾.

1.2 EHSV podporuje nový mechanismus navrhovaný Komisí, který by jí poskytoval cílené, vysoce kvalitní informace z monitorování o koncentracích látek ve vodním prostředí a byl by zaměřen zvláště na nově se objevující znečišťující látky a látky, u nichž nejsou dostupné údaje z monitorování dostatečně kvalitní pro vyhodnocení rizik. EHSV je toho názoru, že by měl tento nový mechanismus usnadnit shromažďování tohoto typu informací ve všech povodích EU a udržet náklady na monitorování na přiměřené úrovni.

1.3 EHSV nicméně doporučuje, aby návrh alespoň pokusně obsahoval konkrétní analýzy těchto oblastí, jež nejsou dosud plně zpracovány:

i. Nanočástice a zejména jejich interakce s prioritními látkami, jelikož toto téma vyvolává stále rostoucí počet otázek, jak uvádí Evropská agentura pro životní prostředí ⁽²⁾.

ii. Účinky chemických kombinací látek obsažených ve vnitrozemských vodách, jelikož tyto kombinace mohou mít

významný dopad na vodní prostředí již ve velmi nízkých koncentracích.

1.4 EHSV navrhuje, aby byl tento návrh v rámci cíle účinného provádění rámcové směrnice o vodě účelně doplněn o osvědčené postupy řízení povodí.

1.5 EHSV se domnívá, že by olovo a nikl jakožto perzistentní a bioakumulativní látky měly být zařazeny mezi prioritní nebezpečné látky s cílem eliminovat jejich vypouštění v horizontu 20 let, a to i když budou náklady související s úplnou eliminací jejich vypouštění posouzeny jako významné.

1.6 EHSV je toho názoru, že podpora a účast veřejnosti jsou předpokladem pro ochranu vodních zdrojů a pro identifikaci problémů a nejvhodnějších opatření na jejich řešení a rovněž i stanovení nákladů. Bez podpory veřejnosti jsou regulační opatření odsouzena k nezdaru. Občanská společnost hraje klíčovou roli při provádění vlastní rámcové směrnice o vodě a pomáhá vládám v nalezení rovnováhy mezi sociálními, environmentálními a ekonomickými aspekty, jež je třeba zohlednit ⁽³⁾.

1.7 EHSV trvá na tom, aby vodní zdroje byly v dobrém ekologickém i chemickém stavu z důvodu ochrany lidského zdraví, zajištění zásobování vodou, ochrany přírodních ekosystémů a biologické rozmanitosti ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ SEC(2011) 1547 final.

⁽²⁾ Evropská agentura pro životní prostředí, EEA Technical Report, n° 8/2011 – Hazardous substances in Europe's fresh and marine waters, an overview.

⁽³⁾ Úř. věst. C 224, 30.8.2008, s. 67, a, Úř. věst. C 97, 28.4.2007, s. 3.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 1.

1.8 EHSV poznamenává, že by nová směrnice měla zjednotit a racionalizovat závazky členských států v oblasti podávání zpráv.

2. Úvod

2.1 Cílem předmětného návrhu směrnice je změna směrnice 2000/60/ES a 2008/105/ES, pokud jde o prioritní látky v oblasti vody (mimo mořské prostředí) v souladu s ustanoveními rámcové směrnice o vodě:

- i. alespoň jednou za čtyři roky přezkoumat seznam prioritních látek, případně identifikovat nové prioritní látky nebo nové prioritní nebezpečné látky;
- ii. stanovit nové normy environmentální kvality (NEK) pro povrchové vody, podzemní vody, sediment nebo biotu dle jednotlivých případů, a to podle posledních dostupných údajů.

2.2 Tento přezkum byl proveden s pomocí pracovní skupiny a podložen rozsáhlými konzultacemi s odborníky Evropské komise, členských států, zúčastněných stran (profesní odborové svazy a nevládní organizace) a Vědeckého výboru pro zdravotní a environmentální rizika (SCHER).

2.3 V důsledku jejich činnosti a posouzení dopadu (SEC(2011) 1547 final) vypracovaného u této příležitosti byl seznam 33 prioritních látek v tomto návrhu směrnice rozšířen na 48 za uplatnění té neúplnější varianty navrhované v tomto posouzení dopadu.

2.4 Cílem návrhu směrnice je zajistit, aby vnitrozemské vody byly v dobrém chemickém stavu, čili v souladu s normami environmentální kvality uvedenými v příloze návrhu:

- i. snížením obsahu prioritních látek;
- ii. a eliminací vypouštění prioritních nebezpečných látek v horizontu 20 let od přijetí dceřiné směrnice.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV je skutečně přesvědčen, že voda není pouze spotřebním produktem, nýbrž také vzácným přírodním zdrojem, který je nezbytný pro stávající i budoucí generace. Z tohoto důvodu a také proto, že mnoho znečišťujících látek se používá v celé EU, je třeba pro tyto látky na úrovni EU stanovit harmonizované normy environmentální kvality.

3.2 V případě perzistentních, bioakumulativních a toxických látek jde o specifický problém, vzhledem k jejich všeobecnému

rozšíření, schopnosti překonávat velké vzdálenosti, jejich skoro naprosté všudypřítomnosti v životním prostředí a jejich perzistenci. Tyto látky se obecně klasifikují jako prioritní nebezpečné látky. Vzhledem k tomu, že jejich přítomnost může zakrýt zlepšení kvality vod dosažené u jiných látek, mohou členské státy prezentovat jejich vliv na chemický stav vod odděleně.

3.3 Provádění směrnice závisí na plánech řízení povodí a v konečném důsledku na členských státech. V této souvislosti, i když Komise poskytuje příklady a registruje celkové zlepšení dohledu a předávání informací, se rovněž zdá, že ne všechny členské státy jsou na stejné úrovni⁽⁵⁾. Zdá se, že z tohoto hlediska je možné účinnost této směrnice ještě vylepšit.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Evropská komise opírá legislativní rámec spíše o pojem nebezpečnost než riziko; v důsledku toho návrh směrnice zahrnuje látky se stanovenými limity koncentrace, ale nikoli rizika plynoucí z reakcí mezi látkami obsaženými ve vodním prostředí i ve velmi malé koncentraci.

- i. Tato rizika interakce se mohou vztahovat na směsi chemikálií a nanočástice.
- ii. Z vědeckého pohledu nejsou tyto jevy dosud plně prozkoumány, ovšem podezření na toxicitu je tak veliké, že Evropskou agenturu pro životní prostředí nedávno vedlo k vydání zprávy o tomto tématu⁽⁶⁾.
- iii. I když se jeví obtížné vydávat předpisy v oblasti, jež není plně prozkoumána, pro budoucnost vodních ekosystémů se zdá nicméně nezbytné, aby evropská směrnice o prioritních látkách v oblasti vody připravila členské státy na prozkoumání těchto jevů.

4.2 Nikl a olovo jsou součástí seznamu prioritních látek, ovšem nebyly zahrnuty do prioritních nebezpečných látek.

- i. Jedná se však o látky perzistentní (zejména v případě niklu jde o ubikvitní perzistenci) a bioakumulativní, pročež by měly být zahrnuty do tohoto seznamu podle definice prioritních nebezpečných látek Evropské komise.
- ii. Podle nařízení REACH tyto látky odpovídají látkám vzbuzujících mimořádné obavy, podléhajícím schválení, vzhledem k tomu, že mohou být karcinogenní, toxické pro reprodukci (kategorie CMR 1 a 2) a/nebo perzistentní, bioakumulativní.

⁽⁵⁾ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Směrem k udržitelnému vodnímu hospodářství v Evropské unii COM(2007) 128 final; zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě, COM(2009) 156 final.

⁽⁶⁾ Zpráva Evropské agentury pro životní prostředí č. 8/2011.

- iii. V souladu s definicí prioritních nebezpečných látek a s nařízením REACH by tyto látky měly být zařazené mezi prioritní nebezpečné látky a měl by se na ně vztahovat také cíl eliminace jejich vypouštění v horizontu 20 let.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o neobchodních přesunech zvířat v zájmovém chovu

COM(2012) 89 final – 2012/0039 (COD)

a k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 92/65/EHS, pokud jde o veterinární předpisy pro obchod se psy, kočkami a fretkami uvnitř Unie a jejich dovoz do Unie

COM(2012) 90 final – 2012/0040 (COD)

(2012/C 229/23)

Zpravodaj: **pan LIOLIOS**

Dne 16. března 2012 se Rada a dne 13. března 2012 Evropský parlament, v souladu s čl. 43 odst. 2, čl. 168 odst. 4 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o neobchodních přesunech zvířat v zájmovém chovu

COM(2012) 89 final – 2012/0039 (COD)

a

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 92/65/EHS, pokud jde o veterinární předpisy pro obchod se psy, kočkami a fretkami uvnitř Unie a jejich dovoz do Unie

COM(2012) 90 final – 2012/0040 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 155 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

EHSV se domnívá, že z níže uvedených důvodů je třeba zrušit a nahradit nařízení (ES) č. 998/2003 upravující problematiku neobchodních přesunů zvířat v zájmovém chovu.

1.1 Jedním z prioritních cílů je ochrana veřejného zdraví a stanovení pravidel pro aktivity typu neobchodních přesunů zvířat v zájmovém chovu přispívá k jeho dosažení. Návrh Komise, jímž se zrušuje a nahrazuje nařízení (ES) č. 998/2003, stanoví veterinární podmínky a pravidla označování a kontroly zvířat v zájmovém chovu a také preventivní opatření, která je třeba přijmout při jejich přesunu. Uvádí nařízení (ES) č. 998/2003 v soulad s články 290 a 291 Smlouvy o fungování Evropské unie tím, že umožňuje výjimky v podobě pravomoci Komise přijímat akty v přenesené pravomoci, jimiž se odstraní případné překážky těchto přesunů.

1.2 Změny, jež bylo třeba provést ve veterinárních podmínkách stanovených nařízením (ES) č. 998/2003, a potřeba učinit nařízení o přesunech zvířat v zájmovém chovu jasnějším

a srozumitelnějším pro řadového občana potvrzují potřebu zrušit a nahradit toto nařízení.

1.3 Je rovněž důležité zmínit, že přechodné období v délce 8 let týkající se způsobu identifikace zvířat v zájmovém chovu, které bylo stanoveno v čl. 4 odst. 1, již vypršelo. Je tedy třeba řadovým občanům jasně sdělit, jaký režim bude dále platit, což je rovněž výzvou ke zrušení nařízení (ES) č. 998/2003.

1.4 EHSV se domnívá, že návrh Komise, jímž se zrušuje a nahrazuje nařízení (ES) č. 998/2003, definuje komplexní rámec, v němž může docházet k neobchodním přesunům zvířat v zájmovém chovu. K pohybu občanů doprovázených zvířaty v zájmovém chovu bude docházet za jasnějších podmínek, jejichž dodržování bude zárukou bezpečnosti pro veřejné zdraví.

1.5 EHSV souhlasí s tím, že v zájmu jednotnosti je třeba upravit směrnici Rady 92/65/EHS a nahradit odkazy na nařízení (ES) č. 998/2003 odkazy na navrhovaný akt.

2. Souvislosti

2.1 Nařízení (ES) č. 998/2003 stanovilo délku přechodného období platnosti systému identifikace psů, koček nebo fretek v zájmovém chovu. Vzhledem k tomu, že toto přechodné období vypršelo a že bylo třeba uvést nařízení (ES) č. 998/2003 plně v soulad se Smlouvou o fungování Evropské unie, mj. vzhledem k vývoji zdravotnických údajů a k novým požadavkům na neobchodní přesuny, jež jsou přímo spjaty s potřebou usnadnit rovněž pohyb občanů, kteří s těmito zvířaty cestují, a z důvodu vytvoření právních předpisů, které budou jasnější a srozumitelnější pro občany, se Komise rozhodla navrhnout text, jímž se nařízení (ES) č. 998/2003 zrušuje a nahrazuje.

2.2 Komise dále předložila návrh upravit směrnici Rady 92/65/EHS a nahradit odkazy na nařízení (ES) č. 998/2003 odkazy na navrhovaný akt.

3. Obecné připomínky

3.1 U zvířat v zájmovém chovu se vyskytují nákazy přenosné na člověka. Z důvodu zajištění nezbytné ochrany veřejného zdraví tedy bylo třeba stanovit podmínky kontroly a přepravy zvířat. Díky zlepšení nakažového statusu v Unii, co se týče vztekliny, byl změněn režim neobchodních přesunů zvířat v zájmovém chovu. Tento režim je jasně uveden v návrhu nařízení, stejně jako postupy, které je třeba dodržovat.

3.2 Zavedení očkování proti vzteklině značně změnilo epidemiologii této nákazy. Na základě vědeckých posudků týkajících se imunizace zvířat v zájmovém chovu stanovuje nařízení profylaktická opatření související s možností přesunů těchto zvířat, včetně výjimek usnadňujících tyto přesuny, a předně vytýčuje podmínky pro tyto výjimky a preventivní opatření, která je třeba přijmout.

3.3 Sestavené seznamy zvířat zahrnují všechna zvířata, kterých se mohou přesuny týkat, s výjimkou těch, která spadají do ustanovení směrnic EU. Vnitrostátní pravidla musejí usnadňovat přesuny zvířat klasifikovaných jako zvířata v zájmovém chovu, na rozdíl od zvířat přesouvanych za obchodními účely.

3.4 Kromě vztekliny existují další nákazy, které rovněž ohrožují veřejné zdraví. Rizika jejich přenosu jsou však omezena jednak vzhledem k požadavku na držení identifikačního dokumentu, a rovněž protože v souladu s daným postupem přicházejí zvířata do styku s odborníky. Je tedy možné zdravotní stav zvířat ověřit a doložit, že je lze bezpečně přesunout do EU nebo v rámci ní.

3.5 Jedním z důležitých prvků návrhu Komise je zachování aplikace transpondérů jakožto jediného a výhradního způsobu identifikace psů, koček a fretek. Zaniká tak označování tetováním, které je nadále považováno za akceptovatelný způsob pouze u již takto označených zvířat.

3.6 U zvířat označených tímto způsobem je snadnější kontrolovat, zda splňují preventivní zdravotní opatření určená k zamezení přenosu nákazy. Tato opatření se zavádějí v souladu se zásadami subsidiarity a proporcionality v členských státech, ale rovněž po provedení klasifikace ve skupinách členských států, pokud jsou k tomu na základě ověřených vědeckých poznatků zvláštní důvody. Tak se formuje společné úsilí o potírání rizik v oblasti veřejného zdraví.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Ačkoli mají osoby zabývající se zvířaty v zájmovém chovu v současnosti dostatečně vysokou úroveň odborného vzdělání a poskytované služby jsou schopné zaručit zdraví těchto zvířat, a tedy i veřejné zdraví, bude třeba neustálé obezřetnosti, aby se předešlo přenosu nákazy. Nařízení zajišťuje ochranu před riziky různých nakaž tím, že stanovuje podmínky neobchodních přesunů.

4.2 Nařízení však umožňuje výjimky pro usnadnění přesunů a navrhuje, aby se provedl přezkum nařízení (ES) č. 998/2003, zejména pokud jde o pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci a prováděcí akty. EHSV souhlasí s odstraněním neospravedlněných překážek těchto přesunů pod podmínkou, že budou zohledněny ověřené vědecké informace a že Komise bude náležitě konzultovat odborníky ohledně přijetí výjimek, aby odpovídaly specifickým okolnostem neobchodních přesunů zvířat v zájmovém chovu, a ohledně veterinárních podmínek a pravidel a podoby průvodních dokumentů.

4.3 Nicméně, je vhodné prošetřit, zda se dodržují stanovené délky platnosti. V návrhu se uvádí, že Evropský parlament a Rada mohou do dvou měsíců od oznámení aktu podat námitku, na jejímž základě se akt v přenesené pravomoci zruší, nebo tuto lhůtu o další dva měsíce prodloužit. Nicméně, vzhledem k tomu, že otázky veřejného zdraví jsou dosti důležité, bude vhodné jasně stanovit délku přenesené pravomoci, jak je stanoveno i ve Smlouvě o fungování Evropské unie. Kontrola Komise tak bude účinnější a právo na zrušení bude představovat dodatečnou záruku ochrany.

4.4 Při sestavování seznamu třetích zemí nebo území, u nichž se mohou na základě zásady používání stejných pravidel, jaká platí v členských státech, uplatnit výjimky,

by Komise měla svoji volbu založit na zárukách, které poskytují orgány pro veřejné zdraví těchto zemí. Pokud totiž bude legitimní přesouvat zvířata v zájmovém chovu snadno a bez překážek a složitých postupů, bude především důležité chránit veřejné zdraví.

4.5 Pokud se postupy udělování výjimek z běžných podmínek třetím zemím nebo třetím stranám – poté, co poskytnou odpovídající záruky – ukáže jako administrativně složité, zdlouhavé nebo nákladné, bude lepší se držet zavedených obecných zásad a vyhnout se udělení těchto výjimek, neboť by nebyly úměrné riziku spojenému s přesunem.

4.6 Rizika podobně představuje i přesun neočkovaných zvířat mezi členskými státy EU. V nařízení jsou definovány příslušné postupy a EHSV se domnívá, že je zásadně důležité je dodržovat, aby se předešlo možnosti přenosu nákazy. Při výkonu pravomocí souvisejících s přijímáním aktů v přenesené pravomoci za podmínek stanovených v nařízení musí Komise dbát na to, aby administrativní zátěž a výsledky byly úměrné riziku spojenému s přesunem.

4.7 Jedním z nejdůležitějších prvků je vydávání identifikačních dokumentů pro neobchodní přesuny zvířat v zájmovém chovu. Zavedení systému označování aplikací transpondéru hraje rovněž důležitou roli v posílení systému evidence a sledování zvířat.

4.8 Aplikaci transpondéru musí provádět veterinární lékař, aby osoby provádějící přesun zvířete mohli s využitím svého odborného vzdělání rozpoznat a určit nákazy, které zvíře s aplikovaným transponderem přenáší, a aby bylo možné náležitě

vyplnit identifikační dokument. Informace, jež je třeba v identifikačních dokumentech uvést, totiž vyžadují odborné vědomosti veterinárního lékaře, který byl za tímto účelem schválen příslušným orgánem.

4.9 Pokud budou členské státy důsledně postupovat v označování a evidenci, umožní aktualizaci databází, v nichž se nacházejí důležité informace o epidemiologické situaci v určité zemi, pokroku v programech očkování a o hustotě, rozmístění a přesunech zvířat.

4.10 Kontroly dokladů, totožnosti a fyzické kontroly, které je třeba provádět u neobchodních přesunů zvířat v zájmovém chovu do členského státu z jiného členského státu nebo ze třetí země nebo třetího území, mají zásadní význam a musí být nepřetržitě zajištěny a musí je provádět pracovníci, kteří byli náležitě informováni o souvisejícím postupu a o významu těchto kontrol.

4.11 V případě nedodržování postupů stanovených pro respektování veterinárních podmínek a pravidel pro přesuny zvířat v zájmovém chovu bude kromě opatření stanovených ve zkoumaném nařízení třeba informovat orgány pro veřejné zdraví země původu za účelem zjištění pravděpodobnosti nedodržování nařízení i v jiných případech.

4.12 Rozhodnutí o usmrcování zvířat přijaté na základě stanoviska odůvodněného tím, že navrácení zvířete a jeho izolace nejsou z praktických důvodů proveditelné, by taktéž mohlo být doporučeno odborníky, kteří rozhodli, že navrácení nebo izolace nejsou jen obtížné, ale že jsou s nimi rovněž spojena dodatečná rizika.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Evropská vize pro cestující: sdělení o právech cestujících ve všech druzích dopravy

COM(2011) 898 final

(2012/C 229/24)

Zpravodaj: **pan HENCKS**

Dne 19. ledna 2012 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Evropská vize pro cestující: sdělení o právech cestujících ve všech druzích dopravy

COM(2011) 898 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 135 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV široce schvaluje politiku Unie, jejímž cílem je zajistit všem cestujícím v železniční, letecké, námořní, říční a autokarové a autobusové dopravě jednotná a srovnatelná práva a podmínky ve všech těchto hromadných dopravních prostředcích, a v rámci intermodálního přístupu podporuje všechna opatření, jež mají odstranit překážky bránící občanům v plném výkonu jejich práv.

1.2 Výbor se domnívá, že specifická práva, o nichž pojednává sdělení, které je předmětem tohoto stanoviska, by měla doplnit tři další práva, konkrétně právo na bezpečnost a jistotu včetně technické bezpečnosti dopravního prostředku i fyzické bezpečnosti cestujících, a právo na minimální normy kvality služeb, pohodlí, ochrany životního prostředí a přístupnosti.

1.3 Stávající platné předpisy v této oblasti by měly být přezkoumány na základě těchto 13 práv tak, aby mohly být zlepšeny a v případě potřeby posíleny.

1.4 Zde je nutné věnovat mimořádnou pozornost zlepšení informací poskytovaných cestujícím, podmínkám a právům osob se zdravotním postižením a sníženou pohyblivostí, náhradám pro cestující v případě dopravních problémů, zrušení cesty nebo ztráty zavazadel, přesnému uvedení složek konečné ceny, postoupení přepravní smlouvy a podmínkám reklamace a odvolání, stejně jako definici práv organizací cestujících, které jsou nejvhodnějšími subjekty k informování a podpoře občanů při výkonu jejich práv.

1.5 Pro účely snazší kontroly efektivity dopravních služeb, jejich přizpůsobování vývoji potřeb a dodržování práv cestujících

EHŠV navrhuje zavést postup nezávislého hodnocení v souladu se zásadou subsidiarity a prostřednictvím dialogu se zástupci zainteresovaných subjektů – zejména organizací zastupujících cestující (včetně cestujících se zdravotním postižením a cestujících se sníženou pohyblivostí) – vypracovat harmonizovanou metodiku hodnocení v evropském měřítku, založenou na společných ukazatelích.

1.6 Co se týče reklamací, EHSV navrhuje, aby všichni dopravci kromě jiných způsobů jejich uplatnění používali také jednotnou standardní elektronickou adresu pro všechny reklamace (reklamace@...) a aby byly stanoveny maximální lhůty na odpověď.

1.7 EHSV též navrhuje všeobecné zavedení postupů alternativního řešení sporů, aniž by však byli cestující zbaveni práva obrátit se na soud. Kromě toho doporučuje, aby byla v legislativním textu jasně zakotvena možnost kolektivní nápravy v EU a aby byl v plné míře definován režim tohoto mechanismu.

2. Úvod

2.1 V prvé řadě je třeba upřesnit, že sdělení, jež je předmětem tohoto stanoviska, se zabývá právy cestujících ve všech druzích **hromadné** dopravy poskytované veřejnými či soukromými dopravci a že do oblasti působnosti zde analyzovaných ustanovení nespádají cesty **jednotlivců** poskytované profesionálními dopravci (taxi službou, minibusem přepravujícím méně než 12 cestujících atd.). To je velmi politováníhodné, neboť Akční plán pro městskou mobilitu (COM(2009) 490 final), který se týká profesionálních dopravních služeb jak hromadných, tak individuálních, uvádí, že je třeba věnovat zvláštní pozornost cenám, kvalitě, přístupnosti pro osoby se sníženou pohyblivostí, informacím a právům cestujících.

2.2 Cíle Evropské unie v oblasti udržitelného rozvoje si žádají prosazování a rozvíjení hromadné dopravy s cílem co možná nejvýraznějšího snížení cestování jednotlivců.

2.3 Uznání a záruka práv cestujících je tedy předpokladem rozvoje a podpory hromadné dopravy tak, že bude obnovena rovnováha vztahů mezi uživateli a dopravci.

2.4 Evropská unie se od roku 2001 intenzivně zabývá ochranou cestujících a posilováním jejich práv v jednotlivých druzích dopravy. Pro tento účel postupně vytvořila právní předpisy, jejichž cílem je záruka vysoké míry ochrany, aby uživatelé železniční, letecké, námořní, říční, autobusové a autokarové dopravy měli srovnatelná práva a podmínky v celé Unii, a to i v případě osob se zdravotním postižením a osob se sníženou pohyblivostí. Nařízení o vodní dopravě a nařízení o autobusové dopravě však začnou platit až v prosinci 2012, respektive březnu 2013.

2.5 V roce 2010 Komise zahájila rozsáhlou kampaň trvající 2 roky a nazvanou *Cestující, využijte svých práv*, a to především v podobě internetových stránek <http://ec.europa.eu/passenger-rights> s rekapitulací práv cestujících pro každý druh dopravy ve všech úředních jazycích EU. Současně byly cestujícím distribuovány bezplatné brožury s informacemi o jejich právech a na všech nádražích a letištích v členských státech byly zajištěny vývěsky s těmito informacemi. Komise před nedávnem rozhodla o prodloužení této kampaně až do roku 2014.

2.6 Hromadná doprava nicméně stále trpí nerovnováhou informací, pravomocí a situací mezi cestujícími na jedné straně a dopravci na straně druhé. Nelze se zbavit dojmu, že řada cestujících si dosud plně neuvědomuje svá práva či v případě potřeby neví, jak tato práva využít či jak je kvalifikovaně uplatnit. Studie a průzkumy Komise naznačují, že u sporů o částky do tisíce eur se pouze jeden z pěti evropských spotřebitelů pokusí o získání odškodnění před soudem z důvodu vysokých nákladů, složitosti a zdoluhavosti procesu.

2.7 K tomu je třeba připočítat, že vnitrostátní orgány stále uplatňují vnitrostátní právo různými způsoby, což cestující i dopravce máte a narušuje trh.

2.8 Komise tudíž hodlá posílit provádění stávajících pravidel a případně je podle potřeby zlepšit. Pro tento účel Komise nedávno zahájila veřejnou konzultaci týkající se možné revize nařízení o právech cestujících v letecké dopravě.

3. Obsah sdělení

3.1 Sdělení shrnuje práva a zásady, které se vztahují na všechny druhy hromadné dopravy. Určuje mezery, které lze vyplnit, a snaží se odstranit překážky bránící občanům v plném výkonu jejich práv podle evropského práva.

3.2 Sdělení uvádí tři základní principy, jimiž jsou: nediskriminace, správné, včasné a přístupné informace a okamžitá a přiměřená pomoc. Z toho vyvozuje následujících 10 specifických práv, která se v duchu intermodálnější vize vztahují na všechny druhy dopravy:

- 1) právo na nediskriminaci v přístupu k dopravě,
- 2) právo na mobilitu: přístupnost a pomoc pro cestující se zdravotním postižením a cestující se sníženou pohyblivostí bez jakýchkoli dodatečných nákladů,
- 3) právo na informace před zakoupením přepravního dokladu a v různých fázích cesty, zejména v případě problémů,
- 4) právo na odstoupení od cesty (náhrada plné ceny přepravního dokladu), pokud není cesta uskutečněna podle plánu,
- 5) právo na splnění přepravní smlouvy v případě problémů (přesměrování nebo změna rezervace),
- 6) právo na pomoc v případě významného zpoždění při odjezdu nebo v místech přestupu,
- 7) právo na náhradu škody za určitých okolností,
- 8) právo na odpovědnost dopravce vůči cestujícím a za jejich zavazadla,
- 9) právo na rychlý a přístupný systém řešení stížností,
- 10) právo na úplné uplatňování a účinné prosazování práva EU.

3.3 I když podmínky a způsoby uplatňování se liší a vyvíjejí podle specifik jednotlivých druhů dopravy, hlavním cílem bude dosáhnout toho, aby tato pravidla byla snadno pochopitelná, a konsolidovat jejich provádění a prosazování ve všech druzích dopravy, aby se v této oblasti zajistil konvergentní přístup.

3.4 Pro zlepšení ochrany cestujících za hranicemi EU budou otázky práv cestujících řešeny v rámci dvoustranných a mezinárodních dohod.

4. Obecné připomínky

4.1 Je třeba vyjádřit uznání Komisi, že se rozhodla pro politiku zajištění souboru společných či srovnatelných práv a podmínek cestujících ve všech druzích dopravy, což odpovídá také cílům smluv o ochraně spotřebitelů (článek 169 hlavy XV Smlouvy o fungování Evropské unie), hlavním směřům Listiny základních práv a judikatuře Soudního dvora Evropské unie.

4.2 Ačkoli EHSV schvaluje skutečnost, že sdělení provádí syntézu všech stávajících pravidel a předpisů v oblasti práv cestujících hromadné dopravy do jednoho dokumentu, s politováním konstatuje, že zde nejsou zařazeny číselné údaje o zjištěných nedostatcích.

4.3 EHSV podporuje všechna opatření, která by odstranila překážky bránící občanům v účinném výkonu jejich práv, a vyjadřuje uznání Komisi za navrhované kroky, jež mají zajistit cestujícím v železniční, letecké, námořní, říční a autobusové dopravě srovnatelná práva a podmínky bez ohledu na použitý druh nebo použité druhy dopravy.

4.4 Jednu z těchto překážek často představuje absence, nedostatek nebo nesrozumitelnost informací o právech a povinnostech cestujících při nákupu cestovního dokladu, před cestou a v případě dopravních problémů i během cesty.

4.5 EHSV navrhuje poskytnutí jasných informací cestujícím o jejich právech při rezervaci každé cesty nebo nákupu cestovního dokladu, a to formou přeměrování na příslušnou internetovou stránku a v podobě tištěné informace na každém cestovním dokladu, kde bude jasným, stručným, srozumitelným a přístupným jazykem, a to i pro osoby se zdravotním postižením, uvedeno, kde získat příslušné informace, a to buď v tištěné podobě v místě prodeje nebo na Internetu. Informační kampaň pro cestující, kterou v roce 2010 zahájila Komise, by měla pokračovat v těsné spolupráci s organizacemi spotřebitelů.

4.6 Přetrvávají také stále značné rozdíly v neprospěch uživatele mezi některými druhy dopravy, především v případě dopravy letecké, k čemuž EHSV ve svém průzkumném stanovisku k dané problematice⁽¹⁾ konstatoval, že práva cestujících v letecké dopravě v určitých oblastech zaostávají za ustanoveními platnými pro ostatní druhy dopravy, a požádal o:

— vymezení rozsahu práva na pomoc,

— zlepšení informování cestujících, také během cesty,

— rozšíření práva na informace také na oblasti nástupu,

— upřesnění obsahu pojmu „mimořádné okolnosti“,

— vypracování hlavních směrů upřesňujících definice nařízení č. 1107/2006 o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a zlepšení jeho provádění, a to ve spolupráci se zástupci osob s omezenou schopností pohybu,

— upřesnění složek konečné ceny,

— zavedení povinnosti odškodnit cestující v případě úpadku letecké společnosti, zavedení zásady „společné a nerozdílné odpovědnosti“ za repatriaci jinými společnostmi a vytvoření fondu, který umožní odškodnění cestujících,

— zavedení možnosti bezplatně postoupit přepravní smlouvu třetí osobě.

Všechna tato ustanovení by měla platit také pro jiné druhy dopravy, pokud dosud neexistují.

4.7 Specifická práva uvedená ve sdělení, jež je předmětem tohoto stanoviska, představují vhodný základ snahy pomoci cestujícím lépe rozlišit, jakou minimální kvalitu mají právo očekávat u dopravních služeb, a dopravcům pomoci soudržněji a efektivněji uplatňovat právní předpisy EU.

4.8 EHSV se však domnívá, že uvedených deset práv by mělo být doplněno o tři práva, tj.:

1) právo na bezpečnost zahrnující jak technickou bezpečnost dopravních prostředků, tak fyzickou bezpečnost cestujících,

2) právo na minimální normy kvality služeb, pohodlí a přístupnosti, i na to, aby dopravce cestující předem informoval v případě nadměrného příjmu rezervací. EHSV připomíná, že Komise ve svém sdělení COM(2009) 490 „Akční plán pro městskou mobilitu“ oznámila vůli doplnit regulační přístup společnými ukazateli kvality za účelem ochrany práv cestujících a osob se sníženou mobilitou,

3) právo na to, aby dopravci dodržovali zásady zachování, ochrany a zlepšování kvality životního prostředí, jak je uvedeno ve Smlouvě.

4.9 Na základě těchto 13 práv by měly být přezkoumány stávající platné předpisy v této oblasti. Přitom by měly být analyzovány a vyřešeny zjištěné problémy, jako jsou potíže, jimž jsou vystaveny osoby se zdravotním postižením a osoby se sníženou pohyblivostí, nedostatečná transparentnost cenových struktur, nedostatečné nebo nesrozumitelné informace, přílišné prodlevy ve vyřizování reklamací apod.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 24/28, 28.1.2012, s. 125–130.

4.10 Vzhledem k tomu, že Komise sama uznává ve sdělení, které je předmětem tohoto stanoviska, že zveřejňování hodnocení výkonu provozovatelů a průzkumů spokojenosti cestujících by uživatelům umožnilo jednotné sledování a prosazování vnitrostátními subjekty pověřenými prosazováním, staví se EHSV za myšlenku takového hodnocení a domnívá se, že do analýzy potřeb a do hodnocení výkonu a dodržování práv cestujících by měli být zapojeni zástupci všech zainteresovaných stran.

4.11 EHSV proto navrhuje zavedení systému pravidelného hodnocení s cílem zvýšit efektivnost a účinnost dopravních služeb a jejich přizpůsobení vyvíjejícím se potřebám cestujících, a dále kontrolovat dodržování práv cestujících. Bude třeba na úrovni Unie stanovit podmínky pro výměnu, srovnávání a koordinaci, podpořit rozvoj nezávislého hodnocení v souladu se zásadou subsidiarity a prostřednictvím dialogu se zástupci zainteresovaných subjektů, zejména organizací zastupujících cestující (včetně cestujících se zdravotním postižením a cestujících se sníženou pohyblivostí) vypracovat harmonizovanou metodiku hodnocení v evropském měřítku, založenou na společných ukazatelích.

4.12 EHSV schvaluje záměr Komise neomezovat se jako doposud na odvětvová opatření, nýbrž rozvíjet přístup intermodální a zohledňovat potřeby uživatelů v oblasti mobility a cestování bez ohledu na použitý druh dopravy nebo jejich kombinaci tak, aby byla zajištěna kontinuita mezi jednotlivými druhy dopravy. Narušení hospodářské soutěže mezi jednotlivými druhy dopravy lze zabránit pouze větší harmonizací práv cestujících.

4.13 U většiny nedostatků a mezer uvedených ve sdělení se odkazuje buď na posouzení dopadů revize nařízení o letecké dopravě, které zavede případná závazná opatření, nebo na dobrovolné dohody dopravců. EHSV by si přál rozhodnější přístup s upřednostněním závazných opatření.

4.14 EHSV s politováním konstatuje, že Komise nadále mlčí v otázce práv a pravomocí organizací zastupujících cestující, a to tím spíše, že jde o nevhodnější subjekty, co se týče informování a podpory občanů ve výkonu jejich práv, a to včetně organizací zastupujících zájmy osob se zdravotním postižením a osob se sníženou pohyblivostí.

4.15 Co se týče reklamací, musejí být cestující jasně informováni o možných prostředcích a kontaktech a o možnostech odvolání. Výbor navrhuje, aby všichni dopravci používali jednotnou standardní elektronickou adresu pro všechny reklamace (reklamace@...) s tím, že by měly být umožněny veškeré další způsoby podání reklamace (poštou, v místě prodeje atd.). Dále by měly být stanoveny závazné maximální lhůty na odpověď.

4.16 EHSV žádá, aby sdělení bylo doplněno o přesnější údaje o možnostech odvolání v případě zamítavého postoje ke stížnostem a reklamám cestujících k orgánům na úrovni každého členského státu i na evropské úrovni, jež by měly rozhodovací a donucovací pravomoc. V žádném případě by právo na odvolání nemělo být vázáno na zaplacenou cenu dopravy.

4.17 EHSV připomíná, že právo na náhradu škody zůstává velice často pouze právem teoretickým, především když se jedná o jednotlivé malé spory a výkon tohoto práva je v praxi obtížný. Jelikož je důležité, aby možnosti odvolání mohly být využity bez složitých postupů a výdajů, které by mohly odrážet od jejich využití, navrhuje EHSV všeobecné zavedení postupů alternativního řešení sporů, aniž by však byli cestující zbaveni práva obrátit se na soud.

4.18 EHSV zaznamenal (viz stanovisko CESE 803/2012) možnost uplatňovat systémy alternativních řešení sporů na kolektivní spory jakožto první krok směrem k realizaci soudního mechanismu kolektivní nápravy v EU, avšak doporučuje, aby byla tato možnost výslovně uvedena v legislativním textu a aby byl v plné míře definován režim tohoto mechanismu.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Energetický plán do roku 2050

COM(2011) 885 final

(2012/C 229/25)

Zpravodaj: **pan COULON**

Spoluzpravodaj: **pan ADAMS**

Dne 15. prosince 2011 se Komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Energetický plán do roku 2050

COM(2011) 885 final.

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. května 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 137 hlasy pro, 6 hlasů bylo proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV s velkým zájmem bere na vědomí *Energetický plán do roku 2050* a jeho cíl, kterým je vytvořit rámec pro dohodnutou strategii rozsáhlé dekarbonizace evropské energetiky do roku 2050 (Evropská rada, říjen 2009). Jde nejenom o to dosáhnout udržitelné a bezpečné skladby nízkouhlíkových zdrojů energie na konkurenčním trhu, ale i o to přesvědčit občanskou společnost, že je tento cíl uskutečnitelný.

1.2 Členské státy Evropské unie mají rozdílné energetické zdroje a infrastrukturu; zamýšlená dekarbonizace je pro některé země daleko náročnější výzvou než pro ostatní. Plán postupu svým přístupem umožňuje značnou pružnost, která členským státům dovoluje vyvinout vhodné akční plány. Aby bylo možné dosáhnout cíle dekarbonizace, bude se muset nákladové břemeno do značné míry sdílet.

1.3 Jedná se o ambiciózní, avšak zcela zásadní cíl, pokud má Evropa přispět k boji proti změně klimatu a zajistit větší bezpečnost dodávek energie. Do diskuse o těchto otázkách bude třeba zapojit co nejširší evropskou veřejnost a EHSV se domnívá, že tento plán může k zahájení tohoto dialogu účinně posloužit. Musí ovšem podporovat zapojení na každé úrovni – na úrovni jednotlivých osob i společenství, na regionální i národní úrovni, na úrovni EU, a obzvláště prostřednictvím doplňujících globálních opatření.

1.4 V závěrečné části plán stanoví deset podmínek či priorit pro bezprostřední opatření. EHSV se všemi těmito podmínkami souhlasí, obzvláště s tou poslední, v níž se doporučuje stanovit konkrétní a specifické mílníky pro dosahování pokroku v příštích několika letech. Výbor souhlasí rovněž s tím, že nyní

nabývá na důležitosti vymezení politického rámce do roku 2030, který poskytne spolehlivé vodítko pro rozhodování o investicích v příštích několika letech, při němž se bude muset při výpočtu výnosů a návratnosti pohlédnout daleko za rok 2020.

1.5 EHSV však doporučuje provést nejprve bezodkladný přezkum strategie Energie 2020, což je nezbytné, abychom se poté mohli pustit do plnění cílů definovaných pro rok 2030 či pro rok 2050. Výbor by uvítal, kdyby byla pro každou zemi a pro každé odvětví vypracována zpráva o realizaci tří hlavních cílů, jež byly stanoveny pro toto desetiletí.

1.6 Je důležité získat co nejdříve informace o tom, zda jsou ambiciózní cíle plánu dosažitelné, a posoudit jejich dopad na hospodářství EU, včetně globální konkurenceschopnosti, zaměstnanosti a sociálního zabezpečení.

1.7 Zásadní význam má v záležitostech energetického přechodu zapojení veřejnosti. Jak evropské fórum občanské společnosti, tak aktivity směřující k založení evropského energetického společenství budou konstruktivními kroky na cestě k dosažení požadovaného záměru, udržitelné energetiky budoucnosti.

2. Úvod

2.1 Energetický plán do roku 2050 uzavírá řadu návrhů týkajících se politického rámce, které Evropská komise vypracovala s cílem podpořit evropskou politiku v oblasti energetiky a změny klimatu (viz zejména Plán přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050 – COM(2011) 112 final). Tento plán vytváří rámec pro uskutečnění tří cílů evropské energetické politiky: dekarbonizace,

bezpečnosti dodávek energie a konkurenceschopnosti. Samotný plán neobsahuje žádná konkrétní doporučení ohledně politických opatření nebo průběžných cílů a v něm popsané scénáře by neměly být chápány jako politické návrhy.

2.1.1 Na základě současných tendencí a stávajících politických opatření se globálně očekává, že poptávka po primární energii v období 2010–2035 vzroste o jednu třetinu, přičemž pomalejší hospodářský růst toto zvýšení ovlivní pouze minimálně. Podíl fosilních paliv na celosvětové spotřebě primární energie poklesne jen mírně (z 81 % v roce 2010 na 75 % v roce 2035), emise CO₂ související se spotřebou energie tudíž v tomto období stoupnou o dalších 20 %, což bude znamenat dlouhodobý nárůst průměrné globální teploty o více než 3,5 °C (Mezinárodní energetická agentura, světový energetický výhled, listopad 2011).

2.1.2 Plán se sice zaměřuje na dekarbonizaci energetického systému, identifikuje ale dvě hlavní slabá místa. Dovážená energie představuje zhruba 55 % skladby zdrojů energie v EU a mezinárodní trh s energií je velmi nestálý a panuje na něm značná konkurence. Globální problém může být nakonec vyřešen pouze koordinovaným celosvětovým postupem. Evropa by mohla sehrát vedoucí úlohu tím, že ukáže, jakým způsobem lze energetickou transformaci zvládnout v jednom z velkých regionů světa. Z tohoto „prvního tahu“ by případně mohla získat výhody a snížit svou závislost na dovozu.

2.2 Jedná se o náležitý úkol. Doba trvání investic v odvětví energetiky zpravidla činí 40 let či více. Abychom dosáhli takové transformace energetického systému, jež je považována za nezbytnou, s výraznými změnami v nabídce a poptávce, musíme začít hned teď a zabránit zablokování investic v rámci vysokouhlíkových technologií. Kvůli nejistotě v politických, technických a hospodářských otázkách plán nenaznačuje jedinou cestu vývoje do roku 2050. Zkoumá možné způsoby, jak docílit tohoto přechodu, a připouští potřebu flexibility v měnícím se a nejistém světě. Lisabonská smlouva sice rozšířila pravomoci Komise v oblasti energetické politiky, skladbu zdrojů energie ale výslovně ponechala na členských státech. Veškeré kroky podnikané na evropské úrovni musí toto rozdělení pravomocí respektovat. Plán však poukazuje na nezbytnost nového ducha praktické spolupráce pro dosažení optimálních výsledků a EHSV tento pragmatický přístup důrazně podporuje (např. vytvoření Evropského energetického společenství).

3. Shrnutí Energetického plánu do roku 2050

3.1 Vývoj energetiky do roku 2020 je již do značné míry naznačen stávajícími plány a politickými opatřeními, jež byly zavedeny pro dosažení cílů 20-20-20. Energetický plán do roku 2050 nyní upozorňuje na to, že je naléhavě nutné vypracovat strategie pro oblast energetiky na období po roce 2020. Vlády musí začít hned jednat, aby zajistily plynulost dodávek a jistotu pro investory a minimalizovaly účinky tzv. „zablokování“ (lock-in effects). Průtahy přinesou nárůst nákladů a nutnost vynaložit více úsilí na minimalizaci emisí uhlíku.

3.2 Vzhledem k tomu, že je těžké s jistotou předvídat budoucí vývoj energetiky, bylo vypracováno sedm názorných alternativních scénářů. První dva z nich popisují, k čemu by pravděpodobně došlo, pokud by se pouze pokračovalo ve stávajících opatřeních a politických iniciativách – ani v jednom případě by se nepodařilo dosáhnout cílů v oblasti snižování emisí uhlíku do roku 2050. Ostatních pět scénářů ukazuje alternativní cesty k dosažení cíle pro rok 2050 na základě různých technologií a politických řešení:

- velmi přísná opatření v oblasti energetické účinnosti;
- značné využívání zpoplatňování emisí uhlíku pro zajištění konkurenceschopnosti řady nízkouhlíkových technologií na trhu;
- rozsáhlá opatření na podporu rozvoje obnovitelných zdrojů energie;
- větší podíl jaderné energie a menší využívání technologie zachycování a ukládání uhlíku;
- větší využívání technologie zachycování uhlíku a menší podíl jaderné energie.

3.3 Komise z těchto scénářů vyvozuje deset závěrů ohledně strukturálních změn v energetickém systému. Uvádí, že dekarbonizace je možná a v dlouhodobém horizontu by měla být méně nákladná než stávající politiky. Ve skladbě zdrojů energie bude při tom hrát stále větší úlohu elektřina, jejíž ceny porostou až do roku 2030 nejen v reálném vyjádření, ale i v poměru k ostatním výdajům domácností. Budou se zvyšovat investiční výdaje, zatímco náklady na pohonné hmoty budou klesat. Zásadní význam budou mít velmi výrazné úspory energie v celém systému. Ve všech scénářích se výrazně zvýší podíl obnovitelných zdrojů energie. Dále se v nich vychází z toho, že k transformaci energetického systému podstatným a výrazným způsobem přispívá zachycování a ukládání uhlíku. Důležitou úlohu bude i nadále hrát jaderná energie. S rozšířením možností budou ve větší míře spolupracovat decentralizované a centralizované systémy.

3.4 V plánu se uvádí, že pro zabezpečení dodávek energie je nutné vypracovat zvláštní **evropskou** politiku týkající se bezpečnosti dodávek energie a rozvíjet infrastruktury a vztahy se třetími zeměmi, v nichž je energie vyráběna nebo přes které je přepravována. Opatření v oblasti vývoje nových technologií, začleňování energie z obnovitelných zdrojů na trh, energetické účinnosti, úspor energie a rozvoje infrastruktury budou účinnější, pokud budou koordinována na evropské úrovni.

3.5 Všechny scénáře vyžadují změnu a přizpůsobení se na straně spotřebitelů energie. Komise upozorňuje na potřebu zapojení a účasti veřejnosti a uznání sociálního dopadu. Bude nutné investovat více prostředků do výzkumu a vývoje a technologických inovací a zabývat se nevyřešenými otázkami souvisejícími s jednotným trhem a právní úpravou. Energetická infrastruktura vyžaduje značnou modernizaci a rozšíření kapacity, zatímco členské státy a investoři potřebují konkrétní milníky.

Komise má v úmyslu zveřejnit další související sdělení – týkající se energie z obnovitelných zdrojů, vnitřního trhu, zachycování a ukládání uhlíku, jaderné bezpečnosti a energetických technologií –, jež budou utvářet politický rámec do roku 2030.

4. Obecné připomínky

4.1 Vzhledem k mnoha nejasnostem ohledně budoucnosti v technických a politických otázkách EHSV pokládá za správné, že plán popisuje alternativní scénáře do roku 2050, neboť to umožňuje srovnat a posoudit dopad vývoje různých technologií, různých kombinací politických opatření a různých vnějších událostí.

4.2 Metodika použitá při formulování těchto scénářů a z nich vyvozené hypotézy však nejsou zcela transparentní. Je nutné poskytnout k tomu více informací tak, aby mohli další experti tento přístup vyzkoušet a vypracovat další scénáře vycházející z odlišných předpokladů. EHSV se nicméně domnívá, že informace uvedené v přílohách k plánu jsou přínosné, a souhlasí s hlavním závěrem tohoto plánu, že rozsáhlá dekarbonizace do roku 2050 je proveditelná a že Evropě do budoucna dlouhodobě poskytne bezpečnější a udržitelnější energetickou základnu, než kdyby se pokračovalo v dosavadních politických opatřeních, a to se zhruba srovnatelnými náklady během 40 let do roku 2050. Jakkoliv je dekarbonizace proveditelná, jsou s ní spojené velmi podstatné výzvy a plán postupu v současnosti čelí mnohým překážkám.

4.3 Plán ukazuje, že existují různé způsoby, jak této dekarbonizace dosáhnout. Všechny z nich mají společných několik klíčových prvků – výrazné zvýšení energetické účinnosti, velký rozmach obnovitelných zdrojů energie, větší podíl elektřiny na skladbě paliv, rozsáhlejší a inteligentnější síť a nová opatření pro ukládání elektřiny či rezervní kapacitu. Další prvky více závisí na technologiích, jež zatím nejsou beze zbytku prokázány, nebo na zdrojích a rozhodnutích jednotlivých zemí (čisté uhlí, jaderná energie atd.). Ve všech řešeních jsou významnými faktory akceptace ze strany veřejnosti a kolísání nákladů a žádná cesta není bez rizika.

4.4 EHSV souhlasí s touto analýzou a s implicitním závěrem, že by EU měla zaměřit své primární společné úsilí na co nejrychlejší, nejucelenější a nejúčinnější prosazení obecných prvků potřebných v celé Evropě.

4.5 EHSV souhlasí rovněž s rozbořem, který je v plánu proveden a týká se hlavních problémů a příležitostí, jichž je třeba se na evropské úrovni chopit za účelem transformace energetického systému, přehodnocení trhů s energií, mobilizace investorů, zapojení veřejnosti a řízení změn na mezinárodní úrovni. Výbor je připraven uznat navrhované priority za platné, pokud budou zohledněny níže uvedené námitky a připomínky, zejména pak deset nejdůležitějších podmínek či otázek popsaných v závěrečné části, které musí být naléhavě splněny, aby bylo možné pokročit vpřed.

4.6 EHSV je ovšem zděšen tím, do jaké míry jsou EU a některé její členské státy již nyní pozadu v dosahování stávajících cílů. Podle Výboru je nutné si uvědomit, že tento nedostatečný pokrok je zastírán poklesem výrobních procesů s vysokými emisemi uhlíku v EU, jejich nárůstem v jiných částech světa a následným dovozem do EU.

4.7 Výsledky technologického vývoje potřebují čas, než jsou plně dostupné za konkurenční ceny. Investice v oblasti energetiky mají mimořádně dlouhý cyklus, zpravidla 40 let. EU a členské státy proto musí neprodleně stanovit orientační cíle do roku 2030 spolu s podpůrnými opatřeními, aby investice nebyly zablokovány v zařízeních s vysokými emisemi uhlíku. Je to právě délka těchto investičních cyklů, která může ovlivnit rychlost dosahování konečného cíle pro rok 2050 – a to, zda je tento cíl opravdu uskutečnitelný. Bude zde nezbytné soustředěné politické a podnikatelské úsilí, které se projeví praktickými kroky na základě podpůrných programů a legislativy.

4.8 Zvyšování energetické účinnosti a úsporná opatření neprobíhají v současnosti dostatečně rychle, zejména vezmeme-li v úvahu interinstitucionální jednání o stávajícím návrhu směrnice o energetické účinnosti. Nadcházející přezkum vnitrostátních programů energetické účinnosti, který chce Komise provést, by měl podnítit k dalším opatřením. Je však třeba mít na paměti, že snížení poptávky může mít rovněž dopad na investice v oblasti energetiky. Pokrok v oblasti obnovitelných zdrojů energie brzdí nestálá podpora ze strany vlád a v některých případech odpor na místní úrovni. Modernizace sítě a skladování energie pokračuje příliš pomalu. Skutečně flexibilní inteligentní síť vyžaduje dodatečné investiční náklady, EHSV se však domnívá, že převažují výhody, jelikož tato síť bude základem všeobecně prospěšného Evropského energetického společenství. Podrobněji se k tomu vyjádřil ve stanovisku k nařízení o infrastruktuře ⁽¹⁾.

4.9 Cena emisí uhlíku, která měla být stanovena systémem obchodování s emisemi, je příliš nízká a příliš kolísavá na to, aby mohla být užitečným signálem pro investory. Je však nutné důkladněji prozkoumat důsledky předpokládaných vysokých cen emisních povolenek v systému obchodování s emisemi v budoucnu (200–300 eur za tunu v období 2040–2050). Tato a další nevyřešené otázky brání splnění deseti podmínek pro dosažení pokroku, jež jsou popsány v plánu. Prioritou číslo jedna musí být otevření a čestné zvážení těchto problémů a jejich urychlené vyřešení, aby bylo možné docílit dalšího pokroku.

4.10 Z dlouhodobějšího hlediska to posílí odolnost a konkurenceschopnost evropského hospodářství více, než kdyby se jen pokračovalo v dosavadních politických opatřeních. V krátkodobějším horizontu však potřebné investice nevyhnutelně povedou k tomu, že ceny energie porostou a spotřebitelům, podnikům či vládám (nebo patrně všem těmto třem kategoriím) vzniknou dodatečné náklady. Je rovněž pravděpodobné, že tato

⁽¹⁾ Hlavní směry transevropské energetické infrastruktury, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 125.

opatření budou mít odlišný dopad v jednotlivých členských státech, mezi nimiž v současnosti panují značné rozdíly, pokud jde o závislost na fosilních palivech, stávající úroveň energetické účinnosti a potenciál pro rozvoj obnovitelných zdrojů energie.

4.11 V této souvislosti bude vzhledem k tomu, že mnohé části Evropy budou při výrobě energie i nadále pravděpodobně závislé na uhlí a že současně roste zájem o potenciál břidlicového plynu, zapotřebí společného výzkumu a vynaložení finančních prostředků na provádění doplňkových programů v oblasti zachycování a ukládání uhlíku. Břidlicový plyn je užitečný, protože snižuje závislost na dodávkách energie ze třetích zemí, ale souvisejí s ním významná rizika pro životní prostředí, která je třeba důkladně vyhodnotit. Za tímto účelem je nezbytné stanovit zásady pro sdílení zátěže a rozdělování nákladů na velké infrastrukturní programy mezi jednotlivé země. Je nutné chápat a podporovat země, které jsou při získávání energie závislé na uhlí, a poskytovat jim pobídky, aby usilovaly o co nejrozsáhlejší dekarbonizaci.

4.12 Podle EHSV je nezbytné, aby byly všechny tyto dopady kompletně propočteny, projednány a akceptovány všemi zainteresovanými stranami a aby byla přijata opatření pro rozdělení zátěže způsobené těmito změnami podle kapacity a v duchu solidarity na evropské úrovni i na úrovni členských států. Ze zkušeností vyplývá, že je možné přimět společenství k akceptaci nutnosti změn a s nimi spojených nákladů, ovšem pouze tehdy, když jsou do nich plně zapojena, necítí se být nespravedlivě znevýhodněna a chápou a schvalují příslušné důvody. Národní vlády musí svým občanům poskytnout prostředky k tomu, aby se mohli na těchto očekávaných změnách podílet, a musí jasně stanovit cíle a objasnit, proč jsou tyto kroky nezbytné.

4.13 Zásadní význam má také ochrana zranitelných spotřebitelů před dopadem vyšších cen energie a ochrana podniků ohrožených nekalou konkurencí z regionů ležících mimo EU, v nichž neplatí stejné požadavky. Členské státy či regiony, jež se při transformaci energetického systému musejí vypořádat se zvláštními problémy, mohou případně potřebovat dodatečnou podporu ze strukturálních fondů nebo jiných mechanismů. Různé režimy podpory by však neměly vytvářet nerovnou hospodářskou soutěž mezi jednotlivými zeměmi a regiony. Spíše je třeba se zabývat harmonizací opodstatněných režimů podpory a zásad pro rozdělování nákladů na velké infrastrukturní projekty mezi jednotlivé země. Musí být vzata v potaz rizika spojená s procesem centrálního plánování, které všechny tyto činnosti vyžadují.

4.14 Komise by měla účinně monitorovat strategie členských států EU, aby byla zaručena ochrana spotřebitelských zájmů a nákladová efektivita při zavádění inteligentních a nízkouhlíkových technologií. Obzvláště je třeba zajistit, aby ruku v ruce s řádným fungováním vnitřního trhu, posílením pravomocí a nezávislosti regulačních orgánů v odvětví energetiky a stanovením rozsáhlé povinnosti poskytovat univerzální služby šla transparentnost, odpovědnost a informovanost veřejnosti o udržitelné spotřebě.

4.15 Další rozvoj obnovitelných zdrojů energie v současnosti rovněž čelí několika problémům. Po technické stránce zatím nebyly stanoveny plány a investice, které by umožnily rozsáhlejší zahrnutí nestálých a značně rozšířených zdrojů energie do sítě a do systému skladování. Z ekonomického hlediska sice průměrné jednotkové náklady obnovitelných zdrojů energie neustále klesají, zatím jsou však i nadále dražší než tradiční zdroje pro výrobu energie (zejména plynové elektrárny). Co se týče spotřebitelů, je zde určitý místní odpor proti určitým typům zařízení (hlavně větrným elektrárnám). Scénář s vysokým podílem obnovitelných zdrojů energie se tak v perspektivě roku 2050 zdá být nejatraktivnějším řešením, které přinese největší bezpečnost dodávek a prakticky nulové náklady na používaná paliva (slunce, vítr atd.), z dnešního pohledu se však jeho uskutečnění jeví jako nejsložitější a bude vyžadovat velmi rozhodné a jednotné politické vedení. A i pak budou výše uvedené argumenty platit pouze v případě, že budou k dispozici nízkouhlíkové systémy skladování energie či rezervní elektrárny, aby bylo možné kompenzovat nestálý charakter většiny obnovitelných zdrojů energie.

4.16 Zvládnutí této transformace bude vyžadovat odhodlané a koordinované úsilí na všech úrovních. Je zapotřebí důrazných evropských opatření pro stanovení společných norem energetické účinnosti ve všech odvětvích, pro podporu inovací v klíkových technologiích, pro integraci trhu a harmonizaci fiskálních opatření a pobídkových systémů, pro zreformování systému obchodování s emisemi, pro koordinaci plánů týkajících se integrované celoevropské inteligentní sítě a systémů skladování energie atd. Je nezbytné provést co nejdříve přezkum strategie Energie 2020, než se Evropa pustí do plnění cílů definovaných pro rok 2030 či pro rok 2050. Výbor by uvítal, kdyby byla pro každou zemi a pro každé odvětví vypracována zpráva o realizaci tří hlavních cílů, jež byly stanoveny pro toto desetiletí.

4.17 EHSV se domnívá, že Komise a členské státy musejí vypracovat účinný mechanismus, pomocí něhož budou společnými silami posouvat tuto transformaci kupředu. Výbor se vyslovuje pro urychlené zřízení integrovaného Evropského energetického společenství. Než se tak stane, vyzývá Komisi a členské státy, aby spolu s regulačními orgány a energetickými podniky stanovily společný mechanismus, kterým jim umožní spolupracovat téměř tak, jakoby toto energetické společenství již existovalo.

5. Konkrétní připomínky

5.1 Skladba zdrojů energie

5.1.1 Dekarbonizace evropského energetického systému by mohla ve střednědobém výhledu pro Evropu představovat konkurenční výhodu. Nese s sebou dalekosáhlé změny ve skladbě vyrábění energie v členských státech a postupný odklon od fosilních zdrojů energie (ropa, zemní plyn, uhlí), které ještě pořád tvoří 80 % skladby zdrojů energie v Evropě. Tyto fosilní zdroje energie jsou z převážné části dováženy, čímž se EU dostává do hospodářské a finanční závislosti (téměř 55 % naší energie pochází z mimoevropských zdrojů). EU ročně doveze ropu za 270 a zemní plyn za 40 miliard eur a vzhledem k nestálosti cen těchto surovin se tyto náklady v příštích letech pravděpodobně ještě zvýší.

5.1.2 Přechod na domácí nízkouhlíkové zdroje energie bude evropskou společností stát méně peněz než udržování energetického systému, v němž je Evropa závislá na dovážených primárních zdrojích energie, zejména za situace, kdy nepřetržitě roste celosvětová poptávka po energii. Systém rozptýlených zdrojů energie stimuluje místní ekonomiku a tvorbu pracovních míst a zvyšuje povědomí společnosti o energetice. Jeho rozvoj by rozhodně mohl přispět k dosažení cílů EU v oblasti energie a klimatu. Pokrok při uskutečňování systému domácích nízkouhlíkových zdrojů energie závisí na energetické a finanční politice jednotlivých členských států. Od Komise se očekávají rozhodnější kroky na podporu vnitrostátních politik rozvoje domácích zdrojů energie.

5.1.3 V tomto smyslu je třeba podporovat obnovitelné zdroje energie a všechny technologie, které při nízkých nákladech mohou napomoci k dosažení cíle dekarbonizace. Určitou úlohu zde může sehrát i biomasa, i když bude důležité zajistit, aby zvolené postupy napomáhaly ke snižování emisí uhlíku na základě analýzy celého životního cyklu a nepřispívaly k problémům se zajišťováním potravin. Jaderná energetika vyvolává v celé Evropě neklid a odpor proti jejímu rozvoji. Přesto může jaderná energie v zemích, které si to přejí, přispět k této transformaci energetického systému a ke snižování emisí CO₂ a umožnit pokles nákladů tohoto systému a cen elektřiny. Otázkou ovšem zůstává, zda některé náklady, např. ty, které se týkají bezpečnosti, ukládání odpadu, vyřazování zdrojů a odpovědnosti, budou i nadále externalizovány či převáděny na společnost.

5.1.4 Elektřina musí hrát důležitější úlohu než doposud, protože velkou měrou přispívá k dekarbonizaci dopravy a vytápěcích a chladicích technologií. Plánované zdvojnásobení podílu elektřiny na konečné spotřebě energie musí být provázeno dalekosáhlými změnami ve způsobech výroby elektřiny a podmínkách obchodování s energií mezi evropskými zeměmi a intenzivnější a skutečnou hospodářskou soutěží mezi výrobci a prodejci energie.

5.1.5 Ropa musí být i nadále přednostně využívána v nákladní a dálkové osobní dopravě. Co se zemního plynu týče, může dočasně nahrazovat více znečišťující zdroje energie (jako je uhlí či ropa), má však především být přechodným zdrojem energie, než se v roce 2050 přejde na nízkouhlíkové zdroje energie. V této souvislosti bude muset být sestaven kompletní soupis domácích zdrojů zemního plynu v EU, neboť tyto zdroje napomáhají k větší energetické soběstačnosti Unie.

5.1.6 Evropa musí neprodleně dále prozkoumat lokalizační a ekonomické podmínky pro zachycování a ukládání CO₂ u všech fosilních zdrojů energie a současně musí realisticky stanovit cenu uhlíku a podrobněji informovat veřejnost.

5.1.7 Převratná změna uspořádání bude nutná zejména ve třech odvětvích. Ve výrobě elektřiny bude nutné snížit emise minimálně o 95 %, přičemž bude na každém členském státě, aby si zvolil svou kombinaci obnovitelných zdrojů, jaderné

energie či technologií zachycování a ukládání uhlíku. I stavebnictví – u obytných budov i v terciární oblasti – se bude muset přizpůsobit a dosáhnout cíle 90 % snížení prostřednictvím přísnějších norem pro novostavby a spotřebu energie u domácích spotřebičů, a také renovace existujícího stavebního fondu. Průmysl bude muset snížit své emise o 85 %, přičemž bude třeba dbát na riziko přesunu do zemí, které mají benevolentnější normy týkající se emisí.

5.2 Angažovanost v průmyslu a financích

5.2.1 Energetická transformace je příležitostí k oživení evropského průmyslu, k vyvíjení činnosti a k důkladnému přezkoumání našich výrobních a spotřebních vzorců. Konkurenceschopnost Evropy se musí opírat o výzkum, inovace a schopnost uvádět na trh čisté technologie. V tomto smyslu musejí EU a členské státy přednostně podporovat rozsáhlé průmyslové projekty se zapojením evropských podniků, které poslouží průmyslu obecně, především však malým a středním podnikům; rovněž je třeba posoudit a vyhodnotit úlohu místních zdrojů.

5.2.2 Tento přechod na nízkouhlíkové hospodářství musí stimulovat zaměstnanost na vnitřním trhu. V rámci restrukturalizace energetického průmyslu je třeba vytvářet takové podmínky, jež umožní vznik nových pracovních míst. Ve stavebnictví a v oblasti obnovitelných zdrojů energie tak bude moci po roce 2020 přibýt 1,5 milionu pracovních míst.

5.2.3 EHSV souhlasí s analýzou Komise, podle níž dodatečné investice (270 miliard eur ročně do roku 2050, tj. 1,5 % HDP EU) Evropě pomohou překonat stagnaci růstu. Už jen samotné úspory na dovozech ropy mohou činit 175 až 320 miliard eur ročně. Investoři však požadují soudržnější a jednotnější tržní rámec v celé Evropě a větší spolupráci mezi členskými státy. Zejména k podpoře malých a středních podniků v odvětví energetiky by bylo vhodné vyvinout inovativní nástroje finančního investování.

5.2.4 Je nutné sloučit potřebné finanční zdroje, a vymanit se tak z čistě vnitrostátních systémů podpory, jež jsou neefektivní a diskriminační z hlediska hospodářské soutěže. Přezkum rámce pro státní podporu v oblasti ochrany životního prostředí, který je plánován na rok 2013, musí umožnit podporu všech technologií, jež přispívají ke snižování emisí CO₂.

5.3 Smysluplnější a nižší spotřeba: podpora energetické účinnosti a obchodování mezi členskými státy

5.3.1 Evropa musí dát silný popud ke snížení spotřeby energie, k jejímu smysluplnějšímu využívání – podporou úsporného nakládání s energií a energeticky méně náročných technologií – a k optimalizaci obchodování s energií. Stavebnictví (39 % konečné spotřeby energie v Evropě), doprava (30 %) či průmysl (25 %) potřebují skutečné společné zásady, jež budou povinné a závazné. Potenciál úspory energie je značný – v průmyslu by se spotřeba mohla snížit o 19 % a v dopravě o 20 %.

5.3.2 EHSV doporučuje pokračovat racionálně v úsilí započatém v rámci balíčku opatření v oblasti energetiky a klimatu a dbát při tom především na nezbytnou podporu středo- a východoevropských zemí.

5.3.3 Mohutný rozmach obnovitelných zdrojů energie v oblasti Severního moře a potenciálně, byť v menším rozsahu, v oblasti Baltského moře a využívání větrné a solární energie v jižní Evropě si žádají vybudování nových infrastruktur, jež budou inteligentnější a budou umožňovat optimálnější výměnu energie mezi evropskými regiony a zeměmi. Pokrok v oblasti inteligentních sítí by mohl vést ke snížení spotřeby o 9 % a k poklesu emisí CO₂ o 9 až 15 %. Aby toho bylo dosaženo, budou nezbytné prioritní investice do těchto strategických infrastruktur do roku 2050 v odhadované výši 1,5 až 2,2 triliony eur, určené na modernizaci a rozvoj evropských elektrických a plynárenských sítí.

5.3.4 Členské státy z určité zeměpisné oblasti by mohly účelně koordinovat svou skladbu zdrojů energie, své infrastruktury a svá tržní pravidla s cílem podělit se o výhody plynoucí z jednotlivých zdrojů energie, jež mají k dispozici. Díky lepšímu propojení a větší harmonizaci by jejich trhy byly odolnější vůči změnám ve výrobě a spotřebě a společně schopnější zabezpečovat dodávky energie v EU.

5.4 *Zapojení občanů do energetické transformace*

5.4.1 Akceptace rozhodnutí v oblasti energetiky (jaderná energie, zachycování a ukládání CO₂, větrné parky, vedení vysokého napětí atd.) ze strany veřejnosti dnes představuje výzvu pro evropské demokracie. EHSV, hospodářským a sociálním radám jednotlivých zemí a spotřebitelským a dalším nevládním organizacím připadá důležitá úloha při zajišťování jasných a transparentních informací o těchto politikách a lepšího

zapojení evropských občanů. Plán je příležitostí k posílení participativní demokracie v souvislosti s tématem, které se dotýká každého občana.

5.4.2 EHSV navrhuje spustit rozsáhlou informační a osvětovou kampaň, která by evropským občanům ozřejmila různé možnosti energetické transformace, zásadní význam infrastruktur a očekávané změny v chování spotřebitelů.

5.4.3 EHSV se domnívá, že vytvoření evropského fóra občanské společnosti, na němž by se pravidelně setkávali všichni místní, regionální, národní a evropské aktéři a diskutovali o otázkách energetické transformace do roku 2050, by přispělo k posílení výměn v rámci EU.

5.4.4 Zřízení Evropského energetického společenství by všeobecně upozornilo na strategický a mimořádně důležitý rozměr energetických otázek (dostupnost, přijatelné tarify a ceny, pravidelnost, spolehlivost atd.) a na změny, k nimž musí v nadcházejících 40 letech dojít. Toto společenství by zosobňovalo Evropu, která naslouchá svým občanům a zabývá se problémy, jež se jich bezprostředně dotýkají. Přispělo by také k větší harmonizaci v sociální oblasti, která je žádoucí pro to, aby byl utužen evropský projekt a aby mu byl navrácen smysl.

5.4.5 EHSV doporučuje důrazněji podporovat místní a regionální iniciativy, které hrají klíčovou úlohu v oblasti mobility, inteligentních dopravních infrastruktur, výstavby nových a renovace starých budov, soustav dálkového vytápění a chlazení a urbanizace. EHSV se domnívá, že je třeba podporovat jejich iniciativy, poněvadž často prosazují inovativní, decentralizovanou a demokratickou energetickou politiku.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pasáže stanoviska specializované sekce byly zamítnuty a upraveny na základě pozměňovacích návrhů či kompromisního znění přijatých plenárním shromážděním, získaly však alespoň čtvrtinu odevzdaných hlasů:

- „1.1 EHSV vítá Energetický plán do roku 2050 a jeho cíl, kterým je vytvořit rámec pro dohodnutou strategii rozsáhlé dekarbonizace evropské energetiky do roku 2050 (Evropská rada, říjen 2009). Jde nejenom o to dosáhnout udržitelné a bezpečné skladby nízkouhlíkových zdrojů energie na konkurenčním trhu, ale i o to přesvědčit občanskou společnost, že je tento cíl uskutečnitelný.“

Výsledek hlasování o pozměňovacím návrhu: 88 hlasů pro, 41 hlasů proti a 13 se zdrželo hlasování.

- „4.5 EHSV souhlasí rovněž s rozbořem, který je v plánu proveden a týká se hlavních problémů a příležitostí, jichž je třeba se na evropské úrovni chopit za účelem transformace energetického systému, přehodnocení trhů s energií, mobilizace investorů, zapojení veřejnosti a řízení změn na mezinárodní úrovni. Výbor podporuje navrhované priority – je ovšem třeba přihlídnout k níže uvedeným podrobnějším připomínkám –, zejména deset nejdůležitějších podmínek či otázek popsanych v závěrečné části, které musí být naléhavě splněny, aby bylo možné pokročit vpřed.“

Výsledek hlasování o pozměňovacím návrhu: 75 hlasů pro, 51 hlasů proti a 24 se zdrželo hlasování.

- „5.1.3 V tomto smyslu je třeba podporovat obnovitelné zdroje energie a všechny technologie, které při nízkých nákladech mohou napomoci k dosažení cíle dekarbonizace. Určitou úlohu zde může sehrát i biomasa, i když bude důležité zajistit, aby zvolené postupy napomáhaly ke snižování emisí uhlíku na základě analýzy celého životního cyklu a nepřispívaly k problémům se zajišťováním potravin. V zemích, které si to přejí, může jaderná energie přispět k této transformaci energetického systému a ke snižování emisí CO₂ a umožnit pokles nákladů tohoto systému a cen elektřiny. Otázkou ovšem zůstává, zda některé náklady, např. ty, které se týkají bezpečnosti, ukládání odpadu, vyřazování zdrojů a odpovědnosti, budou i nadále externalizovány či převáděny na společnost.“

Výsledek hlasování o kompromisním znění: 89 hlasů pro, 53 hlasů proti a 8 se zdrželo hlasování.

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Zvýšení dopadu rozvojové politiky EU:
Agenda pro změnu/Budoucí přístup k rozpočtové podpoře EU poskytované třetím zemím**

COM(2011) 637 final a COM(2011) 638 final

(2012/C 229/26)

Zpravodajka: **paní LE NOUAIL MARLIÈRE**

Dne 30. října 2011 se Evropská komise v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Zvýšení dopadu rozvojové politiky EU: Agenda pro změnu/Budoucí přístup k rozpočtové podpoře EU poskytované třetím zemím

COM(2011) 637 final a COM(2011) 638 final.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 30. dubna 2012.

Na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 24. května 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 146 hlasy pro, 60 hlasů bylo proti a 30 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

Výbor s oběma návrhy souhlasí a podporuje je. Trvá však na tom, aby se oznámené cíle promítly do reality obyvatel, jimž je tato pomoc finálně určena, a za tímto účelem navrhuje:

1.1 Přidružit organizace občanské společnosti (jejichž součástí jsou mimo jiné – každá se svými vlastními specifiky – odborové organizace, družstva, nevládní organizace či organizace zaměstnavatelů) nejen k obecným směrům, ale do celého procesu výběru projektů, provádění a hodnocení výsledků, aby se tak podpořily a doplnily správní, diplomatické a právní postupy kontroly a hodnocení financování EU.

1.2 Přidružení sociálních partnerů a ostatních organizací občanské společnosti – namísto jejich pouhé konzultace – by umožnilo těžit z odborných znalostí založených na zkušenostech ze sociální, hospodářské a environmentální oblasti a z dobrovolné angažovanosti zapojených občanů a současně zlepšit kritéria reprezentativnosti a demokracie: otevřenost, rozšíření, transparentnost a nezávislost (cíle odpovědnosti).

1.3 Proto tam, kde hospodářské a sociální rady existují, představují cenný zdroj. Bez ohledu na překážky se EHSV spolu se svými nejruznějšími partnery – organizacemi třetího sektoru, odbory, organizacemi zaměstnavatelů – vytrvale angažoval. Byl mluvčím evropské veřejné správy u delegací, s nimiž byl ve styku, jednak tedy fungoval jako most mezi institucemi a občanskými, sociálními a hospodářskými organizacemi, jednak za mnoha okolností doporučoval větší obezřetnost ze strany orgánů EU v oblasti lidských práv.

1.4 **Měla by se lépe zabezpečit rovnováha mezi způsoby konzultace organizací občanské společnosti** jak z evropských, tak z přijímajících zemí. Je nezbytné zamezit tomu, aby se evropská rozvojová politika zneužívala, přičemž je obzvláště třeba dohlížet na křížovou konzultaci nestátních aktérů. ⁽¹⁾

1.5 Pokud jde o koncentraci odvětví na celostátní úrovni, je třeba zohlednit agendu důstojné práce, která napomáhá udržitelnému růstu podporujícím začlenění. Sociální partnery je třeba přizvat od samého počátku politického dialogu, aby byla zaručena demokratická kontrola politik rozvoje, které přesahují rámec zapojení vlády.

1.6 Rozdílný přístup k různým zemím či skupinám zemí musí být založen na relevantních ukazatelích, jako je index lidského rozvoje OSN, a sloužit ke snižování chudoby. V každém případě by pro takzvané rozvíjející se ekonomiky měla být stanovena přechodná strategie.

1.7 Podpora kvalitní správy a lidských práv ze strany EU (pilíř agendy pro změnu) by měla být zaměřena na přístup k rozvoji založený na lidských právech, jehož rysy jsou: účast v politických postupech, demokratická kontrola a posílení práv oprávněných osob; systémy pro zaručení souladu mezi stavem lidských práv a mezinárodně schválenými závazky; soulad mezi politikami zaměřenými na lidská práva, pomoc a ekonomicky orientovanými politikami.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 211, 19.8.2008, s. 77–81 (zpravodaj: pan Preciado): Svoboda sdružování ve středomořských partnerských zemích a odstavec 3.13 tohoto stanoviska.

1.8 Výbor navrhuje, aby byla věnována zvláštní pozornost následujícím zlepšením, jejichž cílem je umožnit **účinnější přesun veřejné a soukromé pomoci**:

- vzhledem k tomu, že země, kde je pomoc nejpotřebnější, jsou často také zeměmi, kde bují nejhorší formy korupce, je třeba věnovat zvláštní pozornost protikorupčním opatřením a v případě plateb rozpočtové podpory by měli být konzultováni nestátní aktéři, sociální partneři, sdružení činná v oblasti lidských práv a evropské sítě a měli by být zapojeni do stanovování priorit, monitorování atd.;
- odvětvové tematiky by měly být těžištěm nové strategické definice cílů pomoci, z nichž Výbor jmenuje přednostně rozvojové cíle tisíciletí. Zvláštní pozornost je třeba věnovat sociální oblasti, vzdělávání včetně další odborné přípravy, zdraví, rozvoji nových informačních a komunikačních technologií a přístupu k nim, právům postižených, lidským právům a právu na práci, a všem právům týkajícím se žen v profesním a osobním životě a jejich zapojení do veřejného života;
- veřejná pomoc je i nadále zásadní a nutná pro rozvoj cílových zemí. Nicméně v zájmu lepší koordinace přímé pomoci členských států a EU by pomoc přicházející od nevládních organizací a ze soukromého sektoru měla být zohledněna v rámci procesu koordinace měla by se řídit stejnými zásadami v otázce souladu cílů a účetnictví;
- Výbor je nadále znepokojen tendencí ubývajících oficiálních rozvojové pomoci většiny členských států a zdůrazňuje, že je nutné zapojit občanskou společnost více do rozhodování o rozpočtové podpoře.

1.9 Výbor se domnívá, že **Komise by měla co nejvíce posílit přímé zapojení občanské společnosti evropských a přijímajících zemí** v perspektivě partnerství. Výsledkem by měl být pozitivní dopad na lidská práva, potírání korupce, snížení pravděpodobnosti toho, že pomoc bude neúčinná, a řešení sociálních problémů.

1.10 Členské státy by si měly uložit povinnost koordinovat svou pomoc na úrovni Unie. V kontextu silné hospodářské krize pro EU by evropská daňová poplatníci měli být lépe seznámeni s cíli pomoci, být o nich informováni, mít možnost se k těmto cílům vyjádřit a v zájmu lepší podpory těchto cílů mít k dispozici relevantní informace získané prostřednictvím školení určených široké veřejnosti a dobrovolným aktérům a profesionálům z organizací občanské společnosti.

1.11 EU by rovněž měla výrazně zlepšit účinnost své pomoci, k čemuž může využít posouzení dopadu dohod o hospodářském partnerství, o přidružení nebo o volném obchodu v oblastech hospodářství, průmyslu a zemědělství, a to před uzavřením těchto dohod a při jejich monitorování.

2. Úvod

2.1 V návaznosti na zelenou knihu *Rozvojová politika EU pro udržitelný rozvoj a růst podporující začlenění – Zvýšení dopadu rozvojové politiky EU* z 10. listopadu 2010 (COM(2010) 629 final) Komise předkládá oba návrhy k projednání.

2.2 EU čelí novým globálním problémům, cíl pro dosažení rozvojových cílů tisíciletí v roce 2015 se blíží a přípravy dalšího víceletého finančního rámce jsou v plném proudu, a proto hledá správnou kombinaci politik, nástrojů a zdrojů, jež jí umožní v kontextu udržitelného rozvoje účinně bojovat s chudobou. Komise navrhuje Agendu pro změnu, která v tomto boji posílí solidaritu Evropy s obyvatelstvem rozvojových zemí.

2.3 EU se již značně přičinila o snižování chudoby a zejména o podporu plnění rozvojových cílů tisíciletí. Mnoho oblastí světa je však nadále velice chudých. Jak mezitím ukázala hnutí obyvatel v severní Africe a na Středním východě, výrazný pokrok při plnění rozvojových cílů tisíciletí je zásadní. Podle Evropské komise musí rozvojová politika EU přihlížet k rostoucím rozdílům mezi rozvojovými zeměmi. EU má rovněž možnost úžeji spolupracovat se soukromým sektorem, nadacemi, s organizacemi občanské společnosti a místními a regionálními orgány, jelikož jejich role v rozvoji je stěžejní. EU a členské státy musí hovořit a jednat jednotně v zájmu dosažení lepších výsledků a zlepšení viditelnosti EU.

2.4 Vzhledem k období, jímž v současnosti procházejí hospodářství a rozpočty, je zásadně důležité zajistit, aby byla pomoc vynaložena účinně, přinášela co nejlepší výsledky a mobilizovala další prostředky pro financování rozvoje.

2.5 Rámec rozvojové spolupráce EU budou nadále tvořit rozvojové strategie partnerských zemí v souladu se zásadami odpovědnosti a partnerství. EU usiluje o větší vzájemnou angažovanost s partnerskými zeměmi, zejména o vzájemnou odpovědnost za výsledky. Dialog na úrovni jednotlivých zemí v rámci koordinovaného rámce dárců musí určit, kde přesně a jak EU zasáhne. Dále bude v rámci tohoto mnohostranného systému zvýšena účinnost spolupráce.

2.6 Komise rovněž 7. prosince 2011 přijala *návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci* ⁽²⁾, jenž formalizuje hlavní směry navržené v zelené knize a dvě sdělení, jež jsou předmětem tohoto stanoviska.

⁽²⁾ COM(2011) 840 final z 7.12.2011, SEC (2011) 1469 a 1470.

3. Obecné připomínky

3.1 Výbor připomíná, že v předchozích stanoviscích vznesl řadu připomínek, které zůstávají nadále platné. Jde především o následující stanoviska:

— „Finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci (DCI) Evropské unie“⁽³⁾

— „Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva“⁽⁴⁾, v němž požadoval, aby „instituce začaly uvažovat o úloze občanské společnosti v zahraniční politice Unie související s lidskými právy a o možnosti přímějšího zahrnutí občanské společnosti do určení a provádění takové politiky. Konzultace s organizovanou občanskou společností musí proběhnout ještě před vypracováním jakéhokoli návrhu strategie, včetně konkrétních strategických dokumentů pro jednotlivé třetí země ...“.

3.2 Výbor velmi propaguje podporu cílů lidských práv, zejména v oblasti lidských práv při práci, rovnosti mezi ženami a muži, ochrany a podpory práv dítěte, včetně požadavku na odstranění dětské práce a neformální práce bez sociální ochrany (důstojná práce a úmluvy Mezinárodní organizace práce).

3.3 Přestože plnění prvního cíle tisíciletí (odstranit extrémní chudobu) Komise podporuje, Výbor konstatuje, že ostatním cílům se zatím věnuje příliš nízká pozornost, třebaže by to umožnilo jejich dosažení navzájem. Například splnění cíle 7, zajistit trvalou udržitelnost životního prostředí, by přispělo ke snížení chudoby.

3.4 Výbor zdůrazňuje, že v rozvojové spolupráci je zapotřebí vyčlenit specifické finanční zdroje na genderové otázky (rozvojový cíl tisíciletí 3). Především lituje nedostatku informací a údajů a chybějícího systematického monitorování, následkem čehož je velmi obtížné pozorovat jakýkoli pozitivní či negativní dopad na genderovou rovnost. To pak značně zužuje prostor pro informovanou tvorbu politik a formulování vhodných strategií a kroků ke zmírnění nerovností. Aby začleňování hlediska rovnosti žen a mužů do všech politik mohlo být účinné, musí být funkční a podpořené předvídatelným financováním a příspěvky, v opačném případě je zde riziko, že tato problematika bude ponechána stranou ve prospěch jiných, zdánlivě naléhavějších otázek.⁽⁵⁾

⁽³⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci (DCI) Evropské unie: úloha organizované občanské společnosti a sociálních partnerů. Úř. věst. C 44, 11.2.2011 (zpravodaj: pan Iuliano).

⁽⁴⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (EIDHR). Úř. věst. C 182, 4.8.2009 (zpravodaj: pan Iuliano).

⁽⁵⁾ Zpráva výboru EP pro práva žen k víceletému rámci 2014–2020 – Posouzení náležitosti kritéria genderu ve vnější činnosti EU (Report of the Parliamentary Committee on Women's Rights on the Multiannual Framework 2014 Assessing Gender relevance of EU External Actions).

3.5 Co se týče decentralizace a důvěry vkládané v zástupce EU, EHSV se prostřednictvím svých kontaktních a monitorovacích skupin a účastí na „kulatých stolech“ EU (např. s Indií, Brazílií, AKT) a v procesech zaměřených na oblast Středomoří a Východní sousedství setkal při každém plnění svých úkolů s evropskými delegacemi. Výbor konstatuje, že evropské delegace by měly rozšířit svou podporu na evropské nevládní organizace působící v terénu, čímž by se zvýšila čitelnost evropské podpory.

3.6 EHSV podporuje cíle návrhů, avšak má určité návrhy k nástroji „rozpočtové podpory“, protože se mu u široké veřejnosti nedostává podpory. Při tvorbě a monitorování programů by měla být více zohledněna doporučení organizací občanské společnosti, sociálních partnerů a dalších stran: volání po demokracii, transparentnosti a sledovatelnosti s cílem skoncovat s plýtváním, korupcí, daňovými úniky, zneužíváním moci a politického postavení, policejních či vojenských sil atd.⁽⁶⁾

3.7 Zprvce hodnocení musí být dotaženo až do konce, nechceme-li za osm let (finanční výhled 2014–2020) znovu dospět ke konstatování, že Komise sice dobře posoudila, že výsledky jsou tristní, a snažila se situaci napravit a zohlednila přitom úkoly uložené novou Smlouvou, ale vlastně nadále činila totéž: prováděla následné konzultace, zintenzívnila příliš podrobně stanovený dohled, aniž by posílila lidské prostředky či ověřila relevanci kontrolovaných cílů, organizovaných sítí či jednotlivců. Podpora by měla být přednostně určena nejzranitelnějším společenským skupinám s obtížným přístupem včetně těch, jež žijí ve venkovských a nejvzdálenějších oblastech.

3.8 Zadruhé se klade důraz na zdánlivou účinnost na úkor udržitelné lidské investice tím, že jsou podporováni ti největší hospodářští aktéři na obou stranách pomoci (dávci/příjemci).

3.9 A konečně, při vyhodnocování cílů pomoci by měla mít Komise jasno v tom (a jasně to uvést), do jaké míry je její program pomoci v souladu s cíli jejich dohod o hospodářském partnerství (EPA) a dohod o volném obchodu (FTA), a nakolik se od nich liší. Nedostatečné vyjasnění této otázky vede nejen ke zmatkům a nepochopení, ale může vést i k absenci uznání toho, že až doposud veřejná rozvojová pomoc nedostatečně stimulovala k plnění cílů tisíciletí z důvodu nedostatečného souladu mezi cíli pomoci a zbývajícími oblastmi vnější, zejména obchodní politiky EU.

⁽⁶⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Regi-onální integrace pro rozvoj zemí AKT, Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 126–131 (zpravodaj: pan Dantin, spoluzpravodaj: pan Jahier).

3.10 EU by mohla lépe a více stimulovat rozvoj růstu podporujícího začlenění, jenž by byl zaměřen na přechod k „zelené“ ekonomice a byl soustředěn na lidský rozvoj, sdílení a přenos potřebných znalostí a technologií, zlepšit účinnost své pomoci, k čemuž může využít posouzení dopadu dohod, jež uzavírá v oblasti hospodářství, a zajistit výkonnost *evropského nástroje pro demokracii a lidská práva* (7).

3.11 Připomeňme, že cíl Pařížské deklarace 0,7 % HND členských států zůstává cílem co do objemu, ale řada členských států se již před finanční krizí v roce 2008 obrnila sloganem „méně pomoci, zato kvalitnější“ (Monterrey 2002, Johannesburg 2002). Všechny členské státy EU přispívají do evropských či mezinárodních programů pomoci, avšak postupem času byly velké části společnosti vyloučeny z proklamovaných přínosů, ať již hospodářských či environmentálních. Je tedy nezbytné obnovit důvěru v oblasti pomoci stejně jako v hospodářské sféře mezi občanskou společností a jejími politickými a hospodářskými vedoucími činiteli, a to jak na severu, tak na jihu.

3.12 Aby byla realizována koordinovaná a účinná pomoc, členské státy a Evropská komise se musí snažit o konvergenci cílů. Evropské instituce jsou vůči zvláštním zájmům jednotlivých přispívajících členských států příliš diskrétní. Vlády přijímajících zemí tak mohly těžit z často protichůdných hospodářských zájmů členských států EU a využít rivalitu nebo soutěž mezi různými druhy financování pomoci a mezi kontinenty (např. EU, G20, OECD).

3.13 Je důležité přijmout opatření na podporu demokratického procesu. Vždy by se mělo usilovat o vyváženost mezi konzultacemi sociálních partnerů a konzultacemi ostatních organizací občanské společnosti, aby se vyvolaly pozitivní ohlasy a dosáhlo se tematických cílů.

3.14 Nemůžeme uvažovat, jako kdyby sama EU nepocítovala sociální následky finanční krize, jež se rozšířila na hospodářství, pak na rozpočet a na oblast sociální a politickou. EU musí prostřednictvím své pomoci a rozvojové spolupráce podněcovat snížení spotřeby surovin, usnadnit přenosy technologií, podporovat zpracovatelský průmysl v zemích, jež jsou čistými vývozci přírodních zdrojů, aby snížila svou ekologickou stopu a zároveň přispěla ke snížení důsledků změny klimatu.

Podnikatelské prostředí, regionální integrace a světové trhy

3.15 V této souvislosti výsledky konference v Busanu neukázaly, že by EU uplatňovala konkrétní či pevně přesvědčení co

do podpory přenosu technologií, zlepšení podmínek bydlení v reakci na změnu klimatu a posílení veřejných služeb. Je třeba si přiznat, že snahy EU jsou znehodnocovány hojným soukromým financováním a sponzorstvím souvisejícím s mezinárodními či nadnárodními hospodářskými zájmy (což je znamení silné angažovanosti soukromého sektoru při rozvoji), přestože její podíl a její veřejné příspěvky stále tvoří přibližně polovinu oficiální rozvojové pomoci.

3.16 Na mezinárodní úrovni poskytují některé velké podniky (operující zejména v odvětví infrastruktury, stavebnictví, vodohospodářství, zemědělsko-potravinářském odvětví, v odvětví energetiky atd.) předběžné studie proveditelnosti vládám přijímajícím pomoc sloužící k tomu, aby přesvědčily budoucí potenciální investory, a těží z povinnosti přijímajících států dodržovat základní práva a aktivně je prosazovat tak, že navrhuje realizaci velkých projektů. Stalo se však, že získané prostředky pomoci byly členy místních či celostátních správních orgánů umístěny na finanční trhy, aniž by vždy přispěly k realizaci projektů, na něž byly původně určeny, a byly přesměrovány do evropských finančních center, „do bezpečí“ na soukromé účty.

3.17 Výbor rovněž souhlasí s cíli boje proti daňovým únikům a proti korupci, jež musí zahrnovat boj proti praní špinavých peněz pocházejících z trestné činnosti nebo z daňových úniků a využívání neformální či nucené práce nebo dětské práce. EU by touto cestou lépe dosáhla cíle zajištění souladu s ostatními dárči.

3.18 EU tedy musí pobízet členské státy ke zvýšení jejich příspěvku, avšak koordinovaným a integrovaným způsobem, dále konzultovat svou vlastní občanskou společnost ohledně relevantnosti svých cílů, aby mohla členské státy přesvědčit, že rozvojová pomoc není pouze záležitostí image a podílu na trzích, a podporovat a usnadňovat dialog mezi různými organizacemi občanské společnosti, sociálními partnery a členskými státy a se zapojením místních a regionálních orgánů, a to jak v EU, tak i mimo ni.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Poté, co se jim dostalo podpory od fóra v Akkře v září 2010, organizace občanské společnosti přijaly istanbulske zásady účinnosti rozvoje, jež jsou výsledkem dlouhého procesu konzultací vedených ve více než 70 zemích a odvětvích. Tyto zásady jsou základem mezinárodního rámce pro účinnost rozvoje, jenž byl přijat v červnu 2011 a určuje kritéria pro interpretaci a soulad postupů organizací občanské společnosti s istanbuskými zásadami, s přizpůsobením místním a odvětvovým podmínkám. V této souvislosti byl Výbor v rámci

(7) Viz poznámka č. 4.

strukturovaného dialogu Komisi požádán o průzkumné stanovisko ⁽⁸⁾ s cílem definovat, jaké by mohlo být zapojení občanské společnosti do rozvojové politiky a do rozvojové spolupráce.

4.2 Výbor věnuje zvýšenou pozornost souvislostem s přípravou konference OSN o udržitelném rozvoji, která proběhne v Riu de Janeiro v červnu 2012.

4.3 Za tímto účelem připomíná závěry a doporučení obsažená ve stanovisku EHSV Rio+20: *na cestě k zelené ekonomice a lepší správě věcí veřejných – Příspěvek evropské organizované občanské společnosti* ⁽⁹⁾ a obsah nedávného dodatkového stanoviska *Postoj EHSV k přípravě konference OSN o udržitelném rozvoji (RIO+20)* ⁽¹⁰⁾.

4.4 U příležitosti konference OSN Rio+20 se odpovědní představitelé z celé planety musí zapojit do konkrétního akčního plánu, jenž by vedl k ověření plnění cílů tisíciletí, nastolení udržitelného rozvoje a vymýcení chudoby (cíl 1) v rámci možností planety.

4.5 EHSV zvláště zdůrazňuje, že vymýcení chudoby a zaručený přístup pro všechny k dostatečné výživě, pitné vodě a udržitelné energii musí být klíčovými prioritami programu konference RIO+20. Podpora místního zemědělství, které je ohleduplné k životnímu prostředí v rozvojových zemích, hraje zásadní úlohu v boji proti chudobě a při zlepšování a zajišťování potravin a představuje hnací sílu pro rozvoj ekonomicky prosperujících venkovských oblastí.

4.6 Pokud jde o soukromý sektor, mělo by být podpořeno uznání sociálních partnerů (organizací zaměstnavatelů a pracovníků) a sociálního dialogu v mnoha partnerských zemích. Sociální dialog je klíčový pro zajištění rozsáhlého demokratického ztotožnění s cíli hospodářského, sociálního a environmentálního rozvoje, který doporučují Rozvojový program OSN a Program OSN pro životní prostředí (přechod na zelenou ekonomiku), jakož i respektování základních pracovních norem a podpory sociální spravedlnosti. Prostřednictvím sociálního dialogu a sociální spravedlnosti přispívají zástupci zaměstnavatelů a pracovníků k formování účinných strategií sociálního, hospodářského a environmentálního rozvoje a posilují prevenci konfliktů a sociální stabilitu.

4.7 Je důležité stimulovat široké uplatňování zásad sociální odpovědnosti podniků a obdobných iniciativ, aby zúčastněné subjekty soukromého sektoru uplatňovaly pracovní zásady a normy definované v úmluvách ILO a kontrolované systémem dohledu zavedeným ILO. Zejména nadnárodní podniky, které v té či oné fázi těží souběžně z veřejné podpory, musí podniknout aktivní kroky umožňující dodržovat obecné zásady rámcového programu OSN pro obchod a lidská práva „Chránit, respektovat a napravovat“, tripartitní deklaraci ILO o zásadách pro nadnárodní společnosti a sociální politiku, dodržovat pokyny OECD o nadnárodních podnicích a celosvětovou úmluvu Organizace spojených národů (*Global Compact*). Také

se mohou řídit osvědčenými postupy vzniklými na základě spolupráce Mezinárodní finanční korporace (Světová banka) a ILO v oblasti podpory základních pracovních norem v celém výrobním řetězci.

4.8 Podpora soukromého sektoru může být přínosná pro rozvoj, avšak oficiální rozvojová pomoc by neměla být využívána jako záruka rizik soukromého sektoru ani jako náhrada za veřejné služby. Pokud se týká partnerství veřejného a soukromého sektoru, měla by se opírat o dlouhodobou důkladnou analýzu skutečných potřeb a musí umožnit a zaručit spravedlivé sdílení rizik pro společenství, přístupnost a cenovou dostupnost produkovaného zboží a služeb. Musí skutečně respektovat přístup zahrnující všechny zúčastněné strany a nesloužit jako nástroj privatizace veřejných služeb tam, kde existují, jsou výkonné či je lze zlepšit.

4.9 Coby zásadní subjekty udržitelného rozvoje v zemích přijímajících podporu musí být podniky a organizace sociální ekonomiky (včetně družstev) konzultovány, zapojeny do stanovení cílů a podporovány při jejich plnění, čímž se rozvine jejich potenciál jako aktérů pomoci nesoucích odpovědnost za tuto pomoc.

4.10 V řadě zemí Afriky, Asie či Latinské Ameriky, jež jsou nyní klasifikovány jako země s nižšími středními příjmy, chudoba ještě daleko nevymizela vzhledem k prohlubujícím se rozdílům mezi bohatými a chudými. Konkrétně v zemích s nižšími středními příjmy pořád žije 75 % chudých. To znamená, že cíl vybudovat demokratické a spravedlivé společnosti se silnými sociálními partnery je pro programy zaměřené na určité geografické oblasti nadále aktuální.

4.11 V každém případě by všechny rozvojové země měly zůstat nadále způsobilé pro tematické programy, které by proto měly být posíleny. V této souvislosti by záměr sledovat nanejvýš tři tematické linie v jedné zemi měl být zmírněn v úspěšné koordinaci jak s vládami zemí přijímajících podporu, tak se soukromými hospodářskými a sociálními subjekty a ostatními organizacemi občanské společnosti.

4.12 Taktéž politické rozhodnutí o postupném zastavení podpory „bohatším rozvojovým zemím“ musí být podloženo relevantními ukazateli lidského a sociálního rozvoje OSN a přijato na základě mezinárodního konsensu v rámci OECD, aby došlo ke snížení vnitřních rozdílů.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV k tématu Zapojení občanské společnosti do rozvojových politik a do rozvojové spolupráce EU, Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 28.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 102.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 39.

4.13 Výbor schvaluje cíl, jímž je přispívat k tomu, aby měl hlas vnitrostátních zúčastněných stran v rozpočtovém procesu partnerských zemí větší váhu a byla posílena jejich legitimita, a domnívá se, že pokud je zveřejňování věcných a ověřitelných informací o operacích rozpočtové podpory účinné, může umožnit značný pokrok při plnění cílů pomoci i rozvojových cílů tisíciletí. Taktéž podporuje snahy Komise v tomto smyslu.

V Bruselu dne 24. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Následující pozměňovací návrhy byly zamítnuty, nicméně získaly nejméně jednu čtvrtinu hlasů:

Pozměňovací návrh 14, odstavec 3.16

„Na mezinárodní úrovni závisí finanční prostředky těch nejvíce potřebných podniků (zejména operujících v odvětví infrastruktury, stavebnictví, vodohospodářství, zemědělsko potravinářském odvětví, v odvětví energetiky atd.)⁽¹⁾ někdy z příliš velké části na oficiální rozvojové pomoci. Předběžné studie proveditelnosti poskytované vládám přijímajícím pomoc slouží k tomu, aby přesvědčily budoucí potenciální investory, a teprve z povinnosti přijímajících států dodržovat základní práva a aktivně je prosazovat tak, že navrhnou realizaci velkých projektů. Stalo se však, že získané prostředky pomoci byly členy místních či celostátních správních orgánů umístěny na finanční trhy, aniž by vždy přispěly k realizaci projektů, na něž byly původně určeny, a byly přesměrovány do evropských finančních center, „do bezpečí“ na soukromé účty.“

Odůvodnění

Domníváme se, že odstavec je nejasný a ani stanovisku nepřidává žádnou hodnotu. Poslední věta zřejmě nepoukazuje na obecný problém, ale jen na trestný čin jedné nebo více osob. Přidaná hodnota je zde více než nejasná.

Výsledek hlasování:

Hlasů pro: 57

Hlasů proti: 137

Hlasování se zdrželo: 29

Pozměňovací návrh 10, odstavec 4.8

„Podpora soukromého sektoru je klíčovým faktorem podpory, může být přínosná pro rozvoj, avšak oficiální rozvojová pomoc by neměla být využívána jako záruka rizik soukromého sektoru ani jako náhrada za veřejné služby. Pokud se týká partnerství veřejného a soukromého sektoru, by se měla opírat o dlouhodobou důkladnou analýzu skutečných potřeb a musí umožnit a zaručit spravedlivé sdílení rizik pro společenství, přístupnost a cenovou dostupnost produkovaného zboží a služeb. Musí skutečně respektovat přístup zahrnující všechny zúčastněné strany a nesloužit jako nástroj privatizace veřejných služeb tam, kde existují, jsou výkonné či je lze zlepšit.“

Odůvodnění

Zachování vyváženého přístupu.

Výsledek hlasování:

Hlasů pro: 96

Hlasů proti: 126

Hlasování se zdrželo: 11

⁽¹⁾ Až do reformy kritérií způsobilosti Světové banky a EIB a ještě dříve navzdory zahájeným reformám.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a rady, kterou se mění směrnice 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech, pokud jde o uvádění na trh přenosných baterií a akumulátorů obsahujících kadmium, které jsou určeny do bezšňůrových elektrických nástrojů

COM(2012) 136 final – 2012/0066 (COD)

(2012/C 229/27)

Hlavní zpravodaj: **pan ZBOŘIL**

Dne 16. dubna 2012 se Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a rady, kterou se mění směrnice 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech, pokud jde o uvádění na trh přenosných baterií a akumulátorů obsahujících kadmium, které jsou určeny do bezšňůrových elektrických nástrojů

COM(2012) 136 final – 2012/0066 (COD).

Dne 24. dubna 2012 předsednictvo Výboru pověřilo specializovanou sekci Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana ZBOŘILA hlavním zpravodajem na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 24. května), a přijal následující stanovisko 121 hlasy pro, 6 hlasů bylo proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV přijímá návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech, pokud jde o uvádění na trh přenosných baterií a akumulátorů obsahujících kadmium, které jsou určeny do bezšňůrových elektrických nástrojů (COM(2012) 136 final ze dne 26. března 2012), doprovázející hodnocení dopadů SWD(2012) 66 final.

1.2 Výbor se domnívá, že posouzení dopadů neposkytuje závěry, které by byly dostatečně průkazné k tomu, aby na nich Komise zakládala své návrhy ohledně nikl-kadmiových baterií. Výbor poznamenává, že nikl-metal-hydridové baterie se od roku 2015 v elektrických nástrojích nebudou používat, takže nepředstavují komerčně schůdnou alternativní technologii bateriového napájení. Z toho vyplývá, že po zrušení výjimky pro nikl-kadmiové baterie budou k dispozici pouze lithiumpiontové baterie, což představuje pro průmysl výroby elektrických nástrojů možné obchodní ohrožení.

1.3 Výbor doporučuje přijetí návrhu shora uvedené směrnice s tím, že konečné datum ukončení uvádění baterií s obsahem kadmia vyšším než 0,002 % (hmotnostních) na trh bude stanoveno na 31. prosince 2018 a bude přijato ustanovení, jež umožní po dobu dalších pěti let uvádět na trh náhradní nikl-kadmiové zdroje. Po tomto datu bude možno uvádět na trh pouze zařízení pro bezpečnostní a poplachové systémy a speciální zdravotnické přístroje s bateriemi s obsahem kadmia.

1.4 Výbor vítá uplatnění principu přiměřenosti v tomto velmi specifickém rozhodovacím procesu a návrhy Komise podporuje. Evropskému parlamentu a Radě EU proto doporučuje přijetí návrhu směrnice COM(2012) 136 final s úpravami navrženými v odstavci 1.3.

1.5 Výbor proto také doporučuje navržené udělení prováděcí pravomoci Komisi ve smyslu a rozsahu uvedeném v návrhu směrnice. Udělení této pravomoci podle návrhu směrnice Evropského Parlamentu a Rady EU COM(2012) 136 final musí zajišťovat transparentnost procesů a plnou odpovědnost aktérů za uplatnění prováděcí pravomoci Komisí a požaduje, aby pracovní orgány působily transparentně a za svá rozhodnutí byly odpovědné.

2. Návrh Komise - popis problému

2.1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/66/ES ze dne 6. září 2006 o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech a o zrušení směrnice 91/157/EHS zakazuje uvádět na trh přenosné baterie nebo akumulátory, které obsahují více než 0,002 % hmotnostních kadmia, včetně baterií a akumulátorů zabudovaných do zařízení. Přenosné baterie nebo akumulátory určené pro použití v bezšňůrových elektrických nástrojích jsou nicméně z toho zákazu vyjmuty formou výjimky.

2.2 Komise předložila návrh, poněvadž podle čl. 4 odst. 4 směrnice o bateriích má Komise přezkoumat výjimku ze zákazu

používání kadmia v přenosných bateriích a akumulátorech určených pro použití v bezšňůrových elektrických nástrojích (čl. 4 odst. 3 písm. c)) a předložit zprávu s případnými odpovídajícími návrhy zákazu kadmia v bateriích a akumulátorech.

2.3 Komise zprávu předložila Evropskému parlamentu a Radě v prosinci 2010. Ve zprávě dospěla k závěru, že zatím není vhodné předkládat návrhy k výjimce pro přenosné baterie s obsahem kadmia pro použití v bezšňůrových elektrických nástrojích, protože nejsou k dispozici všechny technické informace potřebné k takovému rozhodnutí (zejména informace o nákladech a výhodách kadmia a jeho alternativ).

2.4 Některé zúčastněné strany podpořily zrušení výjimky umožňující používání nikl-kadmiových baterií v bezšňůrových elektrických nástrojích, protože považují finanční náklady za minimální z dlouhodobého hlediska a zmírnění dopadů na životní prostředí za zásadní. Jiné zúčastněné strany byly proti zrušení výjimky a zdůrazňovaly, že údaje o ekonomických, environmentálních a sociálních dopadech neposkytují pro její zrušení dostatečný důvod.

2.5 Celkově konzultace se zúčastněnými stranami potvrdila, že je nutné zpracovat srovnávací posouzení životního cyklu, aby se dospělo k solidnímu základu pro analýzu nákladů a přínosů. Posouzení životního cyklu nevedlo k přesvědčivým závěrům o poměrných výhodách a nevýhodách nyní dostupných chemických řešení baterií. Posouzení dopadů Komise vede k závěru, že ve srovnání se základním scénářem by jiné možnosti, tj. zrušení výjimky (okamžité nebo v roce 2016), znamenaly snížení dopadů na životní prostředí jak z hlediska zamezení úniků kadmia do životního prostředí, tak z hlediska celkových dopadů na životní prostředí, hodnocených podle šesti environmentálních indikátorů.

2.6 Komise uvádí, že v případě varianty, že se výjimka zruší později (v roce 2016), by sice byly přínosy pro životní prostředí o něco málo nižší ve srovnání s variantou okamžitého zrušení výjimky, ale také by se výrazně snížily náklady. Někteří provozovatelé recyklace a výrobci bezšňůrových elektrických nástrojů poskytli finanční odhady pro obě politické varianty zrušení výjimky (řádově 40–60 milionů EUR při okamžitém zrušení výjimky a 33 milionů EUR při zrušení výjimky v roce 2016). Přesto není jisté, zda je možné přičíst tyto náklady výhradně na vrub variantám zrušení výjimky, protože i při variantě pouhého dodržení základního scénáře poklesne v letech 2013 až 2025 množství kadmiových baterií do bezšňůrových elektrických nástrojů o 50 %.

2.7 Dále Komise říká, že pokud se výjimka zruší okamžitě, bude v období 2013–2025 průměrná cena baterie do bezšňůrového elektrického nástroje podle zvolené chemické alternativy (nikl-metal-hydridové nebo lithium-iontové) o 0,8 EUR resp. 2,1 EUR vyšší. Pokud se výjimka zruší v roce 2016, tytéž ceny se zvýší o 0,4 EUR resp. 0,9 EUR. Tyto údaje jsou nepřesné. Cenové rozdíly jsou výrazně vyšší.

2.8 Sociální dopad a administrativní zátěž jsou v případě všech politických variant nízké a žádná z variant by neměla být příčinou řízení pro nedodržení souladu s předpisy EU.

2.9 Posouzení dopadů uzavírá, že varianta zrušit výjimku v roce 2016 by sice přínosy pro životní prostředí o něco málo snížila, ale znamenala by mnohem nižší náklady než při variantě okamžitého zrušení výjimky. Vzhledem k tomu, že zrušení výjimky v roce 2016 dosahuje ve srovnání s okamžitým zrušením téměř stejné účinnosti při vyšší účelnosti, je upřednostňovanou variantou zrušení výjimky v roce 2016. Současná výjimka pro uvedené použití v bezšňůrových elektrických nástrojích by měla platit do 31. prosince 2015, aby průmysloví výrobci měli možnost dostatečně přizpůsobit příslušné technologie

3. Obecné a konkrétní připomínky

3.1 Na základě analýzy zahrnující řadu souvislostí, oborů a faktů dospěla Komise k návrhu zachovat baterie s obsahem kadmia v koncentracích přesahujících 0,002 hmotnostní procenta určené pro bezšňůrové elektrické nástroje ve výrobě a provozu do konce roku 2015.

3.2 Provedená analýza prokazuje, že jde o řešení, které zaznamenatelným způsobem nezhorší životní prostředí, ani neohrozí zdraví obyvatelstva. Je politováníhodné, že návrh Komise nezmiňuje zprávu EU o cíleném posouzení rizik kadmia ani související strategii snížení rizika, jež dospěly k závěru, že nejsou nutná žádná další opatření proti používání nikl-kadmiových baterií v elektrických nástrojích.

3.3 Z hlediska ochrany spotřebitele samozřejmě zůstává v platnosti metodika značení takovýchto výrobků s bateriemi, obsahujícími podíl kadmia plně v souladu s platnou právní úpravou. Totéž platí pro ochranu pracovníků ve výrobě baterií a platné pracovně-právní předpisy. Navíc, výroba baterií s obsahem kadmia zůstane zachována pro speciální zdravotnické přístroje a nouzové elektrické systémy. Toto, podle studie dopadů, pokrývá rizika nepochybně spojená s prodloužením termínu zákazu použití akumulátorů s obsahem kadmia vyšším než 0,002 % (hmotnostních).

3.4 Výbor proto doporučuje uplatnit zákaz k 31. prosinci 2018.

3.5 Výbor dále doporučuje udělení prováděcí pravomoci Komisi ve smyslu a rozsahu uvedeném v návrhu směrnice. Udělení této pravomoci podle návrhu směrnice EP a Rady EU COM(2012) 136 final musí zajišťovat transparentnost procesů a plnou odpovědnost aktérů za uplatnění prováděcí pravomoci Komisí.

3.6 Výbor konstatuje, že bateriové zdroje pro elektrické nástroje se v současnosti především dovážejí z třetích zemí, ale mnoho značkových elektrických nástrojů se vyrábí v EU. Přesto bere na vědomí princip, že není žádoucí nepřiměřeně zvyšovat náklady spotřebitelů na pořízení této techniky včetně bezšňůrového elektrického nářadí se zabudovanými nebo připojenými bateriemi s obsahem kadmia vyšším než 0,002 %.

V Bruselu dne 24. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 1999/4/ES, 2000/36/ES, 2001/111/ES, 2001/113/ES a 2001/114/ES, pokud jde o pravomoci, které mají být svěřeny Komisi

COM(2012) 150 final – 2012/0075 (COD)

(2012/C 229/28)

Dne 18. dubna 2012 se Evropský parlament a dne 30. dubna 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 1999/4/ES, 2000/36/ES, 2001/111/ES, 2001/113/ES a 2001/114/ES, pokud jde o pravomoci, které mají být svěřeny Komisi

COM(2012) 150 final – 2012/0075 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), 149 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 11 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1760/2000, pokud jde o elektronickou identifikaci skotu, a zrušují ustanovení o nepovinném označování hovězího masa

COM(2012) 162 final – 2012/0229 (COD)

(2012/C 229/29)

Dne 10. května 2012 se Evropský parlament a dne 26. dubna 2012 Rada rozhodly, v souladu s článkem 43 Smlouvy o fungování Evropské unie, konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

pozměněného návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1760/2000, pokud jde o elektronickou identifikaci skotu, a zrušují ustanovení o nepovinném označování hovězího masa

COM(2012) 162 final – 2012/0229 (COD).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), 154 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 7 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se stanoví požadavky na ochranu zdraví obyvatelstva, pokud jde o radioaktivní látky ve vodě určené k lidské spotřebě

COM(2012) 147 final – 2012/0074 (NLE)

(2012/C 229/30)

Dne 17. dubna 2012 se Komise, v souladu s článkem 31 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Rady, kterou se stanoví požadavky na ochranu zdraví obyvatelstva, pokud jde o radioaktivní látky ve vodě určené k lidské spotřebě

COM(2012) 147 final – 2012/0074 (NLE).

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, rozhodl se na 481. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 23. a 24. května 2012 (jednání dne 23. května 2012), 159 hlasy pro, nikdo nehlasoval proti a 7 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 23. května 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Oznámení č.	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 229/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví celní kodex Unie (přepřacované znění) COM(2012) 64 <i>final</i> – 2012/0027 (COD)	68
2012/C 229/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k zelené knize o právu na sloučení rodiny státních příslušníků třetích zemí, kteří pobývají v Evropské unii (směrnice 2003/86/ES) COM(2011) 735 <i>final</i>	72
2012/C 229/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Obnovená strategie EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011–2014 COM(2011) 681 <i>final</i>	77
2012/C 229/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Na cestě k razantnější evropské reakci vůči drogám COM(2011) 689 <i>final</i>	85
2012/C 229/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováváním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (obecné nařízení o ochraně údajů) COM(2012) 11 <i>final</i> – 2012/011 (COD)	90
2012/C 229/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rámec kvality pro služby obecného zájmu v Evropě COM(2011) 900 <i>final</i>	98
2012/C 229/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení, kterým se zřizuje nástroj pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti COM(2011) 841 <i>final</i>	103
2012/C 229/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o strategii Evropské unie v oblasti ochrany a dobrých životních podmínek zvířat pro období 2012–2015 COM(2012) 6 <i>final</i>	108
2012/C 229/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o některých opatřeních ve vztahu k zemím, které umožňují neudržitelný rybolov, za účelem zachování populací ryb COM(2011) 888 <i>final</i> – 2011/0434 (COD)	112
2012/C 229/22	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2000/60/ES a 2008/105/ES, pokud jde o prioritní látky v oblasti vodní politiky COM(2011) 876 <i>final</i> – 2011/0429 (COD)	116
2012/C 229/23	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o neobchodních přesunech zvířat v zájmovém chovu COM(2012) 89 <i>final</i> – 2012/0039 (COD) a k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 92/65/EHS, pokud jde o veterinární předpisy pro obchod se psy, kočkami a fretkami uvnitř Unie a jejich dovoz do Unie COM(2012) 90 <i>final</i> – 2012/0040 (COD)	119

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 229/24	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě Evropská vize pro cestující: sdělení o právech cestujících ve všech druzích dopravy COM(2011) 898 <i>final</i>	122
2012/C 229/25	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Energetický plán do roku 2050 COM(2011) 885 <i>final</i>	126
2012/C 229/26	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Zvýšení dopadu rozvojové politiky EU: Agenda pro změnu/Budoucí přístup k rozpočtové podpoře EU poskytované třetím zemím COM(2011) 637 <i>final</i> a COM(2011) 638 <i>final</i>	133
2012/C 229/27	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a rady, kterou se mění směrnice 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech, pokud jde o uvádění na trh přenosných baterií a akumulátorů obsahujících kadmium, které jsou určené do bezšňůrových elektrických nástrojů COM(2012) 136 <i>final</i> – 2012/0066 (COD)	140
2012/C 229/28	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění směrnice 1999/4/ES, 2000/36/ES, 2001/111/ES, 2001/113/ES a 2001/114/ES, pokud jde o pravomoci, které mají být svěřeny Komisi COM(2012) 150 <i>final</i> – 2012/0075 (COD)	143
2012/C 229/29	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1760/2000, pokud jde o elektronickou identifikaci skotu, a zrušují ustanovení o nepovinném označování hovězího masa COM(2012) 162 <i>final</i> – 2012/0229 (COD)	144
2012/C 229/30	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se stanoví požadavky na ochranu zdraví obyvatelstva, pokud jde o radioaktivní látky ve vodě určené k lidské spotřebě COM(2012) 147 <i>final</i> – 2012/0074 (NLE)	145

CENY PŘEDPLATNÉHO NA ROK 2012 (bez DPH, včetně poštovního za obvyklou zásilku)

Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	1 200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, tištěné vydání + roční DVD	22 úředních jazyků EU	1 310 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	840 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, měsíční DVD (souhrnný)	22 úředních jazyků EU	100 EUR ročně
Dodatek k Úřednímu věstníku (řada S), DVD, jedno vydání týdně	mnohojazyčné: 23 úředních jazyků EU	200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada C – Výběrová řízení	jazyky, kterých se týká výběrové řízení	50 EUR ročně

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, který vychází v úředních jazycích Evropské unie, je k dispozici ve 22 jazykových verzích. Zahrnuje řady L (Právní předpisy) a C (Informace a oznámení).

Každá jazyková verze má samostatné předplatné.

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 920/2005, zveřejněným v Úředním věstníku L 156 ze dne 18. června 2005, které stanoví, že orgány Evropské unie nejsou dočasně vázány povinností sepsávat všechny akty v irštině a zveřejňovat je v tomto jazyce, je Úřední věstník vydávaný v irském jazyce prodáván zvlášť.

Předplatné dodatku k Úřednímu věstníku (řada S – Dodatek k *Úřednímu věstníku Evropské unie*) zahrnuje znění ve všech 23 úředních jazycích na jednom mnohojazyčném DVD.

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie* opravňuje na požádání k obdržení různých příloh Úředního věstníku. Předplatitelé jsou na vydávání příloh upozorňováni prostřednictvím „oznámení čtenářům“ zveřejňovaného v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Prodej a předplatné

Předplatné různých placených periodik, jako například předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, lze získat u našich distributorů. Seznam distributorů se nachází na této internetové adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUCSEMBURSKO

CS